

თსუ არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების
ინსტიტუტი

შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული
სამეცნიერო ფონდი

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის
ნორმები – კომპოზიცია

თბილისი
2025

ნაშრომი „თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები – კომპოზიცია“ სალექსიკონო დანართითურთ მომზადდა შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით (საგრანტო პროექტი – SL-24-157).

მთავარი რედაქტორი – თამარ ვაშაკიძე
რედაქტორი – ქეთევან დათუკიშვილი

ავტორ-შემდგენლები: თეა ბურჭულაძე, ქეთევან დათუკიშვილი, თამარ ვაშაკიძე, მაკა ლაბარტყავა, ვახტანგ მაღრაძე, თეა ტეტელოშვილი, ნინო ჯორბენაძე

მონაცემთა ბაზებზე მუშაობდნენ: ნამილ გასანოვი, ნათია ტყემალაძე, სანდრო ჩემინავა

საგამომცემლო-სარედაქციო საბჭო: თეა ბურჭულაძე, გიორგი გოგოლაშვილი, ქეთევან დათუკიშვილი (რედაქტორი), თამარ ვაშაკიძე (მთავარი რედაქტორი), მაკა ლაბარტყავა, ვახტანგ მაღრაძე, თეა ტეტელოშვილი, ვაჟა შენგელია, ნინო ჯორბენაძე

მონაცემთა ბაზის ოპერატორი, ტექნიკური
რედაქტორი – ლევან ვაშაკიძე

ოპერატორი – რუსუდან რატიანი

წინასიტყვაობა

კრებული „თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები – კომპოზიცია“ მოიცავს 12 სანორმე პროექტს და 3000-ზე მეტი ერთეულისაგან შედგენილ მცირე ლექსიკონს (დანართის სახით), რომელიც მომზადდა განახლებული ნორმების მიხედვით.

აღნიშნული სამუშაოს განხორციელების შედეგად შეივსო სალიტერატურო ენის ნორმათა ბაზა, გადაიჭრა ორთოგრაფიის არაერთი პრობლემა, გადაწყდა ქართული ენის მართლწერის ბევრი სადავო საკითხი; შეიქმნა თეორიული საფუძველი სრული ორთოგრაფიული ლექსიკონის ახალი გამოცემისათვის.

წინამდებარე ნაშრომს აქვს როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული მნიშვნელობა. იგი დაეხმარება მოსწავლე-აბიტურიენტებს, სტუდენტებს, ჟურნალისტებს, გამომცემლებს, მასწავლებლებს, საჯარო მოხელეებს...

კრებული დანართითურთ მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმალიზაციის პროცესში და ხელს შეუწყობს სახელმწიფო ენის დაცვას, განვითარებასა თუ მის სრულფასოვან ფუნქციონირებას.

სარჩევი

წინასიტყვაობა	
თამარ ვაშაკიძე – არ, არა და არც ნაწილაკების მართლწერა	5
თეა ბურჭულაძე – ორცნებიანი კომპოზიტების მართლწერა	20
თეა ბურჭულაძე – ორმაგსახელწოდებიან და ორმაგსტატუსიან კომპოზიტთა მართლწერა	24
თეა ბურჭულაძე – უცხოური ფუძის შემცველ კომპოზიტთა მართლწერა	29
ქეთევან დათუკიშვილი – ზმნურ კომპოზიტთა მართლწერა	34
ქეთევან დათუკიშვილი – სახელზმნურ კომპოზიტთა მართლწერა	45
მაკა ლაბარტყავა – რიცხვითი სახელის შემცველი შესიტყვებისაგან დერივაციის გზით მიღებულ სახელთა მართლწერა	57
მაკა ლაბარტყავა – რიცხვითი სახელის შემცველ კომპოზიტთა მართლწერა	64
მაკა ლაბარტყავა – რიცხვითი სახელის შემცველი კომპოზიტებისაგან დერივაციის გზით მიღებულ სახელთა მართლწერა	71
ვახტაგ მაღრაძე, ნინო ჯორბენაძე – ფუძეგაორკეცებულ კომპოზიტთა მართლწერა	74
თეა ტეტელოშვილი – ბრუნვისფორმიან სიტყვათა შემცველი კომპოზიტების მართლწერა	79
დანართი – კომპოზიტთა მცირე ლექსიკონი	91

თამარ ვაშაკიძე

არ, არა და არც ნაწილაკების მართლწერა

არ, არა და არც ნაწილაკების გამოყენებისას უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. როცა **არ** ნაწილაკი კავშირებითის ფორმისაგან აწარმოებს უკუთქმით ბრძანებითს ან მარტივად უარყოფს ზმნით გამოხატულ მოქმედებას, ის (**არ** ნაწილაკი), როგორც წესი, უნდა დაიწეროს ცალკე: **არ წავიდეს! არ დაწერონ! არ გააკეთოს! არ გადაწყვიტოს!... არ ვიცი, არ მიდის, არ უნდა, არ ესმის...**

1.2. **არ** ნაწილაკით მიღებული ახალი ლექსიკური ერთეულები ერთ სიტყვად დაიწერება: **არარსებობა, არგათენება, არდავიწყება, არდაზოგვა, არყოლა, არქონა, არყოფნა..., არარსებული, არგაგონილი, არნახული, არგადასარჩენი და მისთ.**

შენიშვნა 1. არმისული უნივერსიტეტამდე/ოპერამდე/მუზეუმამდე... ტიპის გამონათქვამები რუსულის კალკია. უნდა ვთქვათ და ვწეროთ: **უნივერსიტეტამდე, ოპერამდე, მუზეუმამდე..., ან კიდევ: ვიდრე/სანამ უნივერსიტეტამდე/ოპერამდე/მუზეუმამდე... მივალთ (მიხვალთ, მივლენ).**

2. თუ **არა** ნაწილაკი (ზმნასთან მიმართებით) გამოხატავს მიგებითობა-უკუთქმითობას („ჩემთან გაქვს საქმე? – **არა**, შენი ჭირიმე“...) ან მარტივ უარყოფას („საქმე **არა** მაქვს“, „**არა** მგონია, მოვიდეს“), ის (**არა** ნაწილაკი), როგორც წესი, ცალკე სიტყვად იწერება (ამ უკანასკნელ შემთხვევაში **არ** ნაწილაკიც გამოიყენება): „ინტერნეტი თუ გაქვს? – **არა/არ** მაქვს“; „**არა/არ** მგონია, ეს საკითხი დღეს გადაწყდეს“...

2.1. **არა** ნაწილაკით მიღებული ახალი ლექსიკური ერთეულები ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს: **არააქტუალური, არაადეკვა-**

ტური, არაკონსტიტუციური, არალეგიტიმური, არასტაბილური, არა-ორდინარული..., არასათანადო, არასამეწარმეო, არასამთავრობო, არასაუწყებო..., არანებაყოფლობითი, არაარსებითი, არაპროგნოზირებადი..., არაერთგვაროვანი, არასწორხაზოვანი..., არაძალადობრივი, არასამართლებრივი..., არაპრობირებული, არარეალიზებული, არასანქცირებული და ა. შ.

2.2. როცა გამონათქვამებს – არა ერთი, არა ერთხელ, არა ერთგზის – მოსდევს ლექსიკური ერთეულები: და ორი (არა ერთი და ორი), და ორჯერ (არა ერთხელ და ორჯერ), და ორგზის (არა ერთგზის და ორგზის)..., არა ნაწილაკი ცალკე სიტყვად დაიწერება, მაგ.: „ამ საკითხზე არა ერთი და ორი წერილი დაიბეჭდა“; „ამის შესახებ არა ერთხელ და ორჯერ ითქვა“; „არა ერთგზის და ორგზის აღინიშნა, რომ სხდომაზე დასწრება აუცილებელია“...

2.3. თუ არა ნაწილაკის მომდევნო ლექსიკურ ერთეულს (ზედ-სართავს, მიმღობას...) მოჰყვება არამედ კავშირი, ის (არა ნაწილაკი) ცალკე სიტყვად უნდა დაიწეროს, მაგ.: „ეს იყო არა გულწრფელი, არამედ ფარისევლური საუბარი“, შდრ.: „ეს იყო არაგულწრფელი საუბარი“; „განიხილეს არა არსებითი, არამედ მეორეხარისხოვანი საკითხები“, შდრ.: „განიხილეს არაარსებითი საკითხები“...

2.4. არაუადრეს, არაუგვიანეს, არაუმეტეს წარმოქმნილი ზმნისართები ერთ სიტყვად იწერება: „ქალაქში დაბრუნდებიან არაუადრეს 7 საათისა“; „სხდომა დაინიშნება არაუგვიანეს 12 საათისა“; „ლუკა იქნება არაუმეტეს 17 წლისა“...

2.5. არამართო – არამედ, არამხოლოდ – არამედ მაჯგუფებელი კავშირების (წყვილი კავშირების) პირველი კომპონენტი (არამართო, არამხოლოდ) ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს – ისევე, როგორც არათუ (არათუ – არამედ): „მშობელთა კრებას ესწრებოდნენ არამართო/არამხოლოდ მშობლები, არამედ მოსწავლეებიც“...

2.6. მაპირისპირებელი კავშირის ფუნქციით გამოყენებული ლექსიკური ერთეული არადა ერთ სიტყვად იწერება („ვითარება

უცებ დაიძაბა, არადა თითქოს ყველაფერი კარგად იყო“...), ხოლო „არა და არ“ გამონათქვამში სამივე კომპონენტი ცალ-ცალკე უნდა დაიწეროს („არა და არ დასრულდა სკოლის მშენებლობა“...).

3. **არც ერთი** ცალ-ცალკე დაიწერება მაშინ, როცა მას მოჰყვება ლექსიკური ერთეულები – **არც მეორედ/მესამედ...** („დმერთმა ხომ იცოდა, რომ **არც ერთი** იყო არაბი და **არც მეორე** ვენეციელი“ – უიარ.), მაგრამ „**არცერთი** არგუმენტი არ იყო მისაღები“ ტიპის კონტექსტებში **არცერთი** უარყოფითი ნაცვალსახელია და ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს.

3.1. **არც ერთხელ** ცალ-ცალკე იწერება იმ შემთხვევაში, თუ მას მოსდევს **არც მეორედ/მესამედ...** ლექსიკური ერთეულები („ლუკა **არც ერთხელ** დასწრებია სხდომას და **არც მეორედ**“...), მაგრამ „სტუდენტი **არცერთხელ** არ გამოცხადებულა ლექციაზე“ ტიპის კონტექსტებში **არცერთხელ** (ისევე – როგორც ცალკე აღებული **ერთხელ**) რიგობით-ჯერობის ზმნისართია და ერთ სიტყვად დაიწერება.

შენიშვნა 2. ანალოგიური ვითარება გვექნება **ვერც ერთი** და **ვერცერთი**, **ნურც ერთი** და **ნურცერთი** ლექსიკური ერთეულების შემთხვევებშიც (მაგ.: „**ვერც ერთი** იღებდა ხმას და **ვერც მეორე**“, მაგრამ: „**ვერცერთი** ხმას ვერ იღებდა“...; „**ნურც ერთი** წავა და **ნურც მეორე**“, მაგრამ: „**ნურცერთი** ნუ წავა“...).

ვერც ერთხელ და **ნურც ერთხელ** ლექსიკური ერთეულებიც ცალ-ცალკე დაიწერება მაშინ, როცა მათ მოჰყვება: **ვერც/ნურც მეორედ/მესამედ...** („**ვერც ერთხელ** ვნახე ეს რეპორტაჟი და **ვერც მეორედ**“; „**ნურც ერთხელ** მოიჭრი უკან დასაბრუნებელ გზას და **ნურც მეორედ**“...), მაგრამ „**ვერცერთხელ** ვერ ვნახე ეს რეპორტაჟი“, „**ნურცერთხელ** ნუ მოიჭრი უკან დასაბრუნებელ გზას“ ტიპის კონტექსტებში **ვერცერთხელ** და **ნურცერთხელ** უნდა დაიწეროს ერთად.

3.2. **არცერთი**, **ვერცერთი**, **ნურცერთი** უარყოფითი ნაცვალსახელებისა და **არცერთხელ**, **ვერცერთხელ**, **ნურცერთხელ** რიგობით-

ჯერობის ზმნისართთა გამოყენებისას აუცილებელია ორმაგი უარყოფა: „არცერთი არ გამოცხადდა“, „ვერცერთმა ვერ გვიპასუხა“, „ნურცერთი ნუ იტყვის“...; „არცერთხელ არ დასწრებია“, „ვერცერთხელ ვერ ვნახეთ“, „ნურცერთხელ ნუ გააცდენს“...

დასაბუთება

თანამედროვე ქართულში **არ**, **არა** და **არც** ნაწილაკები ორი დანიშნულებით გამოიყენება: ერთ შემთხვევაში ისინი გარკვეული სახის უკუთქმითობის შინაარსს სძენენ გამონათქვამს, ხოლო სხვა შემთხვევაში ახალ ლექსიკურ ერთეულებს წარმოქმნიან, რაც განაპირობებს მათთან დაკავშირებულ მართლწერის პრობლემებს.

* * *

ზმნასთან დაკავშირებული **არ** ნაწილაკი გამოხატავს: უკუთქმით ბრძანებითობას (**არ** წავიდეს! **არ** უპასუხო! **არ** გაბედოთ!...); მარტივ უარყოფას (**არ** დადის, **არ** სწავლობენ, **არ** იციან...); აღტაცება-გაკვირვებას, როცა მოქმედება დადებითად არის წარმოდგენილი („ძლივს შუბლგახსნილი **არ** ვნახე!“ – ილია).

მაწარმოებელი ფორმანტის ფუნქციით **არ** ნაწილაკი დაერთვის: მასდარს (**არდავიწყება**, **არყოფნა**, **არდაზოგვა**...); სასუბიექტო და საობიექტო მიმღეობებს (**არმცოდნე**, **არმყოფი**..., **არგაგონილი**, **არნახული**, **არდასარჩენი**...); ნაცვალსახელს (და, შესაბამისად, მიიღება უარყოფითი ნაცვალსახელი: **არვინ**); ნაცვალსახელურ კითხვით ზმნისართებს: **არსაიდან**, **არსად** (მიიღება უარყოფითი ზმნისართები).

არ ნაწილაკი გამოიყენება აგრეთვე სხვადასხვა დარგის ტერმინთქმნადობისას (**არმწიფებადი**, **არგამტარი**...). ის (**არ** ნაწილაკი) მრავლად გვხვდება ფრაზეოლოგიურ გამოთქმებსა თუ ფიცისა და წყევლა-დალოცვის ფორმულებშიც („ყურებზე ხახვი **არ** დამაჭრას“; „ბუხს **არ** აიფრენს“..., „დედა **არ** მომიკვდეს“..., „ღმერთმა სიკეთე **არ** მოგიშალოთ“..., „**არ** გაიხაროს“...).

აღსანიშნავია, რომ თანამედროვე ქართულში (განსაკუთრებით – მოსწავლე-აბიტურიენტთა წერითი მეტყველებისას) შეინიშნება **არ** ნაწილაკისა და ზმნის ერთ სიტყვად დაწერის ტენდენცია (ყველაზე ხშირად – აწმყოს მწკრივის შემთხვევებში), რაც, რა თქმა უნდა, უმართებულოა (მაგ.: „ნიკოლოზ ბარათაშვილმა **არიცის**, რატომ იყო ცხოვრება ფუჭი და ამაოება“; „ხო **არიცი**, რა უნდა?“ „**არვიცი**, რომელი პერსონაჟია უფრო დადებითი“; „მეფე გიორგი არსაკიმესთან **არმიდის**“; „ფარსმანს **არუყვარს** არავინ“; „შორენას **არუნდა** გიორგის ნახვა“; „თეიმურაზი **არუჯერებს** მარგოს“; „ელი **არფიქრობს** მომავალზე“; „ელი **არდარდობს** შვილზე“ და მისთ.).

ზმნასთან დაკავშირებული **არ** ნაწილაკი, როგორც წესი, ცალკე უნდა დაიწეროს: **არ** წერს (**არ** ვწერ, **არ** წერ), **არ** მუშაობს (**არ** ვმუშაობ, **არ** მუშაობ), **არ** აკეთებს (**არ** ვაკეთებ, **არ** აკეთებ), **არ** იცის (**არ** ვიცი, **არ** იცი), **არ** უნდა (**არ** მინდა, **არ** გინდა), **არ** აქვს (**არ** მაქვს, **არ** გაქვს), **არ** ჰყავს (**არ** მყავს, **არ** გყავს), **არ** სცივა მას (**არ** მცივა, **არ** გცივა), **არ** შია (**არ** მშია, **არ** გშია)...

როგორც ზემოთ ითქვა, **არ** ნაწილაკი სადერივაციო ფუნქციითაც გამოიყენება არაერთგზის. ასეთ შემთხვევებში დასტურდება როგორც დეფისიანი, ისე უდეფისო და ცალ-ცალკე დაწერილობით წარმოდგენილი ვარიანტები (**არ-ცოდნა**, **არ-ცოდვა...**, **არცოდნა**, **არცოდვა...**, **არ ცოდნა**, **არ ცოდვა** და მისთ.). აღსანიშნავია, რომ დასახელებული ტიპის შემთხვევებში (ყველგან) **არ** ნაწილაკი სიტყვამაწარმოებელი აფიქსის ფუნქციას ასრულებს. შესაბამისად, წარმოქმნილი ლექსიკური ერთეული შერწყმულად დაიწერება: **არცოდნა**, **არცოდვა...**, **არარსებობა**, **არგათენება**, **არდავიწყება**, **არდაზოგვა**, **არყოლა**, **არქონა**, **არყოფნა...**, **არარსებული**, **არგაგონილი**, **არნახული**, **არგადასარჩენი** და ა. შ.

რაც შეეხება **არმისული უნივერსიტეტამდე** / **ოპერამდე** / **მუზეუმამდე**... ტიპის გამონათქვამებს, ისინი რუსულის გზით შემოსული კალკებია. უნდა ვთქვათ და ვწეროთ: **უნივერსიტეტამდე**, **ოპერამდე**, **მუზეუმამდე...**, ან კიდევ: **ვიდრე** / **სანამ უნივერსიტეტამდე** / **ოპერამდე** / **მუზეუმამდე**... **მივალთ** (მიხვალთ, მივლენ).

თანამედროვე ქართულში არა ნაწილაკი გამოხატავს: მიგები-
თობა-უკუთქმითობასა („ჩემთან გაქვს საქმე? – არა, შენი ჭირიმი“; „არ
იტყვი, რა დაგემართა? – არა!“) და მარტივ უარყოფას. ამ უკანასკნელ
შემთხვევაში არ ნაწილაკიც გამოიყენება („იმედი არა/არ მაქვს“;
„არა/არ მგონია, ამ საქმიდან რამე გამოვიდეს“...).

ზემოთ (არ ნაწილაკთან დაკავშირებით) ითქვა და აქაც უნდა
აღინიშნოს, რომ თანამედროვე ქართულში მომრავლდა არა ნაწილა-
კისა და ზმნის ერთ სიტყვად დაწერის უმართებულო შემთხვევები
(„იმედი არამაქვს“; „არამგონია“, „არამჯერა“ და მისთ...).

ზმნასთან დაკავშირებული არა ნაწილაკი, როგორც წესი, უნდა
დაიწეროს ცალკე: არა აქვს (არა მაქვს, არა გაქვს), არა ჰგონია (არა
მგონია, არა გგონია), არა ჰყავს (არა მყავს, არა გყავს), არა სჯერა (არა
მჯერა, არა გჯერა)...

სიტყვამაწარმოებლის ფუნქციით არა ნაწილაკი დაერთვის: არ-
სებით სახელს (არაკაცი...); ზედსართავს (არაზუსტი...); რიცხვით სა-
ხელს (არაერთი); ნაცვალსახელს (არავინ...); სხვადასხვა სახის წა-
რმოქმნილ სახელს (არაკაცობა, არაწესიერი, არაკონსტიტუციური,
არასაჯარო, არასასკოლო, არამცირედი, არაგულითადი...); კომპო-
ზიტს (არაგულქვა, არაორგული, არავაჟკაცი, არამამულიშვილი...);
სასუბიექტო და საობიექტო მიმღეობებს (არამშენებელი, არამ-
წვეველი..., არამოტივირებული, არასანქცირებული...); ზმნისართს
(არაერთგზის, არაერთხელ...); კავშირს (არადა, არათუ).

არა ნაწილაკი გამოიყენება აგრეთვე სხვადასხვა დარგის ტერ-
მინთა საწარმოებლად (არააქროლადი, არაგამტარი, არაკოქსვადი,
არამწიფებადი...).

ყველა ზემოდასახელებულ შემთხვევაში არა ნაწილაკის (რო-
გორც მაწარმოებლის) დართვით მიიღება ახალი ლექსიკური ერთე-
ულები. შესაბამისად, ის (არა ნაწილაკი) მომდევნო სიტყვასთან შე-
რწყმულად უნდა დაიწეროს: არააქტუალური, არაადეკვატური, არა-
კონსტიტუციური, არაერთფეროვანი, არასწორხაზოვანი..., არამალა-
დობრივი, არასამართლებრივი..., არაპრობირებული, არარეალიზე-
ბული, არასანქცირებული და ა. შ.

რაც შეეხება **არაერთი, არაერთხელ, არაერთგზის** ლექსიკურ ერთეულებს, ისინი ვ. თოფურიასა და ივ. გიგინეიშვილის „ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“ შემდეგნაირად არის წარმოდგენილი:

არაერთი (მაგრამ **არა ერთი** და ორი წელი);

არაერთხელ (მაგრამ **არა ერთხელ** და ორჯერ);

არაერთგზის (მაგრამ **არა ერთგზის** და ორგზის).

მაშასადამე, როცა **არაერთი, არაერთხელ** და **არაერთგზის** ერთად დაწერილობით არის გათვალისწინებული, **არა** ყოველთვის სიტყვამაწარმოებლის ფუნქციას ასრულებს: „**არაერთმა** სტუდენტმა გამოთქვა სურვილი“, შდრ.: „**არა ერთი და ორი** წერილი დაიბეჭდა“; „**მოსწავლეები არაერთხელ** გააფრთხილეს, არ დაერღვიათ წესრიგი“, შდრ.: „ამის შესახებ **არა ერთხელ და ორჯერ** ითქვა“; „სპორტსმენმა **არაერთგზის** მიმართა მწვრთნელს“, შდრ.: „**არა ერთგზის და ორგზის** აღინიშნა“...

ზემოთქმულს უნდა დაემატოს შემდეგიც:

როცა **არა** ნაწილაკის მომდევნო ლექსიკურ ერთეულს (ზედსართავს, მიმღეობას...) მოჰყვება **არამედ** კავშირი, ის (**არა** ნაწილაკი) ცალკე სიტყვად დაიწერება, მაგ.: „ეს იყო **არა გულწრფელი, არამედ** ფარისევლური საუბარი“, შდრ.: „ეს იყო **არაგულწრფელი** საუბარი“; „განიხილეს **არა არსებითი, არამედ** მეორეხარისხოვანი საკითხები“, შდრ.: „განიხილეს **არაარსებითი** საკითხები“; „ოთახში შევიდა **არა სრულწლოვანი, არამედ** 15-16 წლის ყმაწვილი“, შდრ.: „ოთახში შევიდა **არასრულწლოვანი** ყმაწვილი“; „მისი ღიმილი იყო **არა ბუნებრივი, არამედ** ნაძალადევი, ხელოვნური“, შდრ.: „მისი ღიმილი **არაბუნებრივი** იყო“...

ერთ სიტყვად და ცალ-ცალკე დაწერილობით წარმოდგენილ ვარიანტებს შორის ზოგჯერ თავს იჩენს შინაარსობრივი სხვაობა, მაგ., „გიორგიმ **არაჩვეულებრივი** (= გასაოცარი) სიმტკიცე გამოიჩინა“, შდრ.: „მომხსენებელმა სქემა წარმოადგინა **არა ჩვეულებრივი** (= დამახასიათებელი) ქრონოლოგიის გათვალისწინებით, არამედ – განსხვავებულად“...

ცალკე უნდა გამოიყოს **არაუადრეს, არაუგვიანეს, არაუმეტეს** ლექსიკური ერთეულები. მათი დაწერილობისას არაერთგვაროვანი ვითარება გვაქვს:

არაუმეტეს // არა უმეტეს

„საპენსიო ასაკის პირებისათვის თანაგადახდის წილი იქნება 10 %, მაგრამ **არაუმეტეს 500 ლარისა**“ (www.sakartvelosambebi.ge);

„ცენტრალური საარჩევნო კომისია **არაუმეტეს 17 წევრისგან** შედგება“ (www.sakartvelosambebi.ge);

„გამოცდის დროს ერთ სივრცეში **არაუმეტეს 10 აბიტურიენტი** იქნება“ (www.ambebi.ge);

„სამუშაო საათების მაქსიმალური ოდენობა, ზეგანაკვეთური სამუშაოს ჩათვლით, უნდა შეადგენდეს **არა უმეტეს 48 საათს**“ (hol.ge);

„რეკომენდებულია სავარჯიშო სათვალის ტარება **არა უმეტეს 2 საათისა**“ (mkurnali.ge);

„2024 წლისათვის თავდაცვის ძალების რაოდენობა **არა უმეტეს 37 ათასი სამხედრო მოსამსახურით** განისაზღვრა“ (www.interpressnews.ge)...

არაუმეტეს (ერთ სიტყვად) – 542-ჯერ; **არა უმეტეს** (ცალ-ცალკე) – 484-ჯერ.

არაუადრეს // არა უადრეს

„დაინტერესებული პირი ვალდებულია, სააგენტოში გამოცხადდეს ელექტრონული მოთხოვნის წარდგენიდან **არაუადრეს მე-4 სამუშაო დღისა**“ (sa.gov.ge);

„ამჟამად შემორჩენილი მხატვრობა გვიანდელია, **არაუადრეს XIV საუკუნისა**“ (novators.ge);

„ჩუტყვავილას ვაქცინაცია ტარდება **არაუადრეს 5 თვისა**“ (www.scribd.com);

„მთავარი ეკლესია აგებულია X საუკუნეში ან XI საუკუნის დასაწყისში და შეკეთებულია **არა უადრეს XIV საუკუნისა**“ (www.about.ge);

„მასალების გადაცემა შესაძლებელია კენჭისყრამდე **არა უადრეს მე-8 დღიდან**“ (electionreforms.ge);

„სავარაუდოდ, ეს უნდა მომხდარიყო **არა უადრეს XII-XIII საუკუნეებისა**“ (www.dzeglebi.ge)...

არაუადრეს (ერთ სიტყვად) – 87-ჯერ; **არა უადრეს** (ცალ-ცალკე) – 42-ჯერ.

არაუგვიანეს // არა უგვიანეს

„კანონით მორიგი საპარლამენტო არჩევნები უნდა ჩატარდეს **არაუგვიანეს** მომავალი წლისა“ (tavisufleba.org);

„გადაუდებელი აუცილებლობისას უფლების შეზღუდვის შესახებ **არაუგვიანეს** 24 საათისა უნდა ეცნობოს სასამართლოს“ (www.refworld.org);

„საჯარო ინფორმაცია გაიცემა დაუყოვნებლივ ამ კანონით დადგენილ შემთხვევებში **არაუგვიანეს** 10 დღისა“ (csb.gov.ge);

„ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი ძალაში შედის გაგზავნიდან **არა უგვიანეს** მე-7 დღისა“ (www.scribd.com);

„აღნიშნული დადგენილება მიიღება დაკავებიდან **არა უგვიანეს** 48 საათისა“ (www.nplg.gov.ge);

„ფიზიკური პირები ქონებაზე და მიწაზე ქონების გადასახადს იხდიან **არა უგვიანეს** მიმდინარე წლის 17 ნოემბრისა“ (www.palitravideo.ge)...

არაუგვიანეს (ერთ სიტყვად) – 764-ჯერ; **არა უგვიანეს** (ცალ-ცალკე) – 425-ჯერ.

არაუადრეს, არაუგვიანეს, არაუმეტეს „ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“ (ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი) ცალ-ცალკე დაწერილობით არის გათვალისწინებული: **არა უადრეს, არა უგვიანეს, არა უმეტეს**. მხოლოდ ერთ შემთხვევაში ორთოგრაფიასთან მითითებულია ისეთი ვარიანტიც, როცა **არა** ნაწილაკი მომდევნო სიტყვასთან შერწყმულად იწერება: **არა უმაღლეს**, მაგრამ **არაუმაღლესი** ხარისხისა. ეს უკანასკნელი (**არაუმაღლესი**) **არა** ნაწილაკითა და უფროლობითი ხარისხის ზედსართავი სახელით მიღებული ახალი ლექსიკური ერთეულია, კერძოდ, ზედსართავი სახელი. ასეთივე სიტყვამაწარმოებელი ფორმანტის ფუნქცია აქვს **არა** ნაწილაკს **არაუადრეს, არაუგვიანეს, არაუმეტეს** ლექსიკურ ერთეულთა შემთხვევებშიც – იმ განსხვავებით, რომ აქ წარმოიქმნება ზმნისართები. შესაბამისად, ეს უკანასკნელნიც ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს (მაგ.: „ქალაქში დაბრუნდებიან **არაუადრეს** 7 საათისა“; „სხდომა დაინიშნება

არაუგვიანეს 12 საათისა“; „ლუკა იქნება არაუმეტეს 17 წლისა“...
„ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონის“ ახალ რედაქციაში **არა-
უადრეს, არაუგვიანეს, არაუმეტეს** წარმოდგენილია შერწყმული და-
წერილობით. ასეთივე სახით არის გათვალისწინებული დასახელე-
ბული ლექსიკური ერთეულები არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეც-
ნიერების ინსტიტუტის ქართული მეტყველების კულტურის განყო-
ფილების მიერ მომზადებულ და 2011 წელს გამოცემულ „ქურნალის-
ტის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკურ ლექსიკონში“ (რომელიც პრე-
სის ენას მიეძღვნა).

არა მარტო თუ არამარტო? არა მხოლოდ თუ არამხოლოდ? –
დაწერილობის თვალსაზრისით ამ შემთხვევაშიც არაერთგვაროვანი
ვითარება გვაქვს.

არამარტო // არა მარტო

„ჩვენს სრულიად საქართველოს საზოგადოებაში ადამიანი
არამარტო შევითხვათა გენერატორია, არამედ...“ (ჭ. ამირეჯიბი);

„დიდი მხატვრის ექსპოზიცია **არამარტო** ქართველებისთვის
იქნება საინტერესო...“ (tavisufleba.org);

„ქენევის ფორმატში განიხილება **არამარტო** უსაფრთხოების,
არამედ ჰუმანიტარული საკითხებიც“ (tavisufleba.org);

„ამ ხნის განმავლობაში შეისწავლა **არამარტო** რუსული, არამედ
მრავალი სხვა სლავური ენაც“ (ლ. ბრეგაძე);

„საკენკს რატომღაც არ ეკარებოდნენ **არა მარტო** წიწკანები, **არა
მარტო** გულწითელები, მესკიები, არამედ ბელურებიც“ (რ. ჭეიშვი-
ლი);

„სვეს, იცეკვეს **არა მარტო** გოგო-ბიჭებმა, მოხუცებულებმაც“
(ნ. ლორთქიფანიძე);

„იგი **არა მარტო** სიტყვის ჯავარია, არამედ სულიერი ფარი ქარ-
თველობისა“ (ლ. სანაძიძე);

„ქართველი და **არა მარტო** ქართველი ისტორიკოსები, მე-19,
მე-20 და 21-ე საუკუნეებში ბევრს წერდნენ წმინდა ნინოზე“ (www.
academia. edu)...

არამარტო (ერთ სიტყვად) – 3430-ჯერ; **არა მარტო** (ცალ-ცალკე)
– 25347-ჯერ

არამხოლოდ // არა მხოლოდ

„ბავშვი იზრდება და ხდება დალაი-ლამა და იქნებ ეს **არამხოლოდ** ტიბეტის სამყაროს უმთავრესი საიდუმლოს ამოხსნაცაა“ (დ. ტურაშვილი);

„ძირითად სამიზნე ჯგუფს ადვოკატები წარმოადგენენ, თუმცა **არამხოლოდ** ისინი“ (tavisufleba. ge);

„**არამხოლოდ** უმრავლესობას ვიღებთ პარლამენტში, არამედ შეგვიძლია 100 მანდატზე გვკონდეს პრეტენზია“ (www.ambebi.ge);

„გენდერული ძალადობა **არამხოლოდ** პიროვნული ტრაგედიაა, ასევე არის ძირითადი უფლებების დარღვევა“ (ltv.ge);

„სახის გამომეტყველება ბევრს ნიშნავს, **არა მხოლოდ** სხვებთან ურთიერთობის დროს“ (ბ. ჯანიკაშვილი);

„გაუფრთხილდი და პატივი ეცი **არა მხოლოდ** ადამიანს, არამედ ყოველ ცოცხალ არსებასა და ყოველ საგანს“ (ნ. გელაშვილი);

„ეხლა შემემლო ადგილზე გავცნობოდი იმ უსაიდუმლოეს ტომს **არა მხოლოდ** საქართველოს, არამედ მთელ კავკასიის ტომთა შორის“ (გრ. რობაქიძე)...

არამხოლოდ (ერთ სიტყვად) – 1216-ჯერ; **არა მხოლოდ** (ცალ-ცალკე) – 21189-ჯერ.

„ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“ (ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი) **არამართო** წარმოდგენილია ცალ-ცალკე დაწერილობით (**არა მართო**). რაც შეეხება **არამხოლოდ** ლექსიკურ ერთეულს, ის დასახელებულ ნაშრომში გათვალისწინებული არ არის.

აღსანიშნავია, რომ ყოველთვის, როცა აღნიშნული ტიპის რთულ კავშირთა (**არამართო** და **არამხოლოდ**) დაწერილობა განიხილება, უპირველეს ყოვლისა, კითხვა დაისმის იმის შესახებ, მოსდევს თუ არა მათ **არამედ** კავშირი, რომლის საშუალებითაც თითქოსდა ერთმანეთს უნდა გაემიჯნოს ამ ლექსიკურ ერთეულთა ერთად თუ ცალ-ცალკე დაწერილობის შემთხვევები. თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ თანამედროვე ქართულში **არამართო** და **არამხოლოდ** „არამედ“ კავშირის გარეშე ფაქტობრივად არც გამოიყენება. შეიძლება ეს უკანასკნელი (**არამედ**) გამოტოვებული იყოს წინადადებაში გარკვეული სტილბერივი (თუ სინტაქსური) თვალსაზრისით, მაგრამ ის ყო-

ველთვის იგულისხმება (მაგ.: „მოვიდნენ **არამარტო** ნათესავები – თა-
ნამშრომლებიც“; „თანაკლასელებიც ესტუმრნენ? – **არამხოლოდ...**“).
სწორედ ეს გარემოება (შესაპირისპირებელი კონტექსტის უქონლობა)
უნდა ყოფილიყო მიზეზი იმისა, რომ **არა მარტო** მხოლოდ ცალ-ცალ-
კე დაწერილობით არის გათვალისწინებული „ქართული ენის ორ-
თოგრაფიულ ლექსიკონში“.

სპეციალურ ლიტერატურაში **არა-ნაწილაკი**ან მაჯგუფებელ
კავშირებად წარმოდგენილია: **არა მარტო – არამედ, არა მხოლოდ –
არამედ, არათუ – არამედ**. მათ წყვილ კავშირებსაც უწოდებენ.

თუ **არამედ** კავშირის მუდმივი თანხლება არის მიზეზი იმისა,
რომ **არა მარტო** ცალ-ცალკე დაწერილობით მიჩნეულიყო ერთადერთ
სწორ ვარიანტად, მაშინ **არათუ** კავშირიც ცალ-ცალკე უნდა იწერე-
ბოდეს. არც ის არის გამორიცხული, ცალ-ცალკე თუ ერთად დაწერი-
ლობის მიზეზი დასახელებული ლექსიკური ერთეულების სიგრძე-
სიმოკლე იყოს: **არათუ** მოკლე სიტყვაა, **არამარტო** და **არამხოლოდ** –
გრძელი, თუმცა **არამარტო** ლექსიკური ერთეულის ცალ-ცალკე თუ
შერწყმულად დაწერილობის შესახებ ანალიზისას ამოსავალი არ უნ-
და იყოს **არამედ** კავშირის თანხლება. აქ გასათვალისწინებელია, თუ
რა ფუნქციით გამოიყენება წინადადებაში **მარტო** – ზმნისართია ის
თუ გამორჩევითი ნაწილაკი. პირველ შემთხვევაში (როცა **მარტო**
ზმნისართის ფუნქციას ასრულებს) **არა მარტო**, ბუნებრივია, ცალ-
ცალკე დაიწერება, მაგ.: „გიორგი იდგა **არა მარტო** და ეულად, არამედ
– თავის ხალხთან, თავის თემთან ერთად“. ზოგადად, **მარტო**
ზმნისართის ფუნქციით (როცა მას წინ უსწრებს **არა** ნაწილაკი)
ნაკლებად დასტურდება თანამედროვე ქართულში. მეორე შემთხვე-
ვაში (როცა **მარტო** გამოყენებულია გამორჩევითი ნაწილაკის ფუნ-
ქციით) **არამარტო** მაჯგუფებელი წყვილი კავშირის პირველი კომპო-
ნენტი (არამარტო – არამედ), შესაბამისად, ის ერთ სიტყვად უნად
დაიწეროს – ისევე, როგორც **არათუ**.

რაც შეეხება **არამხოლოდ** რთულ კავშირს, აღსანიშნავია შემდე-
გი: თანამედროვე ქართულში „მხოლოდ“ ლექსიკურ ერთეულს ძირი-
თადად ერთი ფუნქცია აქვს – გამორჩევითი ნაწილაკისა (იშვიათად
ის **ოღონდ** კავშირის მნიშვნელობასაც იძენს) და ამავე ფუნქციით

(ე. ი. ნაწილაკის) დასტურდება ის რთული **არამხოლოდ** კავშირის შედგენილობაშიც. შესაბამისად, დაიწერება შერწყმულად (ისევე, როგორც **არამართო** და **ართათუ**).

თანამედროვე ქართულში მაპირისპირებელი კავშირის ფუნქციით (სხვა მაპირისპირებელ კავშირთა გვერდით) დასტურდება **არადა** ლექსიკური ერთეულიც. ასეთ შემთხვევაში ის ყოველთვის ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს („ვითარება უცებ დაიმაბა, **არადა** თითქოს ყველაფერი კარგად იყო“ და მისთ.). რაც შეეხება „**არა და არ** დასრულდა/გაწვიმდა/დათბა...“ ტიპის კონტექსტებს, ასეთ შემთხვევებში სამივე კომპონენტი (**არა და არ**) ცალ-ცალკე დაიწერება.

* * *

არც, ვერც, ნურც ნაწილაკების გამოყენებისას დაწერილობის თვალსაზრისით არაერთგვაროვანი ვითარება გვაქვს მაშინ, როცა მათ (**არც, ვერც, ნურც** ნაწილაკებს) მოჰყვება რიცხვითი სახელი **ერთი** (**არც ერთი** თუ **არცერთი**? **ვერც ერთი** თუ **ვერცერთი**? **ნურც ერთი** თუ **ნურცერთი**?) ან ზმნისართი **ერთხელ** (**არც ერთხელ** თუ **არცერთხელ**? **ვერც ერთხელ** თუ **ვერცერთხელ**? **ნურც ერთხელ** თუ **ნურცერთხელ**?).

ლექსიკური ერთეულები **არცერთი, ვერცერთი, ნურცერთი** (აგრეთვე – **არცერთხელ**) მხოლოდ ერთი სახით – ცალ-ცალკე დაწერილობით (**არც ერთი, ვერც ერთი, ნურც ერთი, არც ერთხელ...**) – არის წარმოდგენილი ვ. თოფურიასა და ივ. გიგინეიშვილის „ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“. პირველად **არცერთი** და **არც ერთი, ვერცერთი და ვერც ერთი, ნურცერთი და ნურც ერთი** ერთმანეთისაგან გაიმიჯნა (დაწერილობის თვალსაზრისით) ზემოთ დასახელებულ „ქურნალისტის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკურ ლექსიკონსა“ და „სასკოლო ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“ (თბ., 2011):

არც ერთი: „ღმერთმა ხომ იცოდა, რომ **არც ერთი** იყო არაბი და არც მეორე – ვენეციელი“ (უიარ.), მაგრამ: „**არცერთი** არგუმენტი არ არის მისაღები“;

ვერც ერთი: „**ვერც ერთმა** უპასუხა კითხვაზე სწორად და ვერც მეორემ“, მაგრამ: „აბიტურიენტმა **ვერცერთ** კითხვას ვერ უპასუხა“;

ნურც ერთი: **ნურც ერთი და ნურც მეორე**, მაგრამ: **ნურცერთი** თქვენგანი/ჩვენგანი...

მაშასადამე, **არც ერთი, ვერც ერთი, ნურც ერთი** ცალ-ცალკე და-იწერება მაშინ, როცა მათ მოჰყვება **არც მეორე/მესამე (არც ერთი და არც მეორე/მესამე), ვერც მეორე/მესამე (ვერც ერთი და ვერც მეორე/მესამე), ნურც მეორე/მესამე (ნურც ერთი და ნურც მეორე/მესამე)**. ასეთ შემთხვევებში **არც, ვერც, ნურც** მხოლოდ გაძლიერებული ნაწილაკის ფუნქციას ასრულებენ („ღმერთმა ხომ იცოდა, რომ **არც ერთი** იყო არა-ბი და არც მეორე ვენეციელი“), მაგრამ **„არცერთი** არ გამოცხადდა“, „აბიტურიენტმა **ვერცერთ** კითხვას ვერ უპასუხა“, **ნურცერთი** თქვენგანი/ჩვენგანი... და სხვა მსგავს კონტექსტებში **არცერთი, ვერცერთი და ნურცერთი** უარყოფითი ნაცვალსახელებია და ერთად უნდა დაიწეროს.

ანალოგიური ვითარება გვექნება **არცერთხელ, ვერცერთხელ, ნურცერთხელ** ლექსიკური ერთეულების შემთხვევებშიც: „**არც ერთხელ** მოსულა და არც მეორედ“, მაგრამ: „**არცერთხელ** არ გამოცხადდა“...; „ეს რეპორტაჟი **ვერც ერთხელ** ვნახე და ვერც მეორედ“, მაგრამ: „**ვერცერთხელ** ვერ ვნახე ეს რეპორტაჟი“; „**ნურც ერთხელ** გადაიწყვეტ იმედს და ნურც მეორედ“, მაგრამ: „**ნურცერთხელ** ნუ გადაიწყვეტ იმედს“... (**არცერთხელ, ვერცერთხელ და ნურცერთხელ** – ისევე, როგორც ცალკე აღებული **ერთხელ** – რიგობით-ჯერობის ზმნისართებია).

არცერთი, ვერცერთი, ნურცერთი უარყოფითი ნაცვალსახელებისა და **არცერთხელ, ვერცერთხელ, ნურცერთხელ** რიგობით-ჯერობის ზმნისართთა გამოყენებისას აუცილებელია ორმაგი უარყოფა: „**არცერთი** არ გამოცხადდა“, „**ვერცერთმა** ვერ გვიპასუხა“, „**ნურცერთი** ნუ იტყვის“...; „**არცერთხელ** არ დასწრებია“, „**ვერცერთხელ** ვერ ვნახეთ“, „**ნურცერთხელ** ნუ იტყვით“...

ზემოდასახელებულ ლექსიკურ ერთეულთა (**არც ერთი და არცერთი, ვერც ერთი და ვერცერთი, ნურც ერთი და ნურცერთი; არც ერთხელ და არცერთხელ, ვერც ერთხელ და ვერცერთხელ, ნურც ერთხელ და ნურცერთხელ**) დაწერილობის თვალსაზრისით გამიჯვნის შედეგად, უარყოფითი ნაცვალსახელების ჯგუფს დავმატა: **არცერთი, ვერცერთი, ნურცერთი**, ხოლო რიგობით-ჯერობის ზმნისართებს – **არცერთხელ, ვერცერთხელ, ნურცერთხელ**.

ლიტერატურა

გელენიძე 1984 – ლ. გელენიძე, არ/არა ნაწილაკიანი სახელები ქართულში, ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მეექვსე, თბილისი.

ვაშაკიძე 2020 – თ. ვაშაკიძე, არ, არა, არც ნაწილაკ-ფორმანტა მართლწერისათვის, ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მეოცე, თბილისი.

კვაჭაძე 2010 – ლ. კვაჭაძე, თანამედროვე ქართული ენის სინტაქსი, თბილისი.

ლეჟავა 1987 – ლ. ლეჟავა, კავშირთა ხმარების საკითხები (არა მარტო – არამედ...-ც, არა მხოლოდ – არამედ...-ც), თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, ბიულეტენი № 3, თბილისი.

მართლწერის ლექსიკონი მედიისათვის (რედ. თ. ვაშაკიძე), 2016, თბილისი.

ჟურნალისტის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი, II (რედ. თ. ვაშაკიძე), 2011, თბილისი.

ჟურნალისტის სტილისტიკური ცნობარი (სარედაქციო კოლეგია: შ. აფრიდონიძე, ნ. ებრალიძე, თ. ზურაბიშვილი, ვ. კალანდაძე, გ. კვარაცხელია, ვ. შენგელია), 2002, თბილისი.

სასკოლო ორთოგრაფიული ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), 2011, თბილისი.

საჯარო მოხელის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), 2017, თბილისი.

სხვადასხვა ინტერნეტრესურსი

ქექვი – ქართული ენის ეროვნული კორპუსი.

შანიძე 1973 – ა. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, თბილისი.

ჩიქობავა 1998 – არნ. ჩიქობავა, ქართული ენის ზოგადი დახასიათება, თბილისი.

ჩიქობავა 2008 – არნ. ჩიქობავა, ენათმეცნიერების შესავალი (რედაქცია და წინასიტყვაობა გ. კვარაცხელიასი), თბილისი.

თეა ბურჭულაძე

ორცნებიანი კომპოზიციების მართლწერა

ორცნებიანი კომპოზიციების დაწერილობისას უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. ორცნებიანი კომპოზიციები, რომლებიც მიიღება ორი დამოუკიდებელი შინაარსის მქონე სიტყვისაგან, დეფისით დაიწერება: **დედ-მამა, და-ძმა, ძალ-ღონე, მთა-ბარი, ოქრო-ვერცხლი...**
- 1.1. ორცნებიანი (ანუ დეფისით გაფორმებული) კომპოზიციებისაგან ბოლოსართის ან თავსართ-ბოლოსართის დართვით მიღებული წარმოქმნილი სახელი ერთ სიტყვად, შერწყმულად დაიწერება: დედა-შვილი, მაგრამ: **დედაშვილური, დედაშვილობა, დედაშვილურად;** და-ძმა, მაგრამ: **დამძური, დამძობა, დამძურად;** ცოლ-ქმარი, მაგრამ: **ცოლქმრული, ცოლქმრობა, ცოლქმრულად;** სახლ-კარი, მაგრამ: **უსახლკარო, სახლკარიანი...**

დასაბუთება

ფუძე შეიძლება იყოს მარტივი, ნაწარმოები (წარმოქმნილი) და რთული. ამათგან მარტივი ფუძე შემადგენელ ნაწილებად არ იშლება, ნაწარმოები კი შედგება მარტივი ფუძისა და მნიშვნელობის მცვლელი აფიქს(ებ)ისაგან (კაცური, საკაცე, მშვილდოსანი...), ან ნაწარმოები ფუძისა და მნიშვნელობის მცვლელი აფიქსისაგან (მლიერება, ნაყოფიერება...), ხოლო რთული ფუძე შედგება ერთზე მეტი (ჩვეულებრივ, ორი, იშვიათად – სამი) მარტივი (გულქვა, ცისკარი...), ნაწარმოები (დედობილ-მამობილი...), ან მარტივი და ნაწარმოები (დიდთოვლობა...) ფუძისაგან.

კომპოზიტებს ისეთ სიტყვებს უწოდებენ, რომლებიც რამდენიმე (ორი ან მეტი) დამოუკიდებელი სიტყვის (ფუძის ან ფორმის) ერთეულით არის წარმოქმნილი. მისი ქართული შესატყვისია ტერმინი „რთული სიტყვა“.

კომპოზიტის შემადგენელ კომპონენტთა ფორმოზოგი და შინაარსოზოგი მიმართება ერთგვაროვანი არ არის. ამიტომ რთული სიტყვების დაწერილობის წესის დასადგენად სწორედ მათ შედგენილობას აქვს მნიშვნელობა – ერთად დაიწეროს თუ დეფისით.

ამ თვალსაზრისით უპირველესად გასათვალისწინებელია კომპოზიტის ცნებიანობა. ზოგადად, რთული სიტყვა შეიძლება იყოს ერთცნებიანი და ორ- და მეტცნებიანი. ერთცნებიანია კომპოზიტი, რომლის ფუძის მნიშვნელობა არ უდრის შემადგენელი ფუძეების მნიშვნელობათა ჯამს, ანუ კომპოზიტი ერთ დამოუკიდებელ შინაარსს გამოხატავს. ასეთ შემთხვევაში რთული ფუძის შემადგენელ ფუძეებსა და სიტყვებს შორის არ შეიძლება ჩაისვას და კავშირი, რთულ ფუძეს ვერ შევცვლით და კავშირიანი სიტყვათშეერთებით (ცისკარი, ქინძისთავი...). ორცნებიანი კომპოზიტი, პირიქით, გულისხმობს თითოეული კომპონენტის მნიშვნელობას, ე. ი. ის არის შემადგენელ ფუძეთა ერთგვარი ჯამი და იმდენ ობიექტს მიემართება, რამდენიც არის წარმოდგენილი რთული სიტყვის კომპონენტებად (ყველაზე ხშირად – ორი). ამ შემთხვევაში შემადგენელი ფუძეების და კავშირით გაერთიანებაა შესაძლებელი, რთული ფუძე და კავშირიანი სიტყვათშეერთებით შეიძლება შეიცვალოს (დედ-მამა, ცოლ-ქმარი, და-ძმა...). იშვიათად შეიძლება შეგვხვდეს სამცნებიანი კომპოზიტები: რძალ-მულ-დედამთილი, ყელ-ყურ-ცხვირი, ქართლ-კახეთ-იმერეთი...

შენიშვნა: ერთგვარი შედგენილობის კომპოზიტები ერთ შემთხვევაში ერთცნებიანი შეიძლება იყოს, სხვა შემთხვევაში – ორცნებიანი. მაგალითად, **ხარკამეჩი** ერთცნებიანია, თუ ის მამალ კამეჩს აღნიშნავს (უპირისპირდება **ფურკამეჩს**), ხოლო ორცნებიანია, როცა ის აღნიშნავს **ხარსა** და **კამეჩს**. ასევე **ცოცხალმკვდარი** ერთცნებიანია, თუ სიკვდილის პირას მისულ ადამიანს აღნიშნავს, მაგრამ ორცნებიანად გაიზრება, თუ ამ სიტყვაში **ცოცხალი** და **მკვდარი** იგულისხმება.

აღსანიშნავია, რომ რა სახის ფუძისაგანაც უნდა შედგებოდეს კომპოზიტი, ის მაინც ერთი სიტყვაა. ამიტომ მორფოლოგიური და

სინტაქსური თვალსაზრისით იგი ისეთივე როლს ასრულებს, როგორსაც მარტივი ან ნაწარმოები ფუძის შემცველი სიტყვა.

ორცნებიანი კომპოზიტების მიღების ერთ-ერთი საშუალებაა სხვადასხვა ფუძის შეერთება. ამ ტიპის კომპოზიტებში შეიძლება ერთიანდეს:

1. სინონიმური ფუძეები: **ძალ-ღონე, ზედ-იღბალი, ღარიბ-ღატაკი, შიშველ-ტიტველი, გზა-კვალი, კვლევა-ძიება...**
2. ანტონიმური ფუძეები: **ქალ-ვაჟი, მთა-ბარი, მტერ-მოყვარე, დედალ-მამალი, ტყე-ველი, დღე-ღამე...**
3. ისეთი ფუძეები, რომელთა მნიშვნელობები რაიმე ნიშნითაა ერთმანეთთან დაკავშირებული: **და-ძმა, ცოლ-შვილი, ქმარ-შვილი, ბიძა-ბიცოლა, ოქრო-ვერცხლი, რძალ-დედამთილი, რძალ-მული, ხელ-ფეხი, თვალ-წარბი, მშვილდ-ისარი, ფარ-ხმალი...**

აქ შემოდის კომპოზიტად ქცეული გეოგრაფიული სახელებიც (**ქართლ-კახეთი, სამცხე-ჯავახეთი, რაჭა-ლეჩხუმი, გურია-აჭარა...**), ასევე ისეთი კომპოზიტური მასდარები თუ მიმღებობები, რომელთაც საპირისპირო მნიშვნელობის ზმნისწინები დაერთვის (**მიწერ-მოწერა, ამვლელ-ჩამვლელი, შეხლა-შემოხლა...**).

ყველა დასახელებული ორცნებიანი კომპოზიტი დაიწერება დეფისით, რადგან მათ შორის შესაძლებელია და კავშირის ჩასმა და ის (**და კავშირის ჩასმა**) არ ცვლის იმ შინაარსს, რომელსაც კომპოზიტი გამოხატავს. შდრ.: **დედ-მამა – დედა და მამა, ცოლ-ქმარი – ცოლი და ქმარი, რძალ-მულ-დედამთილი – რძალი და მული და დედამთილი, მიწერ-მოწერა – მიწერა და მოწერა...**

ცალკეა გამოსაყოფი ისეთი შემთხვევები, როცა ორცნებიანი (ანუ დეფისით გაფორმებული) კომპოზიტებისაგან ბოლოსართისა თუ თავსართ-ბოლოსართის დართვით ახალი რთულფუძიანი სიტყვები იწარმოება. ამგვარად წარმოქმნილი ლექსიკური ერთეული ერთ სიტყვად, შერწყმულად დაიწერება: **დედა-შვილი, მაგრამ: დე-დაშვილური, დედაშვილობა, დედაშვილურად; და-ძმა, მაგრამ: და-ძმური, დამძობა, დამძურად, ცოლ-ქმარი, მაგრამ: ცოლქმრული, ცოლქმრობა, სახლ-კარი, მაგრამ: უსახლკარო, სახლკარიანი...**

ზემოთქმულის გათვალისწინებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. ორცნებიანი კომპოზიტები, რომლებიც მიიღება ორი დამოუკიდებელი შინაარსის მქონე სიტყვისაგან, დეფისით დაიწერება: **დედ-მამა, და-ძმა, ძალ-ღონე, მთა-ბარი, ოქრო-ვერცხლი, წერა-კითხვა...**
- 1.1. ორცნებიანი (ანუ დეფისით გაფორმებული) კომპოზიტებისაგან ბოლოსართის ან თავსართ-ბოლოსართის დართვით მიღებული წარმოქმნილი სახელი ერთ სიტყვად, შერწყმულად დაიწერება: დედა-შვილი, მაგრამ: **დედაშვილური, დედაშვილობა, დედაშვილურად**; და-ძმა, მაგრამ: **დამძერი, დამძობა, დამძურად**; ცოლ-ქმარი, მაგრამ: **ცოლქმრული, ცოლქმრობა, ცოლქმრულად**; სახლ-კარი, მაგრამ: **უსახლკარო, სახლკარიანი...**

ლიტერატურა

არაბული 2004 – ავთ. არაბული, ქართული მეტყველების კულტურა, თბილისი.

თოფურია, გიგინეიშვილი 1970 – ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი, რთული სიტყვების (კომპოზიტების) დაწერილობა, თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმები, თბილისი.

ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი (ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი), თბილისი, 1998.

მართლწერის ლექსიკონი მედიისათვის (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2016.

საჯარო მოხელის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2017.

თეა ბურჭულაძე

ორმაგსახელწოდებიან და ორმაგსტატუსიან კომპოზიტთა მართლწერა

ორმაგსახელწოდებიანი და ორმაგსტატუსიანი კომპოზიტების მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. ორმაგსახელწოდებიანი თუ ორმაგსტატუსიანი (შერწყმული და-ნართით გადმოცემული) კომპოზიტები უნდა დაიწეროს დეფი-სით: **მეცნიერ-თანამშრომელი, მეცნიერ-ხელმძღვანელი, წევრ-კორესპონდენტი, ავტორ-შემდგენელი, პოეტ-აკადემიკოსი, ექიმ-კონსულტანტი, პატრულ-ინსპექტორი, აკადემიკოს-მდივანი, ექ-სპერტ-კრიმინალისტი, გენერალ-მაიორი, ინჟინერ-მშენებელი, მხატვარ-ილუსტრატორი, დამკაბადონებელ-დიზაინერი...**

- 1.1. ორმაგსახელწოდებიანი თუ ორმაგსტატუსიანი კომპოზიტების პირველი თანხმოდგენილი წევრი ფუძის სახით გადმოიცემა, ხოლო კომპოზიტი ერთ სიტყვად იბრუნვის:

სახ.	წევრ-კორესპონდენტ-ი	მეცნიერ-თანამშრომელ-ი
მოთხრ.	წევრ-კორესპონდენტ-მა	მეცნიერ-თანამშრომელ-მა
მიც.	წევრ-კორესპონდენტ-ს	მეცნიერ-თანამშრომელ-ს
ნათ.	წევრ-კორესპონდენტ-ის	მეცნიერ-თანამშრომელ-ის
მოქმ.	წევრ-კორესპონდენტ-ით	მეცნიერ-თანამშრომელ-ით
ვით.	წევრ-კორესპონდენტ-ად	მეცნიერ-თანამშრომელ-ად
წოდ.	წევრ-კორესპონდენტ-ო	მეცნიერ-თანამშრომელ-ო

შენიშვნა: კომპოზიტის შემადგენელი ნაწილები შეიძლება წარმო-დგენილი იყოს შესიტყვების სახით და დაიწეროს ცალ-ცალკე: **მეცნიერი თა-ნამშრომელი, მეცნიერი ხელმძღვანელი, პოეტი აკადემიკოსი...**

დასაბუთება

ორმაგსახელწოდებიანი და ორმაგსტატუსიანი კომპოზიტები დანართისა და საზღვრული წევრის შერწყმით მიიღება.

დანართი განსაზღვრების ერთ-ერთი სახეობათაგანია. მას ისეთ განსაზღვრებას უწოდებენ, რომელიც არსებითი სახელით არის წარმოდგენილი (არსებითი სახელი განსაზღვრავს არსებითს). ამ ტიპის მსაზღვრელი დანართის სახელით არის ცნობილი. აღნიშნული ტიპის შესიტყვებებში მსაზღვრელი სახელი ბრუნების თვალსაზრისით მიჰყვება ხელობა-პროფესიის აღმნიშვნელ დანართთა ბრუნების ტიპს. შესაბამისად, ხმოვანფუძიანი დანართები იბრუნვიან ისე, როგორც **მევიოლენე ისაკაძე** ტიპის შესიტყვებაში იბრუნვის დანართი: **მევიოლინე ისაკაძე/ისაკაძემ/ისაკაძეს/ისაკაძის...** (მდრ.: **მწვანე** მინდორი, **მწვანე** მინდორმა, **მწვანე** მინდორს...), ხოლო თანხმოვანფუძიანები – როგორც **პროფესორი შანიძე**. მაშასადამე, ეს უკანასკნელი დანართები სრულად დაირთავენ ბრუნვის ნიშნებს სახელობითში, მოთხრობითსა და წოდებითში, ხოლო მიცემითში, ნათესაობითში, მოქმედებითსა და ვითარებითში მათ ბრუნვის ნიშანი მთლიანად ჩამოსცილდება: **პროფესორი** შანიძე, **პროფესორმა** შანიძემ, **პროფესორ** შანიძეს/ **შანიძის**/ **შანიძით**/ **შანიძედ**, **პროფესორო** შანიძე.

ზოგჯერ დანართისა და საზღვრული წევრის შერწყმით მიიღება კომპოზიტები – ეგრეთ წოდებული ორმაგსახელწოდებიანი თუ ორმაგსტატუსიანი რთული სიტყვები: **მეცნიერ-თანამშრომელი**, **წევრ-კორესპონდენტი**, **პოეტ-აკადემიკოსი**, **ექიმ-კონსულტანტი**, **პატრულ-ინსპექტორი**, **აკადემიკოს-მდივანი**, **ექსპერტ-კრიმინალისტი**, **გენერალ-მაიორი**, **ინჟინერ-მშენებელი**, **მხატვარ-ილუსტრატორი**, **დამკაზადონებელ-დიზაინერი** და მისთ. კომპოზიტის შემადგენელ ნაწილთა შორის ფორმობრივი და შინაარსობრივი ურთიერთმართება ერთგვაროვანი არ არის. სწორედ ეს განაპირობებს მათი დაწერილობის თავისებურებას. შესაბამისად, კომპოზიტთა მართლწერის წესების დასადგენად მათ შედგენილობას უნდა მიექცეს ყურადღება.

დასახელებულ რთულ სიტყვათა დაწერილობისას, უპირველეს ყოვლისა, გასათვალისწინებელია შემდეგი: 1. პირველი კომპონენტი ბრუნვის ნიშნით გაფორმდეს თუ ფუძის სახით წარმოდგეს, 2.

კომპოზიტი დეფისით დაიწეროს თუ უდეფისოდ. დასახელებული ტიპის დანართთა პირველი თანხმოვანფუძიანი წევრი ფუძის სახით უნდა გადმოიცეს და კომპოზიტი დაიწეროს დეფისით.

სახ.	წევრ-კორესპონდენტ-ი	მეცნიერ-თანამშრომელ-ი
მოთხრ.	წევრ-კორესპონდენტ-მა	მეცნიერ-თანამშრომელ-მა
მიც.	წევრ-კორესპონდენტ-ს	მეცნიერ-თანამშრომელ-ს
ნათ.	წევრ-კორესპონდენტ-ის	მეცნიერ-თანამშრომელ-ის
მოქმ.	წევრ-კორესპონდენტ-ით	მეცნიერ-თანამშრომელ-ით
ვით.	წევრ-კორესპონდენტ-ად	მეცნიერ-თანამშრომელ-ად
წოდ.	წევრ-კორესპონდენტ-ო	მეცნიერ-თანამშრომელ-ო

აღნიშნული სახის კომპოზიტები (**მეცნიერ-თანამშრომელი, მეცნიერ-ხელმძღვანელი, პოეტ-აკადემიკოსი**) შესაძლოა დაიწეროს ცალ-ცალკე (შესიტყვების სახით) – შესაბამისი ბრუნვის ნიშნით გაფორმებული: **მეცნიერი თანამშრომელი, მეცნიერი ხელმძღვანელი, პოეტი აკადემიკოსი...** (ასეთი შემთხვევები ყველაზე ხშირად სახელობითი ბრუნვის ფორმით დასტურდება).

დასახელებული ტიპის კომპოზიტთა შემადგენელ ნაწილებს შორის არ გვაქვს ისეთივე მიმართება, როგორიც, მაგალითად, დედ-მამა, სტუმარ-მასპინძელი, დანა-ჩანგალი ტიპის სიტყვებში. ამ უკანასკნელ შემთხვევებში ორივე კომპონენტი სხვადასხვა ობიექტს მიემართება (დედა და მამა, სტუმარი და მასპინძელი, დანა და ჩანგალი). **წევრ-კორესპონდენტი** სახის რთული სიტყვები კი ერთ ობიექტს უკავშირდება, თუმცა ორმაგ სტატუსს გამოხატავენ. სწორედ ამიტომ შეიძლება მათ შორის **და** კავშირის ჩასმა. არსებული ნორმის თანახმად, თუ კომპოზიტის შემადგენელ ნაწილებს შორის აზრობრივად ჩაისმის **და** კავშირი, ის დეფისით დაიწერება (თანამედროვე ქართული ენის ნორმები, 1970: 149). სწორედ ორმაგი სტატუსი განაპირობებს ამგვარ კომპოზიტებში **და** კავშირის ჩასმის შესაძლებლობას (მეცნიერი და თანამშრომელი, პატრული და ინსპექტორი...). შესაბამისად, დასახელებული ტიპის რთული სიტყვები დეფისით უნდა დაიწეროს: **მეცნიერ-თანამშრომელი, მეცნიერ-ხელმძღვანელი, პოეტ-აკადემიკოსი, აკადემიკოს-მდივანი, პატრულ-ინსპექტორი, მეან-გინეკოლოგი, ექიმ-ეპიდემიოლოგი, გენერალ-გუბერნატორი, გენერალ-**

მაიორი, გენერალ-ადიუტანტი, მოლარე-ოპერატორი, ექსპერტ-ლინგვისტი, ექსპერტ-კრიმინალისტი.

წერისას ერთგვაროვნების დასაცავად უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. ორმაგსახელწოდებიანი თუ ორმაგსტატუსიანი (შერწყმული და-ნართით გადმოცემული) კომპოზიტები უნდა დაიწეროს დეფისით: **მეცნიერ-თანამშრომელი, მეცნიერ-ხელმძღვანელი, წევრ-კორესპონდენტი, ავტორ-შემდგენელი, პოეტ-აკადემიკოსი, ექიმ-კონსულტანტი, პატრულ-ინსპექტორი, აკადემიკოს-მდივანი, ექსპერტ-კრიმინალისტი, გენერალ-მაიორი, ინჟინერ-მშენებელი, მხატვარ-ილუსტრატორი, დამკაბადონებელ-დიზაინერი...**

1.1. ორმაგსახელწოდებიანი თუ ორმაგსტატუსიანი კომპოზიტების პირველი თანხმომავიანი წევრი ფუძის სახით გადმოიცემა, ხოლო კომპოზიტი ერთ სიტყვად იბრუნვის:

სახ.	წევრ-კორესპონდენტ-ი	მეცნიერ-თანამშრომელ-ი
მოთხზ.	წევრ-კორესპონდენტ-მა	მეცნიერ-თანამშრომელ-მა
მიც.	წევრ-კორესპონდენტ-ს	მეცნიერ-თანამშრომელ-ს
ნათ.	წევრ-კორესპონდენტ-ის	მეცნიერ-თანამშრომელ-ის
მოქმ.	წევრ-კორესპონდენტ-ით	მეცნიერ-თანამშრომელ-ით
ვით.	წევრ-კორესპონდენტ-ად	მეცნიერ-თანამშრომელ-ად
წოდ.	წევრ-კორესპონდენტ-ო	მეცნიერ-თანამშრომელ-ო

შენიშვნა: კომპოზიტის შემადგენელი ნაწილები შეიძლება წარმოდგენილი იყოს შესიტყვების სახით და დაიწეროს ცალ-ცალკე: **მეცნიერი თანამშრომელი, მეცნიერი ხელმძღვანელი, პოეტი აკადემიკოსი...**

ლიტერატურა

არაბული 2004 – ავთ. არაბული, ქართული მეტყველების კულტურა, თბილისი.

თოფურია, გიგინეიშვილი 1970 – ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი, რთული სიტყვების (კომპოზიტების) დაწერილობა, თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმები, თბილისი.

თოფურია 1970 – ვ. თოფურია, შერწყმული დანართის მართლწერა (სახლ-მუზეუმი თუ სახლი-მუზეუმი?), თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმები, თბილისი.

კვაჭაძე 2010 – ლ. კვაჭაძე, თანამედროვე ქართული ენის სინტაქსი, თბილისი.

ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი (ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი), თბილისი, 1998.

მართლწერის ლექსიკონი მედიისათვის (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2016.

საჯარო მოხელის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2017.

თეა ბურჭულაძე

უცხოური ფუძის შემცველ კომპოზიტთა მართლწერა

თანამედროვე ქართულში დასტურდება იმ სახის კომპოზიტები, რომელთა პირველი ნაწილი მსაზღვრელად გამოყენებული უცხოური ფუძეა. მათ მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესი:

ის კომპოზიტი, რომლის პირველი ნაწილი უცხოური ენიდან შემოსული ერთეულია (არსებითი სახელის სრული ან შეკვეცილი ფუძე), დაიწერება შერწყმულად, დეფისის გარეშე, თუ მის შემადგენელ ნაწილებს შორის აზრობრივად არ ჩაისმის და კავშირი. კერძოდ, ფუძის მიხედვით გამოიყოფა სამი ვარიანტი:

ა) პირველი კომპონენტი თანხმოვანფუძიანია: პრემიერმინისტრი, პრემიერლიგა, პრემიერკლასი; პრესცენტრი, პრესსპიკერი, პრესკონფერენცია; ტრენინგურსი, ტრენინგცენტრი; ბონუსქულა, ბონუსბარათი; ბიზნესფორუმი, ბიზნესიდეა, ბიზნესშეხვედრა; სერვისცენტრი, სერვისადმინისტრატორი...

ბ) პირველი კომპონენტი ხმოვანფუძიანია: მედიაკომპანია, მედიამაუწყებლობა, მედიამენეჯერი; ვიცეპრეზიდენტი, ვიცეპრემიერი; კინომუსიკა, კინორეჟისორი, კინოგახმოვანება; ფოტოსესია, ფოტოგადაღება, ფოტოპირი რადიოგადაცემა, რადიოკომპანია, რადიომაუწყებელი; ვიდეომასალა, ვიდეოკოლაჟი, ვიდეოგადაღება; აუდიომოწყობილობა, აუდიოჩანაწერი, აუდიოწიგნები...

გ) რთული სიტყვები უცხოური ფუძის შემცველი სამკომპონენტო ტიპიანი ლექსიკური ერთეულებია: რადიოკავშირგაბმულობა, რადიოკინოდანადგარი, ელექტროვარგონშემკეთებელი, ოტორინოლარინგოლოგი, ავიამოტომშენებლობა, ავტოჯავშანმანქანა, ვიდეომაგნიტოფილმი, რადიოაერონავიგაცია, ელექტროკარდიოტოპოგრაფია...

დასაბუთება

თანამედროვე ქართულში დასტურდება იმ სახის კომპოზიტიზმი, რომელთა პირველი ნაწილი მსაზღვრელად გამოყენებული უცხოური ფუძეა. ასეთ შემთხვევებში არსებითი სახელი განსაზღვრავს არსებითს.

არსებითი სახელი და მისი მსაზღვრელი არსებითი სახელი ისეთივე დამოკიდებულებაში არიან ერთმანეთთან, როგორშიც ჩვეულებრივი ხმოვანფუძიანი თუ თანხმოვანფუძიანი მსაზღვრელი და საზღვრული, შესაბამისად, ამ ტიპის მსაზღვრელ-საზღვრული ცალკე იწერება: **რკინა** კაცი, **ზღვა** ხალხი, **ჭიქა** წყალი (შდრ.: **პატარა** გოგო, **პატარა** გოგომ, **პატარა** გოგოს...), **ურემი** შეშა, **ბოთლი** ღვინო (შდრ.: **დიდი** სახლი, **დიდმა** სახლმა, **დიდ** სახლს...). ზოგჯერ ამგვარი მსაზღვრელ-საზღვრული შეერწყმის ერთმანეთს და გაკომპოზიტდება, მაგ., **ვირთხა**.

თანამედროვე ეპოქაში ახალი ტექნოლოგიების შემოსვლამ თუ უცხო სიტყვების დანერგვამ არაერთი რთული სიტყვა დაამკვიდრა. საქმე ეხება ისეთ კომპოზიტურ ფორმებს, რომელთა პირველ შემადგენელ ნაწილად გარკვეული სტატუსის, სახელწოდებისა თუ დანიშნულების აღმნიშვნელი სიტყვები დასტურდება. გვხვდება მათი როგორც დეფისიანი, ისე უდეფისო დაწერილობის შემთხვევები: **პრემიერ-მინისტრი** / **პრემიერმინისტრი**, **პრემიერ-ლიგა** / **პრემიერლიგა**, **ვიცე-პრეზიდენტი** / **ვიცეპრეზიდენტი**, **ვიცე-პრემიერი** / **ვიცეპრემიერი**, **ფოტო-გადაღება** / **ფოტოგადაღება**, **მედია-სკოლა** / **მედიასკოლა**, **ინტერნეტ-ჟურნალი** / **ინტერნეტჟურნალი**, **ინტერნეტ-გამოცემა** / **ინტერნეტგამოცემა**, **კიბერ-უსაფრთხოება** / **კიბერუსაფრთხოება**...

ფუნქციის მიხედვით გამოიყოფა შემდეგი ჯგუფები:

1. გარკვეული სტატუსისა თუ სახელწოდების აღმნიშვნელი სიტყვები (არსებითი სახელის სრული ან შეკვეცილი ფუძე): **პრემიერ-მინისტრი**, **პრემიერლიგა**, **ვიცეპრეზიდენტი**, **ვიცეპრემიერი**...

2. დანიშნულების აღმნიშვნელი სიტყვები (არსებითი სახელის სრული ან შეკვეცილი ფუძე): **მედიასკოლა**, **ფოტოგადაღება**, **ფოტოსესია**, **ფოტოპირი**; **ინტერნეტჟურნალი**, **ინტერნეტგამოცემა**, **კიბერუსაფრთხოება**...

წარმოების თვალსაზრისით გამოიყოფა შემდეგი ჯგუფები:

1. სიტყვები, რომელთა პირველი კომპონენტი თანხმოვანფუძიანია (არსებითი სახელის სრული ან შეკვეცილი ფუძე): **პრესცენტრი, პრესსპიკერი, პრესკონფერენცია; ვებგვერდი, ვებმომსახურება; ტრენინგკურსი, ტრენინგცენტრი; ბონუსქულა, ბონუსბარათი; ვეტექიმი, ვეტმომსახურება; ბიზნესფორუმი, ბიზნესიდეა, ბიზნესშეხვედრა; სერვისცენტრი, სერვისადმინისტრატორი...**

2. სიტყვები, რომელთა პირველი კომპონენტი ხმოვანფუძიანია (არსებითი სახელის სრული ან შეკვეცილი ფუძე): **კინომუსიკა, კინორეჟისორი, კინოგახმოვანება; მედიაკომპანია, მედიამაუწყებლობა, მედიამენეჯერი; ტელეგადაცემა, ტელეკომპანია, ტელეწამყვანი; რადიოგადაცემა, რადიოკომპანია, რადიომაუწყებელი; ვიდეომასალა, ვიდეოკოლაჟი, ვიდეოგადაღება; აუდიომოწყობილობა, აუდიოჩანაწერი, აუდიოწიგნები; ავტოგაქირავება, ავტოსესხი, ავტომომსახურება...**

უდფისო დაწერილობის მიზეზი ის არის, რომ ამგვარი ფორმები, როგორც ითქვას, გარკვეული სოციალური სტატუსის, სახელწოდებებისა თუ დანიშნულების აღმნიშვნელია, თუმცა მათი ფუძეები ერთნაირად დამოუკიდებელი მნიშვნელობისა არ არის. საკითხიც ასე დაისმის – ერთცნებიანია ეს კომპოზიტები თუ ორცნებიანი? გასარკვევია, დასახელებულ შემთხვევებში პირველ შემადგენელ კომპონენტს აქვს თუ არა სრული, დამოუკიდებელი მნიშვნელობა. აღსანიშნავია, რომ მათი უმეტესობა დამოუკიდებლად არ გამოიყენება. უნდა ითქვას ისიც, რომ დასახელებული კომპოზიტების შემადგენელ ნაწილებს შორის და კავშირი არ ჩაისმის. აზრობრივად არასწორია: **ფოტო და გადაღება, პრემიერი და ლიგა, ვიცე და პრეზიდენტი, ვიცე და მერი, მედია და სკოლა, ინტერნეტი და ჟურნალი...**

მრავლად დასტურდება აგრეთვე უცხოური ფუძის შემცველი ორზე მეტი კომპონენტისაგან შედგენილი რთული სახელები: **ავიამოტორმშენებლობა, ავტოჯავშანმანქანა, რადიოკავშირგაბმულობა, რადიოკინოდანადგარი, რადიოაერონავიგაცია, რადიოფოტოტელეგრაფი, ვიდეომაგნიტოფილმი, ელექტროგავონშემკეთებელი, ელექტროკარდიოტოპოგრაფია, ოტორინოლარინგოლოგი...** მედიაში მათი სხვადასხვაგვარი დაწერილობა გვხვდება, კერძოდ, ცალ-ცალკე და დეფისიანი ფორმითაც: **ვიდეო მაგნიტოფილმი, ავია მოტომშენებლობა...** რადიო-კინოდანადგარი, ავტო-ჯავშანმანქანა, ელექტრო-კარდიოტოპოგრაფია...

მოხმობილი მაგალითები რამდენიმეკომპონენტია: რადიო+კავშირ+გაბმულობა; რადიო+კინო+დანადგარი; ელექტრო+ვაგონ+შემკეთებელი; ოტო+რინო+ლარინგოლოგი; ელექტრო+კარდიო+ტოპოგრაფია; ავტო+ჯავშან+მანქანა... ბუნებრივია, დგება ამგვარი სიტყვების მართებულად დაწერილობის საკითხი. აღსანიშნავია, რომ დასახელებული კომპოზიტებიც შერწყმულად უნდა დაიწეროს, რადგან მათ შემადგენელ ნაწილებს შორის და კავშირი არ ჩაისმის.

ზემოთქმულის გათვალისწინებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესი:

ის კომპოზიტი, რომლის პირველი ნაწილი უცხოური ენიდან შემოსული ერთეულია (არსებითი სახელის სრული ან შეკვეცილი ფუძე), დაიწერება შერწყმულად, დეფისის გარეშე, თუ მის შემადგენელ ნაწილებს შორის აზრობრივად არ ჩაისმის და კავშირი. კერძოდ, ფუძის მიხედვით გამოიყოფა სამი ვარიანტი:

ა) პირველი კომპონენტი თანხმოვანფუძიანია: პრემიერმინისტრი, პრემიერლიგა, პრემიერკლასი; პრესცენტრი, პრესსპიკერი, პრესკონფერენცია; ტრენინგურსი, ტრენინგცენტრი; ბონუსქულა, ბონუსბარათი; ბიზნესფორუმი, ბიზნესიდეა, ბიზნესშეხვედრა; სერვისცენტრი, სერვისადმინისტრატორი...

ბ) პირველი კომპონენტი ხმოვანფუძიანია: ვიცეპრეზიდენტი, ვიცეპრემიერი; კინომუსიკა, კინორეჟისორი, კინოგახმოვანება; მედიაკომპანია, მედიამაუწყებლობა, მედიამენეჯერი; რადიოგადაცემა, რადიოკომპანია, რადიომაუწყებელი; ვიდეომასალა, ვიდეოკოლაჟი, ვიდეოგადაღება; აუდიომოწყობილობა, აუდიოჩანაწერი, აუდიოწიგნები; ფოტოსესია, ფოტოგადაღება, ფოტოპირი...

გ) რთული სიტყვები უცხოური ფუძის შემცველი სამკომპონენტია ლექსიკური ერთეულებია: რადიოკავშირგაბმულობა, რადიოკინოდანადგარი, ელექტროვაგონშემკეთებელი, ოტორინოლარინგოლოგი, ავიამოტომშენებლობა, ავტოჯავშანმანქანა, ვიდეომაგნიტოფილმი, რადიოაერონავიგაცია, ელექტროკარდიოტოპოგრაფია...

ლიტერატურა

არაბული 2004 – ავთ. არაბული, ქართული მეტყველების კულტურა, თბილისი.

ბურჭულაძე 2015 – თ. ბურჭულაძე, ერთი ტიპის რთულ სიტყვათა დაწერილობისათვის, ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მეთხუთმეტე, თბილისი.

თოფურია, გიგინეიშვილი 1970 – ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი, რთული სიტყვების (კომპოზიტების) დაწერილობა, თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმები, თბილისი.

ომიაძე 2016 – ს. ომიაძე, თხზულ სახელთა ნაირგვარი დაწერილობისათვის მედიატექსტებსა და ლექსიკონებში, ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წიგნი მეთექვსმეტე, თბილისი.

ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი (ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი), თბილისი, 1998.

მართლწერის ლექსიკონი მედიისათვის (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2016.

საჯარო მოხელის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2017.

ქეთევან დათუკიშვილი

ზმნურ კომპოზიტთა მართლწერა

ზმნურ კომპოზიტთა წარმოებისას უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. ზმნურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში უნდა შეიკვეცოს როგორც მწკრივის, ისე სუფიქსური პირის ნიშნები: **გავატარ-გამოვატარ-რე, მივაბრუნ-მოვაბრუნო, გაიხედ-გამოიხედა, მიიტან-მოიტანს...**

2. ზმნური კომპოზიტის პირველ ნაწილში შეიძლება შენარჩუნებულ იქნეს: ფუძის მაწარმოებელი **ევ** ფორმანტი, ვნებითის **დ**, თემის ნიშანი და სავრცობი. პარალელურად დასაშვებია ისეთი ვარიანტებიც, როცა ზემოთ დასახელებული სუფიქსები მოკვეცილია.

გაიწევ-გამოიწევს // გაიწ-გამოიწევს

გაქანდ-გამოქანდება // გაქან-გამოქანდება

მიედებ-მოედება // მიედ-მოედება

გაჰკრავდ-გამოჰკრავდა // გაჰკრავ-გამოჰკრავდა...

3. ზმნურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში ფუძის მომდევნო აფიქსის (ფუძის მაწარმოებელი **ევ** ფორმანტის, თემის ნიშნის, მწკრივის ნიშნის, პირის ნიშნის) შენარჩუნება აუცილებელია იმ შემთხვევაში, თუ მის წინ მხოლოდ ერთი მარცვალაია: **არევ-დარევს, მისწევ-მოსწევს... მიჰყვებ-მოჰყვება; გაჰკრავ-გამოჰკრავს; მიყრი-მოყრის... გარბი-გამორბის... გაჰყვა-გამოჰყვა...**

დასაბუთება

ქართულ ენაში დასტურდება ორი კომპონენტისგან შედგენილი ზმნური ფორმები, როგორებიცაა: **ჩაიკვნეს-ჩაიჭიკჭიკა, აიარ-ჩაიარა, მიიხედ-მოიხედა, გაატარ-გამოატარა** და მისთ. მათ აღსანიშნავად გამოიყენება ტერმინები: **შერწყმული ზმნები, ზმნური კომპოზიტები** და **ზმნური დევანდვა**.

ზმნურ კომპოზიტთა შემადგენელ ორივე ზმნას ყველა კატეგორია საერთო აქვს: პირი, რიცხვი, მწკრივი, გვარი, ქცევა და ა. შ. ისინი ერთმანეთისაგან განსხვავდება ძირებით ან ზმნისწინებით. შესაბამისად, გვაქვს ორგვარი ზმნური კომპოზიტები:

1. სხვადასხვაძირიანი – მათი შემადგენელი ნაწილები სხვადასხვა ძირისგან ნაწარმოები ზმნებია: **მოირთვებ-მოიკაზმება, ჩაიკვნეს-ჩაიჭიკჭიკებს, ჩაიგვამ-დაიხურავს...**

2. იდენტურძირიანი – კომპონენტები (ზმნები) ერთი და იმავე ძირისაგან იწარმოება სხვადასხვა ზმნისწინის დართვით: **გაივლ-გამოივლის, მიიხედ-მოიხედავს...**

კომპოზიტთა უმეტესი ნაწილი იდენტურფუძიანია, სხვადასხვაფუძიანები იშვიათად დასტურდება. ორივე კომპონენტი იუღვლის, ამასთან, მეორე ნაწილი სრულად არის წარმოდგენილი, პირველ კომპონენტს კი სუფიქსური ნიშნები ეკვეცება.

რადგან აღნიშნულ კომპოზიტთა შემადგენელი ზმნური ფორმები ზმნისწინიანია, მათ აწმყოს წრის მწკრივები არა აქვთ, დანარჩენი 8 მწკრივის ზმნები კი სრულად უდასტურდება. აწმყოს წრის ფორმები ეწარმოება იმ ზმნებს, რომლებსაც ამ მწკრივებში ზმნისწინი დაერთვის: **ახტი-დახტის, გარბი-გამორბის, მიცურ-მოცურავს...**

ნიმუშად წარმოდგენილია **მიალაგ-მოალაგებს** ზმნის უღლე-ბის პარადიგმა:

მყოფადი

მივალაგ-მოვალაგებ	მივალაგ-მოვალაგებთ
მიალაგ-მოალაგებ	მიალაგ-მოალაგებთ
მიალაგ-მოალაგებს	მიალაგ-მოალაგებენ

ხოლმეობითი

მივალაგ-მოვალაგებდი	მივალაგ-მოვალაგებდით
მიალაგ-მოალაგებდი	მიალაგ-მოალაგებდით
მიალაგ-მოალაგებდა	მიალაგ-მოალაგებდნენ

მყოფადის კავშირებითი

მივალაგ-მოვალაგებდე	მივალაგ-მოვალაგებდეთ
მიალაგ-მოალაგებდე	მიალაგ-მოალაგებდეთ
მიალაგ-მოალაგებდეს	მიალაგ-მოალაგებდნენ

წყვეტილი

მივალაგ-მოვალაგე

მივალაგ-მოვალაგეთ

მიალაგ-მოალაგე

მიალაგ-მოალაგეთ

მიალაგ-მოალაგა

მიალაგ-მოალაგეს

II კავშირებითი

მივალაგ-მოვალაგო

მივალაგ-მოვალაგოთ

მიალაგ-მოალაგო

მიალაგ-მოალაგოთ

მიალაგ-მოალაგოს

მიალაგ-მოალაგონ

I თურმეობითი

მიმილაგ-მომილაგებია

მიგვილაგ-მოგვილაგებია

მიგილაგ-მოგილაგებია

მიგილაგ-მოგილაგებიათ

მიულაგ-მოულაგებია

მიულაგ-მოულაგებიათ

II თურმეობითი

მიმელაგ-მომელაგებინა

მიგველაგ-მოგველაგებინა

მიგელაგ-მოგელაგებინა

მიგელაგ-მოგელაგებინათ

მიელაგ-მოელაგებინა

მიელაგ-მოელაგებინათ

III კავშირებითი

მიმელაგ-მომელაგებინოს

მიგველაგ-მოგველაგებინოს

მიგელაგ-მოგელაგებინოს

მიგელაგ-მოგელაგებინოთ

მიელაგ-მოელაგებინოს

მიელაგ-მოელაგებინოთ

როგორც წარმოდგენილი ფორმებიდან ჩანს, ზმნური კომპო-
ზიტის პირველ ნაწილში იკვეცება სხვადასხვა სუფიქსი:

თემის ნიშანი: **მივალაგ-მოვალაგებ** (← მივალაგებ-მოვალაგებ)

მწკრივის ნიშანი: **მივალაგ-მოვალაგე** (← მივალაგე-მოვალაგე)

თემის ნიშანი და პირის ნიშანი: **მიალაგ-მოალაგებს** (← მიალა-
გებს-მოალაგებს)

თემის ნიშანი, სავრცობი და მწკრივის ნიშანი: **მივალაგ-მოვა-
ლაგებდი** (← მივალაგებდი-მოვალაგებდი) და სხვ.

იშვიათია შემთხვევა, როცა ზმნურ კომპოზიტთა ორივე შემადგენელი დასტურდება სრული სახით, ანუ ორივე ზმნაში ყველა აფიქსია წარმოდგენილი: **ავირბენ-ჩავირბენ, აჰყვან-ჩაჰყვან, წავა-წამოვა** და მისთ.

პირველ კომპონენტში, როგორც წესი, ძირი მოცემულია სრული სახით. გამონაკლისია **დი**, რომლის ხმოვანი გარკვეულ ფორმებში იკვეცება: **აუდ-ჩაუდის** (შდრ.: ადი-ჩადის).

მონაცემთა ანალიზმა აჩვენა, რომ პირველი კომპონენტის აფიქსთა შეკვეცა დამოკიდებულია მარცვალთა რაოდენობაზე, კერძოდ: ზმნური კომპოზიტის პირველი ნაწილი შეიკვეცება იმ შემთხვევაში, თუ შეკვეცის შემდეგ ზმნაში დარჩება არაუმცირეს ორი მარცვლისა. მაგალითად, პირველ კომპონენტში შეიძლება იყოს:

ორი მარცვალი: **აივლ-ჩაივლის, აურ-დაურევს, ახედ-დახედავს...**

სამი მარცვალი: **გააგორ-გამოაგორებს, გაატარ-გამოატარებს, მიირბენ-მოირბენს...**

ოთხი მარცვალი: **გადააგორ-გადმოაგორებს, მიატრიალ-მოატრიალებს...**

ხუთი მარცვალი: **აათვალიერ-ჩაათვალიერებს** და ა. შ.

სუფიქსური მორფემა არ იკვეცება იმ შემთხვევაში, თუ ზმნა ორმარცვლიანია და შეკვეცის შემთხვევაში მასში მხოლოდ ერთი მარცვალი დარჩებოდა, მაგალითად:

გადებ-გამოდებს (დაუშვებელია: გად-გამოდებს)

მიჰყვებ-მოჰყვება (დაუშვებელია: მიჰყვ-მოჰყვება)

მიყრი-მოყრის (დაუშვებელია: მიყრ-მოყრის)

გარბი-გამორბის (დაუშვებელია: გარბ-გამორბის)

მიქრი-მოქრის (დაუშვებელია: მიქრ-მოქრის) და ა. შ.

როდესაც მარცვალთა რაოდენობის თვალსაზრისით კვეცა დასაშვებია (ე. ი. კვეცის შემდეგ ზმნაში რჩება ორი ან მეტი მარცვალი), მაშინ სუფიქსური მორფემები ხან იკვეცება, ხან – არა. შესაბამისად, შეიძლება იწარმოოს პარალელური ვარიანტები:

გაქანდ-გამოქანდება // გაქან-გამოქანდება

მიედებ-მოედება // მიედ-მოედება

მიაწყობ-მოაწყობს // მიაწყ-მოაწყობს და მისთ.

ზოგჯერ შეიძლება შეგვხვდეს ზმნური კომპოზიტის სამი ვარიანტიც:

გააქანებდ-გამოაქანებდა // გააქანებ-გამოაქანებდა // გააქან-გამოაქანებდა

გააბამდ-გამოაბამდა // გააბამ-გამოაბამდა // გააბ-გამოაბამდა
და მისთ.

ნორმატიულ ლექსიკონებში დადასტურებულ ზმნურ კომპო-
ზიტებში ერთი და იგივე სუფიქსი ზოგ ზმნაში იკვეცება, ზოგში – არა.
ვ. თოფურიასა და ივ. გიგინეიშვილის „ქართული ენის ორთოგრაფი-
ული ლექსიკონის“ მონაცემები ამგვარია:

მიტრიალ-მოტრიალდება, მაგრამ მიბრუნდ-მობრუნდება

ადი-ჩამოდიოდა, მაგრამ შედიოდ-გამოდიოდნენ...

ზოგჯერ გვაქვს პარალელური (შეკვეცილი და შეუკვეცავი) ვა-
რიანტები:

მიედებ-მოედება // მიედ-მოედება (ქეოლი)

მიიხრ[ებ]-მოიხრება (ქეგლი)...

უნდა განისაზღვროს, აღნიშნულ ვარიანტთაგან რომელია მი-
საღები სალიტერატურო ენისათვის, კერძოდ, რომელი აფიქსები უნ-
და შეიკვეცოს ზმნურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში.

საკითხის გასარკვევად გაანალიზებულია ვ. თოფურიასა და ივ.
გიგინეიშვილის „ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“
წარმოდგენილი ფორმები, გათვალისწინებულია აგრეთვე 2010-2017
წლებში გამოცემული ორთოგრაფიული ლექსიკონების (რედაქტორი
– თ. ვაშაკიძე) და ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონის მონა-
ცემები. საკვლევი მასალა მოძიებულია ქართული ენის ეროვნულ
კორპუსში.

ქვემოთ განხილულია, ერთი მხრივ, სუფიქსთა კვეცის და, მეო-
რე მხრივ, მათი შენარჩუნების შემთხვევები ზმნური კომპოზიტის
პირველ ნაწილში. მასალა დამოწმებულია დასახელებული ლექსიკო-
ნების მონაცემთა მიხედვით.

კომპოზიტთა პირველ ზმნაში ორი სუფიქსი – პირისა და
მწკრივის ნიშანი – როგორც წესი, იკვეცება:

შეკვეცილია სუფიქსური პირის ნიშანი:

არევ-დარევს, გაიარ-გამოიარა, მიიხედ-მოიხედეს...

შეკვეცილია მწკრივის ნიშანი:

-ი: მივდექ-მოვდექი, მიდექ-მოდექი, მიწექ-მოწექით, აჰყოლ-ჩაჰყოლია, გაუვლ-გამოუვლია, მიუფხრეწ-მოუფხრეწია, წავედ-წავ-მოვედით, წაჯექ-უკუჯექი...

-ე: ავუარ-ჩავუარე, გავიარ-გამოვიარე, გავიხედ-გამოვიხედე, მივათვალიერ-მოვათვალიერე, მივიკითხ-მოვიკითხე, მივიხედ-მოვიხედე, მივლექ-მოვლექე...

-ო: აევლ-ჩაევლო...

პირისა და მწკრივის ნიშნები შენარჩუნებულია მხოლოდ მაშინ, თუ ზმნა ორმარცვლიანია და აღნიშნულ სუფიქსთა შეკვეცის შემთხვევაში მხოლოდ ერთი მარცვალი დარჩებოდა პირველ კომპონენტში, რაც, მარცვალთა რაოდენობის პირობის მიხედვით, დაუშვებელია. მაგალითად:

შენარჩუნებულია პირის ნიშანი: მიჰყვ~~ა~~-მოჰყვ~~ა~~, მიწვ~~ა~~-მოწვ~~ა~~, გად~~ღ~~-გამოდ~~ღ~~, წავ~~გ~~-წამოვ~~ა~~...

შენარჩუნებულია მწკრივის ნიშანი: ავრბ~~დ~~-ჩავრბივარ, გარბ~~დ~~-გამორბის, მიქრ~~დ~~-მოქრის...

მაშასადამე, ზმნური კომპოზიტის პირველ ნაწილში პირისა და მწკრივის ნიშნები იკვეცება:

მიიხედ-მოიხედა (და არა მიიხედა-მოიხედა)

მიიტან-მოიტანს (და არა მიიტანს-მოიტანს)

გავატარ-გამოვატარე (და არა გავატარე-გამოვატარე)

მიაბრუნ-მოაბრუნო (და არა მიაბრუნო-მოაბრუნო)

გამონაკლისია ის ფორმები, რომლებშიც მარცვალთა რაოდენობის გამო (პირველ კომპონენტში უნდა იყოს არაუმცირეს ორი მარცვლისა) შენარჩუნებულია ეს სუფიქსები (მიჰყვა-მოჰყვა, ავრბი-ჩავრბივარ...).

ყველა დანარჩენი ზმნური სუფიქსი (ვნებითის **დ**, თემის ნიშანი, სავრცობი) შეიძლება შეიკვეცოს ან არ შეიკვეცოს კომპოზიტის პირველ კომპონენტში. ქვემოთ აღწერილია სუფიქსთა კვეცისა და შენარჩუნების შემთხვევები.

I. ზმნური კომპოზიტის პირველი ნაწილის სუფიქსი არ იკვეცება (შენარჩუნებულია). ამგვარი ფორმები ცოტაა. ზოგ მათგანს პარალელური (მოკვეცილი) ვარიანტიც უდასტურდება, რომელიც მითითებულია ხმოვნთან (მოუკვეცელ) ფორმასთან.

შენარჩუნებულია ვნებითის დ: გაქანდ-გამოქანდება, გა-
ფრინდ-გამოფრინდება, მიბრუნდ-მობრუნდება, მიწყნარდ-მოწყნარ-
დება...

შენარჩუნებულია თემის ნიშანი:

-**ებ:** გადებ-გამოდებს, მიედებ-მოედება // მიედ-მოედება, მიიხ-
რებ-მოიხრება (ქეგლში – მიიხრებ-მოიხრება), მიწვებ-მოწვება, მი-
ჰყვებ-მოჰყვება.

-**ავ:** გაჰკრავ-გამოჰკრავს, მიიკითხავ-მოიკითხავს (ქეგლი – მი-
იკითხ-მოიკითხავს), მიძრავ-მოძრავს.

-**ობ:** მიაწყობ-მოაწყობს (ქეგლი – მიაწყ-მოაწყობს)

-**ევ:** გაინძრევ-გამოინძრევა, გაიქცევ-გამოიქცევა, მიინგრევ-მო-
ინგრევა

-**ი:** მიყრდ-მოყრის, მიხრდ-მოხრის

შენარჩუნებულია სავრცობი: ავირბენდ-ჩავირბენდი, გაჰქონდ-
გამოჰქონდა, ადიოდ-ჩადიოდა, შედიოდ-გამოდიოდნენ...

II. ზმნური კომპოზიტის პირველი ნაწილის სუფიქსი მოკვეცი-
ლია.

იკვეცება ვნებითის დ: გადაგორ-გადმოგორდება, გადატრიალ-
გადმოტრიალდება, მილაგ-მოლაგდება, მიტრიალ-მოტრიალდება...

ქეგლში დასტურდება პარალელური ფორმა: გადაგორ[დ]-
გადმოგორდება.

იკვეცება თემის ნიშანი:

-**ებ:** აატარ-ჩამოატარებს, ააყოლ-ჩააყოლებს, აილ-დაილებს, გაა-
გორ-გამოაგორებს, გაათამაშ-გამოათამაშებს, გადახტ-გადმოხტება,
გაექან-გამოექანება, მიავლ-მოავლებს, მიაწყდ-მოაწყდება, შეაქან-
შემოაქანებს...

-**ავ:** აზომ-დაზომავს, ასუნ-დასუნავს, ახედ-დახედავს, გაიხედ-
გამოიხედავს, მიკიბ-მოკიბავს, მიფანტ-მოფანტავს...

-**ამ:** აუესვ-ჩაუესვამს, გააბ-გამოაბამს, მიისვ-მოისვამს...

-**ობ:** გადააწყვ-გადმოაწყობს, მიაქრ-მოაქრობს...

-**ემ:** გადასც-გადმოსცემს...

-**ი:** აწონ-დაწონის, გადაყრ-გადმოყრის, გაივლ-გამოივლის...

ქეგლში დასტურდება პარალელური ფორმებიც: გადააწყ[ობ]-
გადმოაწყობს, გადასც[ემ]-გადმოსცემს.

ივეცება სავრცობი: გადაჰყავ-გადმოჰყავდეს, ადი-ჩამოდიოდა, მიდი-მოდიოდა, გადი-გამოდიოდა, გაჰკრავ-გამოჰკრავდა, მიი-კითხავ-მოიკითხავდა, მიინგრევ-მოინგრეოდა, მისწევ-მოსწევდა, მიძრავ-მოძრავდა...

პირველ კომპონენტში **დ** სავრცობი შენარჩუნებულია შემდეგ ფორმებში: მიჰქონდ-მოჰქონდა, მიჰყავდ-მოჰყავდა.

ზემოთ განხილული ლექსიკონების მსგავსად, ქართული ენის ეროვნულ კორპუსშიც დასტურდება ზმნური კომპოზიტები, რომელთა პირველი ნაწილი გვხვდება როგორც შეკვეცილი, ისე შეუკვეციელი (სუფიქსიანი) სახით. ქვემოთ წარმოდგენილია სტატისტიკური მონაცემები კორპუსის მიხედვით.

სუფიქსი	მოკვეცილია	შენარჩუნებულია
ვნებითის დ	12	7
თემის ნიშანი	78	11
სავრცობი	12	4
მწკრივის ნიშანი	9	3
ჯამი	111	25

როგორც საანალიზო მასალიდან ჩანს, ზმნურ კომპოზიტთა პირველი ნაწილის სუფიქსები უპირატესად იკვეცება.

პარალელური ვარიანტები მოეპოვებათ **ევ** სუფიქსიან ზმნებსაც, კერძოდ, პირველი კომპონენტი შეიძლება წარმოდგენილი იყოს **ევ** სუფიქსით ან მის გარეშე: **აიწ-დაიწევს // აიწევ-დაიწევს; აურ-დაურევს // აურევ-დაურევს; გაიქნ-გამოიქნევს // გაიქნევ-გამოიქნევს; გაიწ-გამოიწევა // გაიწევ-გამოიწევა; მიიქნ-მოიქნევს // მიიქნევ-მოიქნევს...**

დასახელებულ პარალელურ ვარიანტთაგან ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში დადასტურებულია შემდეგი **ევ**-შეკვეცილი ფორმები: **აიწ-დაიწევს, აურ-დაურევს, მიამტვრ-მოამტვრევს, მიაბზნ-მოაბზნევს, მიაზგრ-მოაზგრევს, მიიწ-მოიწევა...** ამავე ლექსიკონში **ევ**-სუფიქსიანი ფორმით გვხვდება პირველი კომპონენტი შემდეგ კომპოზიტებში: **მიიწევ-მოიწევს, გაიქნევ-გამოიქნევს, მიიქნევ-მოიქნევს, მიუხვევ-მოუხვევს...**

რაც შეეხება „ქართული ენის განმარტებით ლექსიკონს“, აღნიშნული ფორმები იქ უპირატესად პარალელური ვარიანტების სახით არის წარმოდგენილი: **ევ** სუფიქსით და მის გარეშე: **აიწ[ევ]-დაიწევს; მიაბტერ[ევ]-მოამტგრევს, მიაზნ[ევ]-მოაზნევს** და მისთ. განხილულ მასალაში მოკვეცილი სახით არის დადასტურებული ორი ფორმა: **აურ-დაურევს და მიუზგ-მოუზგევს.**

ევ-იან ზმნურ კომპოზიტებშიც დაცულია მარცვალთა რაოდენობის პრინციპი: თუ **ევ** სუფიქსის წინ მხოლოდ ერთი მარცვალია, მაშინ კომპოზიტის პირველ ზმნას **ევ** არ მოეკვეცება და პარალელური ფორმები არ გვექნება:

ასწევ-დასწევს (და არა ასწ-დასწევს)

გასწევ-გამოსწევს (და არა გასწ-გამოსწევს)

არევ-დარევს (და არა არ-დარევს)...

ქართული ენის ეროვნულ კორპუსში დადასტურდა **ევ**-იანი ზმნებისგან წარმოებული 121 კომპოზიტი, ამათგან 115 ზმნაში (95%) პირველი კომპონენტი **ევ**-მოკვეცილი სახით არის წარმოდგენილი.

„ხალხმა **მიიწ-მოიწია** და ხელახლა დალაგდა“ (მ. ჯავახ.).

„ბოლოს ისე **აურ-დაურია** ყველაფერი, რომ სიტყვები აღარ გამოსდიოდა“ (ჭ. ამირ.).

„მხნედ წამოვდექი, ამტანი ვარ მე, ხელებიც კი ერთი-ორჯერ **გავიქნ-გამოვიქნე**“ (გ. დოჩან.).

„**მიუზგ-მოუზგევ** და ბოლოს სინათლეში გამოდიხარ („არილი“, 2001).

„თუ არ დაგნებდნენ, იმ ტოტებსაც **მიაბტერ-მოამტგრევს**“ (ც. ბარბაქ., Lib.ge).

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ **ენ**-იანი ზმნებისგან წარმოქმნილ ზმნურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში **ენ / ინ** ყოველთვის არის წარმოდგენილი.

აირბენ-ჩაირბენს; აირბინ-ჩაირბინა (ქეოლი)

გაირბენ-გამოირბენს; გაირბინ-გამოირბინა; გაურბენ-გამოურბენია (ქეოლი)

მიირბენ-მოირბენს; მიირბინ-მოირბინა; მიურბენ-მოურბენია (ქეოლი)

გააძვრენ-გამოაძვრენს (გააძვრინ-გამოაძვრინა, გაუძვრენ-გამოუძვრენია) (ქეგლი)...

განხილულ მასალაზე დაყრდნობით შეიძლება ითქვას, რომ ქართულ ენაში დასტურდება ზმნურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში სუფიქსების (ევ-ის, ვნებითის დ სუფიქსის, თემის ნიშნის, სავრცობის) მოკვეცის ტენდენცია, მაგრამ თანამედროვე ქართულში ჯერ კიდევ იხმარება სუფიქსმოუკვეცელი ფორმები. ამიტომ ორივე ვარიანტი (მოკვეცილი და მოუკვეცელი) სალიტერატურო ენაში მართებულად უნდა იყოს მიჩნეული. აუცილებელია მხოლოდ პირისა და მწკრივის ნიშანთა მოკვეცა, რადგან კომპოზიტთა პირველ ნაწილში ისინი არასოდეს არ დასტურდება.

ზემოთ წარმოდგენილ მონაცემთა საფუძველზე შეიძლება ჩამოყალიბდეს ზმნური კომპოზიტების წარმოების ამგვარი წესი:

1. ზმნურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში უნდა შეიკვეცოს როგორც მწკრივის, ისე სუფიქსური პირის ნიშნები: **გავატარ-გამოვატარე, მივაბრუნ-მოვაბრუნო, გაიხედ-გამოიხედა, მიიტან-მოიტანს...**

2. ზმნური კომპოზიტის პირველ ნაწილში შეიძლება შენარჩუნებულ იქნეს: ფუძის მაწარმოებელი **ევ** ფორმანტი, ვნებითის **დ**, თემის ნიშანი და სავრცობი. პარალელურად დასაშვებია ისეთი ვარიანტებიც, როცა ზემოთ დასახელებული სუფიქსები მოკვეცილია.

გაიწევ-გამოიწევს // გაიწ-გამოიწევს

გაქანდ-გამოქანდება // გაქან-გამოქანდება

მიედებ-მოედება // მიედ-მოედება

გაჰკრავდ-გამოჰკრავდა // გაჰკრავ-გამოჰკრავდა...

3. ზმნურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში ფუძის მომდევნო აფიქსის (ფუძის მაწარმოებელი **ევ** ფორმანტის, თემის ნიშნის, მწკრივის ნიშნის, პირის ნიშნის) შენარჩუნება აუცილებელია იმ შემთხვევაში, თუ მის წინ მხოლოდ ერთი მარცვალია: **არევ-დარევს, მისწევ-მოსწევს... მიჰყვებ-მოჰყვება; გაჰკრავ-გამოჰკრავს; მიყრი-მოყრის... გარბი-გამორბის... გაჰყვა-გამოჰყვა...**

ლიტერატურა

ახალი ქართული ენა, წიგნი I, სალიტერატურო ენის მორფოლოგია, გ. გოგოლაშვილისა და ა. არაბულის რედაქციით. თბილისი, 2016.

ბოედერი, არაბული 2023 – ვ. ბოედერი, ა. არაბული, სინტაქსურ კოორდინაციასა და ზმნურ სიტყვაწარმოებას შორის /ზმნური დვანდვა ხევსურულში/, თბილისი-ოლდენბურგი.

მართლწერის ლექსიკონი მედიისთვის (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2016

მოხსენებლის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2012.

ჟურნალისტის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი, I (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2009.

ჟურნალისტის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი, II (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2011.

სასკოლო ორთოგრაფიული ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2011.

საჯარო მოხელის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2017.

უთურგაიძე 2006 – თ. უთურგაიძე, ზმნურ კომპოზიტთა მართლწერისათვის, ენათმეცნიერების ინსტიტუტის LXV სესიის მასალები, თბილისი.

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, I-VIII (არნ. ჩიქობავას საერთო რედაქციით), თბილისი.

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, ახალი რედაქცია, I-IV (მთ. რედ. ა. არაბული), თბილისი.

ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, თბილისი, 1998.

შანიძე 1980 – ა. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, თხზულებანი 12 ტომად, ტ. III. თბილისი.

ქეთევან დათუკიშვილი

სახელზმნურ კომპოზიტა მართლწერა

სახელზმნურ კომპოზიტა წარმოებისას უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. ხმოვნით დაბოლოებულ სხვადასხვაძირიან მასდარულ კომპოზიტა პირველი ნაწილი წარმოდგენილ უნდა იყოს სრული სახით (საწყისის მაწარმოებელი -ა სუფიქსი არ იკვეცება): კვლევა-ძიება, კუმშვა-კვეცა, ლანძღვა-გინება, მიმატება-გამოკლება, რჩევა-დარიგება, ქება-დიდება, შედარება-დაპირისპირება, შევსება-შესწორება, წარმოშობა-განვითარება, წაღება-მოტანა... თანხმოვანფუძიან კომპოზიტა პირველი ნაწილი უნდა გაფორმდეს ფუძის სახით: ჟივილ-ხივილი, სიცილ-კისკისი, ტირილ-ზლუქუნი, ყვირილ-წივილი, წივილ-კივილი...

2. იდენტურძირიან მასდარულ კომპოზიტა წარმოებისას პირველ კომპონენტს საწყისის მაწარმოებელი -ა სუფიქსი უნდა მოეკვეცოს: აფრენ-ჩაფრენა, აწონ-დაწონა, გადაშლ-გადმოშლა, გაქცევ-გამოქცევა, გაწევ-გამოწევა, მიზნევ-მოზნევა, მიტან-მოტანა, მიწერ-მოწერა, წაყვან-წამოყვანა...

შენიშვნა. ზოგიერთ კომპოზიტში დასაშვებია პარალელური ვარიანტები (ა-მოკვეცილი და ა-მოუკვეციელი):

მოგებ-წაგება // მოგება-წაგება

შეზიდვ-გამოზიდვა // შეზიდვა-გამოზიდვა

წაგებ-მოგება // წაგება-მოგება

ჩარეკვ-ამორეკვა // ჩარეკვა-ამორეკვა და მისთ.

3. იდენტურძირიან მასდარულ კომპოზიტა პირველ ნაწილში თემის ნიშანი უნდა მოიკვეცოს, პარალელურად დასაშვებია აგრეთვე თემისნიშნის ვარიანტები:

გადაგორ-გადმოგორება // გადაგორებ-გადმოგორება

გადაკეთ-გადმოკეთება // გადაკეთებ-გადმოკეთება

გადაწყ-გადმოწყობა // გადაწყობ-გადმოწყობა

გადახედ-გადმოხედვა // გადახედვ-გადმოხედვა და მისთ.

4. თუ სუფიქსის (საწყისის მაწარმოებელი ა-ს ან თემის ნიშნის) მოკვეცის შედეგად პირველ კომპონენტში მხოლოდ ერთი მარცვალი რჩება, მაშინ ის (სუფიქსი) უნდა შენარჩუნდეს (**ასვლა-ჩამოსვლა, გაცვლა-გამოცვლა... გახმობ-გამოხმობა, წაღებ-წამოღება...**).

5. მიმღეობურ კომპოზიტთა პირველი ნაწილი წარმოდგენილი უნდა იყოს ფუძის სახით, რომელიც შეიცავს მიმღეობის მაწარმოებელ სუფიქსსა და თემის ნიშანს: **გასასვლელ-გამოსასვლელი, მიხვეულ-მოხვეული, ჩასუქებულ-ჩამრგვალებული, წაგებულ-მოგებული, ამწვანებულ-აყვავებული...** ცალკეულ შემთხვევებში იდენტურიდან კომპოზიტთა პირველ ნაწილში დასაშვებია მიმღეობის მაწარმოებელი სუფიქსის მოკვეცით მიღებული ვარიანტებიც:

მიკიბულ-მოკიბული // მიკიბ-მოკიბული

მილეწილ-მოლეწილი // მილეწ-მოლეწილი

აწონილ-დაწონილი // აწონ-დაწონილი და მისთ.

დასაბუთება

ქართულ ენაში დასტურდება რთულ სიტყვათა თავისებური სახეობა – ზმნური კომპოზიტები, რომელთა ორივე ნაწილი ფლექსიურ აფიქსებს დაირთავს: მივიხედ-მოვიხედე, მიიხედ-მოიხედა, ავიარ-ჩავიარე, აიარ-ჩაიარა და მისთ. ამგვარ ზმნათა გვერდით უნდა გამოიყოს სახელზმნური (მასდარული და მიმღეობური) კომპოზიტები. ამ უკანასკნელთ მიეკუთვნება იმგვარი ფორმები, რომელთა ორივე ნაწილი სახელზმნაა: მასდარი (**კვლევა-ძიება, ლოცვა-ვედრება, გავლა-გამოვლა, მიტან-მოტანა...**) ან მიმღეობა (**ნასვამ-ნაჭამი, მოკაშკაშ-მოელვარე, ამვლელ-ჩამვლელი, მიზნეულ-მოზნეული...**). აღნიშნულ ჯგუფში არ განიხილება ის რთული სახელები, რომლებშიც მხოლოდ ერთი კომპონენტი სახელზმნური (ხელაწეული, თავჩაღუნული, თვალთახედვა და მისთ.).

სახელზმნურ კომპოზიტთა მეორე ნაწილში ყველა აფიქსი სრულად არის წარმოდგენილი, პირველში კი ზოგჯერ სუფიქს(ებ)ი იკვეცება.

სახელზმნურ კომპოზიტთა საანალიზოდ განხილულია ვ. თოფურიასა და ივ. გიგინეიშვილის „ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში“ წარმოდგენილი ფორმები, გათვალისწინებულია აგრეთვე 2010-2017 წლებში გამოცემული ორთოგრაფიული ლექსიკონებისა (რედაქტორი – თ. ვაშაკიძე) და ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონის მონაცემები. საკვლევი მასალა მოძიებულია ქართული ენის ეროვნულ კორპუსში.

მასდარული კომპოზიტები

გამოიყოფა მასდარულ კომპოზიტთა ორი ტიპი:

I. სხვადასხვაძირიანები (როდესაც კომპონენტები სხვადასხვა ძირისგან იწარმოება): **მიმატება-გამოკლება, ხვნა-თესვა...**

II. იდენტურძირიანები (როდესაც ორივე კომპონენტი ერთი ძირისგან არის წარმოქმნილი, განსხვავებულია მხოლოდ ზმნისწინებით): **ასვლა-ჩასვლა, მიტრიალ-მოტრიალება...**

I. თუ სხვადასხვაძირიან მასდარულ კომპოზიტთა პირველი ნაწილი ხმოვანფუძიანია (იწარმოება -ა სუფიქსით), ის სრული სახით არის წარმოდგენილი: **კვლევა-ძიება, კუმშვა-კვეცა, ლანძღვა-გინება, მიმატება-გამოკლება, რჩევა-დარიგება, ქება-დიდება, შედარება-დაპირისპირება, შეცემა-შესწორება, წარმოშობა-განვითარება, წაღება-მოტანა** (შდრ.: **წაღებ-წამოღება**)...

გამონაკლისია ორი კომპოზიტი: **ციებ-ცხელება** და **წართმევ-წაგლეჯა**, რომლებშიც პირველი კომპონენტის -ა სუფიქსი იკარგება. **ციებ-ცხელება** ავადმყოფობის სახელწოდებაა და სიტყვის მასდარული მნიშვნელობა დაჩრდილულია. შესაძლოა, ამ კომპოზიტში ა სუფიქსის მოკვეცა სწორედ ამით იყოს განპირობებული.

რაც შეეხება **წართმევ-წაგლეჯა** ფორმას, აღსანიშნავია, რომ ის ქართული ენის ეროვნულ კორპუსში ამ სახით არ დასტურდება. გვხვდება მისი პარალელური ვარიანტი, რომლის პირველი კომპონენტი ა-სუფიქსიანია: „მან ათეულმილიონიანი ქონება დააგროვა არა პატიოსანი შრომით, არამედ **წართმევა-წაგლეჯით**“ (ქეეკი, „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2011); „ამ **წართმევა-წაგლეჯას** ორ კატეგორიად დავყოფდი“ („ახალი თაობა“, 2007).

თუ სხვადასხვაპირიან მასდარულ კომპოზიტთა პირველი ნაწილი თანხმოვანფუძიანია, ის ფუძის სახით გვხვდება: **ჟივილ-ხივილი, სიცილ-კისკისი, ტირილ-ზლუქუნი, ყვირილ-წივილი, წივილ-კივილი...**

II. იდენტურპირიან მასდარულ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში საწყისის მაწარმოებელი -ა სუფიქსი იკვეცება:

არბენ-ჩამორბენა (← *არბენა-ჩამორბენა)

აწეწ-დაწეწა (← *აწეწა-დაწეწა)

გადადებ-გადმოდება (← *გადადება-გადმოდება)

წაღებ-წამოღება (← *წაღება-წამოღება) და მისთ.

ამგვარი მასდარების, ისევე, როგორც იდენტურპირიანი ზმნური კომპოზიტების, წარმოებისას ანგარიში გაეწევა პირველი ფუძის მარცვალთა რაოდენობას. კერძოდ, პირველი კომპონენტი უნდა შედგებოდეს არაუმცირეს ორი მარცვლისა. თუ მასდარის მაწარმოებელი -ა სუფიქსის მოკვეცის შემთხვევაში პირველ კომპონენტში მხოლოდ ერთი მარცვალი რჩება, მაშინ -ა შენარჩუნდება, მაგალითად:

ასვლა-ჩამოსვლა (და არა ასვლ-ჩამოსვლა)

გასმა-გამოსმა (და არა გასმ-გამოსმა)

გაცვლა-გამოცვლა (და არა გაცვლ-გამოცვლა)

მითქმა-მოთქმა (და არა მითქმ-მოთქმა)

მიყრა-მოყრა (და არა მიყრ-მოყრა)

ყიდვა-გაყიდვა (და არა ყიდვ-გაყიდვა)

შეხლა-შემოხლა (და არა შეხლ-შემოხლა) და მისთ.

რამდენიმე კომპოზიტში დადასტურდა ისეთი შემთხვევა, როცა პირველ კომპონენტში ა-ს მოკვეცის შემთხვევაში ორი მარცვალი რჩება, მაგრამ მასდარის -ა მაინც შენარჩუნებულია:

მოგება-წაგება

წაგება-მოგება

შეზიდვა-გამოზიდვა

ჩარეკვა-ამორეკვა

მოგება-წაგება და **წაგება-მოგება** კომპოზიტები ა-მოკვეცილი ვარიანტებითაც დასტურდება ქართული ენის ეროვნულ კორპუსში: **მოგებ-წაგება** და **წაგებ-მოგება**. მართალია, ეს კომპოზიტები ა-დართული სახით (**მოგება-წაგება, წაგება-მოგება**) უფრო დიდი რაოდე-

ნობით გვხვდება (მოგება-წაგება – 191; მოგებ-წაგება – 7; წაგება-მოგება – 45; წაგებ-მოგება – 11), მაგრამ, შესაძლოა, ეს განპირობებულია იმით, რომ ამ მასდარებში ზმნისწინის მონაცვლეობით მიიღება ანტონიმური მნიშვნელობის სიტყვები (**მოგება – წაგება**), ამიტომ პირველი საწყისიც სრული სახით არის წარმოდგენილი, რომ სიტყვის მნიშვნელობა კარგად წარმოჩნდეს. ამ შემთხვევაში მთავარი ის არის, რომ აღნიშნულ კომპოზიტებს ა-მოკვეცილი ვარიანტებიც უდასტურდება და საერთო წესიდან გამონაკლისს არ ქმნიან.

შეზიდვა-გამოზიდვა და ჩარეკვა-ამორეკვა კომპოზიტებშიც შესაძლებელია პარალელური ვარიანტების დაშვება: **შეზიდვ-გამოზიდვა და ჩარეკვ-ამორეკვა**. ქართული ენის ეროვნულ კორპუსში ამ კომპოზიტთა არცერთი სახეობა (არც ა-მოკვეცილი და არც მოუკვეცილი) არ დადასტურდა. მაგრამ, ერთი შეხედვით (ექსპერტული შეფასებით), მოკვეცილი ფორმების დაშვება ბუნებრივი უნდა იყოს.

განხილულ ფორმებში გამონაკლისის სახით შეიძლება დავუშვათ პარალელური ვარიანტები. საერთო წესის მიხედვით კი იდენტურმირიან მასდარულ კომპოზიტთა პირველი ნაწილის -ა სუფიქსი უნდა შეიკვეცოს.

მასდარულ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში -ა სუფიქსის გარდა თემის ნიშანიც იკვეცება, პარალელურად დასტურდება აგრეთვე თემისნიშნის ვარიანტები. გვაქვს ორივე ტიპის წარმოების მაგალითები:

1. იდენტურმირიანი მასდარული კომპოზიტის პირველ ნაწილში თემის ნიშანი შენარჩუნებულია:

- ებ: **გადადებ-გადმოდება, გადაკეთებ-გადმოკეთება, გადაღებ-გადმოღება...**

- ობ: **გადადნობ-გადმოდნობა, გადაწყობ-გადმოწყობა...**

- ვ (<- ავ): **გადაზიდვ-გადმოზიდვა, მიხედვ-მოხედვა...**

- მ (<-ამ): **გადასმ-გადმოსმა...**

2. იდენტურმირიანი მასდარული კომპოზიტის პირველ ნაწილში თემის ნიშანი მოკვეცილია:

- ებ: **გაგორ-გამოგორება, გათამაშ-გამოთამაშება, მიბრუნ-მო-ბრუნება, მიკერ-მოკერება...**

- ვ (<- ავ): **მიკიბ-მოკიბვა, ახედ-დახედვა...**

ზოგი მასდარული კომპოზიტი ლექსიკონებში პარალელური ვარიანტების სახით არის წარმოდგენილი, მაგალითად: (გადაგორებ-გადმოგორება //) გადაგორ-გადმოგორება...

ქართული ენის ეროვნულ კორპუსში ყველა ტიპის წარმოების ნიმუში დასტურდება.

ა) თემის ნიშანი სრულადაა შენარჩუნებული:

„150-კილოგრამიანი სიმძიმეების **გადაგორებ-გადმოგორება**, გამძლეობის მაქსიმალურ დონემდე დაყვანა, – ეს ყოველივე და კიდევ ათასგვარი დატვირთვა გახლდათ 37 რჩეული მოთამაშის ყოველდღიური ცხოვრება“ („რეზონანსი“, 2007); „ამ ასბორბალას **გაგორებ-გამოგორებაში** ჩემი ცხინვალისა და ჩემი სამაჩაბლოს ავტონომიური ოლქის საკითხიც დადგა“ („საქართველოს რესპუბლიკა“, 2005); „...დაკავებულია არსებული საკანონმდებლო ბაზის გაუარესებით, **გადაკეთებ-გადმოკეთებითა** და თავის თავზე მორგებით“ (ქეეკი, „ახალი თაობა“, 2012); „ვისაც თავის **მიტრიალებ-მოტრიალება** შეეძლო, ყველა სხვა მხარეს იყურებოდა“ (ქეეკი, „დილის გაზეთი“, 2001); „ეს თამაში გამოიხატება საკუთრივ საზღვრითი ცნებების **გადაწყობ-გადმოწყობაში**“ (ქეეკი, გ. თევზაძე, Lib. ge).

ბ) თემის ნიშანი ნაწილობრივია შენარჩუნებული:

„ღამეული ქუჩა, ქურდულად, აქეთ-იქით **გახედვ-გამოხედვით** გადავკვეთე“ (ქეეკი, „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2014); „ისე ქარიშხალივით ჩაგიქროლა ცხოვრებამ, რომ **მიხედვ-მოხედვა** ვერ მოასწარი“ (ქეეკი, „შირაქი“, 2009); „ფიგურების **გადასმ-გადმოსმა** არ შეეშალა და საწადელს ეწია“ (ქეეკი, „ლიტერატურული გაზეთი“, 2003).

გ) თემის ნიშანი მოკვეცილია მთლიანად:

„სიკვდილი იყო, რომ ვისმეს მოეშალა ამისი ქეიფი და ნებიერობა, ესე იგი ტახტზედ დარბაისლურად და პატიოსნად **გადაგორ-გადმოგორება**“ (ილია); „ურიკების **გაგორ-გამოგორება** ჯერჯერობით არავის არ შეუძლია“ (ქეეკი, დ. ქართველიშვილი, Lib. ge); „პატრონმა ვერც მარჯვნივ და ვერც მარცხნივ ვერ შეძლო მისი **მიბრუნ-მობრუნება**“ (ქეეკი, სერვანტესი, Lib.ge); „მოიხმეთ მთელი თქვენი პოზიცია, ყოველი თქვენი წრეები, კუთხეები, **მიტრიალ-მოტრიალება**, ერთი სიტყვით, მთელი თქვენი ცოდნა და ხელოვნება“ (ქეეკი,

სერვანტესი, Lib.ge); „**გახედ-გამოხედვას** ვერ მოასწრებ, რომ ნაცრისფერი ჩრდილები უკვე ყავისფერი გამხდარა“ (ქეეკი, ბორის აკუნინი, Lib. ge); „**მიხედ-მოხედვაც** ვერ მოვასწარი, „ხელი მტაცა“ გორიდან წამოყოლილმა რჩეულმა და ოჯახიც შევქმენით“ (ქეეკი, „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2006).

მარცვალთა რაოდენობის გამო (თემის ნიშნის წინ უნდა იყოს ერთი მარცვალი მაინც) ზოგჯერ უთემისნიშნო ვარიანტი დაუშვებელია. ასეთ რთულ მასდარულ კომპოზიტთა პირველ ნაწილში მხოლოდ თემისნიშნიანი ვარიანტები დასტურდება.

გახმოზ-გამოხმოზა (და არა გახმ-გამოხმოზა);

გადებ-გამოდება (და არა გად-გამოდება); შდრ.: **გადად-გადმოდება**

წალებ-წამოლება (და არა წალ-წამოლება); შდრ.: **გადად-გადმოდება** და ა. შ.

საანალიზო მასალის გათვალისწინებით, იდენტურძირიან მასდარულ კომპოზიტთა წარმოების წესი ამგვარად უნდა ჩამოყალიბდეს:

იდენტურძირიან მასდარულ კომპოზიტთა წარმოებისას პირველ კომპონენტს უნდა მოეკვეცოს მასდარის ა სუფიქსი და თემის ნიშანი. პარალელურად დასაშვებია აგრეთვე თემისნიშნიანი ვარიანტები:

გადაგორ-გადმოგორება // გადაგორებ-გადმოგორება

გადაკეთ-გადმოკეთება // გადაკეთებ-გადმოკეთება

გადაწყ-გადმოწყობა // გადაწყობ-გადმოწყობა

გადახედ-გადმოხედვა // გადახედვ-გადმოხედვა და მისთ.

შენიშვნა: თუ მოკვეცის შედეგად პირველ კომპონენტში მხოლოდ ერთი მარცვალი რჩება, მაშინ უნდა შენარჩუნდეს მასდარის -ა (ასვლა-ჩამოსვლა, გაცვლა-გამოცვლა...) ან თემის ნიშანი (**გახმოზ-გამოხმოზა, წალებ-წამოლება...**).

მიმღეობური კომპოზიტები

მიმღეობურ კომპოზიტებშიც ორი ჯგუფი გამოიყოფა:

I. სხვადასხვაძირიანი: **მომჩივან-მოპასუხე, მოცინარ-მოღიმარი, ნასვამ-ნაჭამი, ნაშრომ-ნაღვაწი, უკვდავ-უბერებელი, შემკრთალ-**

შეშინებული, ჩაცმულ-დახურული, დაგვილ-დასუფთავებული, და-მწვარ-დადაგული, მშიერ-მწყურვალ, სახნავ-სათესი...

II. იდენტურძირიანი: ამვლელ-ჩამვლელი, გასაგზავნ-გამოსაგზავნი, მიბნეულ-მობნეული, აწეულ-დაწეული, მიმტან-მომტანი...

მიმღეობები უპირატესად თანხმავანფუძიანია. მათი წარმოება, ზმნური და მასდარული კომპოზიტებისაგან განსხვავებით, მარცვლოვანებაზე არ არის დამოკიდებული: რთული მიმღეობის პირველი კომპონენტი შეიძლება იყოს ერთმარცვლიანი: **მცველ-მფარველი, მწე-მფარველი** და მისთ.

I. სხვადასხვაძირიან მიმღეობურ კომპოზიტთა პირველი ნაწილი ფუძის სახით არის წარმოდგენილი, მასში შენარჩუნებულია მიმღეობის მაწარმოებელი (**გაკრეჭილ-გაპარსული, დარეცხილ-დასუფთავებული, ჩამოგლეჯილ-ჩამოფლეთილი, მიგზავნილ-მოგზავნილი...**) და თემის ნიშანი: **ჩალურჯებულ-ჩასისხლიანებული, ამწვანებულ-აყვავებული, ამალღებულ-დადაბლებული...**

მო – ე კონფიქსით ნაწარმოებ მიმღეობურ კომპოზიტთა პირველ ნაწილს – ე სუფიქსი მოეკვეცება: **მოკაშკაშ-მოელვარე** (← *მოკაშკაშე-მოელვარე), **მჭმუნვარ-მწუხარე** (← *მჭმუნვარე-მწუხარე) და მისთ. ქართული ენის ორთოგრაფიულ ლექსიკონში დასტურდება ე-მოუკვეცელი ფორმაც: **მოციმციმე-მოელვარე**. ეს კომპოზიტი ე-მოკვეცილი სახითაც გვხვდება: „შეუკავშირდით ვარსკვლავებს, **მოციმციმ-მოელვარესა**“ (აკაკი). ეს უკანასკნელი ვარიანტი უფრო ბუნებრივი ჩანს.

II. იდენტურძირიან მიმღეობურ კომპოზიტთა წარმოებისას თუ ზმნას დაერთვის მხოლოდ პრეფიქსული ნიშანი, კომპოზიტის პირველი მიმღეობა წარმოდგენილი იქნება ფუძის სახით: **ამავალ-დამავალი, ამვლელ-ჩამვლელი, ამწევ-დამწევი, გადასატან-გადმოსატანი...**

თუ მიმღეობა სუფიქსით იწარმოება, კომპოზიტთა პირველ ნაწილში ძირითადად შენარჩუნებულია მიმღეობის მაწარმოებელი და თემის ნიშანი: **გადახვეულ-გადმოხვეული, გასასვლელ-გამოსასვლელი, მიდგმულ-მოდგმული, წამღებ-წამომღები...**

ზოგჯერ კომპოზიტის პირველ ნაწილში მოკვეცილია მიმღეობის მაწარმოებელი სუფიქსი (**აწონ-დაწონილი, გადებ-გამოდებული, მირეგვ-მორეგვილი**); შეიძლება მოიკვეცოს თემის ნიშანი (**მისახედ-**

მოსახედავი), ზოგჯერ კი – მიმღეობის მაწარმოებელი სუფიქსიცა და თემის ნიშანიც (**მილაგ-მოლაგებული**). ამგვარი წარმოება იშვიათია. ამასთან აღნიშნული სახის ფორმებს პარალელური (სუფიქსიანი) ვარიანტებიც აქვთ: **აწონილ-დაწონილი, გადებულ-გამოდებული, მირეგვილ-მორეგვილი, მისახედავ-მოსახედავი, მილაგებულ-მოლაგებული...**

პარალელური ვარიანტები აქვთ სხვა იდენტურმირიან მიმღეობებსაც:

(არევ-დარეული // არეულ-დარეული

აწონ-დაწონილი // აწონილ-დაწონილი

მიკიბულ-მოკიბული // მიკიბ-მოკიბული

მილეწილ-მოლეწილი // მილეწ-მოლეწილი და მისთ.

ქართული ენის ეროვნულ კორპუსში ორივე ტიპის წარმოების შემთხვევები დასტურდება. ქვემოთ წარმოდგენილია შესაბამისი მაგალითები.

მიმღეობის მაწარმოებელი სუფიქსი შენარჩუნებულია (პირველ ნაწილში):

„ჩავიცვი ძველი **მიგლეჯილ-მოგლეჯილი** ტანისამოსი“ (ქეევი, ლ. არდაზიანი, Lib. ge); „არ მიყვარს, როდესაც რაღაც **მიკიბულ-მოკიბულ** ლაპარაკს იწყებენ“ (ქეევი, „ახალი თაობა“, 2001); „კინადამ ცუდად გავხდი **მიკლაკნილ-მოკლაკნილი** გზის გამო“ (ქეევი, tavisupleba.org, 2016); „დაგვრჩა განუკითხაობის მწარე მოგონებად გვერდებშემტვრეული, **მილეწილ-მოლეწილი** საფლავები“ (ქეევი, „გურია ნიუსი“, 2005); „ოთახში **მიფანტულ-მოფანტულ** ნივთებს გადააბიჯა და საწოლზე ჩამოჯდა“ (ქეევი, „ლიტერატურული პალიტრა“, 2008); „ვიწრო და **მიღრეცილ-მოღრეცილ** ქუჩაზე წითელპერანგა გოგო-ბიჭები გამოეფინენ“ (ქეევი, „ლიტერატურული პალიტრა“, 2008)

მიმღეობის მაწარმოებელი სუფიქსი მოკვეცილია (პირველ ნაწილში):

„ჩვენ ერთმანეთთან **მიკიბ-მოკიბული** საუბარი არ შეგვშენის“ (ქეევი, „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2011); „მარტო დაკეტილი რომ იყოს, რა უჭირდა, შიგნით რომ შეგახედათ, სულ **მილეწ-მოლეწილია**“ („საქართველოს რესპუბლიკა“, 2009); „ისე იყო ყველაფერი **მისრეს-მოსრესილი**, დამტვრეული და მიწაზე დაგებული, თითქო“...

(ქვეყი, ნ. ლომოური, Lib.ge); „სოფელი ვარევანი თავისი მიწური სა-
ხლებით, **მიღრეც-მოღრეცილი** ვიწრო ქუჩებით, ნგრეული ქვიტკი-
რით, საყდრითა და მეჩეთით ჰგავდა აღმოსავლეთის ძველისძველ ქა-
ლაქს – დამასკს“ (ალ. ქუთათელი).

დასახელებული ფორმებიდან ეროვნულ კორპუსში რაოდენო-
ბით მნიშვნელოვნად მეტია სუფიქსიანი ვარიანტები. სტატისტიკუ-
რი მონაცემები ამგვარია:

სუფიქსიანი		სუფიქსმოკვეცილი	
მიგლეჯილ- მოგლეჯილი	5	მიგლეჯ- მოგლეჯილი	0
გადებულ- გამოდებული	1	გადებ- გამოდებული	0
მიკიბულ- მოკიბული	99	მიკიბ-მოკიბული	13
მიკლაკნილ- მოკლაკნილი	1	მიკლაკნ- მოკლაკნილი	0
მილეწილ- მოლეწილი	4	მილეწ-მოლეწილი	1
მიმალულ- მომალული	1	მიმალ-მომალული	0
ჯამი	111 – 88.8%		14 – 11.2%

როგორც წარმოდგენილი მასალიდან ჩანს, მიმდებარე კომპო-
ზიტებში პირველი ნაწილი უპირატესად მაწარმოებელი სუფიქსით
არის წარმოდგენილი, ამიტომ ისინი სალიტერატურო ენის მართე-
ბულ ვარიანტებად უნდა მივიჩნიოთ: **აწონილ-დაწონილი, მილე-
წილ-მოლეწილი...** მაგრამ რადგან პარალელურად სუფიქსმოკვეცი-
ლი ფორმებიც გამოიყენება (**აწონ-დაწონილი, მილეწ-მოლეწილი...**),
ისინი დასაშვებ ვარიანტებად უნდა იქნეს განხილული.

მიმდებარე კომპოზიტთა წარმოების წესი ჩამოყალიბდება ამ-
გვარად:

მიმდებარე კომპოზიტთა პირველი ნაწილი წარმოდგენილი
უნდა იყოს ფუძის სახით, რომელიც შეიცავს მიმდებარე მაწარმოე-

ბელ აფიქსსა და თემის ნიშანს: გასასვლელ-გამოსასვლელი, მიხვე-
ულ-მოხვეული, ჩასუქებულ-ჩამრგვალებული, წაგებულ-მოგებული,
ამწვანებულ-აყვავებული... იდენტურძირიან კომპოზიტთა პირველ
ნაწილში დასაშვებია მიმღეობის მაწარმოებელი სუფიქსის მოკვეცით
მიღებული ვარიანტებიც:

აწონილ-დაწონილი // აწონ-დაწონილი

მიკიბულ-მოკიბული // მიკიბ-მოკიბული

მილეწილ-მოლეწილი // მილეწ-მოლეწილი და მისთ.

ლიტერატურა

ახალი ქართული ენა, წიგნი I, სალიტერატურო ენის მორფო-
ლოგია, გ. გოგოლაშვილისა და ა. არაბულის რედაქციით. თბილისი,
2016.

ბოედერი, არაბული 2023 – ვ. ბოედერი, ა. არაბული, სინტაქ-
სურ კოორდინაციასა და ზმნურ სიტყვაწარმოებას შორის /ზმნური
დვანდვა ხევსურულში/, თბილისი-ოლდენბურგი.

მართლწერის ლექსიკონი მედიისთვის (რედ. თ. ვაშაკიძე),
თბილისი, 2016

მოსწავლის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი
(რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2012.

ჟურნალისტის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი,
I (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2009.

ჟურნალისტის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკონი,
II (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2011.

სასკოლო ორთოგრაფიული ლექსიკონი (რედ. თ. ვაშაკიძე),
თბილისი, 2011.

საჯარო მოხელის ორთოგრაფიულ-სტილისტიკური ლექსიკო-
ნი (რედ. თ. ვაშაკიძე), თბილისი, 2017.

უთურგაიძე 2006 – თ. უთურგაიძე, ზმნურ კომპოზიტთა მარ-
თლწერისათვის, ენათმეცნიერების ინსტიტუტის LXV სესიის მასა-
ლები, თბილისი.

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, I-VIII (არნ. ჩიქობა-
ვას საერთო რედაქციით), თბილისი.

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, ახალი რედაქცია, I-IV (მთ. რედ. ა. არაბული), თბილისი.

ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, თბილისი, 1998.

შანიძე 1980 – ა. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, თხზულებანი 12 ტომად, ტ. III. თბილისი.

მაკა ლაბარტყავა

რიცხვითი სახელის შემცველი შესიტყვებისაგან დერივაციის გზით მიღებულ სახელთა მართლწერა

რიცხვითი სახელის შემცველი შესიტყვებისაგან დერივაციის გზით მიღებულ სახელთა მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. „ათი კილომეტრი“ ტიპის შესიტყვებისაგან წარმომქმნელ აფიქსთა (-იან, -ოვან, -ა...) დართვით მიღებული დერივაციული სახელები უდევისოდ უნდა დაიწეროს: ათკილომეტრიანი, ხუთსართულიანი, ათბალიანი, სამგუმბათოვანი, ოთხწახნაგოვანი, ასპროცენტისანი, ორცილინდრიანი, ორხიდიანი, სამგანზომილებიანი, ექვსპუნქტიანი, სამწვერა...

2. წარმომქმნელ აფიქსთა დართვით მიღებული დერივაციული სახელი უდევისოდ დაიწერება იმ შემთხვევაშიც, თუ შესიტყვების პირველი ნაწილი ორი ან ორზე მეტი კომპონენტისაგან შედგენილი რიცხვითი სახელია („სამი ათასი“... „ხუთი ათას შვიდას ოცდახუთი“ ტიპისა): ორიათასადგილიანი, სამიათასგვერდიანი, ხუთიათასშვიდასოცდახუთსიტყვიანი, სამიათასრვაასოცდარვაასიტყვიანი, ასოცადგილიანი...

3. უდევისოდ უნდა დაიწეროს დერივაციული სახელი მაშინაც, როცა სიტყვამაწარმოებელი აფიქსი ერთვის „მრავალი საუკუნე“ ტიპის შესიტყვებას (ამ შემთხვევაში შესიტყვების პირველი კომპონენტი განუსაზღვრელი რაოდენობის აღმნიშვნელი რიცხვითი სახელია): მრავალსაუკუნოვანი, მრავალათასიანი, მრავალგვერდიანი, მრავალფეროვანი, ბევრუჯრიანი...

4. დერივაციული სახელი უდევისოდ უნდა დაიწეროს იმ შემთხვევაში, თუ წარმომქმნელი აფიქსები (-ელ, -ოვან...) ერთვის „მეხუთე კლასი“ ტიპის შესიტყვებას: მეხუთეკლასელი, მეოთხეკურსელი, მესამეხარისხოვანი...

5. უდევისოდ დაიწერება ისეთი შესიტყვებისაგან მიღებული დერივაციული სახელები, რომელთა პირველი ნაწილი წილობითი

რიცხვითი სახელის ფუძეა: **მეოთხედფინალური, მერვედფინალური... ნახევარმეტრიანი, ნახევარლიტრიანი, ნახევარკილოიანი, ნახევარსაუკუნოვანი...**

6. თუ დერივაციულ სახელთა პირველი (რიცხვის აღმნიშვნელი) ნაწილი არაბული ციფრებით არის წარმოდგენილი, მომდევნო კომპონენტი მას დეფისით გამოეყოფა: **10-კილომეტრიანი, 5-სართულიანი, 10-ბალიანი, 3-გუმბათოვანი, 4-წახნაგოვანი, 2000-ადგილიანი, 3000-გვერდიანი, 120-ადგილიანი, 5725-სიტყვიანი, 3828-სიტყვიანი, 100-პროცენტისანი** (დასაშვებია ასეთი დაწერილობაც: 100 %-იანი...) და ა. შ.

7. თუ წარმოქმნილ სახელთა პირველი წევრი (რიგობითი რიცხვითი სახელი) რომაული ან არაბული ციფრებით არის წარმოდგენილი, მომდევნო ნაწილი მას დეფისით გამოეყოფა: **V-კლასელი, IV-კურსელი, III-ხარისხოვანი... მე-5-კლასელი, მე-4-კურსელი, მე-3-ხარისხოვანი...**

8. თუ ორი ან ორზე მეტი რიცხვითი სახელისაგან მიღებული დერივაციული ერთეული და კავშირით არის შეერთებული, ხოლო მათი მეორე ნაწილი ერთი და იგივე სიტყვაა, სიმოკლისათვის ეს სიტყვა მხოლოდ ერთხელ გამოიყენება ბოლო კომპონენტთან; ჩამოთვლილ სიტყვათა პირველ ნაწილს (ან ნაწილებს) კი უნდა ახლდეს დეფისი: **ოთხ- და ხუთსართულიანი, ორ- და სამსართულიანი; ხუთ-, ექვს- და შვიდსართულიანი...** ანალოგიური ვითარება გვექნება მაშინაც, როცა დასახელებული ტიპის დერივაციულ სახელთა პირველი ნაწილი არაბული ციფრებითაა წარმოდგენილი: **4- და 5-სართულიანი, 2- და 3-სართულიანი, 5-, 6- და 7-სართულიანი...**

დასაბუთება

თანამედროვე ქართულში მრავლად დასტურდება რიცხვითი სახელის შემცველი შესიტყვებისაგან დერივაციის გზით მიღებული სახელები:

ათი კილომეტრი + -იან → ათკილომეტრიან-ი;

ორი ათასი ადგილი + -იან → ორიათასადგილიან-ი;

მეორე კლასი + -ელ → მეორეკლასელ-ი;

ნახევარი მეტრი + -იან → ნახევარმეტრიანი-ი;

მეორე ხარისხი + -ოვან → მეორეხარისხოვან-ი და მისთ.

ზემოთ წარმოდგენილ ლექსიკურ ერთეულთა მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

„ათი კილომეტრი“ ტიპის შესიტყვებისაგან წარმომქმნელ აფიქსთა (-იან, -ოვან, -ა...) დართვით მიღებული დერივაციული სახელები უდევისოდ უნდა დაიწეროს: **ათკილომეტრიანი, ხუთსართულიანი, ათბალიანი, სამგუმბათოვანი, ოთხწახნაგოვანი, ასპროცენტისანი, ორცილინდრიანი, ორხიდიანი, სამგანზომილებიანი, ექვსპუნქტიანი, სამწვერა...**

მაგ.: „**ათკილომეტრიანი** სიგრძის დისტანციაზე, ქალებსა და მამაკაცებს შორის 2 გამარჯვებული გამოვლინდება“ ([rustavi2. ge](#)); „**ხუთსართულიანი** ე. წ. ხრუშოვკის ტიპის სახლი რომ დავანგრიოთ, ინვესტორი ითხოვს რამდენიმე შენობის აშენებას“ ([mtavari. tv](#)); „რვა, ცხრა და **ათბალიანი** მიწისძვრა დამანგრეველად ითვლება“ ([imedinews. ge](#)); „რეკონსტრუქციების შედეგად ტაძარი **სამგუმბათოვანი** გახდა“ ([tbiliselebi. ge](#)); „...წიწვები მეტწილად **ოთხწახნაგოვანი** აქვთ, იშვიათად ბრტყელი და წაწვეტებული“ ([www. ambioni. ge](#)); „გიორგი შერმადინი მატჩში სათადარიგო სკამიდან ჩაერთო და **ასპროცენტისანი** სიზუსტით სტყორცნა“ ([lelo. ge](#)); „ამერიკელმა სილვესტერ ჰოვარდ როპერმა (1823-1896) 1867 წელს გამოიგონა **ორცილინდრიანი** ორთქლზე მომუშავე ველოსიპედი“ ([www. greeland. com](#)); „ომალოდან შენაქომდე (8 კმ) შესაძლებელია როგორც ფეხით, ასევე **ორხიდიანი** მანქანით მისვლა“ ([www. nationalparks.ge](#)); „იტყობინებიან მსოფლიოში პირველი **სამგანზომილებიანი** ტელემაუწყებლობის გამოშვების შესახებ“ ([tavisufliba.org](#)); „აშშ-სა და საქართველოს შორის მიღწეული **ექვსპუნქტიანი** შეთანხმების იმპლემენტაცია დაიწყო“ ([https: mod. gov.ge](#)); „**სამწვერა** ნერვის ნევრალგია არის ქრონიკული ტკივილის მდგომარეობა, ის გავლენას ახდენს **სამწვერა** ნერვზე, რომლითაც ხდება შერამნების ტრანსფორმირება სახიდან ტვინამდე“ ([http: intermedia. ge](#))...

შენიშვნა: ეს წესი ვრცელდება არაქართულ ასო-სიმბოლოებთან, თანდებულებსა თუ ზმნისწინებთან მიმართებითაც: **a**-კუთხიანი, **X**-უცნობიანი, **გან**-თანდებულებიანი, **შე**-ზმნისწინიანი და ა.შ.

წარმომქმნელ აფიქსთა დართვით მიღებული დერივაციული სახელი უდღეფისოდ დაიწერება იმ შემთხვევაშიც, თუ შესიტყვების პირველი ნაწილი ორი ან ორზე მეტი კომპონენტისგან შედგენილი რიცხვითი სახელია („სამი ათასი“... „ხუთი ათას შვიდას ოცდახუთი“ ტიპისა): **ორიათასადგილიანი, სამიათასგვერდიანი, ხუთიათასშვიდასოცდახუთსიტყვიანი, სამიათასრვაასოცდარვაასიტყვიანი, ასოცადგილიანი...**

მაგ.: „იგი უნიკალური იყო საქართველოში თავისი **ორიათასადგილიანი** ტრიბუნით“ (ka.wikipedia.org); „თავიდანვე რომ გავრცელდა **სამიათასგვერდიანი** დასკვნა, უკვე არასერიოზულობის შთაბეჭდილების განცდა მქონდა“ (imedinews.ge); „ხუთსართულიან კეთილმოწყობილ შენობაში **ასოცადგილიანი** სასტუმრო მოეწყობა“ (<https://mes.gov.ge>) და სხვა.

უდღეფისოდ უნდა დაიწეროს დერივაციული სახელი მაშინაც, როცა სიტყვამაწარმოებელი აფიქსი ერთვის „მრავალი საუკუნე“ ტიპის შესიტყვებას (ამ შემთხვევაში შესიტყვების პირველი კომპონენტი განუსაზღვრელი რაოდენობის აღმნიშვნელი რიცხვითი სახელია): **მრავალსაუკუნოვანი, მრავალათასიანი, მრავალგვერდიანი, მრავალფეროვანი, ბევრუჯრიანი...**

მაგ.: „ქართული ენა ჩვენი **მრავალსაუკუნოვანი** თავგადასავალია, – წერს საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე...“ (<https://itv.ge>); „ჰონ-კონგში **მრავალათასიანი** საპროტესტო აქციები გრძელდება“ (<https://paqtebi.ge>); „ამ საიტის მეშვეობით მომხმარებელს შეუძლია შეავსოს **მრავალგვერდიანი** კითხვარი და გააგზავნოს შესებული ვარიანტი“ (ge.linkedin.com); ჩვენი **მრავალფეროვანი** არჩევანი აუცილებელად დაიმსახურებს თქვენს კეთილგანწყობას“ (topsport.ge); „სახლში ხომ სულაც არ გვაქვს მუშაობისთვის შესაფერისი ატმოსფერო – მოხერხებული, **ბევრუჯრიანი** სამუშაო მაგიდა და კომფორტული სავარძელი“ (old.funtime.ge)...

დერივაციული სახელი უდღეფისოდ უნდა დაიწეროს იმ შემთხვევაში, თუ წარმომქმნელი აფიქსები (-ელ, -ოვან...) ერთვის „მეხუთე კლასი“ ტიპის შესიტყვებას (მაშასადამე, როცა შესიტყვების პირველი კომპონენტი რიგობითი რიცხვითი სახელია): **მეხუთეკლასელი, მეოთხეკურსელი, მესამეხარისხოვანი...**

მაგ.: „წიგნი ჩემთვის ყველაფერია“ – გაიცანით მხატვრულ ლიტერატურაზე შეყვარებული **მეხუთეკლასელი...**“ (www.etaloni.ge); „**მეოთხეკურსელი** მათემატიკოსი „ამერიკის ხმას“ თავის სამომავლო გეგმებზე უყვება“ (www.amerikiskhma.com); „ის არაკომპეტენტური, **მესამეხარისხოვანი პოლიტიკოსია**“ ([https: metronome.ge](http://metronome.ge))...

უდფისოდ დაიწერება ისეთი შესიტყვებისაგან მიღებული დერივაციული სახელები, რომელთა პირველი ნაწილი ფუძის სახით წარმოდგენილი წილობითი რიცხვითი სახელია: **მეოთხედფინალური, მერვედფინალური... ნახევარმეტრიანი, ნახევარლიტრიანი, ნახევარკილოიანი, ნახევარსაუკუნოვანი...**

მაგ.: „უფას ჩემპიონთა ლიგის **მეოთხედფინალური** ეტაპის ყველა წყვილი ცნობილია“ (1tv.ge); „ბუნებრივია, ცნობილია **მერვედფინალური** წყვილებიც და ასევე ყველა გუნდის ბადე ფინალამდე“ (www.wordsport.ge)... „მარტის ბოლოს უმგულში **ნახევარმეტრიანი** თოვლი მოვიდა“ ([https: www. helloblog. ge](http://www.helloblog.ge)); „სასმელები და ცივი ჩაი მხოლოდ **ნახევარლიტრიანი** ბოთლებით გაიყიდება“ ([https: www. ameikiskhma. com](http://www.ameikiskhma.com)); „ბანკმა დაამზადა **ნახევარკილოიანი** ოქროს მონეტა იანუკოვიჩის გამოსახულებით“ ([https: ucnauri. com](http://ucnauri.com)); „ბაიდენს სურს, რომ თეთრ სახლში დაასრულოს **ნახევარსაუკუნოვანი** პოლიტიკური კარიერა“ ([https: radiotavisufleba. ge](http://radiotavisufleba.ge))...

თუ დერივაციულ სახელთა პირველი (რიცხვის აღმნიშვნელი) ნაწილი არაბული ციფრებით არის წარმოდგენილი, მომდევნო კომპონენტი მას დეფისით გამოეყოფა: **10-კილომეტრიანი, 5-სართულიანი, 10-ბალიანი, 3-გუმბათოვანი, 4-წახნაგოვანი, 2000-ადგილიანი, 3000-გვერდიანი, 120-ადგილიანი, 5725-სიტყვიანი, 3828-სიტყვიანი, 100-პროცენტია** (დასაშვებია ასეთი დაწერილობაც: 100 %-იანი) და ა. შ.

მაგ.: „მამისონის უდელტეხილზე **10-კილომეტრიანი** გზის რეაბილიტაცია წლის ბოლოს დასრულდა“ ([https: imedinews. ge](http://imedinews.ge)); „ბანკის შენობა არის **5-სართულიანი**, სასტუმროს ნაწილი – 8 სართული, ხოლო კაფე – 1 სართული“ (www.comersant.ge); „ქვეყანამ შეფასების **10-ბალიანი** სისტემიდან 4,64 მიიღო, რაც გაუმჯობესებული შედეგია“ (www.imedinews.ge)... „მოლის ზედა სართულზე ფუნქციონირებს მრავალდარბაზიანი კინოთეატრი, მიწისქვეშ, სამ სართულზე, მოწყობილია **2000-ადგილიანი** ავტოსადგომი“ ([www. interpressnews](http://www.interpressnews)).

ge); „3000-გვერდიანი დასკვნის არ შეიძლება გვეროდეს, დასკვნა შეიძლება იყოს ერთი ან ნახევარგვერდიანი“ (www.kvirispalitra.ge); „პრეზიდენტის არჩევისთვის 120-ადგილიანი პარლამენტის 80 წევრი უნდა იყოს ადგილზე“ (www.radiotavisufleba.ge), „როგორც ისინი აცხადებენ, 100-პროცენტიანი ზრდის შემთხვევაში, ყოველი მეხუთე ბავშვი დააღწევს თავს უკიდურეს სიღარიბეს“ (www.tavisufleba.ge) და სხვა.

თუ წარმოქმნილ სახელთა პირველი წევრი (რიგობითი რიცხვითი სახელი) რომაული ან არაბული ციფრებით არის წარმოდგენილი, მომდევნო ნაწილი მას დეფისით გამოეყოფა: **V-კლასელი, IV-კურსელი, III-ხარისხოვანი... მე-5-კლასელი, მე-4-კურსელი, მე-3-ხარისხოვანი...**

„ამბავი **V-კლასელი** ინგილო ბიჭისა, რომელიც პანდემიის გამო საყვარელ სკოლასა და ადამიანებს მოწყდა...“ (ltv.ge); „გამოფენას ხსნიდა **IV-კურსელის** დიდი ნაქარგობა: „ღმერთო სამშობლო მიცოცხლე“ (gelati.edu.ge)... „**მე-5-კლასელი** ინგლისური ენის კინგსის ოლიმპიადის საგაზაფხულო ლიგის გამარჯვებული და ოქროსმედალოსანია“ (www.etm.ge); „კვლევის მიზანია **მე-4-კურსელი** მოსწავლეების წაკითხულის გააზრების უნარის შეფასება“ (liberali.ge)...

თუ ორი ან ორზე მეტი რიცხვითი სახელისაგან მიღებული დერივაციული ერთეული და კავშირით არის შეერთებული, ხოლო მათი მეორე ნაწილი ერთი და იგივე სიტყვაა, სიმოკლისათვის ეს სიტყვა მხოლოდ ერთხელ გამოიყენება ბოლო კომპონენტთან; ჩამოთვლილ სიტყვათა პირველ ნაწილს (ან ნაწილებს) კი უნდა ახლდეს დეფისი: **ოთხ- და ხუთსართულიანი, ორ- და სამსართულიანი; ხუთ-, ექვს- და შვიდსართულიანი...** ანალოგიური ვითარება გვექნება მაშინაც, როცა დასახელებული ტიპის დერივაციულ სახელთა პირველი ნაწილი არაბული ციფრებითაა წარმოდგენილი: **4- და 5-სართულიანი, 2- და 3-სართულიანი, 5-, 6- და 7-სართულიანი...**

მაგ.: „დედაქალაქში 1200 **ოთხ- და ხუთსართულიანი** „ხრუმ-ჩოვკის“ ტიპის სახლია, მათ შორის 450 ავარიულად ითვლება“ (radiotavisufleba.ge); „შთამბეჭდავ სურათს ქმნის ქობაის **ორ- და სამსართულიანი** ძველი სახლები“ (kvirispalitra.ge); „სურათები, **ხუთ-, ექვს- და შვიდსართულიანი** ნაგებობისათვის“ (laterna.ge)... „უფრო

გავრცელებულია 4- და 5-სართულიანი კოტეჯები, იშვიათია 6-სართულიანი“ (dzeglebi.ge); „იხილეთ 2- და 3-სართულიანი ბინის პროექტები“ (binbi.ge); „5-,6- და 7-სართულიანი ბინის მშენებლობა ამ წელს დასრულდება“ (proeqti.ge)...

ლიტერატურა

ბურჭულაძე 2019–2020 – თ. ბურჭულაძე, რაოდენობით და რიგობით სახელთა მართლწერა, ბიულეტენი II, თბილისი.

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, 1970, თბილისი.

იმნაიშვილი 2016 – ვ. იმნაიშვილი, ქართული მართლწერის სადავო საკითხები, თბილისი.

ინტერნეტრესურსები.

ქეევი – ქართული ენის ეროვნული კორპუსი.

ქეოლი – ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, 1986, თბილისი.

შანიძე 1973 – ა. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, მორფოლოგია, თბილისი.

ჭაბაშვილი 1988 – მ. ჭაბაშვილი, კუთვნილებითი კომპოზიტების მართლწერისათვის, თბილისი.

მაკა ლაბარტყავა

რიცხვითი სახელის შემცველ კომპოზიტთა მართლწერა

რიცხვითი სახელის შემცველ კომპოზიტთა მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. კომპოზიტი უდევსოდ დაიწერება იმ შემთხვევაში, თუ მისი პირველი ან მეორე ნაწილი განუსაზღვრელი რაოდენობის აღმნიშვნელი რიცხვითი სახელია: **ხალხმრავალი, სიტყვამრავალი, მრავალგვარი, მრავალმხრივი...**

2. უდევსოდ დაიწერება იმ სახის კომპოზიტებიც, რომელთა ორივე ნაწილი ერთი და იგივე რიცხვითი სახელით არის წარმოდგენილი, ამასთან, პირველი კომპონენტი ნათესაობითი ბრუნვის მხოლოდობითი ან გაუზრცობელი თანიაწი მრავლობითი რიცხვის ფორმით გამოხატული ერთეულია: **ბევრისბევრი, მრავალთმრავალი...**

3. კომპოზიტი უდევსოდ უნდა დაიწეროს მაშინაც, თუ მისი პირველი კომპონენტი წილობითი რიცხვითი სახელია (**მეოთხედი, მერვედი, ნახევარი...**), რომელიც ფუძის სახით უკავშირდება რთული სიტყვის მეორე ნაწილს: **მეოთხედფინალი, მერვედფინალი... ნახევარდაცვა, ნახევარმცველი, ნახევარსფერო, ნახევარფინალი, ნახევარმოთარე, ნახევარწრე...**

4. დეფისით უნდა დაიწეროს რიცხვით სახელთა გაორკეცებით მიღებული კომპოზიტები: **სამ-სამი, ოთხ-ოთხი, ათ-ათი, ცოტ-ცოტა (ცოტა-ცოტა), ბევრ-ბევრი, ნახევარ-ნახევარი...** ანალოგიური ვითარება გვექნება მაშინაც, როცა დასახელებული ერთეულები ციფრებით არის წარმოდგენილი: **3-3, 4-4, 10-10...**

5. დეფისით უნდა დაიწეროს იმ სახის კომპოზიტებიც, რომელთა შემადგენელი ნაწილები რაოდენობითი თუ რიგობითი რიცხვითი სახელებია: **ორი-სამი, ხუთი-ექვსი, ოცი-ოცდახუთი... მეხუთე-მეექვსე, მეშვიდე-მეათე, მეთვრამეტე-მეცხრამეტე...** დეფისითვე დაიწერება არაბული თუ რომაული ციფრებით წარმოდგენილი კომპოზიტური რიცხვითი სახელები, მაგ.: **2-3, 5-6, 20-25... V-VI საუკუნეები, VII-X საუკუნეები, XVIII- XIX საუკუნეები...**

6. დეფისით უნდა დაიწეროს რიგობითი რიცხვითი სახელებით შედგენილი კომპოზიტები, რომელთა ნაწილები არაბული ციფრებითაა გამოხატული: რიგობითი რიცხვითი სახელის მაწარმოებელი მე- პრეფიქსი დაერთვის მხოლოდ პირველ კომპონენტს (მე-11-12 საუკუნეები...), ხოლო -ე სუფიქსი – ორივეს (28-ე-97-ე ჯგუფები, 55-ე-58-ე მუხლები...).

7. თავსართ-ბოლოსართით გაფორმდება ციფრებით წარმოდგენილი იმ ტიპის რიცხვითი სახელები (კომპოზიტები), რომელთა პირველ კომპონენტს მე- თავსართი დაერთვის, ხოლო მეორეს – ე- ბოლოსართი: მე-20-21-ე საუკუნეები, მე-18-22-ე მუხლები...

8. კომპოზიტები დაიწერება დეფისით, თუ მათი მეორე ნაწილი -იან სუფიქსიანი რიცხვითი სახელია (ხოლო პირველ კომპონენტს ჩამოკვეცილი აქვს სუფიქსი): სამოცდაათ-ოთხმოციანი წლები, ოთხმოც-ოთხმოცდაათიანი წლები... დეფისით უნდა დაიწეროს ციფრებით გამოსახული კომპოზიტებიც (-იან სუფიქსი მხოლოდ მეორე კომპონენტთან გვექნება): 70-80-იან წლებში, 80-90-იან წლებში...

9. თუ კომპოზიტის მეორე ნაწილია წილობითი რიცხვითი სახელი ნახევარი, ის (ნახევარი) დეფისით გამოეყოფა რთული სიტყვის პირველ კომპონენტს: მეტრ-ნახევარი, ლიტრ-ნახევარი, კილო-ნახევარი, წელიწად-ნახევარი, თვე-ნახევარი, საუკუნე-ნახევარი... ანალოგიური ვითარება გვექნება მაშინაც, როცა კომპოზიტის პირველი წევრი ორი სიტყვისგან არის მიღებული: ორთვე-ნახევარი, სამდღე-ნახევარი, ოთხწელიწად-ნახევარი...

დასაბუთება

თანამედროვე ქართულში მრავლად დასტურდება რიცხვითი სახელის შემცველი კომპოზიტები (ორ-ორი, სამი-ოთხი, მეორე-მესამე, ხალხმრავალი, ზევრისზევერი, ნახევარფინალი...).

რიცხვითი სახელის შემცველ კომპოზიტთა მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

კომპოზიტი უდევისოდ დაიწერება იმ შემთხვევაში, თუ მისი პირველი ან მეორე ნაწილი განუსაზღვრელი რაოდენობის აღმნიშვნელი რიცხვითი სახელია: **ხალხმრავალი, სიტყვამრავალი, მრავალგვარი, მრავალმხრივი...**

მაგ.: „პირბადის ტარება ისევ სავალდებულო იქნება **ხალხმრავალი** შეკრების ადგილებში“ ([www. interpressnews. ge](http://www.interpressnews.ge)); „...მოსაბეზრებლად **სიტყვამრავალი** სიტყვაგრძელი, ბევრი ლაპარაკის მოყვარულია“ ([dictionary. ge](http://dictionary.ge)); „მტირალას ეროვნულ პარკში ბილიკები მონიშნულია და **მრავალგვარი** ტურის მოწყობაა შესაძლებელი“ ([georgia. travel. ka](http://georgia.travel.ka)); „თანამედროვეობის ერთ-ერთი უდიდესი კინორეჟისორი სერგო ფარაჯანოვი **მრავალმხრივი** შემოქმედი გახლდათ“ ([www. kvirispalitra. ge](http://www.kvirispalitra.ge)).

უდევისოდ დაიწერება იმ სახის კომპოზიტებიც, რომელთა ორივე ნაწილი ერთი და იგივე რიცხვითი სახელით არის წარმოდგენილი, ამასთან, პირველი კომპონენტი ნათესაობითი ბრუნვის მხოლოდობითი ან გაუზრცობელი თანიათი მრავლობითი რიცხვის ფორმით გამოხატული ერთეულია: **ბევრისბევრი, მრავალთმრავალი...**

მაგ.: „თქვენ **ბევრისბევრი, ბევრისბევრი** სიმწარე ნახეთ“ (მ.ლება-ნიძე); „ჩვენში **მრავალთმრავალმა** ისწავლა იმ დროში წერა-კითხვაო“ ([www. radiotavisupleba. ge](http://www.radiotavisupleba.ge))...

კომპოზიტი უდევისოდ უნდა დაიწეროს მაშინაც, თუ მისი პირველი კომპონენტი წილობითი რიცხვითი სახელია (**მეოთხედი, მერვედი, ნახევარი...**), რომელიც ფუძის სახით უკავშირდება რთული სიტყვის მეორე ნაწილს: **მეოთხედფინალი, მერვედფინალი... ნახევარდაცვა, ნახევარმცველი, ნახევარსფერო, ნახევარფინალი, ნახევარმთვარე, ნახევარწრე...**

მაგ.: „ჩემპიონთა ლიგის **მეოთხედფინალი** გაიმართება სამშაბათს და ოთხშაბათს ოთხ სტადიონზე ესპანეთში, საფრანგეთსა და დიდ ბრიტანეთში“ ([primetime. ge](http://primetime.ge)); „ხორვატიისა და ბრაზილიის ნაკრებებმა **მერვედფინალი** წარმატებით დაძლიეს და მომდევნო ეტაპზე ერთმანეთს დაუპირისპირდნენ“ ([primetime. ge](http://primetime.ge))... „წლების მანძილზე „ბარსელონას“ უძლიერეს რგოლს **ნახევარდაცვა** წარმოადგენდა“ ([http: mybarca. ge](http://mybarca.ge)); „ბავარიის“ **ნახევარმცველი** ფრანკ რიბერი ყველაზე აუტანელი სპორტსმენების სიის სათავეშია“ ([https: press. ge](https://press.ge)); „დედამიწის ერთი **ნახევარსფერო**, მეორესთან შედარებით, უფრო

სწრაფად ცივდება“ (<https://popx.ge>); „შაბათს, 18 საათზე **ნახევარგი-ნალში** თამაშობენ საქართველო და ბელგია“ (<http://msy.gov.ge>); „**ნახევარმთვარე** – ერთ-ერთი სიმბოლო ჰერალდიკაში და მთავარი სიმბოლო ისლამში“ (<https://ka.wikipedia.org>); „მთებისა და კოშკების ზემოთ გამოსახულია ზენიტში მყოფი მზის **ნახევარწრე**“ (<http://www.heraldika.ge>)...

დეფისით უნდა დაიწეროს რიცხვით სახელთა გაორკეცებით მიღებული კომპოზიციები: **სამ-სამი, ოთხ-ოთხი, ათ-ათი, ცოტ-ცოტა (ცოტა-ცოტა), ბევრ-ბევრი, ნახევარ-ნახევარი...** ანალოგიური ვითარება გვექნება მაშინაც, როცა დასახელებული ერთეულები ციფრებით არის წარმოდგენილი: **3-3, 4-4, 10-10...**

მაგ.: „**სამ-სამი და ოთხ-ოთხი** კაცი, თითქოს ცალ-ცალკე კრებას შეადგენდა და ჩუმად სჯიდნენ“ (ალ. ყაზბეგი); „...სავალდებულოა **ათ-ათი** კრედიტის დაგროვება“ (<https://www.tsu.ge>)... „მიირთვით **ცოტ-ცოტა** – აკონტროლეთ ულუფების რაოდენობა – არ მიირთვათ ერთელ და ძალიან ბევრი“ (<https://vivomediocal.ge>); „მეც დავწერდი ალბათ დიდ-დიდ ამბებს **ბევრ-ბევრი** პერსონაჟით“ (<https://getlandia.wordpress.com>); „ერთპიროვნულ ლიდერს **ნახევარ-ნახევარი** ქულით 18 მოჰადრაკე ჩამორჩება“ (lelo.ge)...

დეფისით უნდა დაიწეროს იმ სახის კომპოზიციებიც, რომელთა შემადგენელი ნაწილები რაოდენობითი თუ რიგობითი რიცხვითი სახელებია: **ორი-სამი, ხუთი-ექვსი, ოცი-ოცდახუთი... მეხუთე-მეექვსე, მეშვიდე-მეათე, მეთვრამეტე-მეცხრამეტე...** დეფისითვე დაიწერება არაბული თუ რომაული ციფრებით წარმოდგენილი კომპოზიტური რიცხვითი სახელები, მაგ.: **2-3, 5-6, 20-25... V-VI** საუკუნეები, **VII-X** საუკუნეები, **XVIII- XIX** საუკუნეები...

მაგ.: „ვაქცინაციისთვის თითო ქალაქში მაქსიმუმ **ორი-სამი** კლინიკა საკმარისი იქნება“ (www.newposts.ge); „გამოცდას გადის **ხუთი-ექვსი** მედიკამენტი და ზოგიერთი მათგანის წინასწარი მონაცემები დამაიმედებელია“ (<https://exclusivenews.ge>); „**ოცი-ოცდახუთი** ნაბიჯის იქით, მწვანედ გალიცლიცებულ მორევში რქიანი შველი იდგა“ (<http://livelihood.gov.ge>); „**მეხუთე-მეექვსე** კურსის სტუდენტებს თავისუფლად შეუძლიათ იმუშაონ ქოლცენტრებში...“ (<https://imedinews.ge>); „ყველაზე სწრაფად წონას **მეშვიდე-მეათე** დღეს და მესამე-მეექვსე კვირას იმატებენ“ (www.aversi.ge); „ლიტერატურა, რომელიც „თანამედროვეს“ სახელითაა ცნობილი, იზადება **მეთვრამეტე-**

მეცხრამეტე საუკუნეებში“ (www.radiotavisufleba.ge) ... „ჩვენ ის ქვეყანა აღარ ვართ, რაც ვიყავით 2-3 წლის წინ“ (www.tavisufleba.ge); „იქ თბილისის თავდაცვის აკადემიის კურსანტებს ყოველდღიურად 5-6 საათს უწევთ რეჟისორთან მუშაობა“ (www.tavisufleba.ge); „სულ მე დამჭირდა ამაზე 20-25 წუთი“ (www.tavisufleba.ge) ... „წარწერების შესწავლის საფუძველზე ტაძარი V-VI საუკუნეებით თარიღდება“ (intermedia.ge); „შემდეგ მოდის VII-X საუკუნეები, როდესაც საქართველოს ისტორიაში ორმა დიდმა საგარეო პოლიტიკურმა მოვლენამ ითამაშა მნიშვნელოვანი როლი“ (www.academia.edu); „XVIII-XIX საუკუნეები თბილისის ისტორიისთვის მნიშვნელოვანი ხანაა, რაც არაერთ საგულისხმო მოვლენასა და კითხვას წარმოაჩენს“ (www.academia.ge)...

დეფისით უნდა დაიწეროს რიგობითი რიცხვითი სახელებით შედგენილი კომპოზიტები, რომელთა ნაწილები არაბული ციფრებითაა გამოხატული: რიგობითი რიცხვითი სახელის მაწარმოებელი მე- პრეფიქსი დაერთვის მხოლოდ პირველ კომპონენტს (მე-11-12 საუკუნეები...), ხოლო -ე სუფიქსი – ორივეს (28-ე-97-ე ჯგუფები, 55-ე-58-ე მუხლები...).

მაგ.: „ჩვენამდე მოღწეული მატრიანებიდან შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ რუსეთში გაზომვის უძველესი ზომები მე-11-12 საუკუნეებში გამოჩნდა“ (ka.vogueindustry.com); „...ეროვნული სასაქონლო ნომენკლატურის 28-ე-97-ე ჯგუფებით გათვალისწინებულია 500 ლარამდე ღირებულების, 30 კგ-მდე საერთო წონის საქონლის იმპორტი“ (<https://old.rs.ge>); „საქართველოს კანონის 66-ე მუხლის საფუძველზე და პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 55-ე-58-ე მუხლების შესაბამისად, დამტკიცდეს...“ (extwpreegs1.foo.org)...

თავსართ-ბოლოსართით გაფორმდება ციფრებით წარმოდგენილი იმ ტიპის რიცხვითი სახელები (კომპოზიტები), რომელთა პირველ კომპონენტს მე- თავსართი დაერთვის, ხოლო მეორეს – ე- ბოლოსართი: მე-20-21-ე საუკუნეები, მე-18-22-ე მუხლები...

მაგ.: „ნაშრომი არის ნაწილი იმ ვრცელი მონოგრაფიისა, რომელიც მიზნად ისახავს შეისწავლოს თუ როგორ აისახა პრესაში მე-20-21-ე საუკუნეების მიჯნაზე ქართულ-ოსური ურთიერთობა“ (www.academia.edu); „ისინი იყენებენ წესებს, რომელთა შინაარსი და

ეფექტი ამ წესის მე-4 და მე-6 მუხლებითა და **მე-18-22-ე** მუხლებით განსაზღვრული წესების ანალოგიურია“ (<http://gov.ge>)...

კომპოზიტები დაიწერება დეფისით, თუ მათი მეორე ნაწილი - **იან** სუფიქსიანი რიცხვითი სახელია (ხოლო პირველ კომპონენტს ჩამოკვეცილი აქვს სუფიქსი): **სამოცდაათ-ოთხმოციანი** წლები, **ოთხმოც-ოთხმოცდაათიანი** წლები... დეფისით უნდა დაიწეროს ციფრებით გამოსახული კომპოზიტებიც (-**იან** სუფიქსი მხოლოდ მეორე კომპონენტთან გვექნება): **70-80-იან** წლებში, **80-90-იან** წლებში...

მაგ.: „იმაზე შორს ვერ წახვალ, რაც საფრანგეთში მოხდა **სამოცდაათ-ოთხმოციან** წლებში“ (tavisufleba.org); „გასული საუკუნის **ოთხმოც-ოთხმოცდაათიან** წლებში განაწილებული ნაკვეთების მფლობელები ასევე ვერ ახერხებენ ისარგებლონ მიწის ნაკვეთით“ (www.radiotavisufleba.ge)... „დედაქალაქში საზოგადოებრივი ტრანსპორტი ყველაზე მოწესრიგებული **70-80-იან** წლებში იყო“ (tabula.ge); „გამოფენა: „საქართველო **80-90-იან** წლებში“ ყველა თაობის მნახველისათვის წარსულში მოგზაურობა იყო“ (kvira.ge)...

თუ კომპოზიტის მეორე ნაწილია წილობითი რიცხვითი სახელი **ნახევარი**, ის (ნახევარი) დეფისით გამოეყოფა რთული სიტყვის პირველ კომპონენტს: **მეტრ-ნახევარი**, **ლიტრ-ნახევარი**, **კილო-ნახევარი**, **წელიწად-ნახევარი**, **თვე-ნახევარი**, **საუკუნე-ნახევარი**... ანალოგიური ვითარება გვექნება მაშინაც, როცა კომპოზიტის პირველი წევრი ორი სიტყვისგან არის მიღებული: **ორთვე-ნახევარი**, **სამდღე-ნახევარი**, **ოთხწელიწად-ნახევარი**...

მაგ.: „ლიტურგიისას ტაძარში **მეტრ-ნახევარი** დისტანციის დაცვა ვერ მოხერხდა“ (<https://georgia.shafagna.com>); „სქელძირიან ქვაბში ჩაასხით **ლიტრ-ნახევარი** წყალი და მიიყვანეთ ადულეზამდე“ (tbiliselebi.ge); „კლება დავიწყე დიეტით, დავიკელი 9 **კილო-ნახევარი** და მერე გამეყინა წონა“ (primetime.ge); „ვფიქრობთ, რომ პროექტის დასრულებას დაახლოებით **წელიწად-ნახევარი** დასჭირდება“ (<https://www.nbg.gov.ge>); „...თუ ერთი თვე ან **თვე-ნახევარი** მოგვიწევდა სახლში ყოფნა, ეს დიდი ბედნიერება იყო“ (tbiliselebi.ge); „ამ ზარალის ასანაზღაურებლად ევროპას დაახლოებით **საუკუნე-ნახევარი** დასჭირდა“ (<https://intermedia.ge>)... „გასულ ზაფხულს **ორთვე-ნახევარი** გზა არ გვქონია, ფშავის არაგვმა წაიღო“ (www.shin.ge); „...**სამდღე-**

ნახევარია მივხვდით, რომ ჩვენ ადამიანები კი არა, სიყვარული გვიყვარს“ (<http://www.heraldika.ge>); „ცნობილია, რომ კანტი რუსეთის მოქალაქე იყო **ოთხწელიწად-ნახევარი**“ (www.radiotavisufleba.ge)...

ლიტერატურა

ბურჭულაძე 2019–2020 – თ. ბურჭულაძე, რაოდენობით და რიგობით სახელთა მართლწერა, ბიულეტენი II, თბილისი.

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, 1970, თბილისი.

იმნაიშვილი 2016 – ვ. იმნაიშვილი, ქართული მართლწერის სადავო საკითხები, თბილისი.

ინტერნეტრესურსები.

ქექვი – ქართული ენის ეროვნული კორპუსი.

ქეოლი – ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, 1986, თბილისი.

შანიძე 1973 – ა. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, მორფოლოგია, თბილისი.

ჭაბაშვილი 1988 – მ. ჭაბაშვილი, კუთვნილებითი კომპოზიტების მართლწერისათვის, თბილისი.

მაკა ლაბარტყავა

რიცხვითი სახელის შემცველი კომპოზიტებისაგან დერივაციის გზით მიღებულ სახელთა მართლწერა

რიცხვითი სახელის შემცველი კომპოზიტებისაგან დერივაციის გზით მიღებულ სახელთა მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

1. თუ სიტყვამაწარმოებელი აფიქსი ერთვის დეფისიან კომპოზიტს, დერივაციული სახელი დაიწერება უდეფისოდ: **მეტრნახევრიანი, ლიტრნახევრიანი, კილონახევრიანი, წელიწადნახევრიანი... ორთვენახევრიანი, სამდღენახევრიანი...**

2. უდეფისოდ დაიწერება რიცხვით სახელთა ფუძეგაორკეცებით მიღებული კომპოზიტები, თუ მათ წარმოქმნილი აფიქსები დაერთვის (-ობა, -იან...): **ასასობით, სამსამობით, ასასიანი...**

3. უდეფისოდ უნდა დაიწეროს განუსაზღვრელ ან წილობით რიცხვით სახელთა გაორკეცებით მიღებული **ობა-სუფიქსიანი** დერივაციული სახელები: **ცოტცოტაობით, ნახევარნახევრობით...**

დასაბუთება

თანამედროვე ქართულში მრავლად დასტურდება რიცხვითი სახელის შემცველი კომპოზიტებისაგან დერივაციის გზით მიღებული წარმოქმნილი სახელები:

მეტრ-ნახევარი + -იან → მეტრნახევრიანი;

ლიტრ-ნახევარი + -იან → ლიტრნახევრიანი;

კილო-ნახევარი + -იან → კილონახევრიანი;

ორთვე-ნახევარი + -იან → ორთვენახევრიანი და მისთ.

დასახელებულ წარმოქმნილ სახელთა მართლწერასთან დაკავშირებით უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

თუ სიტყვამაწარმოებელი აფიქსი ერთვის დეფისიან კომპოზიტს, დერივაციული სახელი დაიწერება უდეფისოდ: **მეტრნახვერიანი, ლიტრნახვერიანი, კილონახვერიანი, წელიწადნახვერიანი... ორთვენახვერიანი, სამდღენახვერიანი...**

მაგ.: „მათი **მეტრნახვერიანი** სისქის კედლები ნებისმიერ ზღვა-სა და მტერს უძლებდა“ (georgia. travel); „დღეს განსხვავებულოც აღარ არის მოდაში და **ლიტრნახვერიანი** ყანწებითაც აღარ სვამენ“ (tbilisebi. ge); „ქუჩიდან მაგდებთ **კოლონახვერიანი** ძაღლის გამო-მეთქი?“ (akhalitaoba. ge); „ევროკავშირის კანდიდატი სტატუსი, არა-ღიარების პოლიტიკის წარმატებასთან ერთად, საგარეო პოლიტიკის **წელიწადნახვერიანი** ძალისხმევის დაგვირგვინებაა“ (primetime.ge)... „პირველ დღეს, **ორთვენახვერიანი** შესვენების შემდეგ, „საქართვე-ლოს რკინიგზამ“ მატარებლები ხუთი მიმართულებით გაუშვა“ (sputnik. georgia. com); „რაზე მოწმობს ორი წინასწარმეტყველის **სამდღენახვერიანი** სიკვდილი?“ (www. apokalypse. ge)...

უდეფისოდ დაიწერება რიცხვით სახელთა ფუძეგაორკეცებით მიღებული კომპოზიტები, თუ მათ წარმომქმნელი აფიქსები დაერ-თვის (-ობა, -იან...): **ასასობით, სამსამობით, ასასიანი...**

ლექსიკური ერთეული **ასასობით** დეფისითაა წარმოდგენილი ვ. თოფურიასა და ივ. გიგინეიშვილის „ქართული ენის ორთოგრაფი-ულ ლექსიკონში“: **ას-ასობით** [ქეოლი 1998: 60]. ამავე ლექსიკონში ერ-თად დაწერილობით დასტურდება მსგავსივე ტიპის ლექსიკური ერ-თეულები: **წვეთწვეთობით** [ქეოლი 1998: 605]. **ღამღამობით** [ქეოლი 1998: 505]: „ყოველი დღე სიცოცხლეს წვეთწვეთობით მჩუქნიდა“ (https:metronome.ge), „ანონიმი კორექტორი **ღამღამობით** სარეკლამო აბრეზზე შეცდომებს ასწორებს“ (imedinevs.ge)...

ცხადია, **ასასობით** ტიპის ფორმებიც საერთო წესს უნდა დაექ-ვემდებაროს.

მაგ.: „ეს არის საზოგადო კრება, რომელზედაც ქართველობა **ასასობით** მაინც უნდა ესწრებოდეს“ (https:csogeorgia.org); „გოგონას რჩევა გაითვალისწინა, აბები **სამსამობით** დალია“ (www.aversi.ge); „ქათამაძეს არ ჩოუყარო **ასასიანები**“ (დ. კლდიაშვილი)...

უდეფისოდ უნდა დაიწეროს განუსაზღვრელ ან წილობით რი-ცხვით სახელთა გაორკეცებით მიღებული **ობა-ს** ფუფიქსიანი დერივა-ციული სახელები: **ცოტცოტაობით, ნახევარნახვერობით**, მაგ.: „მერე

კი ნელ-ნელა დაუმშვიდდა გული, ცოცვოტაობით მოიკრიბეს გრძნობა-გონება“ (ნ. ლომოური)...

ლიტერატურა

ბურჭულაძე 2019–2020 – თ. ბურჭულაძე, რაოდენობით და რიგობით სახელთა მართლწერა, ბიულეტენი II, თბილისი.

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, 1970, თბილისი.

იმნაიშვილი 2016 – ვ. იმნაიშვილი, ქართული მართლწერის სადავო საკითხები, თბილისი.

ინტერნეტრესურსები.

ქეეკი – ქართული ენის ეროვნული კორპუსი.

ქეოლი – ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, 1986, თბილისი.

შანიძე 1973 – ა. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, მორფოლოგია, თბილისი.

ჭაბაშვილი 1988 – მ. ჭაბაშვილი, კუთვნილებითი კომპოზიტების მართლწერისათვის, თბილისი.

ვახტაგ მადრაძე, ნინო ჯორბენაძე

ფუძეგაორკეცებულ კომპოზიტთა მართლწერა

უკვე არსებული ნორმის თანახმად, თანამედროვე სალიტერატურო ქართულში ყველა ერთცნებიანი კომპოზიტი უნდა დაიწეროს ერთად, ხოლო ორ- და მეტცნებიანი – დეფისით.

ამ პრინციპის მიხედვით:

1. ერთ ფორმად (დეფისის გარეშე) დაიწერება ერთცნებიანი ფუძეგაორკეცებული კომპოზიტები – ფუძის მარტივი გაორკეცებითა თუ ფონეტიკური ცვლილებით მიღებული: თავთავი, ჭიკჭიკი, წამწამი, თვალთვალი..., ჭიკჭიკებს, ლულლულებს, კაკანებს..., რიჟრაჟი, აბდაუბდა, ჩამჩუმმი, ბაგაბუგი..., არეშარე, კუჭმაჭი და სხვ...

2. დეფისის გარეშე დაიწერება ერთცნებიანი ფუძეგაორკეცებული კომპოზიტური სახელები მაშინაც, როცა მათ ერთვის -ა სუფიქსი: ბაჯბაჯა, კაშკაშა, ლაქლაქა და მისთ.

3. დეფისით დაიწერება ერთზე მეტი ცნების შემცველი ფუძეგაორკეცებული კომპოზიტები: უბან-უბან, ტყე-ტყე, ნაპირ-ნაპირ, ვაკე-ვაკე..., სამ-სამად, დიდ-დიდად..., დიდ-დიდი, პატარ-პატარა, ჭრელ-ჭრელი, წითელ-წითელი..., ერთ-ერთი, სამ-სამი, ას-ასი, ორორი..., ჩვენ-ჩვენი, თქვენ-თქვენი, თითო-თითო..., უკან-უკან, წინ-წინ, მაღლა-მაღლა...

დასაბუთება

ფუძეგაორკეცებულ სიტყვათა უმრავლესობას ქართულში საშუალო გვარის **-ებ** თემისნიშნიანი ფორმები და მათი შესაბამისი საწყისები შეადგენენ. ახალ ქართულში მათი რიცხვი დღითიდღე იზრდება – როგორც ახალი ძირების გაორკეცებით, ისე უკვე არსებული ფუძეგაორკეცებული ფორმების ფონეტიკური ცვლილებით.

ფუძეგაორკეცებულ ზმნათა (და შესაბამის საწყისთა) დიდი ნაწილი **ხმაბადვითი** სიტყვებია, გარკვეული ხმიანობის გამომხატველი.

ასეთებია: *ხარხარებს, რახრახებს; წიკწიკებს, ტიკტიკებს, ხითხითებს, ჩიფჩიფებს, კისკისებს, ვიშვიშებს; ბუტბუტებს, ლულლულებს, ბუყ-ბუყებს, ჭუკჭუკებს* და სხვ.

ფრინველთა და ცხოველთა ხმიანობის გამომხატველი ზმნებიც (და მათი შესაბამისი საწყისებიც) უმეტესად ფუძეგაორკეცებული ფორმებია: *ჭახჭახებს, წკაწკავენს; ჭიკჭიკებს* და სხვ.

როგორც ცნობილია, ფუძის გაორკეცების დროს შეიძლება მოხდეს სხვადასხვა სახის ფონეტიკური პროცესი: თანხმოვნის დისიმილაცია, თანხმოვნის ჩავარდნა, ხმოვნის შენაცვლება, საწყისი მარცვლის შენაცვლება და სხვ.

მარტივი ფუძეგაორკეცებით მიღებული ზმნური ფორმების რაოდენობა 100-ს აჭარბებს: *ძაგძაგებს, რახრახებს, ცახცახებს, კაშკაშებს; გიზგიზებს, ჭიკჭიკებს, ძიგძიგებს, კისკისებს; ბუტბუტებს, ლულლულებს, ბუყბუყებს* და სხვ.

ხშირია თანხმოვანთა მონაცვლეობაც:

ლ/ნ

კანკალებს, ტანტალებს, წანწალებს; კუნკულებს, სუნსულებს

რ/ლ

პარპალებს, ტარტალებს; ქირქილებს; ჩურჩულებს

რ/ც

ბარბაცებს

არის ერთი წყება კომპოზიტებისა, რომელთა გაორკეცებისას სიტყვის ერთ-ერთ ნაწილში (ჩვეულებრივ, მეორეში) იცვლება ხმოვანი. ა. შანიძეს ამის მაგალითად მოჰყავს *რიჟრაჟი*.

ცალკე განსახილველია *წიწინებს* ტიპის ზმნური ფორმები. ფ. ერთელიშვილის აზრით, აქ თანხმოვნის დაკარგვასთან გვაქვს საქმე: კარ-კან > *კაკ-ან*.

ასეთია საშუალი გვარის შემდეგი ფორმები (და მათი შესაბამისი საწყისები): *კაკანებს, ქაქანებს, ყაყანებს; წიწინებს, ხიხინებს, ტიტინებს, ჟიჟინებს, სისინებს, ღიღინებს, ყიყინებს, ბიბინებს; ზუზუნებს, ბუბუნებს, ღულუნებს, წუწუნებს* და სხვ.

მსგავსი სტრუქტურის ზოგიერთ ფორმაში დამატებით თანხმოვნითი ელემენტი გვაქვს ერთ-ერთ (უმეტესად მეორე) ნაწილში (*ჯიჯღინებს*). ასეთ ფუძეებთან ფ. ერთელიშვილი ზოგჯერ ჰარმონიული კომპლექსების წარმოქმნას ვარაუდობს (*ტატყანებს, ჭიჭყინებს*), ზოგჯერ კი – კომბინატორულ ცვლილებებს (*ჯიღ-ჯიღ-ინ > ჯიღ-ჯღ-*

ინ > ჯი-ჯღ-ინ). ჩვენ პირველი მოსაზრება მიგვაჩნია უფრო მართებულიად. ასეთი ფორმებია: **ჯაჯღანებს, ტატყანებს; ჩიჩხინებს, ჯი-ჯღინებს, ტიტყინებს, ჭიჭყინებს; დუდღუნებს, ჯუჯღუნებს, ჭუჭყუნებს, შუშხუნებს.**

აღსანიშნავია, რომ ჩართული თანხმოვანი ფუძისეულთან ერთად უმეტესად ჰარმონიულ კომპლექსს ქმნის: წკ – წუწკუნებს; ტყ – ტატყანებს; ჭყ – ჭიჭყინებს; დღ – დუდღუნებს, ჯღ – ჯუჯღუნებს და სხვ.

გარდა ამისა, ფუძეგაორკეცებულ ფორმათა შორის არის:

1. **სახელთა ფუძეგაორკეცებით მიღებული ზმნიზედები:** უბან-უბან, ტყე-ტყე, ნაპირ-ნაპირ, ვაკე-ვაკე..., სამ-სამად, დიდ-დიდად...

2. **ზედსართავ სახელთა ფუძეგაორკეცების შედეგად მიღებული კომპოზიტიური ზედსართავი სახელები:** დიდ-დიდი, პატარ-პატარა, ჭრელ-ჭრელი, წითელ-წითელი...

3. **რიცხვით სახელთა ფუძეგაორკეცებით მიღებული კომპოზიტიური რიცხვითი სახელები:** სამ-სამი, ას-ასი, ორ-ორი...

4. **ნაცვალსახელთა ფუძეგაორკეცების გზით მიღებული კომპოზიტიური ნაცვალსახელები:** ჩვენ-ჩვენი, თქვენ-თქვენი, თითო-თითო...

5. **ზმნიზედების ფუძეგაორკეცების გზით მიღებული კომპოზიტიური ზმნიზედები:** უკან-უკან, წინ-წინ, მაღლა-მაღლა...

თანამედროვე ქართულში ფუძეგაორკეცებულ კომპოზიტთა გამოყენებისას არაერთგვაროვანი ვითარება გვაქვს. ერთი და იგივე ფორმა სხვადასხვა დაწერილობით გვხვდება როგორც მხატვრულ, ისე სამეცნიერო ენასა და პუბლიცისტიკაში. დასტურდება **დეფისიანი, უდეფისო და ცალ-ცალკე დაწერილობის** შემთხვევები. ამ პარალელური ვარიანტებიდან, ბუნებრივია, მხოლოდ ერთი უნდა იქნეს არჩეული მართებულ ვარიანტად.

დღემდე არსებული ნორმის თანახმად, თანამედროვე სალიტერატურო ქართულში ყველა ერთცნებიანი კომპოზიტი უნდა დაიწეროს ერთად, ხოლო ორ- და მეტცნებიანი – დეფისით.

კომპოზიტის ცნებიანობა ადვილია განისაზღვროს **და** ან სხვა მაერთებელი კავშირის საშუალებით:

1. **ერთცნებიანი კომპოზიტების** შემთხვევაში რთული ფუძის შემადგენელ კომპონენტებს შორის **და** კავშირი არ ჩაისმის. მაშასადამე, რთული ფუძე არ შეიძლება შევცვალოთ **და**-კავშირიანი (ზოგადად – მართებელკავშირიანი) სიტყვათშეერთებით;

2. **ხოლო ორ- და მეტცნებიანი კომპოზიტების** შემთხვევაში შემადგენელი ფუძეების **და** კავშირით ან სხვა მართებელი კავშირით გაერთიანება შესაძლებელია. მაშასადამე, რთული ფუძე **და**-კავშირიანი სიტყვათშეერთებით შეიძლება შეიცვალოს.

ამ პრინციპის მიხედვით:

1. **ერთ ფორმად (დეფისის გარეშე)** დაიწერება ერთცნებიანი ფუძეგაორკეცებული კომპოზიტები – ფუძის მარტივი გაორკეცებითა თუ ფონეტიკური ცვლილებით მიღებული სახელები: *თავთავი, ჭიკ-ჭიკი, წამწამი, თვალთვალი..., ჭიკჭიკებს, ლულულუდებს, კაკანებს..., რიურაჟი, აბდაუბდა, ჩამიჩუმი, ბაგაბუგი..., არემარე, კუჭმაჭი..., ბაჯ-ბაჯა, კაშკაშა, ლაქლაქა* და სხვა...

2. **დეფისის გარეშე** დაიწერება ერთცნებიანი ფუძეგაორკეცებული კომპოზიტური სახელები მაშინაც, როცა მათ ერთვის -ა სუფიქსი: *ბაჯბაჯა, კაშკაშა, ლაქლაქა* და მისთ.

3. **დეფისით** დაიწერება შემდეგი ტიპის ერთზე მეტი ცნების შემცველი ფუძეგაორკეცებული კომპოზიტები: *უბან-უბან, ტყე-ტყე, ნაპირ-ნაპირ, ვაკე-ვაკე..., სამ-სამად, დიდ-დიდად..., დიდ-დიდი, პატარ-პატარა, ჭრელ-ჭრელი, წითელ-წითელი..., ერთ-ერთი, სამ-სამი, ას-ასი, ორ-ორი..., ჩვენ-ჩვენი, თქვენ-თქვენი, თითო-თითო..., უკან-უკან, წინ-წინ, მაღლა-მაღლა...*

საგანგებოდ უნდა გამოვყოთ კომპოზიტი **ერთ-ერთი**. **ერთ-ერთი** არ არის – **ერთი და ერთი** (შდრ.: **ორ-ორი** = **ორი და ორი**; **სამ-სამი** = **სამი და სამი...**). **ერთ-ერთი** რიცხვითი სახელიც არ არის, იგი ნაცვალსახელია. სხვა კომპოზიტური რიცხვითი სახელებისგან განსხვავებით, ამ სიტყვის კომპონენტებს შორის **და** კავშირი არ იგულისხმება, რაც თითქოსდა მისი უდეფისოდ დაწერილობის საფუძველს იძლევა.

მაგრამ აღნიშნულ კომპოზიტში შეიძლება იგულისხმებოდეს სხვა მართებელი კავშირი, კერძოდ, **ან** კავშირი. შესაბამისად, კომპოზიტის მნიშვნელობა გულისხმობს შემდეგ ფორმულირებას: *ორიდან ერთი; ბევრთაგან ერთი რომელიმე; ერთი ცალი აქედან ან ერთი ცალი – იქიდან* (ქეგლი). აქ თავისუფლად შეგვიძლია ჩავსვათ **ან** კავშირი.

ანუ: ერთ-ერთი = ორიდან (ბევრთაგან) ერთი რომელიმე, ერთი ეს ან ერთი ის (ქ. დათუკიშვილი). შესაბამისად, სიტყვა **ერთ-ერთი** უნდა დაიწეროს დეფისით.

ლიტერატურა

ახვლედიანი 1966 – გ. ახვლედიანი, ზოგადი ფონეტიკის შესავალი, თბილისი.

დათუკიშვილი 2022 – ქ. დათუკიშვილი, დეფისიან კომპოზიტებთან დაკავშირებული ზოგიერთი საკითხი ქართულში, ქსკს, 22-ე, თბილისი.

ერთელიშვილი 1970 – ფ. ერთელიშვილი, ზმნური ფუძეების ფონემატური სტრუქტურისა და ისტორიის საკითხები ქართულში, თბილისი.

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, I, თბილისი, 1970.

თოფურია 1958 – ვ. თოფურია, ქართველურ ენათა სიტყვათწარმოებიდან, VI, კომპოზიტი, ქესს, თბილისი.

თოფურია, გიგინეიშვილი 1968-1998 – ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი, ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, თბილისი.

იმნაიშვილი 2016 – ვ. იმნაიშვილი, ქართული მართლწერის სადავო საკითხები, თბილისი.

სანიკიძე 1976 – ლ. სანიკიძე, გაორკეცება ქართულში, იკეწ, III, თბილისი.

ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი, ტ. I-VIII, თბილისი, 1950-1964.

ქართული ენის ინვერსიული ლექსიკონი, თბილისი, 1967.

შანიძე 1973 – ა. შანიძე, ქართული ენის გრამატიკის საფუძვლები, I, თბილისი.

თეა ტეტელოშვილი

ბრუნვისფორმიან სიტყვათა შემცველი კომპოზიტების მართლწერა

ბრუნვისფორმიან სიტყვათა შემცველი კომპოზიტების
მართლწერისთვის უნდა გატარდეს შემდეგი წესები:

ერთ სიტყვად (უდეფისოდ) დაიწერება კომპოზიტი:

1. თუ რთული სიტყვის მხოლოდით რიცხვში მდგარ პირველ
ნაწილს ბრუნვის ნიშანი ჩამოცილებული აქვს სრულად ან
ნაწილობრივ, ხოლო ებიანი მრავლობითის ფორმით
წარმოდგენილს – სრულად:

ა. შენარჩუნებულია ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის მხოლოდ
ხმოვნითი ელემენტი: **ბატონიშვილი, მამულიშვილი, რკინიგზა... ზა-
ქიჭამია, კაციჭამია, ნემსიყლაპია, ფოთლიჭამია...**

ბ. პირველი კომპონენტი მხოლოდითშია და სრულად არის
ჩამოკვეცილი ბრუნვის ნიშანი: **კვერცხმდებელი, ბრალმდებელი,
თავსაფარი... თავზევით, თვალწინ, თოვლქვეშ, ლიმიტგარეშე, პირი-
ქით, საზღვარგარეთ, ქალაქგარეთ, შტატგარეშე, ცხვირწინ, წელზე-
ვით, წყალგაღმა, ხევგაღმა...**

გ. პირველი ნაწილი ებიან მრავლობითშია და ჩამოცილებუ-
ლი აქვს ბრუნვის ნიშანი: **სხივებქვეშ, ფრთებქვეშ... ყურებჩამოყრით,
წარბებშეჭმუხნით, ხელებაპყრობით, ფეხებარევით...**

ბრუნვის ნიშნის არსებობისას უმეტესად გვაქვს შესიტყვება და
ორ სიტყვად დაიწერება:

**ექვგარეშე, მაგრამ ეჭვის გარეშე
კლასგარეშე, მაგრამ კლასის გარეშე
წყალგაღმა, მაგრამ წყლის გაღმა
უღელქვეშ, მაგრამ უღლის ქვეშ
თავზევით, მაგრამ თავის ზევით
თვალწინ, მაგრამ თვალის წინ
ცხვირწინ, მაგრამ ცხვირის წინ
ბოძებშუა, მაგრამ ბოძებს შუა
თითებშუა, მაგრამ თითებს შუა და სხვ.**

2. როცა რთული სიტყვის პირველი კომპონენტი გაუვრცობელი თანიაწი მრავლობითის ფორმით არის წარმოდგენილი (შეიძლება ორივე ნაწილი ერთი და იგივე სიტყვა იყოს):

ბგერათმახვილი, ბინათმშენებლობა, ლექსთწყობა, კაცთმოყვარე, ენათმეცნიერი (შდრ.: ასოთჩამომსხმელი – ასოთა ჩამომსხმელი, ბგერათმახვილი – ბგერათა მახვილი, ბინათმშენებლობა – ბინათა მშენებლობა)... **მამაცთმამაცი, მრავალთმრავალი, სარდალთსარდალი, მეფეთმეფე, ქურუმთქურუმი...**

3. თუ კომპოზიციის პირველ ნაწილს სრულად აქვს შენარჩუნებული **მოთხრობითი, მიცემითი, ნათესაობითი, მოქმედებითი ან ვითარებითი** ბრუნვის ნიშანი ან გავრცობილი თანიაწი მრავლობითის ფორმით არის წარმოდგენილი, ხოლო თვით რთული სიტყვა ერთგვარებანია (მიემართება ერთ ობიექტს) ან მისი შემადგენელი კომპონენტების გათიშვა (გადასმით თუ მათ შორის სხვა სიტყვის ჩასმით) შეუძლებელია: **ერთმანეთი** (მოთხრ.), **გზასაცდენილი** (მიც.), **თითისტარი, კისრისტეხით** (ნათ.), **ქვითკირი** (მოქმ.), **ღვთივკურთხეული** (ძვ. მოქმ.), **ავადმყოფი** (ვით.)... **ორთაბრძოლა, გულთამხილაგი, ვნებათაღელვა, ყურთასმენა, ცათამბჯენი...** (თანიაწი მრავლობითი).

შენიშვნა 1: ამ პრინციპით ერთ სიტყვად დაიწერება აგრეთვე ფერის აღმნიშვნელი ყველა რთული სიტყვა: **გიშრისფერი, ხოხბისფერი, ალისფერი...**

შენიშვნა 2: ასევე ერთად უნდა წარმოვადგინოთ ერთი და იმავე სიტყვის შემცველი ისეთი კომპოზიტიც, რომლის პირველ ნაწილს სრულად დაერთვის ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი. მაგ., **მეტისმეტი...**

4. როცა კომპოზიციის პირველი ნაწილი ბრუნვისფორმიანი¹, ებიან ან თანიაწი (გავრცობილი თუ გაუვრცობელი) მრავლობითში მდგარი სახელია, ხოლო მეორე კომპონენტი – ცალკე მდგომი თანდებული ან თანდებულის ფუნქციით გამოყენებული ზმნიზედა, კომპოზიციის შედეგად კი მიიღება **ახალი ლექსიკური ერთეული** (უმეტე-

¹ ბრუნვის ნიშანს უფრო ხშირად ინარჩუნებენ კომპოზიციის პირველი ხმოვანფუძიანი კომპონენტები.

სად ტერმინი): ნეკნებშორისი // ნეკნთაშორისი, მალეზშორისი // მალთაშორისი, ქვეყნებშორისი // ქვეყანათაშორისი... ბუნებისმიერი, ძალისმიერი, სოკოსმიერი, კბილზაგისმიერი, ენაკბილისმიერი, წინანისმიერი... წყალზევითი, პირიქითი, მთვარისირგვლივი, სკოლისგარეშე (განათლებზა), ბირჟისგარეშე (ოპერაციები)... (შდრ.: კლასგარეშე (ლიტერატურა), მაგრამ კლასის გარეშე გაკვეთილის ჩატარებზა შეუძლებელია).

შენიშვნა 3: შესაძლოა ზემოაღნიშნული წესებისგან განსხვავებული ვითარებზა გამოიკვეთოს ტერმინთქმნადობისას და ასევე ისეთ ლექსიკურ ერთეულებზთან, რომლებიც გარკვეულ კონტექსტში იდიომატური მნიშვნელობის მქონენი არიან.

შდრ.:

მოხუცი **გულის ტკივილს** უჩიოდა (**გულის ტკივილი** – პირდაპირი მნიშვნელობით).

დოდომ **გულისტკივილით** გვიამბო ეს ამბავი (**გულისტკივილი** – გადატანითი მნიშვნელობით).

პაციენტს **თავის ტკივილი** აწუხებდა (**თავის ტკივილი** – პირდაპირი მნიშვნელობით).

ეს კიდევ ახალი **თავისტკივილი** დაგვემატა (**თავისტკივილი** – გადატანითი მნიშვნელობით) და მისთ.

დასაბუთებზა

თანამედროვე ქართულში კომპოზიტთა მიღების ერთ-ერთი აქტიური საშუალებზა სიტყვაფორმათა შეერთებზა. ასეთ შემთხვევაში რთული სიტყვის პირველი კომპონენტი შეიძლება წარმოდგენილი იყოს მხოლოდითი რიცხვისა თუ **ებიანი** მრავლობითის რომელიმე ბრუნვის ფორმით ან – **თანიანი** მრავლობითით (როგორც სავრცობი „ა“ ხმოვნის შენარჩუნებით, ისე მის გარეშე).

საილუსტრაციო მაგალითები:

რთული სიტყვის პირველი კომპონენტი

1. მხოლოდობით რიცხვშია და წარმოდგენილია სხვადასხვა ბრუნვის ფორმით:

მოთხრ. ერთმანეთი

მიც. ახლოსმყოფი, გზასაცდენილი, შორსმჭვრეტელი, წრესგადასული

ნათ. ერისკაცი, თითისტარი, კარისკაცი, თავისუფლება

მოქმ. ქვითკირი, მოწითმოსილი

ვით. ავადმყოფი, ყურადსადები, ცადაზიდული, მმადნაფიცი

რამდენიმე ერთეული დასტურდება მოქმედებითი ბრუნვის ძველი „ივ“ ნიშნით: **ღვთივკურთხეული, ღვთივგიმადლებული...**

2. თანთან მრავლობითშია და შენარჩუნებული აქვს სავრცობი „ა“: **გაზთაცვლა, გულთამხილავი, ვნებათაღელვა, სულთამხუთავი, ფიქრთამპყრობელი, ყურთასმენა, ცათამბჯენი, ცათაფრენა, ძაღლთაპირი, მძათამკვლელი (ომი)...**

3. თანთან მრავლობითში წარმოდგენილია სავრცობი „ა“-ს გარეშე: **ასოთჩამოსხმა, ზგერათმახვილი, ზინათმშენებლობა, გემთსაშენი, ენათმეცნიერი, კაცთმოყვარე, ლექსთწყობა, მიწათმომწყობი, მუსიკათმცოდნე...**

რაც შეეხება ებიან მრავლობითში მდგარ პირველ ნაწილს, იგი ფაქტობრივად არ გვხვდება ბრუნვისნიშნის ფორმით, ხოლო ბრუნვისნიშნისჩამოცილებული უმეტესად დასტურდება: (ა) თანდებულის ფუნქციით გამოყენებულ ზმნისართებსა თუ ცალკე მდგომ თანდებულებთან შერწყმისას ან (ბ) მოქმედებითბრუნვისფორმიან საწყისებთან პირველ კომპონენტად და, ცხადია, ერთ სიტყვად იწერება:

ა. **კაკლებქვეშ, კლდეებშუა, რტოებქვეშ, სხივებქვეშ, ტოტებქვეშ, ფრთებქვეშ, ღეროებშუა...**

ბ. **ყურებჩამოყრით, წარბებშეკმუხნით, ხელებაპყრობით, ფეხებარეგით...**

ზოგადად, კომპოზიციას ხელს უწყობს პირველი სიტყვაფორმისთვის ბრუნვის ნიშნის სრული ან ნაწილობრივი ჩამოცილება. ასეთი ვითარება განსაკუთრებით ხშირად გვაქვს ნათესაობითი ბრუნვის შემთხვევაში. გვხვდება როგორც მხოლოდ თანხმოვნითი ელემენტის, ისე ბრუნვის ნიშნის სრულად ჩამოკვეცის მაგალითები:

რთული სიტყვის პირველ კომპონენტს

1. შენარჩუნებული აქვს ნათესაობითი ბრუნვის მხოლოდ ხმოვნითი ნაწილი: ბატონიშვილი (< ბატონის შვილი), გვარიშვილი (< გვარის შვილი), დედინაცვალი (< დედის ნაცვალი), თავადიშვილი (< თავადის შვილი), მამულიშვილი (< მამულის შვილი), რკინიგზა (< რკინის გზა)...

2. სრულად აქვს ჩამოცილებული ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი: კეთილმოსურნე (< კეთილის მოსურნე), კვერცხმდებელი (< კვერცხის მდებელი), გულსატკენი (< გულის სატკენი), ბრალმდებელი (< ბრალის მდებელი), თავსაფარი (< თავის საფარი), თევზჭერა (< თევზის ჭერა), კანონმდებელი (< კანონის მდებელი)...

კომპოზიტები, რომელთა პირველი ნაწილი ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით წარმოდგენილი სახელებია, უმეტესად მსაზღვრელ-საზღვრულის შერწყმის შედეგად მიიღება: ერისკაცი, თითისტარი, კარისკაცი...

ამავე ტიპისაა ფერების აღმნიშვნელი რთული სიტყვები (და ისინიც, ბუნებრივია, ერთად იწერება):

აგურისფერი, გიშრისფერი, შაქრისფერი, ხოხბისფერი, ალისფერი, ბადრიჯნისფერი, ბალახისფერი, ბრინჯაოსფერი, ბროწეულისფერი, ზღვისფერი, თამბაქოსფერი, თაფლისფერი, იასამნისფერი, იისფერი, ლალისფერი, ლაჟვარდისფერი, მარჯნისფერი, მტრედისფერი, ოქროსფერი, რძისფერი, სისხლისფერი, ქარვისფერი, ღვინისფერი...

ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი ნაწილობრივ (მხოლოდ ხმოვანი) აქვს შენარჩუნებული ისეთ რთულ სიტყვათა პირველ კომპონენტებს, რომელთა მეორე ნაწილი მიმღეობური შინაარსის „ჭამია“, „ჭერია“, „ქექია“, „პარია“ ტიპის სიტყვებია. ერთი ვერსიით, პირველი კომპონენტი ნათესაობით ბრუნვაში დგას და ჩამოკვეცილი აქვს ბრუნვის ნიშანი (შანიძე 1980: 583). არსებობს განსხვავებული ვარაუდიც წინადადების შეკუმშვის შედეგად მათი მიღების შესახებ (**ბელტიყლაპია** < **ბელტი(ს) ყლაპ(ვ)-ი-ს ა(რს)**, მაჭავარიანი 2015: 34). რამდენადაც ამგვარ ერთეულთა პირველი ნაწილი ნათესაობით ბრუნვაში დგას, ხოლო მეორე კომპონენტი (მისი გენეზისის მიუხედავად) თანამედროვე ქართულში ერთ ოდენობად აღიქმება, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია ამგვარ სიტყვათა კომპოზიტების ფარგლებში კლასიფიცირება.

აღნიშნული ყალიბის ლექსიკური ერთეულები ერთ სიტყვად იწერება: **ბატკნიჭამია, ბელტიყლაპია, ბუზიჭერია, ზაქიჭამია, თავ-ვიჭერია, თევზიპარია, კაციჭამია, კევიდეჭია, კრავიჭამია, კურდღლი-ჭერია, ნემსიყლაპია, ფესვიჭამია, ფოთლიჭამია, ქერქიჭამია, ცხენიპა-რია, ხარიპარია, ჯამილოკია, ჯამიტლეკია...**

ყურადღებას იქცევს ერთი და იმავე სიტყვის შემცველი ისეთი კომპოზიციები, რომელთა პირველი ნაწილი მხოლოდითი რიცხვის ნა-თესაობითი ბრუნვის ან თანიანი მრავლობითის გაუვრცობელი ფორ-მითაა წარმოდგენილი. მნიშვნელოვანია, რომ ასეთი რთული სახე-ლები აღმატებითი ხარისხის სემანტიკურ ელფერს ატარებენ: **ბევრის-ბევრი, მამაცთმამაცი, მრავალთმრავალი, სარდალთსარდალი, მე-ფეთმეფე** და სხვ.

ასეთი ერთეულები ერთად უნდა დაიწეროს ერთცნებიანობის გამო.

ერთად დაწერის ტენდენციას იჩენს ასევე თანიანი მრავლობი-თის გაუვრცობელ ფორმათა შემცველი რთული სიტყვები, გავრცო-ბილი თანიანი მრავლობითის მქონე ერთეულებისგან განსხვავებით, რომლებიც უმეტესად ორ სიტყვად იწერება. შდრ.:

სიტყვათგანლაგება, მაგრამ სიტყვათა განლაგება

სიტყვათრიგი, მაგრამ სიტყვათა რიგი

სიტყვათწყობა, მაგრამ სიტყვათა წყობა

ასოთჩამომსხმელი, მაგრამ ასოთა ჩამომსხმელი

ბგერათმახვილი, მაგრამ ბგერათა მახვილი

ბინათმშენებლობა, მაგრამ ბინათა მშენებლობა...

ზემოთ აღვნიშნეთ იმ მოცემულობათა შესახებ, რომლებიც ხელს უწყობს კომპოზიციას. ასეთებია: ბრუნვის ნიშნის სრული ან ნა-წილობრივი (მხოლოდ თანხმოვნის) ჩამოცილება, თანიანი მრავლო-ბითის შემთხვევაში კი – მისი სავრცობის გარეშე წარმოდგენა. თუმცა, რა თქმა უნდა, დასტურდება ისეთი ერთეულებიც, რომელთა პირვე-ლი ნაწილი ბრუნვის ნიშანს სრულად ინარჩუნებს ან თანიანი მრავ-ლობითის გავრცობილი ფორმით არის წარმოდგენილი. დაისმის კი-თხვა: რა არის ასეთ შემთხვევაში ერთად დაწერის არგუმენტი?!

იმის გასარკვევად, შესიტყვება გვაქვს თუ კომპოზიტი, უნდა ვიხელმძღვანელოთ ორი მეთოდით:

1. გავარკვიოთ, ერთცნებიანია თუ ორცნებიანი საანალიზო ერ-თეული. თუ ის ერთცნებიანია (მიემართება ერთ აღსანიშნს), მაშინ

ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს (**ორთაბრძოლა, ათისთავი, ჯარისკაცი, თითისტარი...**).

2. გამოვიყენოთ შესიტყვებისა და კომპოზიციის გარჩევის არ-ნოლდ ჩიქობავას მეთოდი, რომელიც გულისხმობს შემადგენელ ნაწილთა გათიშვას (გადასმით ან შიგ სხვა სიტყვის ჩართვით). „სადაც შესიტყვება კომპოზიტად არის უკვე ქცეული, გათიშვა შეუძლებელი ხდება (კომპოზიციის მნიშვნელობა იშლება). სადაც გათიშვა დაუბრკოლებლივ მიმდინარეობს, შესიტყვება გვაქვს და არა ერთი რთული სიტყვა, კომპოზიტი. სადაც გადასმა შესაძლებელია, მაგრამ საჩოთიროა, იქ კომპოზიტად ქცევის პროცესი დამთავრებული არაა: გარდამავალ მდგომარეობასთან გვაქვს საქმე“ (ჩიქობავა 2008: 163).

აღნიშნულის თანახმად, ერთად დაიწერება ისეთი სიტყვები, რომელთა გათიშვა შეუძლებელია.

დასახელებული კრიტერიუმების თანახმად, კომპოზიტად უნდა მივიჩნიოთ და, შესაბამისად, ერთად დავწეროთ **მოთხრობითი, მიცემითი, ნათესაობითი, მოქმედებითი და ვითარებითი** ბრუნვის ნიშნით ან გავრცობილი თანიაწი მრავლობითის ფორმით წარმოდგენილი პირველი ნაწილის შემცველი ლექსიკური ერთეულები, თუ ისინი ერთგნებიაწი (მიემართება ერთ ობიექტს) ან/და მისი შემადგენელი ნაწილების გათიშვა (გადასმით ან სხვა სიტყვის შუაში ჩასმით) შეუძლებელია. მაგალითად,

ერთმანეთი (პირველი კომპონენტი – მოთხრ.), **გზასაცდენილი** (პირველი კომპონენტი – მიც.), **თითისტარი** (პირველი კომპონენტი – ნათ.), **ქვითკირი** (პირველი კომპონენტი – მოქმ.), **ღვთივკურთხეული** (პირველი კომპონენტი – ძვ. მოქმ.), **ავადმყოფი** (პირველი კომპონენტი – ვით.)...

ორთაბრძოლა, გულთამხილავი, ვნებათაღელვა, ყურთასმენა, ცათამბხენი... (პირველი კომპონენტი – თანიაწი მრ.)

ამავე პრინციპით ერთ სიტყვად დაიწერება აგრეთვე ფერის აღმნიშვნელი ყველა რთული სახელი: **გიშრისფერი, ხოხბისფერი, ალისფერი...**

ცალკე უნდა აღინიშნოს ისეთი კომპოზიტიური ზმნიზედების შესახებ, რომელთა პირველი ნაწილი ნათესაობით ბრუნვაში მდგარი სიტყვაა (მხოლოდობითი ან **ებიან** მრავლობითი), ხოლო მეორე – მოქმედებითი ბრუნვის ფორმით წარმოდგენილი საწყისი. ამ ტიპის კომპოზიტთა შემადგენელი ნაწილების გადასმა შეუძლებელია ან

თუ გადავსვამთ, ხელოვნურობის შთაბეჭდილებას ტოვებს, ამიტომ ასეთი ზმნიხედები ერთ სიტყვად უნდა დაიწეროს: **გულისფანცქალით, გულისხეთქით, კისრისტეხით... ყურებჩამოყრით, წარბებშეკმუხნით, ხელებაპყრობით, ფეხებარევით...**

აქვე უნდა შევვხვთ ერთი სახის რთულ სიტყვებს, რომლებიც მიღებულია ბრუნვისფორმიან ერთეულთან ცალკე მდგომი თანდებულის ან თანდებულის ფუნქციით გამოყენებული ზმნისართის შერწყმით.

ზოგჯერ ცალკე მდგომი თანდებულები მონაწილეობენ ახალი ლექსიკური ერთეულის შექმნაში. ამ შემთხვევაში, ცხადია, ისინი ავტონომიურობას კარგავენ და კომპოზიტის ნაწილად წარმოგვიდგებიან: **რიგებშუა, კლდეებშუა, ლაჯებშუა, ნეკნებშუა, რგოლებშუა, ურმებშუა, ფეხებშუა, ფურცლებშუა, ღეროებშუა... კბილთაშუა** (თანხმოვანი), **ხმელთაშუა** (ხმელთაშუა ზღვა), **რიგთაშუა, ძვალთაშუა...**

დასტურდება ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც კომპოზიტის მეორე ნაწილად წარმოდგენილია თანდებულის ფუნქციით გამოყენებული ზმნიხედები, რომლებიც უბრუნვისნიშნო თანხმოვანფუძიან ან ბრუნვისნიშნიან ხმოვანფუძიან პირველ კომპონენტთან შერწყმულად (ერთ სიტყვად) დაიწერება:

ა) **საზღვარგარეთ, ქალაქგარეთ, კლასგარეთ, ბირთვგარეშე, შტატგარეშე, ბალანსგარეშე, ლიმიტგარეშე, ჯარგარეშე, წყალგაღმა, წელზევით, პირიქით, თავზევით, წელქვევით, ბუჩქქვეშ, თოვლქვეშ, რტოებქვეშ, ფრთებქვეშ, ვაგონქვეშ, თავქვეშ, თაღებქვეშ, კაკლებქვეშ, კალთებქვეშ, ლოდქვეშ, ნიკაპქვეშ, სხივებქვეშ, ტახტქვეშ, ურემქვეშ, უღელქვეშ, ფარდულქვეშ, მონძებქვეშ, წიხლქვეშ, წყალქვეშ, ხეებქვეშ...**

ბ) **ბირჟისგარეშე, სკოლისგარეშე...**

საილუსტრაციოდ მოხმობილი ერთეულების დაშლა-გადასმა მნიშვნელობის ან/და ფორმის ცვლილების გარეშე შეუძლებელია, ამიტომ ისინი ერთად უნდა დაიწეროს.

შდრ.:

სკოლისგარეშე განათლება და გეგმის გარეშე მოვიდა.

ზოგადად იკვეთება ტენდენცია, რომ ბრუნვის ნიშნის ჩამოცილება (სრულად ან ნაწილობრივ) ხელს უწყობს კომპოზიციას. შდრ.:

ხევგაღმა, მაგრამ ხევის გაღმა

**ხიდგაღმა, მაგრამ ხიდის გაღმა
თავზევით, მაგრამ თავის ზევით
მუცელქვეშ, მაგრამ მუხლის ქვეშ
უღელქვეშ, მაგრამ უღლის ქვეშ
თვალწინ, მაგრამ თვალის წინ
ცხვირწინ, მაგრამ ცხვირის წინ**

ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, ცალკე მდგომი თანდებულის ან თანდებულის ფუნქციით გამოყენებული ზმნისართის მონაწილეობით შექმნილი რთული სიტყვის მართლწერისას ყურადღება უნდა მიექცეს პირველი ნაწილის ბრუნვის ნიშნის შენარჩუნება-ჩამოცილების საკითხს.

ა. როცა კომპოზიტის პირველი ნაწილი მხოლოდითსა თუ ებიან მრავლობითში დასმული თანხმოვანფუძიანი სახელია და მას ჩამოცილებული აქვს ბრუნვის ნიშანი, ის ერთ სიტყვად დაიწერება: **თავზევით, თვალწინ, თოვლქვეშ, ლიმიტგარეშე, პირიქით, საზღვარგარეთ, სხივებქვეშ, ფრთებქვეშ, ქალაქგარეთ, შტატგარეშე, ცხვირწინ, წელზევით, წყალგაღმა, ხევგაღმა...**

ბრუნვის ნიშნის შენარჩუნების შემთხვევაში უმეტესად შესიტყვება გვაქვს და ის ორ სიტყვად დაიწერება:

**ექვგარეშე, მაგრამ ეჭვის გარეშე
კლასგარეშე, მაგრამ კლასის გარეშე
წყალგაღმა, მაგრამ წყლის გაღმა
უღელქვეშ, მაგრამ უღლის ქვეშ
თავზევით, მაგრამ თავის ზევით
თვალწინ, მაგრამ თვალის წინ
ცხვირწინ, მაგრამ ცხვირის წინ
ბოდებშუა, მაგრამ ბოდებს შუა
თითებშუა, მაგრამ თითებს შუა**

ბ. როცა კომპოზიტის პირველი ნაწილი ბრუნვისფორმიანი, ებიან ან თანიან (გავრცობილი თუ გაუვრცობელი) მრავლობითში მდგარი სახელია, ხოლო მეორე კომპონენტი – ცალკე მდგომი თანდებული ან თანდებულის ფუნქციით გამოყენებული ზმნიზედა, კომპოზიციის შედეგად კი მიიღება **ახალი ლექსიკური ერთეული** (უმეტესად ტერმინი): **ნეკნებშორისი // ნეკნთაშორისი, მალეშორისი // მალთაშორისი, ქვეყნებშორისი // ქვეყანათაშორისი...** ბუნებისმიერი, მა-

ლისმიერი, სოკოსმიერი, კბილბაგისმიერი, ენაკბილისმიერი, წინაენისმიერი... წყალზევითი, პირიქითი, მთვარისირგვლივი, სკოლისგარეშე (განათლებლა), ბირჟისგარეშე (ოპერაციები)... (შდრ.: კლასგარეშე (ლიტერატურა), მაგრამ კლასის გარეშე გაკვეთილის ჩატარება შეუძლებელია).

ყურადღებას იქცევს ის ფაქტი, რომ ამგვარი ბრუნვისნიშნის პირველი კომპონენტები უფრო ხშირად ხმოვანფუძიანი სახელებია.

ცალკე უნდა აღინიშნოს იდიომატური მნიშვნელობის ისეთი შესიტყვებანი, რომელთა პირველი ნაწილი რომელიმე ბრუნვის ფორმითაა წარმოდგენილი. მათი დაწერილობის საკითხის (ერთად თუ ორ სიტყვად) გადასაწყვეტადაც გასათვალისწინებელია არნ. ჩიქობავას მეთოდი:

მოხუცი გულის ტკივილს უჩიოდა (გულის ტკივილი – პირდაპირი მნიშვნელობით).

დოდომ გულისტკივილით გვიამბო ეს ამბავი (გულისტკივილი – გადატანითი მნიშვნელობით).

პაციენტს თავის ტკივილი აწუხებდა (თავის ტკივილი – პირდაპირი მნიშვნელობით).

ეს კიდევ ახალი თავისტკივილი დაგვემატა (თავისტკივილი – გადატანითი მნიშვნელობით) და მისთ.

რაც შეეხება წესებისგან გამონაკლის ფორმებს, ისინი უნდა აისახოს ახალ ორთოგრაფიულ ლექსიკონში.

ლიტერატურა

ენციკლოპედია „ქართული ენა“ 2008 – ენციკლოპედია „ქართული ენა“, ი. ქობალავა (შემდგენელი), გ. კვარაცხელია (რედაქტორი), თბილისი.

თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები 1986 – თანამედროვე ქართული სალიტერატურო ენის ნორმები, თბილისი.

მართლწერის ლექსიკონი მედიისათვის 2016 (რედ.თ. ვაშაკიძე), თბილისი.

მაჭავარიანი 2015 – ნ. მაჭავარიანი, ენათმეცნიერული შტუდიები, თბილისი.

ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი 1998 – ვ. თოფურია, ივ. გიგინეიშვილი, ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი, თბილისი.

შანიძე 1980 – ა. შანიძე, თხზულებანი 12 ტომად, ტ. III, თბილისი.

ჩიქოზავა 2008 – არნ. ჩიქოზავა, ენათმეცნიერების შესავალი, თბილისი.

დანართი

კომპოზიტთა მცირე ლექსიკონი

დანართში ორთოგრამებად გათვალისწინებულია როგორც საკუთრივ კომპოზიტები, ისე იმ სახის ლექსიკური ერთეულები თუ შესიტყვებანი, რომელთა გამოყენებისას დადგება საკითხი – ერთ სიტყვად დაიწეროს (დეფისით, უდეფისოდ) თუ ცალ-ცალკე.

ა
 აათვალღერ-ჩაათვალღერებს (//
 აათვალ-ჩაათვალღერებს);
 აათვალღერ-ჩაათვალღერა
 (// აათვალ-ჩაათვალღერა);
 აუთვალღერ-ჩაუთვალღე-
 რებია (// აუთვალ-ჩაუთვა-
 ღღერებია); აეთვალღერ-ჩა-
 ეთვალღერებინა (// აეთვალ-
 ჩაეთვალღერებინა)
 აატარ-ჩამოატარებს; აატარ-
 ჩამოატარა; აუტარ-ჩამოუ-
 ტარებია; აეტარ-ჩამოეტა-
 რებინა
 ააყოღ-ჩააყოღებს; ააყოღ-ჩაა-
 ყოღა; აუყოღ-ჩაუყოღე-
 ბია; აეყოღ-ჩაეყოღებინა
 აბდაუბდა (აბდაუბდის{ა})
 აგვბედ-დაგვბედავს; აგვბედ-
 დაგვბედა; აუბედ-დაუბე-
 დავს [// აუბედ-დაუბე-
 დია]; აებედ-დაებედა
 აგროდამუშავება (აგროდამუ-
 შავების{ა})
 აგრომელიორაცია (აგრომე-
 ლიორაციის{ა})

აგროსამრეწველო (კომპლექ-
 სი / გაერთიანება...)
 აგროსერვისი (აგროსერვისს)
 აგროტექნიკა (აგროტექნიკ-
 ის{ა})
 აგროქიმია (აგროქიმიის{ა}):
 აგროქიმიური
 აგურ-აგურ
 ადათ-წეს{ებ}ი
 ადამისდროინდელი (ამბა-
 ვი...)
 ადგიღ-ადგიღ
 ადგიღგადანაცვლება (ად-
 გიღგადანაცვლების{ა})
 ადგიღ-მამული, მ ა გ რ ა მ: სა-
 ადგიღმამულო, ადგიღ-
 მამულიანი; უადგიღმა-
 მულო
 ადგიღმდებარეობა (ადგიღ-
 მდებარეობის{ა})
 ადგიღმონაცვლე (ადგიღმო-
 ნაცვლის{ა})
 ადგიღმონაცვლეობა (ად-
 გიღმონაცვლეობის{ა})

ადგილსამყოფელი (ადგილ-
სამყოფლის{ა})

ადგილსარეგულირებელი,
მ ა გ რ ა მ: ადვილად სარე-
გულირებელი

ადვილცვალებადი, მ ა გ რ ა მ:
ადვილად ცვალებადი

ადი-ჩამოდის; ადი-ჩამოდიო-
და; ადი-ჩამოდიოდეს

ადმინისტრაციულ-სამეურ-
ნეო

ადმინისტრაციულ-ტერიტო-
რიული

ადმინისტრაციულ-ფინანსუ-
რი

ადრე თუ გვიან

ადრექრისტიანული (ხელნა-
წერი...)

აეროგადაღება (აეროგადაღე-
ბი-ს{ა})

აეროთერაპია (აეროთერაპიი-
ს{ა})

აერონავიგაცია (აერონავიგა-
ციის{ა})

აეროსასხური; აეროსასხურე-
ბელი (აეროსასხურე-
ლის{ა})

აეროტექნიკა (აეროტექნი-
კის{ა})

აეროფობია (აეროფობიის{ა})

ავადმყოფი: ავადმყოფური
(ავადმყოფურად)

ავადმყოფობა (ავადმყოფობი-
ს{ა})

ავადსახსენებელი (ავადსახ-
სენებლის{ა})

ავანჩავანი (ავანჩავანის{ა})

ავანჩავანობა (ავანჩავანობ-
ის{ა})

ავბედითი (დღეები...)

ავბედობა (ავბედობის{ა})

ავდარი (ავდრის{ა})

ავიაკომპანია (ავიაკომპანი-
ის{ა})

ავიამოდელიზმი (ავიამოდე-
ლიზმმა) (ს კ ო რ ტ.)

ავიასპორტი: ავიასპორტული

ავიახაზი (ავიახაზზე)

ავისმაუწყებელი (ავისმაუ-
წყებლად)

ავისმზრახველი (ავისმზრახვე-
ლის[ა])

ავისმომასწავებელი (ავისმო-
მასწავებლად)

ავ-კარგი, მ ა გ რ ა მ: ავკარგია-
ნი; ავკარგიანობა

ავლადიდება (ავლადიდე-
ბის[ა])

ავლა-ჩამოვლა; ავლა-ჩამო-
ვლისას

ავტობაზა (ავტობაზის[ა])

ავტობანი (= ცალმხრივი ავ-
ტომაგისტრალი ავტომო-
ბილების ჩქაროსნული
მომრაობისათვის) // ავ-
ტოსტრადა (ავტოსტრა-
დის[ა])

ავტობიოგრაფია (ავტობიოგრა-
ფიის[ა])

ავტობიოგრაფიული (მასა-
ლა...) – ავტოგრაფ[ი]ული
(გამოცემა)

ავტოგადაზიდვა (ავტოგადა-
ზიდვის[ა])

ავტოგზა (ავტოგზის[ა])

ავტოგოლი (ს ჰ ო რ ტ.)

ავტოდრომი (ავტოდრომმა)

ავტომანქანა (ავტომანქა-
ნის[ა])

ავტომანქანების სადგომი,
მ ა გ რ ა მ: ავტოსადგომი

ავტომესაჭე (ავტომესაჭის[ა])

ავტომისაბმელი (ავტომისაბმე-
ლის[ა]); ავტომისაბმელია-
ნი

ავტომოდელიზმი (ავტომო-
დელიზმმა) (ს ჰ ო რ ტ.)

ავტომოპასუხე (ავტომოპასუ-
ხის[ა])

ავტომოყვარული

ავტომრბოლ[ელ]ი (ავტომრბო-
ლ[ელ]ის[ა]) (ს ჰ ო რ ტ.)

ავტომრეწველობა (ავტო-
მრეწველობის[ა])

ავტომშენებელი (ავტომშე-
ნებლის[ა])

ავტომშენებლობა (ავტომშენებლობის[ა])

ავტონაწილები (მ რ.)

ავტოპარკი

ავტოპილოტი: მოწყობილობა საფრენი აპარატის (თვითმფრინავის და მისთ.) ავტომატური მართვისათვის.

ავტოპორტრეტი

ავტორალი (ს კ ო რ ტ.)

ავტორბოლა (ს კ ო რ ტ.)

ავტორეგულირება (ავტორეგულირების[ა])

ავტორეფერატი

ავტორ-რედაქტორი

ავტორ-შემდგენელი (ავტორ-შემდგენლის[ა])

ავტოსაგზაო (გვირაბი...)

ავტოსადგომი (ავტოსადგომ-მა)

ავტოსადგური

ავტოსათადარიგო (ნაწილები)

ავტოსალონი

ავტოსალტე (ავტოსალტის[ა])

ავტოსარემონტო

ავტოსატრანსპორტო (შემთხვევა...)

ავტოსახელოსნო

ავტოსერვისი (ავტოსერვისს)

ავტოსტრადა (ავტოსტრადის[ა]) // ავტობანი

ავტოტრანსპორტი

ავტომარა (ავტომარის[ა])

ავტომრავა (ავტომრავის[ა])

აზომ-დაზომავს; აზომ-დაზომა; აუზომ-დაუზომავს [// აუზომ-დაუზომია]; აეზომ-დაეზომა

აზრმოკლებული, მ ა გ რ ა მ: აზრს მოკლებული

ათას-ათასი (ათას-ათასს)

ათასგვარი (ათასგვარად)

ათასგზის

ათას ერთი; ათას ორი...

ათასწაირი (ათასწაირად)

ათასფერადი

ათასფერი (ათასფრად)

ათასფეროვანი (ათასფეროვ-
ნად)

ათასწლეული (ათასწლეუ-
ლის{ა})

ათასწლობით

ათასჯერ

ათენ-აღამებს; ათენ-აღამა;
უთენ-უღამებია; ეთენ-
ელამებინა

ათი ათასი, მაგრამ: ათია-
თასჯერ; ათიათასობით

ათი-თერთმეტი; ათი-თორმე-
ტი...

ათი კილომეტრი, მაგრამ:
ათკილომეტრიანი, შდრ.: 10-
კილომეტრიანი

ათლარიანი // 10-ლარიანი

ათ-ნახევარი (ათ-ნახევრის{ა})

ათნიშნა (რიცხვი); ათნიშნია-
ნი

ათწლეული

ათჟიდი (სპორტ.)

აირ(ევ)-დაირევა; აირ(ივ)-დაი-
რია; არეულ-დარეულა (//
არევ-დარეულა); არეულ-

დარეულიყო (// არევ-და-
რეულიყო)

აირბენ-ჩაირბენს; აირბინ-ჩა-
ირბინა; აურბენ-ჩაურბე-
ნია; აერბინ-ჩაერბინა

აირბენ-ჩამოირბენს; აირბინ-
ჩამოირბინა; აურბენ-
ჩამოურბენია; აერბინ-
ჩამოერბინა

აირმედები

აირმრიცხველი (აირმრი-
ცხველის{ა})

აირწინალი

აიწ-დაიწევს; აიწ-დაიწია; აწე-
ულ-დაწეულა; აწეულ-
დაწეულიყო

აიწონ-დაიწონება; აიწონ-დაი-
წონა; აწონილ-დაწონილა
(// აწონ-დაწონილა); აწო-
ნილ-დაწონილიყო (//
აწონ-დაწონილიყო)

აკადემიკოს-მდივანი (აკადე-
მიკოს-მდივნის{ა})

ალაზ-ალაზ

ალაზბედად; ალაზბედზე

ალაღ-მართალი (ალაღ-მართ-
 ლის[ა]), მ ა გ რ ა მ: ალაღ-
 მართლობა (ალაღმარ-
 თლობის[ა])
 ალისფერი (ალისფრად)
 ალუბლისფერი (ალუბლის-
 ფრად)
 ალღოღებული (= მიხვედრი-
 ლი), შ დ რ.: ალღოს აღება
 ალყაშემორტყმული (ქალა-
 ქი...)
 ამა და ამ (დღეს/საათზე...)
 ამავედროულად
 ამა თუ იმ (ს ა ხ. ესა თუ ის)
 ამანატრბენი (ს კ ო რ ტ.)
 ამასწინათ
 ამასწინანდელი (ამასწინანდ-
 ლის[ა], მ რ. ამასწინანდე-
 ლები)
 ამაღამ; ამაღამდელი (ამაღამდე-
 ლის[ა])
 ამგვარი (ამგვარად)
 ამდაგვარი (ამდაგვარად)
 ამდენი და ამდენი, მ ა გ რ ა მ:
 ამდენ-ამდენი

ამდენნაირი (ამდენნაირად)
 ამერ-იმერი
 ამვლელ-ჩამვლელი
 ამიერკავკასიელი
 ამიერკავკასიური
 ამის გამო
 ამისდაკვალად
 ამისთანა (ამისთანას[ი], მ რ.
 ამისთანები)
 ამის შემდეგ; მას შემდეგ
 ამ მხრივ
 ამნაირი (ამნაირად)
 ამჟამად
 ამჟამინდელი (ვითარება)
 ამრევ-დამრევი (ამრევ-და-
 მრევის[ა])
 ამსიგანე (ამსიგანის[ა])
 ამსიგრძე (ამსიგრძის[ა])
 ამსიდიდე (ამსიდიდის[ა])
 ამსიმაღლე (ამსიმაღლის[ა])
 ამსიმძიმე (ამსიმძიმის[ა])
 ამსიშორეს; ამსიშორეზე

ამტანუნარიანი; ამტანუნარიანობა (ამტანუნარიანობის[ა])

ამქვეყნად; ამქვეყნიური

ამლამინდელი (ამბავი)

ამწონ-დამწონი

ამწუთას (მოვა), მაგრამ: ამწუთს (ელოდებოდა)

ამხანაგ-მეგობრები

ამხანაგ-ნათესავები

ანგარიშგასაწევი (მოსაზრება...)

ანგარიშგება (= 1. სპეც. წარმოება-დაწესებულების მუშაობის შესახებ ანგარიშის წარმოება დადგენილი ფორმის მიხედვით; 2. ვინმესთვის ანგარიშის ჩაბარება)

ანგარიშსწორება (= 1. ურთიერთშორის ანგარიშის განაღდება, მოწესრიგება (შდრ.: უნაღდო ანგარიშსწორება: ანგარიშსწორებანაღდი ფულის გარეშე,

გადარიცხვით);

2. ანგარიშის გასწორება, შურისძიება, სამაგიეროს გადახდა)

ანგარიშვალდებული

ანგარიშშიუცემლად (= გაუაზრებლად, დაუფიქრებლად)

ანდა

ან კიდევ

ანტიალერგიული (პრეპარატები...)

ანტიგლობალისტი: ანტიგლობალისტური

ანტიგმირი

ანტიდემოკრატიული (ანტიდემოკრატიულად)

ანტივირუსი (ანტივირუსს)

ანტიკონსტიტუციური (ანტიკონსტიტუციურად)

ანტიკორუფციული (საბჭო...)

ანტიკრიზისული

ანტიკრიტიკა (ანტიკრიტიკის[ა])

ანტინარკოტიკული (საშუა-
ლებანი...)

ანტიპარლამენტარიზმი (ან-
ტიპარლამენტარიზმმა)

ანტირელიგიური (ანტირელი-
გიურად)

ანტისაზოგადოებრივი (ქმე-
დება)

ანტისანიტარია (ანტისანიტა-
რიის[ა])

ანტისახელმწიფოებრივი (ანტი-
სახელმწიფოებრივად)

ანტისეისმური (სარტყელი...)

ანტისეპტიკური (საშუალეზა-
ნი...)

ანტისხეულები (მ რ.)

ანტიციკლონი

ანტიხალხური

ანტიჰუმანური (დამოკიდე-
ბულება...)

აპრილ-მაისი (აპრილ-მაისს)

არაადამიანური (არაადამია-
ნურად)

არაადეკვატური (არაადეკვა-
ტურად) [დ ა ა რ ა არაა-
დეკვატური, არაადეკვა-
ტურად]

არააკადემიური (არააკადემი-
ურად)

არაკურატული (არაკურა-
ტულად)

არამქვეყნიური (არამქვეყ-
ნიურად)

არააპრობირებული (პრეპარა-
ტები...)

არაარსებითი (საკითხი)

არა აქვს // არ აქვს

არააქტუალური (არააქტუ-
ალურად)

არააქცენტირებული (საკი-
თხი...)

არაბრალეული (= ბრალის არ-
მქონე)

არაბრალეულობა (არაბრალე-
ულობის[ა])

არაბულ-ქართული (ლექსი-
კონი...)

არაბუნებრივი (არაბუნებრივად)

არაბუნებრიობა (არაბუნებრიობის[ა])

არაგეგმური [და არა არაგეგმიური]

არაგონივრული (არაგონივრულად)

არაგულწრფელი (არაგულწრფელად)

არაგულწრფელობა (არაგულწრფელობის[ა])

არადა (...არადა ყველაფერი კარგად იყო)

არა და არ (არა და არ დასრულდა მშენებლობა)

არადამაკმაყოფილებელი (არადამაკმაყოფილებლად)

არადამაჯერებელი (არადამაჯერებლად)

არადამაჯერებლობა (არადამაჯერებლობის[ა])

არაევროპელი (არაევროპელის[ა])

არაევროპული (არაევროპულად)

არაეკონომიური (= უყაირათო)

არაერთგვარი (არაერთგვარად)

არაერთგვაროვანი (არაერთგვაროვნად)

არაერთგვაროვნება (არაერთგვაროვნების[ა])

არაერთგზის, მაგრამ: არა ერთგზის და ორგზის

არაერთი, მაგრამ: არა ერთი და ორი

არაერთმნიშვნელოვანი (არაერთმნიშვნელოვნად)

არაერთფეროვანი (არაერთფეროვნად)

არაერთფეროვნება (არაერთფეროვნების[ა])

არაერთხელ, მაგრამ: არა ერთხელ და ორჯერ

[არაერთჯერ კი არა] არაერთხელ

არაეროვნული (არაეროვნულად)

არაესთეტიკური (არაესთეტიკურად)

არაეფექტური (არაეფექტურად)

არაეფექტურობა (არაეფექტურობის[ა])

არაზუსტი (არაზუსტად)

არათავსებადი

არათანაბარი (არათანაბრად)

არათან[ა]მიმდევრული (პოზიცია...)

არათანასწორუფლებიანი (მონაწილე / არჩევნები...)

არათანასწორუფლებიანობა (არათანასწორუფლებიანობის[ა])

არათითი (არათითთან)

არათუ

არაინფორმირებული (საზოგადოება...)

არაიოდიზებული [და არა არაიოდიზირებული]

არაიშვიათად

არაკანონიერი (= კანონის საწინააღმდეგო; უკანონო) –

არაკანონზომიერი (= რაც კანონზომიერი არ არის)

არაკაცი: არაკაცური (არაკაცურად)

არაკეთილისმყოფელი (არაკეთილისმყოფლის[ა])

არაკეთილმოსურნე (არაკეთილმოსურნის[ა])

არაკეთილმოსურნეობა (არაკეთილმოსურნეობის[ა])

არაკეთილსაიმედო; არაკეთილსაიმედოობა (არაკეთილსაიმედოობის[ა])

არაკეთილსინდისიერება (არაკეთილსინდისიერების[ა])

არაკეთილსინდისიერი (არაკეთილსინდისიერად)

არაკეთილშობილება (არაკეთილშობილების[ა])

არაკეთილშობილი: არაკეთილშობილური (არაკეთილშობილურად)

არაკვალიფიციური (არაკვალიფიციურად)

არაკოლეგიალობა (არაკოლეგიალობის[ა])

არაკოლეგიალური (არაკოლეგიალურად)

არაკოლეგიალურობა (არაკოლეგიალურობის[ა])

არაკომერციული (არაკომერციულად)

არაკომპეტენტური (აზრი...)

არაკომპეტენტურობა (არაკომპეტენტურობის[ა])

არაკომპლექსური (არაკომპლექსურად)

არაკომპლექტური (არაკომპლექტურად)

არაკომუნიკაბელური (ადამიანი...)

არაკომუნიკაბელურობა (არაკომუნიკაბელურობის[ა])

არაკონდიციური: რაც კონდიციით (ნორმით, სტანდარტით) განსაზღვრულ პირობებს ვერ აკმაყოფილებს.

არაკონსტიტუციური (არაკონსტიტუციურად)

არაკონსტრუქციული (არაკონსტრუქციულად)

არაკონფიდენციალური (არაკონფიდენციალურად)

არაკორექტული (არაკორექტულად)

არაკორექტულობა (არაკორექტულობის[ა])

არალეგალური (= კანონით ნებადართველი, არაკანონიერი, ფარული, იატაკქვეშა) – არალეგიტიმული (= შეუდუღებელი)

არალეგიტიმური (მთავრობა...)

არალიკვიდური (= რისი განადღებაც, ფულად ქცევა შეზღუდულია)

არალიმიტირებული (დრო...)

არალიტერატურული (არალიტერატურულად)

არალოგიკური (არალოგიკურად)

არალოიალური (არალოია-
ლურად)

არამაპროფილებელი [და
არა არამაპროფილირე-
ბელი]

არამართებული; არამართე-
ბულად // უმართებულოდ

არამარტო

არამატერიალური (არამატე-
რიალურად)

არამდგრადი; არამდგრადობა
(არამდგრადობის[ა])

არამეგობრული (დამოკიდებუ-
ლება...)

არამეცნიერული (არამეცნიე-
რულად)

არამიზანშეწონილი; არამი-
ზანშეწონილება

არამიზნობრივი (არამიზნობ-
რივად)

არამიწიერი (სილამაზე...)

არამკითხე (არამკითხეს[ი])

არამკითხეობა, არამკითხემო-
ამბეობა (= მეტიჩრობა;
სხვის საქმეში უკითხავად

ჩარევა)

არამობილური (= უმობრაო);
არამობილურობა (არამობი-
ლურობის[ა])

არამოტივირებული (= რაც
მოტივირებული არ არის,
უსაფუძვლო, უმიზნო)

არამტკიცე (ხასიათი)

არამუდმივი (სამუშაო...)

არამყარი (არამყარად)

არამც და არამც

არამცთუ

არამწარმოებლური (ხარჯი...)

არამხოლოდ

არანაკლებ, არანაკლები (არა-
ნაკლებად)

არანებაყოფლობითი (ლიცენ-
ზირება...)

არანებისმიერი (მომძრაობა...)

არანივთიერი (= არამატერია-
ლური)

არანორმალური (არანორმა-
ლურად)

არანორმალურობა (არანორ-
მალურობის[ა])

არანორმირებული (სამუშაო
დღე...)

არაობიექტური (არაობიექ-
ტურად)

არაობიექტურობა (არაობიექ-
ტურობის[ა])

არაორაზროვანი (არაორაზ-
როვნად)

არაორგანიზებული (არაორ-
განიზებულად)

არაორგანიზებულობა (არა-
ორგანიზებულობის[ა])

არაორგანული (არაორგანუ-
ლად)

არაორდინარული [და არა
არაორდინალური] (=
არაჩვეულებრივი)

არაოფიციალური (არაოფიცია-
ლურად)

არაოფიციალურობა (არაოფი-
ციალურობის[ა])

არაპერიოდული (გამოცემა...)

არაპილოტირებული (პროგ-
რამა...)

არაპირდაპირ

არაპირდაპირი (გზა...);

გ ა დ ა ტ. არაპირდაპირი
(= არაგულწრფელი) ადა-
მიანი

არაპირველადი (= მეორეუ-
ლი)

არაპოეტური (არაპოეტურად)

არაპოპულარული

არაპრაქტიკული; არაპრაქტი-
კულობა (არაპრაქტიკუ-
ლობის[ა])

არაპროგნოზირებადი (მო-
ვლენები...)

არაპროდუქტიული (არაპრო-
დუქტიულად)

არაპროპორციული (არაპრო-
პორციულად)

არაპროპორციულობა (არაპ-
როპორციულობის[ა])

არაპროფესიონალი (არაპრო-
ფესიონალის[ა]); არაპრო-
ფესიონალური (არაპრო-
ფესიონალურად)

არაპროფესიონალიზმი (არაპ-
როფესიონალიზმმა)

არარა (არარას[ი])	არარსებული
არარაობა (არარაობის[ა])	არასაბოლოო (გადაწყვეტი- ლება...)
არარაციონალური (არარაცი- ონალურად)	არასავალდებულო (საგნე- ბი...)
არარაციონალურობა (არარა- ციონალურობის[ა])	არასათანადო (არასათანა- დოდ)
არარეალიზებული; არარეა- ლიზებულობა (არარეა- ლიზებულობის[ა])	არასაიმედო (არასაიმედოდ)
არარეალური (მოთხოვნა...) – არარეალისტური (ხედ- ვა...)	არასაიმედოობა (არასაიმედო- ობის[ა])
არარეალურობა (არარეალურო- ბის[ა])	არასაკადრისი (არასაკად- რისს)
არარეგულარული (არარეგუ- ლარულად)	არასაკმაო (არასაკმაოდ) // არა- საკმარისი (არასაკმარისს, არასაკმარისად)
არარეგულარულობა (არარე- გულარულობის[ა])	არასამართლებრივი (არასა- მართლებრივად)
არარეგულირებადი (= მოუ- წესრიგებელი; ძნელად მოსაწესრიგებელი)	არასამეწარმეო (იურიდიული პირი)
არარენტაბელური (= არახე- ლსაყრელი, ნაკლებშემო- სავლიანი)	არასამთავრობო (ორგანიზა- ცია/სექტორი...)
არარსებობა (არარსებობის[ა])	არასამრეწველო (ბიზნესი...)
	არასამსახურებრივი (საქმიან- ობა...)
	არასამუშაო (დღე...)

არასანდო

არასანუგეშო

არასანქცირებული (მიტინ-
გი...)

არასაპატიო

არასარწმუნო

არასასაქონლო (მეურნეობა...)

არასასიამოვნო

არასასიკეთო

არასასურველი

არასასურსათო (საქონელი...)

არასაუწყებო (დაცვა...)

არასაცხოვრებელი (არასა-
ცხოვრებლის[ა])

არასაწარმოო

არასახარბიელო

არასგზით; არასდიდებით
(ორივე ორმაგ უარყოფას
ითხოვს: არასგზით / არას-
დიდებით არ თანხმდება)

არასდროს // არასოდეს

არასეისმური

არასერიოზული

არასერიოზულობა (არასერიო-
ზულობის[ა])

არასიმეტრიული

არასიმეტრიულობა (არასი-
მეტრიულობის[ა])

არასისტემატური (არასისტე-
მატურად)

არასისტემური (არასისტემუ-
რად)

არასპეციფიკური (არასპეციფი-
კურად) [და არა არასპე-
ციფიური]

არასპეციფიკურობა (არასპე-
ციფიკურობის[ა]) [და
არა არასპეციფიურობა]

არასრული (არასრულად)

არასრულუფლებიანი

არასრულუფლებიანობა (არა-
სრულუფლებიანობის[ა])

არასრულფასოვანი (არა-
სრულფასოვნის[ა], არას-
რულფასოვნად)

არასრულფასოვნება (არას-
რულფასოვნების[ა])

არასრულყოფილება (არას- რულყოფილების[ა])	არატრადიციული (არატრადი- ციულად)
არასრულყოფილი (არას- რულყოფილად)	არატრანზიტული
არასრულწლოვანი	არატრანსპორტაბელური
არასტაბილური (არასტაბი- ლურად)	არაუადრეს
არასტაბილურობა (არასტაბი- ლურობის[ა])	არაუგვიანეს
არასტანდარტული (არასტან- დარტულად)	არაუდიდეს
არასტანდარტულობა (არას- ტანდარტულობის[ა])	არაუზრუნველყოფილი
არასტერილური (არასტერი- ლურად)	არაუმეტეს
არასტერილურობა (არასტერი- ლურობის[ა])	არაუფლებამოსილი
არასწორი (არასწორად)	არა უშავს (არა მიშავს, არა გი- შავს)
არასწორხაზოვანი (არასწორ- ხაზოვნად)	არა უშავს რა
არასწორხაზოვნება (არას- წორხაზოვნების[ა])	არაფორმალური (არაფორმა- ლურად)
არატოლერანტული (არატო- ლერანტულად)	არაფორმალურობა (არაფორმა- ლურობის[ა])
	არაფრის დიდებით (ორმაგ უარყოფას ითხოვს: არაფ- რის დიდებით არ დაე- თანხმა)
	არაფრისმთქმელი (სიტყვები / მზერა)
	არაქართველი

არაქართული (არაქართულად)

არაქმედუნარიანი

არაქრისტიანი: არაქრისტიანული (არაქრისტიანულად)

არაქრისტიანობა (არაქრისტიანობის[ა])

არაღიარება (არაღიარების[ა])

არაღირსეული

არაღირსი (არაღირსს)

არაშრომითი (შემოსავალი...)

არაშრომისუნარიანი // შრომისუნარო

არაჩვეულებრივი (არაჩვეულებრივად)

არაჩვეულებრიობა (არაჩვეულებრიობის[ა])

არაცვალებადი; არაცვალებადობა (არაცვალებადობის[ა])

არაცნობიერი (არაცნობიერად)

არაძალადობრივი (არაძალადობრივად)

არამირითადი

არაწესიერი (არაწესიერად)

არაწიგნიერი

არაწინააღმდეგობრივი; არაწინააღმდეგობრიობა (არაწინააღმდეგობრიობის[ა])

არახალი (= რაც ახალი არ არის – ძველი), შ დ რ.: არახალია, ძველია: კარგად ნაცნობია, ვერავის გააკვირვებ.

არახელსაყრელი (არახელსაყრელად)

არაჯანმრთელი (არაჯანმრთელად)

არაჯანსაღი (არაჯანსაღად)

არდავიწყება (არდავიწყების[ა]) („არდავიწყება მოყვრისა აროდეს გვიზამს ზიანსა“)

არევ-დარევს; არივ-დარია; აურევ-დაურევია; აერივ-დაერია // აერ-დაერია

არემარე (არემარის[ა])

არეულ-დარეული (არეულ-
დარეულად)

არმეონე (არმეონის[ა])

არმცოდნე (არმცოდნის[ა])

არნახული

არქიეპისკოპოსი (არქიეპის-
კოპოსს) [და არა არხიე-
პისკოპოსი]

არქონა (არქონის[ა])

არყოლა (არყოლის[ა])

არყოფნა (არყოფნის[ა]) //
არარსებობა (არარსებო-
ბის[ა])

არც ერთი: ღმერთმა ხომ იცო-
და, რომ არც ერთი იყო
არაბი და არც მეორე – ვე-
ნეციელი (უიარ.), მაგ-
რამ: არცერთი (არცერთი
არგუმენტი არ არის მისა-
ღები)

არცერთნაირი; არცერთნაი-
რად

არცთუ

არც მეტი, არც ნაკლები (= 1.
სწორედ იმდენი, რამდე-
ნიც საჭიროა; 2. ზუსტად

ასე და არა სხვაგვარად)

არცოდვა (არცოდვის[ა])

არცოდნა (არცოდნის[ა])

ასავალ-დასავალი (ასავალ-
დასავლის[ა])

ას-ასი (ას-ასს)

ასახსნელ-განსამარტავი

ასეა თუ ისე [და არა ესეა
თუ ისე]

ასე და ასე [და არა ესე და
ესე]

ასეთ-ისეთი [და არა ესეთ-
ისეთი]

ასეთნაირი; ასეთნაირად [და
არა ესეთნაირი, ესეთნაი-
რად]

ასე თუ ისე [და არა ესე თუ
ისე]

ასე რომ [და არა ესე რომ]

ასე შემდეგ [და არა ესე შემ-
დეგ]

ასვლა-ჩამოსვლა (ასვლა-
ჩამოსვლის[ა])

ასი ათასი, მაგრამ: ასიათა-
სობით

ასი პროცენტი, მაგრამ:
ასპროცენტიანი, შდრ. 100-
პროცენტიანი

ასლგადამღები [და არა
ქსეროქსი]

ას მეერთე [და არა ას პირ-
ველი]

ასმევ-აჭმევს; ასვა-აჭამა; უს-
მევ-უჭმევია; ესმივ-ეჭმია

ასონიშანი (ასონიშნის{ა}): სა-
მეტყველო ბგერის გრაფი-
კული ნიშანი.

ას ოცი, ას ორმოცი

ასტროფიზიკა (ასტროფიზი-
კის{ა}): ასტროფიზიკური

ასტროფიზიკოსი (ასტროფი-
ზიკოსს)

ასფალტმოსხმული (ქუჩა)

ასფალტსაგები (მანქანა)

ასწევ-დასწევს; ასწივ-დასწია;
აუწევ-დაუწევია; აეწივ-
დაეწია // აუწ-დაუწევია;
აეწ-დაეწია

[ასწონ-დასწონის კი არა]
აწონ-დაწონის

აუდიოვიზუალური

აუდიოკასეტა (აუდიოკასე-
ტის{ა})

აუდიომასალა (აუდიომასა-
ლის{ა})

აუდიოჩანაწერი

აუვლ-ჩაუვლის; აუარ-ჩაუა-
რა; აუვლ-ჩაუვლია; აევლ-
ჩაევლო

აუტსაიდერი (ს კ ო რ ტ.)

აქა-იქ

აქებ-ადიდებს; აქო-ადიდა;
უქია-უდიდება; ექო-
ედიდებინა

აქეთ-იქით; აქეთ-იქითა

აქეთურ-იქითური

აღდგენა-აღორძინება (აღდგე-
ნა-აღორძინების{ა})

აღდგენა-კონსერვაცია (აღ-
დგენა-კონსერვაციის{ა})

აღდგენა-შენარჩუნება (აღ-
დგენა-შენარჩუნების{ა})

აღებ-მიცემა, მა გ რ ა მ: აღებ-
მიცემობა

აღზრდა-განვითარება (აღ-
ზრდა-განვითარებისა)

აღმა-დაღმა

აღმართ-დაღმართი; აღმართ-
აღმართ

აღმასვლა (აღმასვლისა) [და
არა აღმასლვა]

აღმოსავლეთ-დასავლეთი

აყალმაყალი (აყალმაყა-
ლისა)

აწმყო-მომავალი (აწმყო-მომავ-
ლისა)

აწონ-დაწონის; აწონ-დაწონა;
აუწონ-დაუწონია; აეწონ-
დაეწონა

ახალადმოჩენილი, მაგრამ:
ახლად აღმოჩენილი

ახალაშენებული, მაგრამ:
ახლად აშენებული

ახალ-ახალი (ამბები...)

ახალბედა (ახალბედასი)

ახალგაზრდა (ახალგაზ-
რდისა); ახალგაზრდული
(ახალგაზრდულად)

ახალგაზრდობა (ახალგა-
ზრდობისა)

ახალგამომცხვარი, მაგრამ:
ახლად გამომცხვარი (ხა-
ჭაპური...)

ახალგამოღვიძებული/ახალ-
გაღვიძებული, მაგრამ:
ახლად გამოღვიძებუ-
ლი/გაღვიძებული (ბავ-
შვი...)

ახალგაცნობილი, მაგრამ:
ახლად გაცნობილი (კა-
ცი...)

ახალგახსნილი, მაგრამ: ახ-
ლად გახსნილი (სკოლა...)

ახალდაბადებული, მაგრამ:
ახლად დაბადებული
(ბავშვი...)

ახალდასახლება (ახალდასახ-
ლებისა)

ახალდასახლებული, მაგ-
რამ: ახლად დასახლებუ-
ლი (ოჯახი...)

ახალდაქორწინებული, მაგ-
რამ: ახლად დაქორწინე-
ბული (ვაჟი...)

ახალთახალი (ახალთახ-
ლის[ა])

ახალი წელი (ახალი წლის[ა]):
გილოცავთ ახალ წელს!
გილოცავთ შობასა და
ახალ წელს! გილოცავთ
შობა-ახალწელიწადს!
[და არა გილოცავთ შო-
ბა-ახალ წელს!]

ახალმოყვანილი, მ ა გ რ ა მ:
ახლად მოყვანილი (ცო-
ლი...)

ახალფეხადგმული, მ ა გ რ ა მ:
ახლად ფეხადგმული (ბავ-
შვი)

ახალშემოსული, მ ა გ რ ა მ: ახ-
ლად შემოსული (ხილი...)

ახალწვეული (= ვინც ახლად,
პირველად გაიწვიეს ჯარ-
ში)

ახედ-დახედავს; ახედ-დახე-
და; აუხედ-დაუხედავს [//
აუხედ-დაუხედიდა]; აე-
ხედ-დაეხედა

ახლართულ-ჩახლართული

(ახლართულ-ჩახლართუ-
ლად)

ახლადა

ახლო-ახლო

ახლომახლო

ახლომდგომი, მ ა გ რ ა მ: ახ-
ლოს მდგომი

ახლომდებარე, მ ა გ რ ა მ: ახ-
ლოს მდებარე

ახლომყოფი, მ ა გ რ ა მ: ახლოს
მყოფი

ახლომხედველი (ახლომხედ-
ველის[ა]); ახლომხედვე-
ლობა (ახლომხედველო-
ბის[ა])

ახლო ნათესავი, მ ა გ რ ა მ: ახ-
ლონათესაური

ახსნა-განმარტება, მ ა გ რ ა მ:
ახსნაგანმარტებითი (წე-
რილი, ბარათი...)

ბ

ბაბუაჩემი (ბაბუაჩემმა), ბა-
ბუაშენი, ბაბუამისი (ბა-
ბუამისს)

ბაგა-ბალი

ბაგაბუგი // ბაგიბუგი

ბაგეგამშრალი; ბაგემოკუმუ-
ლი

ბაგირამწე (ბაგირამწისა)

ბაგირგზა (ბაგირგზისა); სა-
ბაგრო გზა

ბადექონი (= ქონის ბადე, რო-
მელიც მუცლის არეში შიგ-
ნეულზეა შემოვლებული)

ბადეჯებირი (= მდინარის ნა-
პირზე დარჭობილ ბოძებ-
ზე გაჭიმული ბადე)

ბადროს ტყორცნა (ს პ ო რ ტ.)

ბავშვობაწართმეული

ბავშვობისდროინდელი (ნა-
ცნობი / წიგნი...)

ბაკიბუკი // ბაკაბუკი

ბალახბულახი

ბალახისფერი (ბალახის-
ფრად)

ბალახმოღებული

ბალ-მასკარადი

ბალნეოთერაპია (ბალნეოთე-

რაპიისა); ბალნეოთერა-
პიული

ბარმენეჯერი (ბარმენეჯე-
რისა, მ რ. ბარმენეჯერე-
ბი)

ბარმენი

ბატონიშვილი: ბატონიშვი-
ლური

ბატონკაცი: ბატონკაცური

ბატონკაცობა (ბატონკაცო-
ბისა)

ბატონ-პატრონი, მ ა გ რ ა მ:
ბატონპატრონობა

ბატონპატრონობს; ბატონპატ-
რონობდა; ბატონპატრო-
ნობდეს

ბატონყმობა (ბატონყმო-
ბისა); ბატონყმური

ბატუტზე ხტომა (ს პ ო რ ტ.)

ბაქტერიოფაგი

ბალ-ბოსტანი (ბალ-ბოს-
ტნისა), მ ა გ რ ა მ: ბალ-
ბოსტნიანი

ბალ-ვენახი, მ ა გ რ ა მ: ბალვე-
ნახიანი

ბაღჩა-ბაღი, მ ა გ რ ა მ: ბაღჩა-
ბაღიანი

ბეზია-შვილიშვილი

ბეზიაჩემი (ბეზიაჩემმა), ბეზი-
აშენი, ბეზიამისი (ბეზია-
მისს)

ბედისწერა (ბედისწერის[ა]); სა-
ბედისწერო

ბედ-იღბალი (ბედ-იღ-
ბლის[ა]), მ ა გ რ ა მ: ბე-
დიღბლიანი, უბედიღ-
ბლო

ბედუკუღმართი (ბედუკუღ-
მართთან)

ბედუკუღმართობა (ბედუკუღ-
მართობის[ა])

ბევრ-ბევრი

ბევრგვარი (ბევრგვარად) //
მრავალგვარი (მრავალ-
გვარად)

ბევრი-ბევრი (= დიდი-დიდი,
სულ დიდი; ძალიან რომ
გავაზვიადოთ), შ დ რ.:
ბევრ-ბევრი (= ძალიან ბევ-
რი)

ბევრისმომცველი (ბევრისმომ-
ცველად)

ბევრნაირი (ბევრნაირად) //
მრავალნაირი (მრავალნა-
ირად)

ბევრჯერ [დ ა ა რ ა ბე-
ვრჯელ]

ბენზინმზიდი [დ ა ა რ ა ბენ-
ზომზიდი]

ბენზინსაცავი

ბერლინის კედელი (ეს გამო-
თქმა იქცა „ცივი ომის“
სიმბოლოდ)

ბერმონაზვნობა (ბერმონაზ-
ვნობის[ა]); ბერმონაზვნუ-
რი

ბერმონაზონი (ბერმონაზ-
ვნის[ა], მ რ. ბერმონაზვნე-
ბი)

ბეჭედდასმული

ბიზნესაქტივობა (ბიზნესაქტი-
ვობის[ა])

ბიზნესგარემო

ბიზნესგეგმა (ბიზნესგეგ-
მის[ა])

ბიზნესინსაიდერი [და ა რ ა

ბიზნეს ინსაიდერი]

ბიზნესკლასი (ბიზნესკლასს)

ბიზნესკურიერი

ბიზნესმენი: ბიზნესმენური;
საბიზნესმენო

ბიზნესმრჩეველი (ბიზნეს-
მრჩევლის[ა])

ბიზნესპარტნიორი

ბიზნესსკოლა (ბიზნესსკო-
ლის[ა])

ბიზნესტექნოლოგია (ბიზნეს-
ტექნოლოგიის[ა])

ბიზნესცენტრი

ბილიკ-ბილიკ

ბინათმშენებლობა (ბინათ-
მშენებლობის[ა])

ბინდბუნდი

ბიომრავალფეროვნება (ბიომ-
რავალფეროვნების[ა])

ბიორიტმი (ბიორიტმმა)

ბიოსინთეზი (ბიოსინთეზ-
ზე): ორგანულ ნივთიერე-
ბათა წარმოქმნის პროცესი
ცოცხალ ორგანიზმში

ბიოსტიმულატორი

ბიოსფერო (= სიცოცხლის გა-
ვრცელების არე დედამი-
წაზე)

ბიოტექნიკა (ბიოტექნი-
კის[ა]): ბიოტექნიკური

ბიოტიპი (= ინდივიდისათვის
დამახასიათებელი, თანდა-
ყოლილი და უცვლელი
ბიოლოგიური თავისებუ-
რებების ერთობლიობა) –
ბიოტოპი (= ცხოველთა და
მცენარეთა სამყოფელი გა-
რემოს ის უბანი, სადაც
მეტ-ნაკლებად ერთგვარი
პირობებია)

ბიოფიზიკა (ბიოფიზიკის[ა]):
ბიოფიზიკური

ბიოქიმია (ბიოქიმიის[ა]): ბი-
ოქიმიური

ბიცოლა (ბიცოლის[ა], შინაუ-
რულად ბიცოლას[ი])

ბიძაშვილი; **ბიძაშვილობა**
(ბიძაშვილობის[ა])

ბიძაჩემი (ბიძაჩემმა); **ბიძაშე-
ნი;** **ბიძამისი** (ბიძამისს)

ბოლთას სცემს (= წინ და უკან
დადის პატარა ადგილზე)

ბოლოდროინდელი (ბო-
ლოდროინდელისა)

ბოლოჟამს (აგებული/აშენე-
ბული...)

ბოლოსიტყვა (ბოლოსი-
ტყვისა) // ბოლოსიტყვა-
ობა (ბოლოსიტყვაობისა)
// ბოლოთქმა (ბოლოთ-
ქმისა)

ბოლოსწინა (ბოლოსწინასა)

ბონუსანაბარი // ბონუსური
ანაბარი

ბონუსრიცხვი // ბონუსური
რიცხვი

ბონუსქულა // ბონუსური ქუ-
ლა

ბორბალქარი

ბორდოსფერი (ბორდოს-
ფრად)

ბოროტმოქმედება (ბოროტ-
მოქმედებისა)

ბოროტმოქმედი [და არა
ბოროტმოქმედი]

ბორტამყოლი

ბორტინჟინერი (ბორტინჟინ-
რისა)

ბოდმა-ნაღველი (ბოდმა-ნაღვ-
ლისა), მა გ რ ა მ: ბოდმა-
ნაღვლიანი

ბოხხმიანი

ბრაზმორეული (ბრაზმორეუ-
ლად)

ბრაზნარევი (ბრაზნარევად)

ბრალდებული

ბრალმდებელი (ბრალმდებ-
ლისა)

ბრენდმედია (ბრენდმედი-
ისა) // ბრენდული მედია

ბრენდჟურნალისტიკა (ბრენ-
დჟურნალისტიკისა) //
ბრენდული ჟურნალის-
ტიკა

ბრინჯაოსფერი (ბრინჯაოს-
ფრად)

ბროწეულისფერი (ბროწეუ-
ლისფრად)

ბრტყელტერფა (ბრტყელ-

ტერფას[ი]); ბრტყელტერფიანობა (ბრტყელტერფიანობის[ა])	ბუხრისპირა, მაგრამ: ბუხრის პირას
ბრტყელტუჩა (ბრტყელტუჩას[ი]) [და არა პლასკა-გუბცი]	გ
ბრძოლაგადანახადი	გაგზავნ-გამოგზავნა (გაგზავნ-გამოგზავნის[ა])
ბრძოლაგამოვლილი	გადაადგილ-გადმოადგილე-ბა
ბრძოლისუნარიანი	გადაადგილ-გადმოადგილე-ბული
ბრძოლისუნარიანობა (ბრძოლისუნარიანობის[ა])	გადაიტან-გადმოიტანს; გადაიტან-გადმოიტანა; გადაუტან-გადმოუტანია; გადაეიტან-გადმოეიტანა
ბრძოლისუნარმოკლებული	გადაიყვან-გადმოიყვანს; გადაიყვან-გადმოიყვანა; გადაუყვან-გადმოუყვანია; გადაეყვან-გადმოეყვანა
ბუდეაყრილი; ბუდემოშლილი	გადასატან-გადმოსატანი (გადასატან-გადმოსატანად)
ბუზისოდენა (ბუზისოდენას[ი])	გადასაყვან-გადმოსაყვანი (გადასაყვან-გადმოსაყვანად)
ბუნებისმეტყველი; ბუნებისმეტყველება (ბუნებისმეტყველების[ა]); საბუნებისმეტყველო	გადასვლ-გადმოსვლა (გადადასვლ-გადმოსვლის[ა])
ბურთის კენწვლა (სპორტ.), მაგრამ: ბურთისმკენწლავი	
ბუტბუტი	
ბუჩქ-ბუჩქად	

გადასმულ-გადმოსმული

გადასც-გადმოსცემს; გადასც-
გადმოსცა; გადაუც-
გადმოუცია; გადაეც-
გადმოეცა

გადასხდ-გადმოსხდებიან;
გადასხდ-გადმოსხდნენ;
გადასხდ-გადმომსხდა-
რან; გადასხდ-გადმო-
მსხდარიყვნენ

გადატან-გადმოტანა (გადა-
ტან-გადმოტანის[ა])

გადატანილ-გადმოტანილი

გადახდისუნარიანი; გადახდი-
სუნარიანობა (გადახდისუ-
ნარიანობის[ა])

გადახდისუუნარო; გადახდი-
სუუნარობა (გადახდისუ-
უნარობის[ა])

გადახტ-გადმოხტება; გადახტ-
გადმოხტა; გადამხტარ-
გადმომხტარა; გადამხტარ-
გადმომხტარიყო

გადაჰყავ-გადმოჰყავს; გადა-
ჰყავ-გადმოჰყავდა; გადა-
ჰყავ-გადმოჰყავდეს

გავლა-გამოვლა (გავლა-გამო-
ვლის[ა])

გაზომ-გამოზომავს; გაზომ-
გამოზომა; გაუზომ-გამო-
უზომავს [// გაუზომ-გამო-
უზომია]; გაეზომ-გამოე-
ზომა

გაზქურა (გაზქურის[ა])

გაივლ-გამოივლის, მ ა გ რ ა მ:
გაიარ-გამოიარა

გაიფანტ-გამოიფანტება; გაი-
ფანტ-გამოიფანტა; გაფან-
ტულ-გამოფანტულა; გა-
ფანტულ-გამოფანტულიყო

გაიქნევ-გამოიქნევს; გაიქნ-
გამოიქნია; გაუქნევ-გამოუქ-
ნევია; გაექნ-გამოექნია

გაიქნევ-გამოიქნევს // გაიქნ-
გამოიქნევს; გაიქნივ-
გამოიქნია // გაიქნ-გამოიქ-
ნია; გაუქნევ-გამოუქნევია //
გაუქნ-გამოუქნევია;
გაექნივ-გამოექნია // გაექნ-
გამოექნია

გაიქცევ-გამოიქცევს; გაიქც-

გამოიქცა; გაქცეულ-გამო-
ქცეულა; გაქცეულ-გამო-
ქცეულიყო

გალაკონცერტი

გან-გან, მ ა გ რ ა მ: განდაგან

გარბი-გამორბის; გარბი-
გამორბოდა; გარბი-გამო-
რბოდეს

გარდა ამისა, მ ა გ რ ა მ: ამას
გარდა

გარე-გარე

გარეკანი (გარეკანის[ა])

გარემარბი (ს ჰ ო რ ტ.)

გარემომცველი

გარემოცული

გარეუბანი (გარეუბნის[ა])

გარკვეულწილად

გარშემორტყმული (კლდე-
ბით გარშემორტყმული)

გარშემოწერილობა (გარშემოწე-
რილობის[ა])

გასაგზავნ-გამოსაგზავნი (გა-
საგზავნ-გამოსაგზავნად)

გასასვლელ-გამოსასვლელი

გასწევ-გამოსწევს; გასწი-გამო-
სწია; გაუწევ-გამოუწევია;
გაეწ-გამოეწია // გაეწივ-
გამოეწია

გაუქროლ-გამოუქროლებს; გა-
უქროლ-გამოუქროლა; გა-
უქროლ-გამოუქროლია; გა-
ექროლ-გამოექროლა

გაქანდ-გამოქანდება; გაქანდ-
გამოქანდა; გაქანებულ-
გამოქანებულა; გაქანე-
ბულ-გამოქანებულიყო

გაქცევ-გამოქცევა

გაღმა-გამოღმა

გაცვლა-გამოცვლა (გაცვლა-
გამოცვლის[ა])

გაწევა-გამოწევა (გაიწევ-
გამოიწევა)

გაწევ-გამოწევა (გასწევ-გამო-
სწევს)

გეგმაზომიერი (გეგმაზომიე-
რად)

გემთმშენებლობა (გემთმშე-
ნებლობის[ა])

გენერალ-მაიორი

გენმოდირებული (= გენური ინჟინერიის შედეგად მიღებული, გენშეცვლილი: **გენმოდირებული პროდუქტები**)

გენოტიპი (გენოტიპის{ა}): **გენოტიპური**

გეოეკოლოგია (გეოეკოლოგიის{ა})

გეოპოლიტიკა (გეოპოლიტიკის{ა}): **გეოპოლიტიკური**

გვალვამტანი (გვალვამტანის{ა})

გვალვაგამძლე (გვალვაგამძლის{ა})

გვარგადაკეთებული

გვარგამოცვლილი

გვარიშვილობა (გვარიშვილობის{ა})

გვარ-სახელი (= გვარი და სახელი), მ ა გ რ ა მ: **გვარსახელი**

(= ოჯახის მემკვიდრეობითი სახელი, რომელიც თა-

ობიდან თაობაზე გადადის, – გვარი)

გვარტომი (გვარტომმა); **გვარტომობა** (გვარტომობის{ა})

გვერდ-გვერდ, მ ა გ რ ა მ: **გვერდიგვერდ**

გვერდშექცევით

გვერდყირამალა (გვერდყირამალის{ა}) (ს პ ო რ ტ.)

გვიან-გვიან

გვიანლა

გვირაბმშენი

გვირგვინდადგმული

გზააბნეული (გზააბნეულად)

გზააბნეულობა (გზააბნეულობის{ა})

გზაარეული (გზაარეულად)

გზაგასაყარი (გზაგასაყარზე)

გზა-გზა, მ ა გ რ ა მ: **გზადაგზა**

გზაკვალაბნეული (გზაკვალაბნეულად)

გზაკვალარეული (გზაკვალარეულად)

გზა-კვალი (გზა-კვალის{ა})

გზამიცემული

გზამკვლევი

გზა მშვიდობისა!

გზასაცდენილი

გზატკეცილი

გზაჯვარედინი

გზის მაჩვენებელი (გზის მაჩვენებლისა)

გზისპირა (= გზის პირას მდებარე, გზის პირას ჩამწკრივებული), მ ა გ რ ა მ: გზის - პირას, შ დ რ.: გზისპირი (= გზის ნაპირი)

გინესის წიგნი

გლებკაცი: გლებკაცური (გლებკაცურად)

გლებკაცობა (გლებკაცობისა)

გლოვა-ტირილი

გმირთაგმირი

გოგირდმჟავა (გოგირდმჟავასი)

გოგო-ბიჭები

გონებაარეული (გონებაარეულად)

გონებაგამჭრიახი

გონებაგამჭრიახოზა (გონებაგამჭრიახოზისა)

გონებაგახსნილი; გონებაგახსნილობა (გონებაგახსნილობისა)

გონებადაკარგული

გონებადაფანტული; გონებადაფანტულობა (გონებადაფანტულობისა)

გონებამახვილი: გონებამახვილური

გონებამახვილობა (გონებამახვილობისა)

გონებაშეზღუდული

გონებაშეზღუდულობა (გონებაშეზღუდულობისა)

გონებაჩლუნგი

გონმიხდილი

გონმიხდილობა (გონმიხდილობისა)

გონწასული

გრანპრი

გრინვიჩის მერიდიანი

გროვა-გროვა (გროვა-გრო-
ვად)

გრძელვადიანი (სესხი...)

გრძელთავა (გრძელთავას[ი]);
გრძელთავიანი

გრძელთმიანი

გრძელკაბიანი

გრძელკუდა (გრძელკუდას[ი]);
გრძელკუდიანი

გრძელტარიანი

გრძელფეხ(ებ)ა (გრძელფე-
ხ(ებ)ას[ი]); გრძელფეხ(ე-
ბ)იანი

გრძნობა-გონება (გრძნობა-გო-
ნების[ა])

გრძნობადაკარგული

გრძნობამიხდილი

გრძნობამორეული

გრძნობამოჭარბებული
(გრძნობამოჭარბებულად)

გულამოვარდნილი (გულამო-
ვარდნით)

გულამოსკვნილი (გულამოს-
კვნით)

გულაცრუებული (გულაცრუე-
ბულად)

გულახდილი (გულახდი-
ლად)

გულახდილობა (გულახდი-
ლობის[ა])

გულგატეხილი (გულგატეხი-
ლად); გულგატეხილობა
(გულგატეხილობის[ა])

გულგახეთქილი

გულგრილი (გულგრილად)

გულგრილობა (გულგრილო-
ბის[ა])

გულდასაწყვეტი (გულდასა-
წყვეტად)

გულდაწყვეტილი (გულდა-
წყვეტით)

გულთბილი (გულთბილად)

გულთბილობა (გულთბილო-
ბის[ა])

გულისრევა (გულისრევის[ა])

გულისტკენა (გულისტკე-
ნით)

გულისტკივილი (გულისტკი-
ვილით თქვა), მ ა გ რ ა მ:

გულის ტკივილი (აწუ-
ხებს)

გულისყური (= ყურადღება);
გულისყურიანი

გულისცემა (გულისცემის[ა])

გულისხმიერი; გულისხმიე-
რება (გულისხმიერე-
ბის[ა])

გულკეთილი: გულკეთილო-
ბა (გულკეთილობის[ა])

გულმავიწყი; გულმავიწყობა
(გულმავიწყობის[ა])

გულმკერდი

გულმოდგინე (გულმოდგი-
ნის[ა])

გულმოდგინება (გულმოდგი-
ნებით)

გულნატკენი: გულნატკენობა
(გულნატკენობის[ა])

გულსაკლავი (გულსაკლა-
ვად)

გულსატკენი (გულსატკენად)

გულ-სისხლძარღვთა დაავა-
დება

გულუბრყვილო (გულუბ-
რყვილოდ)

გულუბრყვილობა (გულუბ-
რყვილობის[ა])

გულ-ღვიძლი

გულღია (გულღიას[ი])

გულღრძო

გულშემატკივარი (გულშე-
მატკივრის[ა])

გულშემატკივრობა (გულშე-
მატკივრობის[ა])

გულჩათხრობილი

გულწასული

გულწრფელი (გულწრფე-
ლად)

გულწრფელობა (გულწრფელო-
ბის[ა])

გულხელდაკრეფა (გულხელ-
დაკრეფის[ა]) // გულხელ-
დაკრება

გულხელდაკრეფილი // გულ-
ხელდაკრებილი

გუნდ-გუნდად

გუნდრუკის კმევა (= გამორჩე-
ნის მიზნით ვინმეს ქება-
დიდება; პირფერობა;
მლიქვნელობა)

გუნება-განწყობილება (გუნე-
ბა-განწყობილების[ა]) //
გუნება-განწყობა (გუნება-
განწყობის[ა])

გუშინწინ; გუშინწინდელი

დ

დაბალ-დაბალი (დაბალ-დაბ-
ლის[ა])

დაბალკალორიული (საკვე-
ბი...)

დაბალტანიანი

დაბალქუსლიანი

დაბალყელიანი

დაბალჭერიანი

დაბალხარისხოვანი // **და-**
ბალხარისხიანი

დაგვა-დასუფთავება (დაგვა-
დასუფთავების[ა])

დამოკლეს მახვილი (გამოთქ-
მა გამოხატავს ისეთ რეა-
ლურ საფრთხეს, რომე-
ლიც ყოველ წამს ემუქრება
რაიმე წამოწყებას, გადა-
წყვეტილებას ან თვით
ადამიანს)

დამჭკნარ-გამხმარი

დანა-ჩანგალი (დანა-ჩანგლი-
ს[ა])

დასავლეთ-აღმოსავლეთი

დალდასმული

დაღონებულ-დაფიქრებული

დამლა-დაქუცმაცება (დამლა-
დაქუცმაცების[ა])

დამმოზა (დამმოზის[ა]); **და-**
მმური (დამმურად), **მ ა -**
გ რ ა მ: და-ძმა

დამმოზილება (დამმოზილე-
ბის[ა]) (**დამმოზილდნენ**)

დაწმენდილ-დარეცხილი

დახურვა-კონსერვაცია (და-
ხურვა-კონსერვაციის[ა])

დედააზრი

დედაარსი (დედაარსს)

დედაბერი (დედაბრის[ა]):
დედაბრული (დედაბრუ-
ლად)

დებიუტსინგლი (მ უ ს.)

დედაბოძი

დედაბუდიანად

დედაენა (დედაენის[ა])

დედათქვენი; დედაჩემი (დე-
დაჩემმა); დედამისი (დე-
დამისს)

დედაკაცი: დედაკაცური (დე-
დაკაცურად)

დედალ-მამალი (დედალ-მამ-
ლის[ა]), მ ა გ რ ა მ: დე-
დალმამლობა

დედამთილ-მამამთილი

დედამიწა (დედამიწის[ა])

დედასამშობლო

დედაქალაქი

დედა-შვილი, მ ა გ რ ა მ: დე-
დაშვილობა; დედაშვი-
ლური; დედაშვილურად

დედინაცვალი (დედინაც-
ვლის[ა])

დედისერთა (დედისერ-
თას[ი])

დედიშობილა (დედიშობი-
ლას[ი])

დედ-მამა, მ ა გ რ ა მ: დედმა-
მიანი; უდედმამო

დედმამიშვილი; დედმამიშ-
ვილობა (დედმამიშვილო-
ბის[ა])

დედობილ-მამობილი

დედოფალა (დედოფალას[ი])

დედოფალი (დედოფლის[ა]):
სადედოფლო

დედულ-მამული

დეიდა (დეიდის[ა]; შინაურუ-
ლად: დეიდას[ი])

დეიდაშვილი

დეიდაჩემი (დეიდაჩემმა);
დეიდაშენი, დეიდამისი
(დეიდამისს)

დეიურე (= იურიდიულად,
დოკუმენტურად)

დეკემბერ-იანვარი (დეკემბერ-
იანვრის[ა])

დეტექტიურ-სათავგადასავ-
ლო (რომანი...)

დეფაქტო (= ფაქტობრივად,
რეალურად, სინამდვილე-
ში)

დიდაქტიკურ-მორალური
დიდბუნებოვანი (დიდბუნე-
ბოვნად)

დიდებისმოყვარეობა (დიდე-
ბისმოყვარეობის[ა])

დიდედა (დიდედის[ა], შინა-
ურულად დიდედას[ი])

დიდთოვლობა (დიდთოვ-
ლობის[ა])

დიდი ამბით [და არა დი-
დის ამბით]

დიდიან-პატარიანად

დიდი და პატარა, მაგრამ:
დიდ-პატარა

დიდი მარხვა, მაგრამ:
დიდმარხვა

დიდმნიშვნელოვანი (დიდ-
მნიშვნელოვნად)

[დიდმოსავლიანი კი არა]
უხვმოსავლიანი

დიდოსტატი (დიდოსტა-
ტის[ა]): **დიდოსტატური**
(დიდოსტატურად)

დიდოსტატობა (დიდოსტა-
ტობის[ა])

დიდ-პატარა, მაგრამ: დიდ-
პატარაობა

დიდსულოვანი (დიდსულოვ-
ნად)

დიდსულოვნება (დიდსულოვ-
ნების[ა])

დიდწონიანი

დიდხანს (წვიმდა...), **შდრ.:**
მას შემდეგ თურმე ძალიან
დიდ ხანს (დროს) გაუვ-
ლია

დიდხუთშაბათი, მაგრამ:
დიდი ხუთშაბათი

დილაადრიან; დილაადრია-
ნად

დილა მშვიდობისა!

დილა-საღამო (დილა-საღა-
მოს)

დილაუთენია

დილდილობით // დილდი-
ლაობით

დისშვილი // დისწული

დოკუმენტურ-ავტობიოგრა-
ფიული (ნაწარმოები...)

დოკუმენტურ-მხატვრული
(ფილმი...)

დროგადასული

დროგადასულობა (დროგა-
დასულობის[ა])

დროგამოშვებით

დროდადრო

დრომოკლე; დრომოკლეობა
(დრომოკლეობის[ა])

დრომოკმული; დრომოკმუ-
ლობა

დრო-ჟამი (დრო-ჟამმა)

დროსტარება (დროსტარე-
ბის[ა])

დღეგამოშვებით

დღეგრძელი (დღეგრძელის[ა]);
დღეგრძელობა (დღეგრძე-
ლობის[ა])

დღედადღე, მ ა გ რ ა მ: დღე-
დღე; დღე-დღეზე

დღედაღამ, მ ა გ რ ა მ: დღე და
ღამე // დღისით და ღამით
(მუშაობა)

დღენაკლული (დღენაკლუ-
ლად)

დღე-ნახევარი (დღე-ნახევრი-
ს[ა])

დღენიადაგ

დღესასწაული; სადღესასწაუ-
ლო (სადღესასწაულოდ)

დღესდღეობით [დ ა ა რ ა
დღესდღეისობით]

დღეს-ხვალ

დღე-ღამე (დღე და ღამე),
მ ა გ რ ა მ: დღეღამური, სა-
დღეღამისო

დღეჩაგდებით

დღითიდღე

დღისით-მზისით

ე

ეგრეთ წოდებული [დ ა
ა რ ა ეგრედ წოდებული]

ევროატლანტიკური (სივ-
რცე...)

ევრობანკი

ევრობიუროკრატია (ევრობი-
უროკრატის{ა})

ევროგაერთიანება (ევროგა-
ერთიანების{ა})

ევროინტეგრაცია (ევროინ-
ტეგრაციის{ა})

ევროკავშირი

ევროკომისია (ევროკომისი-
ის{ა})

ევროპარლამენტი

ევროპის კონვენცია (ევროპის
კონვენციის{ა}) // ევრო-
კონვენცია (ევროკონვენ-
ციის{ა})

ევრორეფორმა (ევრორეფორ-
მის{ა})

ევროსაბჭო

ეზო-ეზო

ეზო-კარი (ეზო-კარის{ა})

ეთერზეთოვანი (მრ. ეთერ-
ზეთოვნები)

ეთნოფსიქოლოგია (ეთნოფ-
სიქოლოგიის{ა}): ეთნოფ-
სიქოლოგიური

ეკალბარდი

ეკლესია-მონასტრები (ეკლე-
სია-მონასტრების{ა}) (მ რ.)

ეკომიგრანტი

ეკონომიკურ-პოლიტიკური

ეკონომიკურ-სტრატეგიული

ეკონომისტ-ფინანსისტი

ელდანაცემი (ელდანაცემმა)

ელეთმელეთი

ელექტროაპარატურა (ელექ-
ტროაპარატურის{ა})

ელექტროგადამცემი (ელექ-
ტროგადამცემმა)

ელექტროგათბობა (ელექ-
ტროგათბობის{ა})

ელექტროგამტარი

ელექტროგამტარობა (ელექ-
ტროგამტარობის{ა})

ელექტროგაყვანილობა (ელექ-
ტროგაყვანილობის{ა})

ელექტროდანადგარი

ელექტროდენი

ელექტროდიაგნოსტიკა

(ელექტროდიაგნოსტიკი-
ს[ა])

ელექტროდიაგნოსტიკური

(ცენტრი)

ელექტროენერგია (ელექტრო-
ენერგიის[ა])

ელექტროთერაპია (ელექ-
ტროთერაპიის[ა])

ელექტრომაგნიტური (ტალ-
ღები)

ელექტრომამოძრავებელი (მა-
ლა)

ელექტრომონტაჟი (ელექტრო-
მონტაჟს)

ელექტრომოწყობილობა
(ელექტრომოწყობილობი-
ს[ა])

ელექტროპიანინო // ელექ-
ტრონული პიანინო

ელექტროსადგური

ელექტროსკამი (ელექტროს-
კამმა)

ელექტროტექნიკა (ელექტრო-
ტექნიკის[ა]): ელექტრო-
ტექნიკური

ელექტროქსელი

ელექტროშოკი

ელვა-ქუხილი; ელვა-ჭექა,
მა გ რ ა მ: ელჭექი

ელვის სისწრაფით

ენაბილწი

ენაბლუ

ენაგატლეკილი

ენაგრძელი (ენაგრძელის[ა])

ენადაბმული

ენათმეცნიერება (ენათმეცნი-
ერების[ა]): ენათმეცნიე-
რული; საენათმეცნიერო

ენამახვილი: ენამახვილური
(ენამახვილურად)

ენამახვილობა (ენამახვილო-
ბის[ა])

ენამოსწრებული (ენამოსწრე-
ბულად)

ენამოწლეკილი

ენამწარე (ენამწარის[ა])

ენამჭევრი: ენამჭევრული (ენამ-
ჭევრულად)

ენამჭევრობა (ენამჭევრობი-
ს[ა])

ენაჭარტალა (ენაჭარტა-
ლას[ი])

ენერგომატარებელი (ენერგომა-
ტარებლის[ა])

ენერგომომარაგება (ენერგომო-
მარაგების[ა])

ენერგორესურსები

ენერგოსისტემა (ენერგოსის-
ტემის[ა])

ერთადგილიანი

ერთადერთი (ერთადერთ-
თან)

ერთარსი (ერთარსს)

ერთაშორისი (მეგობრობა...) –
საერთაშორისო (ხელშეკ-
რულება...)

ერთგვაროვნობა (ერთგვაროვ-
ნობის[ა]) // ერთგვაროვნე-
ბა (ერთგვაროვნების[ა])

ერთდღიანი (კონფერენცია...)

ერთენოვანი (წარწერა...)

ერთ-ერთი

ერთთავად

ერთთვიანი (კურსები...)

ერთიათად; ერთიასად

ერთი და იგივე [დ ა ა რ ა ერ-
თიდაიგივე]

ერთიმეორე; ერთიმეორეზე

ერთი მხრივ [დ ა ა რ ა ერთის
მხრივ]

ერთიორად

ერთი-ორი; ორი-სამი...

ერთი სიტყვით

ერთი ხანია, მაგრამ: ერ-
თხანს

ერთმმართველობა (ერთმმარ-
თველობის[ა]); ერთმმარ-
თველი

ერთმორწმუნე (ერთმორწმუ-
ნის[ა])

ერთმოქმედებიანი (სპეც-
ტაკლი)

ერთნაირი (ერთნაირად)

ერთ-ნახევარი (ერთ-ნახევრისა)

ერთპიროვანი (= ერთი პირისა და ერთი აზრის მქონე, ერთმანეთთან შეთანხმებული: ორი ერთპიროვანი ლიდერი), შ დ რ.: ერთპიროვნული (= 1. ცალკე, დამოუკიდებელი, მაგ., ერთპიროვნული მეურნე/ მეურნეობა; 2. ერთი პირის მიერ განხორციელებული, მონოპოლიურად მართული, მაგ., ერთპიროვნული გამგებლობა)

ერთრიგად

ერთსაათიანი

ერთსახეობა (ერთსახეობისა)

ერთსულოვანი (ერთსულოვნად)

ერთსულოვნება (ერთსულოვნებისა)

ერთტომიანი (ლექსიკონი...)

ერთურთი (ერთურთთან)

ერთუჯრედიანი

ერთფეროვანი (ერთფეროვნად): ერთფეროვნება (ერთფეროვნებისა)

ერთწევრიანი

ერთწლიანი (= ერთი წლისა, მაგ., ერთწლიანი კურსები / ნარგავები...) – ერთწლოვანი

(= რისი სიცოცხლეც ერთი წელი გრძელდება, მაგ., ერთწლოვანი მცენარეები)

[ერთხაზიანი კი არა] ცალხაზიანი (რვეული)

ერთხანს, მაგრამ: ერთი ხანია

ერთხელ და სამუდამოდ

ერთხელისუფლებიანობა (ერთხელისუფლებიანობისა)

ერთჯერადი

ერისკაცი; ერისკაცობა (ერისკაცობისა)

ერისმთავარი (ერისმთავრისა); ერისმთავრობა (ერისმთავრობისა)

ეროვნულ-განმათავისუფლებელი

ესა თუ ის (სხვა ბრუნვებში: ამა თუ იმ)

ესე იგი

ეს-ეს არის; ის-ის იყო

ესლა (შემოგვრჩა)

ექვსასი (ექვსასს)

ექვსას ერთი; ექვსას ორმოცდაათი...

ექვსდღიანი

ექვს-ექვსი (ექვს-ექვსს)

ექვსი-შვიდი

ექვსკუთხა (ექვსკუთხას[ი])

ექვსკუთხედი

ექვს-ნახევარი (ექვს-ნახევრის[ა])

ექვსსაათიანი

ექვსსართულიანი

ექვსტომიანი

ექვსტომეული

ექვსწახნაგიანი // ექვსწახნაგოვანი

ექვსწლიანი

ექიმ-კონსულტანტი

ექსმინისტრი

ექსპერტ-ადმინისტრატორი

ექსპერტ-კონსულტანტი

ექსპერტ-კრიმინალისტი

ექსპერტ-ლინგვისტი

ექსპრეზიდენტი

ექსპრესინფორმაცია (ექსპრესინფორმაციის[ა])

ექსტრაორდინარული [და არა ექსტრაორდინალური]

ექსჩემპიონი (სპორტ.)

ექვგარეშე, მაგრამ: ექვს გარეშე

ექვმიტანილი; ექვმისატანი

ექვმიუტანელი (ექვმიუტანლად); ექვმიუტანლობა (ექვმიუტანლობის[ა])

ექვწარევი

ექვქვეშ

ვაგონზიბლიოთეკა (ვაგონზიბ-
ლიოთეკის[ა])

ვაგონრესტორანი (ვაგონრეს-
ტორნის[ა])

ვაგონშემკეთებელი (ვაგონ-
შემკეთებლის[ა])

ვაგონცისტერნა (ვაგონცის-
ტერნის[ა])

ვადაგაგრძელებული

**ვადაგადაცილებული; ვადა-
გასული**

ვადაგასულობა (ვადაგასუ-
ლობის[ა])

**ვაი-ვაგლახი, მა გ რ ა მ: რის
ვაივაგლახით**

ვაითუ

ვაკე-მინდორი (ვაკე-მი-
ნდორის[ა])

ვალგადაუხდელი

ვალდებული

ვალმოუხდელი (ვალმოუხ-
დელის[ა])

ვალმოხდილი (ვალმოხდი-
ლად)

ვაჟკაცი: ვაჟკაცური (ვაჟკაცუ-
რად)

ვაჟკაცობა (ვაჟკაცობის[ა])

ვარდისფერი (ვარდისფრად)

ვარსკვლავიჭუნა (ვარ-
სკვლავიჭუნას[ი])

ვარსკვლავთმრიცხველი

ვარსკვლავთშორისი (ვარ-
სკვლავთშორისს)

ვარსკვლავიერი დრო (= ვარ-
სკვლავების მიხედვით
გამოანგარიშებული)

**ვებგვერდი // ქსელური გვერ-
დი**

**ვებმომსახურება // ქსელური
მომსახურება**

ველ-მინდორი (ველ-მი-
ნდორის[ა])

ველობოლი (ს პ ო რ ტ.)

ველოდრომი (ველოდრომმა)
(ს პ ო რ ტ.)

ველომრბოლი (ს პ ო რ ტ.)

ველომრბოლა (ს პ ო რ ტ.)

ველოსპორტი

ველოტრეკი (ს პ ო რ ტ.)

ველოტური (სპორტ.)
 ვერა და ვერ; ვერა და ვერა
 ვერავითარი
 ვერავინ (// ვერვინ)
 ვერანაირი (ვერანაირად)
 ვერარა (მიც. ვერარას/ვერას)
 ვერასგზით
 ვერასდროს // ვერასოდეს
 ვერაფერი (ვერაფრის, ვერაფ-
 რით, ვერაფრად)
 ვერტმფრენი // შვეულმფრე-
 ნი
 ვერც ერთი (ვერც ერთმა უპა-
 სუხა კითხვაზე სწორად
 და ვერც – მეორემ), მაგ-
 რამ: ვერცერთი (აბიტუ-
 რიენტმა ვერცერთ კი-
 თხვაზე პასუხი ვერ გასცა)
 ვერცხლისფერი (ვერცხლის-
 ფრად)
 ვერცხლისწყალი (ვერცხლის-
 წყლის[ა])
 ვეტაფთიაქი
 ვეტეჟიმი (ვეტეჟიმმა)

ვეტმომსახურება (ვეტმომსა-
 ხურების[ა])
 ველარავინ (ველარავის)
 ველარასგზით
 ველარასდროს // ველარასო-
 დეს
 ველარაფერი (ველარაფრის[ა],
 ველარაფრად, ველარაფ-
 რით)
 ველარსად; ველარსაიდან
 ვიდეოთამაში (ვიდეოთამაშ-
 ში)
 ვიდეოკლიპი
 ვიდეომასალა (ვიდეომასა-
 ლის[ა])
 ვიდეომტკიცებულება [და
 არა ვიდეო-მტკიცებუ-
 ლება]
 ვიდეოპორტალი
 ვიდეორგოლი
 ვიზალიბერალიზაცია (ვიზა-
 ლიბერალიზაციის[ა])
 [და არა ვიზა ლიბერა-

ლიზაცია, ვიზა-ლიბერა-
ლიზაცია] // ვიზების ლი-
ბერალიზაცია

ვითომდა

ვითომცდა

ვინ და ვინ

ვინლა

ვილაც-ვილაცები [და არა
ვილაც-ვილაცეები]

ვიცეადმირალი

ვიცეგუბერნატორი

ვიცეთავმჯდომარე

ვიცეკანცლერი

ვიცეკონსული

ვიცეკოროლი

ვიცემერი

ვიცეპრეზიდენტი

ვიცეჩემპიონი (სპორტ.)

ვიწროსპეციალური

ვიწროუწყებრივი

ვიწროყელიანი

ვნებათაღელვა (ვნებათაღელ-
ვისაჲ)

ვნების კვირა (რელიგ.)

ვოკალურ-ინსტრუმენტული

[და არა ვოკალურ-ინ-
სტრუმენტალური]

[ვსრულყოფ კი არა] სრულ-
ვყოფ; სრულვყავი; სრულ-
მიყვია; სრულმეყო

[ვუარყოფ კი არა] უარვყოფ;
უარვყავი; უარმიყვია;
უარმეყო

[ვუგულებელყოფ კი არა]
უგულებელვყოფ; უგულე-
ბელვყავი; უგულებელმიყ-
ვია; უგულებელმეყო

[ვუზრუნველყოფ კი არა]
უზრუნველვყოფ; უზრუნ-
ველვყავი; უზრუნველ-
მიყვია; უზრუნველმეყო

[ვუკვდავყოფ კი არა] უკ-
ვდავყოფ; უკვდავყავი;
უკვდავმიყვია; უკვდავმე-
ყო

[ვშეურაცხყოფ კი არა] შეუ-
რაცხვყოფ; შეურაცხყავი;
შეურაცხმიყვია; შეურა-
ცხმეყო

[ვცხადყოფ კი არა] ცხად-
ვყოფ; ცხადყავი; ცხად-
მიყვია; ცხადმეყო

[ვხელყოფ კი არა] ხელვყოფ;
ხელვყავი; ხელმიყვია;
ხელმეყო

ზ

ზამთარგამოვლილი

ზამთარ-ზაფხული; ზამთარ-
ზაფხულ (წვიმს...)

ზამთრისპირა; ზამთრისპირი

ზარდამცემი (ზარდამცემმა)

ზარდაცემული

ზარ-ზეიმი (ზარ-ზეიმმა)

ზაფხულ-ზამთარი; ზაფხულ-
ზამთარ

ზეადამიანური

ზეამართული // ზეადმართუ-
ლი

ზეაპყრობილი

ზეაწვდილი

ზებიუჯეტური

ზებუნებრივი (ზებუნებრი-
ვად)

ზეგავლენა (ზეგავლენისა);
ზემოქმედება (ზემოქმე-
დებისა)

ზედამდგომელი (ზედამ-
დგომლისა)

ზედამხედველი (ზედამხედ-
ველისა)

ზედამხედველობა (ზედამ-
ხედველობისა)

ზედაპირი: ზედაპირული
(ზედაპირულად)

ზედა სართული

ზედა ტუჩი

ზედაფენა (ზედაფენისა)

ზედა ყბა

ზედაწელი (ტანსაცმელი)

ზედგამოჭრილი (ზედგამოჭ-
რილად)

ზედ ერთვის; ზედ ერთოდა

ზედიზედ

ზედმეტი (ზედმეტად)

ზედმიყოლებით

ზედმიწევნით; ზედმიწევნი-
თი

ზედნადები

ზედნაშენი

ზედწოდება (ზედწოდე-
ბის[ა])

ზევით და ზევით; ზემოთ და
ზემოთ, მაგრამ: ზევით-
ზევით; ზემოთ-ზემოთ

ზევით და ქვევით; ზემოთ და
ქვემოთ, მაგრამ: ზევით-
ქვევით; ზემოთ-ქვემოთ

ზეზეურად

ზეთისხილი

ზეკრედიტული (ხარჯები)

ზელიმიტური

ზემდგომი (= 1. ფეხზე მდგო-
მი; 2. უფლებრივად უფრო
მაღლა მდგომი, ხელ-
მძღვანელი: ზემდგომი
ორგანო) – ზემდეგი (= 1.
თავს მდგომი, ზედამხედ-
ველი; 2. სამხედრო წოდე-
ბა)

ზემკლავი (სპორტ.)

ზემოგება (ზემოგების[ა]): ზე-
მოგებული

ზემოთ აღნიშნული, მაგრამ:
ზემოაღნიშნული

ზემოთ აღწერილი, მაგრამ:
ზემოაღწერილი

ზემოთ გამოთქმული, მაგ-
რამ: ზემოგამოთქმული

ზემოთ განხილული, მაგ-
რამ: ზემოგანხილული

ზემოთ დასახელებული, მაგ-
რამ: ზემოდასახელებუ-
ლი

ზემოთ თქმული, მაგრამ: ზე-
მოთქმული

ზემოთ მოყვანილი, მაგრამ:
ზემომოყვანილი

ზემოთ ჩამოთვლილი, მაგ-
რამ: ზემოჩამოთვლილი

ზემოთ ხსენებული, მაგრამ:
ზემოხსენებული

ზემოიმერელი; ზემოსვანი...

ზემოიმერული; ზემოსვანუ-
რი...

ზემოქმედება (ზემოქმედებისა)

ზეპირგადმოცემა (ზეპირგადმოცემისა)

ზეპირმეტყველება (ზეპირმეტყველებისა)

ზეპირსიტყვაობა; ზეპირსიტყვიერება

ზიარჭურჭელი (ზიარჭურჭლისა)

ზიზღნარევი

ზნედაცემული

ზნედაცემულობა (ზნედაცემულობისა)

ზნემაღალი

ზნე-ჩვეულება (ზნე-ჩვეულებისა)

ზოგადკაცობრიული // ზოგადსაკაცობრიო

ზოგადსაგანმანათლებლო

ზოგ-ზოგი

ზოგიერთი (ზოგიერთთან)

ზომას გადასული, მაგრამ: ზომაგადასული

ზომა-წონა (ზომა-წონისა)

ზომიერჰავიანი

ზოოვეტერინარი: ზოოვეტერინარული [და არა ზოოვეტერინალური]

ზოოვეტმომსახურება (ზოოვეტმომსახურებისა)

ზოოვეტპუნქტი

ზოომალაზია (ზოომალაზიისა)

ზოოპარკი (ზოოპარკისა)

ზოოტექნიკა (ზოოტექნიკისა): ზოოტექნიკური

ზოოტექნიკოსი (ზოოტექნიკოსს)

ზრდა-განვითარება (ზრდა-განვითარებისა)

ზრდადასრულებული (მცენარეები...)

ზურგგამაგრებული

(ზურგგამაგრებულად)

ზურგის ქარი, მაგრამ: ზურგქარი

ზურგს უმაგრებს (= ეხმარება,

შველის)
 ზურგს შეაქცევს, მაგრამ:
 ზურგშექცეული; ზურ-
 გშექცევით
 ზურგჩანთა (ზურგჩანთის[ა])
 ზურმუხტისფერი (ზურმუხ-
 ტისფრად)
 ზღვარდადებული // ზღვარ-
 დებული
 ზღვარდაუდებელი (ზღვარ-
 დაუდებლად)
 ზღვაში წვეთი (= უმნიშვნელო;
 ძალიან ცოტა)
 ზღვა ხალხი
 ზღვისპირა (ქალაქი), მაგ-
 რამ: ზღვის პირას; ზღვის
 პირი
 ზღვისპირეთი (ზღვისპირეთ-
 თან)
 ზღვისფერი (ზღვისფრად)

თ

თავად-აზნაურები (მრ.),
 მაგრამ: თავადაზნაურო-
 ბა; თავადაზნაურული

თავაულებლად // თავაულებ-
 ლივ
 თავაშვებული (თავაშვებუ-
 ლად), მაგრამ: თავს აიშ-
 ვებს
 თავაშვებულობა (თავაშვებუ-
 ლობის[ა])
 თავაწეული (თავაწევით),
 მაგრამ: თავს ასწევს
 თავაწყვეტილი (თავაწყვე-
 ტით), მაგრამ: თავს აი-
 წყვეტს
 თავახდილი
 თავბედი: თავბედდაწყევლი-
 ლი, მაგრამ: თავბედის
 წყევლა
 თავ-ბოლო, მაგრამ: უთავ-
 ბოლო, თავბოლოშექცეუ-
 ლი
 თავბრუდამხვევი; თავბრუ-
 დამსხმელი
 თავბრუ ესხმის, მაგრამ:
 თავბრუდასხმული
 თავბრუდახვეული
 თავგადადება (თავგადადე-
 ბის[ა]): თავგადადებული,

მ ა გ რ ა მ: თავს გადადებს
 თავგადადებით
 თავგადაკლული
 თავგადასავალი (თავგადასავ-
 ლის[ა]); სათავგადასავლო
 თავგამეტებული (თავგამეტე-
 ბით)
 თავგამოდებული (თავგამო-
 დებით), მ ა გ რ ა მ: თავს
 გამოიდებს
 თავგამოჩენა (თავგამოჩე-
 ნის[ა]); თავგამოჩენილი,
 მ ა გ რ ა მ: თავს გამოიჩენს
 თავგანწირვა (თავგანწირ-
 ვით), მ ა გ რ ა მ: თავს გაწი-
 რავს
 თავგანწირული (თავგანწირ-
 რულად)
 თავგაპობილი; თავგატეხი-
 ლი; თავგაჩეხილი
 თავგასული, მ ა გ რ ა მ: თავს
 გაუვა
 თავგასულობა (თავგასულო-
 ბის[ა])
 თავგზა: თავგზააზნეული

(თავგზააზნეულად), მ ა გ -
 რ ა მ: თავგზას უზნევს

თავდაბურული

თავდადება (თავდადების[ა]):
 თავდადებული (თავდა-
 დებულად), მ ა გ რ ა მ:
 თავს დადებს

თავდავიწყება: თავდავიწყე-
 ბული

თავდავიწყებით

თავდამსხმელი (თავდამ-
 სხმელის[ა], მრ. თავდამ-
 სხმელები) [/ ფორვარდი]
 (ს კ ო რ ტ.)

თავდანებებული, მ ა გ რ ა მ:
 თავს დაანებებს

თავდაპირველი (თავდაპირ-
 ველად)

თავდასაცავი (თავდასაცა-
 ვად), მ ა გ რ ა მ: თავს დაი-
 ცავს

თავდასხმა (თავდასხმის[ა]);
 თავდასხმითი, მ ა გ რ ა მ:
 თავს დაესხმის

თავდაუბურავი // თავდაუ-
ბურველი

თავდაუზოგავად // თავდაუ-
ზოგველად

თავდაუზოგაობა (თავდაუზო-
გაობის[ა]) // თავდაუზოგ-
ველობა (თავდაუზოგვე-
ლობის[ა])

თავდაუჭერელი (თავდაუ-
ჭერლად); თავდაუჭერ-
ლობა (თავდაუჭერლო-
ბის[ა])

თავდაუბურავი

თავდაღმა

თავდაღუნული

თავდაყირა // ყირამალა

თავდაცვა (თავდაცვის[ა])
(ს კ ო რ ტ.)

თავდაცვითი

თავდაცვის უნარი, მ ა გ რ ა მ:
თავდაცვისუნარიანი;
თავდაცვისუნარიანობა
(თავდაცვისუნარიანო-
ბის[ა])

თავდაცობილი (ბოთლი) –
თავდაცული (კაცი)

თავდაჭერა (თავდაჭერის[ა]):
თავდაჭერილი (თავდაჭე-
რილად)

თავდახრა (თავდახრის[ა]):
თავდახრილი (თავდახ-
რილად)

თავდახურული

თავდაჯერება (თავდაჯერე-
ბის[ა]): თავდაჯერებული
(თავდაჯერებულად)

თავდებეჭემ

თავზარი; თავზარდამცემი
(თავზარდამცემად); თავ-
ზარდაცემული

თავზევით; თავზემოთ [დ ა
ა რ ა თავზემოდ]

თავ-თავიანთი

თავ-თავისი (თავ-თავისს)

თავიან-ტანიანად; თავიან-
ფეხებიანად

თავიდათავი

თავის ატკივება, მ ა გ რ ა მ:
თავატკივებული

თავის აშვება, მ ა გ რ ა მ: თა-
ვაშვებული

თავის გადადება, მაგრამ:
თავგადადებული

თავის გამოდება, მაგრამ:
თავგამოდება, თავგამო-
დებული

თავის განწირვა, მაგრამ:
თავგანწირვა; თავგანწი-
რული

თავის დადება, მაგრამ: თავ-
დადება; თავდადებული

თავის დამცირება, მაგრამ:
თავდამცირებული

თავის დანებება, მაგრამ:
თავდანებებული

თავისდაუნებურად

თავის დაღწევა, მაგრამ:
თავდაღწევა, თავდაღწეუ-
ლი

თავის დაძვრენა, მაგრამ:
თავდაძვრენილი

თავის დაჭერა, მაგრამ: თავ-
დაჭერა, თავდაჭერილი

თავისთავად

თავისი თავი, მაგრამ: თავ-
ვისთავი

თავის მინებება, მაგრამ:
თავმინებებული

თავის მობეზრება, მაგრამ:
თავმობეზრებული

თავის მობმა, მაგრამ: თავ-
მობმული

თავის მოკატუნება (თავს მო-
იკატუნებს), მაგრამ:
თავმოკატუნებული

თავის მოკვეთა, მაგრამ:
თავმოკვეთილი

თავის მოტყუება (თავს მოი-
ტყუებს), მაგრამ: თავმო-
ტყუებული

თავის მოყრა, მაგრამ: თავ-
მოყრა: თავმოყრილი

თავის მოჭრა, მაგრამ: თავ-
მოჭრილი

თავის მხრივ

თავისტება (თავისტებისა);
თავსატები

თავის ტკივილი, მაგრამ:
თავატკივებული

თავის ტკივილი აწუხებს,
მაგრამ: ეს კიდეც ახალი

თავისტკივილი
დაგვემატა.

თავისუფალი (თავისუფლად)

თავისუფლებისმოყვარე (თავისუფლებისმოყვარისა)

თავისუფლებისმოყვარეობა
(თავისუფლებისმოყვარეობისა)

თავის შეკავება, მაგრამ:
თავშეკავება; თავშეკავებული; თავშეკავებით

თავკაცი; თავკაცობა (თავკაცობისა)

თავკომბალა (თავკომბალასა)

თავლაფდასხმული, მაგრამ:
თავლაფის დასხმა

თავმდაბალი (თავმდაბლად)

თავმდგომი (თავმდგომმა)

თავმოგლეჯილი

თავმომაბეზრებელი (თავმომაბეზრებლად)

თავმომწონე (თავმომწონისა, თავმომწონედ)

თავმოსაწონი // თავმოსაწონე-
ნეხელი (თავმოსაწონებლად)

თავმოყვარე (თავმოყვარისა)

თავმოყვარეობა (თავმოყვარეობისა)

თავმოყრა (თავმოყრისა);
თავმოყრილი (თავმოყრილად)

თავმომძულებული

თავმოწონება (თავმოწონებით)

თავმოჭრილი

თავმჯდომარე (თავმჯდომარისა)

თავპატიჟი

თავპირდამტვრეული, მაგრამ:
თავ-პირს დაიმტვრევს

თავპირდასისხლიანებული

თავ-პირი

თავს აიშვებს, მაგრამ: თავ-
ვაშვებული (თავაშვებით, თავაშვებულად)

თავსამკაული (თავსამკაული-
ს[ა])

თავსატეხი

თავსაფარი (თავსაფრის[ა])

თავსაყრელი (თავსაყრელად)

თავს გაანებებს, მაგრამ:
თავგანებებული

თავს გაართმევს, მაგრამ:
თავგართმეული

თავს გაუყადრებს, მაგრამ:
თავგაყადრებული

თავს დაანებებს, მაგრამ:
თავდანებებული

თავს დააღწევს, მაგრამ: თა-
ვდაღწეული

თავს დაიძვრენს, მაგრამ:
თავდაძვრენილი

თავს დაიჭერს, მაგრამ: თა-
ვდაჭერილი

თავს ზევით/ზემოთ, მაგ-
რამ: თავზევით, თავზე-
მოთ

თავს მოაბამს, მაგრამ: თა-
ვმოზმული

თავს მოაზეზრებს, მაგრამ:

თავმოზეზრებული

თავს მოიტყუებს, მაგრამ:
თავმოტყუებული

თავს მოიყრის, მაგრამ: თავ-
მოყრილი

თავს მოიჭრის, მაგრამ: თა-
ვმოჭრილი

თავს მოჰკვეთს, მაგრამ: თა-
ვმოკვეთილი

თავს შეაფარებს, მაგრამ:
თავშეფარებული

თავს შეიკავებს, მაგრამ: თა-
ვშეკავებული

თავს წააგებს, მაგრამ: თავ-
წაგებული

თავუკულმა

თავ-ფეხი, მაგრამ: თავფე-
ხიანად

თავფეხშექცევით

თავქვე

თავქვეშ

თავქუდმოგლეჯილი (თავ-
ქუდმოგლეჯით)

თავყირა (სპორტ.)

თავყრილობა (თავყრილობის[ა])

თავშეკავება, თავშეკავებუ-
ლი, მაგრამ: თავს შეიკა-
ვებს

თავშეკრული

თავშენახული

თავშესაფარი (თავშესაფ-
რის[ა])

თავშესაყარი (თავშესაყ-
რის[ა])

თავშეუკავებელი (თავშეუკა-
ვებლად)

თავშეუკავებლობა (თავშეუ-
კავებლობის[ა])

თავშეფარებული, მაგრამ:
თავს შეაფარებს

თავშეყრა (თავშეყრის[ა])

თავშეწირვა (თავშეწირ-
ვის[ა]): თავშეწირული,
მაგრამ: თავს შესწირავს

თავშიშველა (თავშიშვე-
ლას[ი])

თავჩარგული

თავჩალუნული

თავცარიელი

თავწასული

თამაშგარე (მდგომარეობა)
(სპორტ.)

თამბაქოსფერი (თამბაქოს-
ფრად)

თანაავტორი; თანაავტორობა
(თანაავტორობის[ა])

თანაარსებობა (თანაარსებო-
ბის[ა])

თანაბარზომიერება (თანა-
ბარზომიერების[ა])

თანაბარზომიერი (თანაბარზო-
მიერად)

თანაბარმნიშვნელოვანი

თანაბარღირებულებიანი

თანაბარძალიანი

თანაგრძნობა (თანაგრძნობი-
ს[ა]); თანაგრძნობით

თანაგუნდელი (თანაგუნდე-
ლის[ა])

თანადაქვემდებარება (თანა-
დაქვემდებარების[ა])

თანადგომა (თანადგომის[ა])

თანაზომიერება (თანაზომიერების[ა])

თანაზომიერი

თანაკლასელი

თანაკურსელი

თანამეგობრობა (თანამეგობრობის[ა])

თანამეინახე (თანამეინახის[ა])

თანამემამულე (თანამემამულის[ა])

თანამზრახველი (თანამზრახველის[ა])

თანამზრახველობა (თანამზრახველობის[ა])

თანამიმდევრული (თანამიმდევრულად) // **თანმიმდევრული** (თანმიმდევრულად)

თანამოაზრე (თანამოაზრის[ა])

თანამობინადრე (თანამობინადრის[ა])

თანამონაწილე (თანამონაწილის[ა])

თანამოსაუბრე (თანამოსაუბრის[ა])

თანამოსახელე (თანამოსახელის[ა])

თანამოქალაქე (თანამოქალაქის[ა])

თანამოქმედი

თანამოდვაწე (თანამოდვაწის[ა])

თანამსაჯი (ს პ ო რ ტ.)

თანამშრომელი (თანამშრომლის[ა])

თანამშრომლობა (თანამშრომლობის[ა])

თანასწორობა (თანასწორობის[ა])

თანასწორუფლებიანი; თანასწორუფლებიანობა (თანასწორუფლებიანობის[ა])

თანატოლი; თანატოლობა (თანატოლობის[ა])

თანაფარდი

თანაფარდობა (თანაფარდობის[ა])

თანაშემწე (თანაშემწის[ა])
 თან ახლავს, მ ა გ რ ა მ: თან-
 ხლება
 თანგადაყოლილი
 თანდათანობა; თანდათანო-
 ბით
 თანდართული
 თანდასწრებით
 თანდაყოლილი
 თანმიყოლებით
 თანხედენილი; თანხედენი-
 ლობა (თანხედენილო-
 ბის[ა])
 თანხლება (თანხლების[ა])
 თალეხევეშ
 თაყვანისმცემელი; თაყვანის-
 მცემლობა, მ ა გ რ ა მ: თაყ-
 ვანს სცემს
 თაყვანსაცემი (თაყვანსაცემმა)
 თბილ-თბილი
 თბილსისხლიანი
 თბოგადამცემი (თბოგადამ-
 ცემმა)

თბოგადაცემა (თბოგადაცემი-
 ს[ა])
 თბოგამტარი; თბოგამტარობა
 (თბოგამტარობის[ა])
 თბოგამხოლოება // თბოიზო-
 ლაცია
 თბოელექტროსადგური
 თბოტევადობა (თბოტევადო-
 ბის[ა])
 თეატრმცოდნე (თეატრმცოდ-
 ნის[ა]) // თეატრისმცოდნე
 (თეატრისმცოდნის[ა])
 თეებერვალ-მარტი
 თეთრ-თეთრი
 თეთრი: ხუთთეთრიანი,
 მ ა გ რ ა მ: 5-თეთრიანი
 თეთრკბილება (თეთრკბილე-
 ბას[ი])
 თეთრკბილებიანი
 თეთრკოლონადებიანი
 თეთრულვაშა (თეთრულვა-
 შას[ი])
 თეთრულვაშებიანი
 თეთრ-ყვითელი (თეთრ-ყვით-
 ლის[ა])

თეთრწვერა (თეთრწვერას[ი])

თეთრწვერიანი

თეთრ-წითელი (თეთრ-წით-
ლის[ა])

თერთმეტმეტრიანი (დარტყ-
მა) (ს კ ო რ ტ.)

თერმოთერაპია (თერმოთე-
რაპიის[ა])

თერმორეგულატორი

თერმორეგულაცია (თერმორე-
გულაციის[ა])

თექვსმეტ-თექვსმეტი; თექ-
ვსმეტ-ჩვიდმეტი

თექვსმეტმარცვლოვანი
(ლექსი)

თვალაუხელო

თვალახელილი

თვალახვეული

თვალბედიტი

თვალდაბინდული

თვალდახუჭული

თვალეზგადმოკარკლული

თვალეზგამოღამებული

თვალთახედვა (თვალთა-
ხედვის[ა])

თვალთვალი

თვალთმაქცი

თვალთმაქცური (თვალთმაქ-
ცურად)

თვალის ახელა; თვალის გახე-
ლა, მ ა გ რ ა მ: თვალახე-
ლილი; თვალგახელილი

თვალის ახვევა, მ ა გ რ ა მ:
თვალახვეული

თვალისმომჭრელი (თვალის-
მომჭრელად)

თვალისჩინი; თვალისჩინდა-
კარგული

თვალის წინ, მ ა გ რ ა მ: თვალ-
წინ

თვალმიუწვდენელი (თვალმი-
უწვდენლად)

თვალმიუწვდომელი (თვალმი-
უწვდომლად)

თვალმოკვრით

თვალმოუცილებლად //

თვალმოუცილებლივ

თვალმოციმციმე (თვალმოციმ-
ციმის[ა])

თვალმოჭუტული

თვალმოხუჭული

თვალნათელი (თვალნათლად//
თვალნათლივ)

თვალჟუჟუნა (თვალჟუჟუ-
ნას[ი])

თვალსაზრისი

თვალსაჩინო (თვალსაჩი-
ნოდ); თვალსაჩინოება
(თვალსაჩინოების[ა])

თვალსაწიერი

თვალს მოსჭრის, მა გ რ ა მ:
თვალისმომჭრელი (თვა-
ლისმომჭრელად)

თვალტანადი

თვალტანადობა (თვალტანა-
დობის[ა])

თვალუწვდენელი; თვალუწ-
ვდენი; თვალუწვდომე-
ლი; თვალუწვდომი

თვალ-ყური (= თვალი და ყუ-
რი), მა გ რ ა მ: თვალყურს
ადევნებს

თვალ-წარბი (თვალ-წარ-
ბის[ა])

თვალწინ, მა გ რ ა მ: თვალის
წინ

თვალხილული

თვალხილულობა (თვალხი-
ლულობის[ა])

თვედათვე, მა გ რ ა მ: თვე-
თვე

თვე-ნახევარი (თვე-ნახევ-
რის[ა]), მა გ რ ა მ: თვენა-
ხევრიანი (შვებულება)

თვითგამორკვევა (თვითგა-
მორკვევის[ა])

თვითგამოცხადებული (რეს-
პუბლიკა)

თვითგანათლება (თვითგა-
ნათლების[ა])

თვითგანვითარება (თვითგან-
ვითარების[ა])

თვითგვემა (თვითგვემის[ა])

თვითდინება (თვითდინე-
ბის[ა])

თვითკონტროლი

თვითკრიტიკა (თვითკრიტიკის[ა])

თვითკრიტიკული (თვითკრიტიკულად)

თვითმარქვია (თვითმარქვის[ი])

თვითმიზანი (თვითმიზნის[ა]); **თვითმიზნური** (თვითმიზნურად)

თვითმკვლელი

თვითმკვლელობა (თვითმკვლელობის[ა])

თვითმმართველობა (თვითმმართველობის[ა])

თვითმომსახურება (თვითმომსახურების[ა])

თვითმხილება (თვითმხილების[ა])

თვითმხილველი (თვითმხილველის[ა])

თვითნაკეთი (თვითნაკეთიდან)

თვითნასწავლი

თვითრეკლამა (თვითრეკლამის[ა])

თვითრწმენა (თვითრწმენის[ა])

თვითღირებულება (თვითღირებულების[ა])

თვითშეგნება (თვითშეგნების[ა])

თვითშემოქმედება (თვითშემოქმედების[ა]); **თვითშემოქმედებითი**

თვითშეფასება (თვითშეფასების[ა])

თვისტომი (თვისტომმა)

თვისტომობა (თვისტომობის[ა])

თითო-თითო (თითო-თითოდ); **თითო-თითოჯერ**

თითო-ოროლა

თითქოსდა

თმაგაშლილი; თმაგაჩეჩილი

თმადავარცხნილი

თმადაუვარცხნელი

თმა-წვერ-ულვაში, მ ა გ რ ა მ:

თმაწვერულვაშიანი; თმაწვერულვაშგაბურძნული

// **თმაწვერულვაშგაბურ-**
მგნილი
თმაჭალარა (თმაჭალარას{ი})
თმახუჭუჭა (თმახუჭუჭას{ი})
თოვლიან-ყინულიანი
თოვლნარევი
თოვლსაწმენდი
თოვლქვეშ
თოვლ-ჭყაპი, მაგრამ: თოვ-
ლჭყაპიანი
თორმეტგოჯა (ნაწლავი)
თორმეტ-ცამეტი
თოფ-იარაღი, მაგრამ: თო-
ფიარაღიანი
თუ არა; თუ არადა
თუგინდ
თუ ვინიცოზაა
თქვენ-თქვენი
თქვენნაირი (თქვენნაირად)
თქვენოდენა (თქვენოდენები)
თქვენხელა (თქვენხელას{ი})
თქმა არ უნდა
-თქო (ეს ნაწილაკი ისეთ სხვა-
თა სიტყვას დაერთვის,

რომელიც მეორე პირმა
უნდა გადმოსცეს. **-თქო**
დეფისით გამოეყოფა სი-
ტყვას, მაგ.: წადი და გი-
ორგის უთხარი, რუსუდა-
ნი გემახის-**თქო**)

თხოვნა-ვედრება (თხოვნა-
ვედრების{ა})

თხოვნა-ხვეწა (თხოვნა-
ხვეწის{ა})

თხუთმეტი [და არა ხუთმე-
ტი, თუთხმეტი]

ი

ია-ვარდი (ია-ვარდის{ა}),
მაგრამ: იავარდებიანი
(გზა)

იავარქმნილი

იავარყოფა (იავარყოფის{ა});
იავარყოფს

იავნანა (იავნანას{ი}); **იავნანი-**
ნა (იავნანინას{ი})

იარაღასხმული

იასამნისფერი (იასამნის-
ფრად)

იაფფასიანი

იბერიულ-კავკასიური (ენე-
ბი)

იგავ-არაკი, მ ა გ რ ა მ: იგავა-
რაკული, მეიგავარაკე

იდაყვდაყრდნობილი (იდაყ-
ვდაყრდნობით)

იდეურ-აღმზრდელობითი

იდეურ-პოლიტიკური

იერსახე (იერსახის{ა})

ივლის-აგვისტო

ივნის-ივლისი (ივნის-ივ-
ლისს)

იისფერი (იისფრად)

იმავედროულად

იმათნაირი (იმათნაირად)

იმგვარი (იმგვარად)

იმგვარივე

იმდაგვარი

იმდროინდელი (იმდრო-
ინდლის {მრ. იმდროინ-
დელები)

იმდღევანდელი (იმდღე-
ვანდლის{ა}, მრ. იმდღე-
ვანდელები)

იმედგადაწყვეტილი; იმედ-
დაკარგული

იმედგაღვიძებული; იმედმი-
ცემული

იმედგაცრუება (იმედგაცრუე-
ბის{ა}); იმედგაცრუებუ-
ლი

იმედმიცემული

იმერ-ამერი

იმთავითვე

იმსიგანე (იმსიგანის{ა})

იმსიგრძე (იმსიგრძის{ა})

იმსიდიდე (იმსიდიდის{ა})

იმსიმაღლე (იმსიმაღლის{ა})

იმსიმძიმე (იმსიმძიმის{ა})

იმსისხო (იმსისხოს{ი})

იმქვეყნად; იმქვეყნიური

იმწამს/იმწამსვე მოვიდა,
მ ა გ რ ა მ: იმ წამს იგონებ-
და

იმწუთას დარეკა, მაგრამ: იმ
წუთს უცდიდა

იმხანად

იმხელა (იმხელას[ი])

ინგლისურ-ქართული (ლექ-
სიკონი)

ინდიმინდი

ინდოევროპული (ენები)

ინტერაქტიური (გამოკითხვა)

ინტერნეტგაზეთი (ინტერ-
ნეტგაზეთთან)

ინტერნეტგამოცემა (ინტერ-
ნეტგამოცემის[ა])

ინტერნეტკაფე (ინტერნეტკა-
ფეს[ი])

ინტერნეტკონკურსი (ინტერ-
ნეტკონკურსს)

ინტერნეტმოსახურება (ინ-
ტერნეტმოსახურების[ა])

ინტერნეტმომხმარებელი (ინ-
ტერნეტმომხმარებლის[ა])

ინტერნეტსივრცე (ინტერ-
ნეტსივრცის[ა])

ინტერნეტტელევიზია (ინ-
ტერნეტტელევიზიის[ა])

იოტისოდენა (იოტისოდე-
ნას[ი])

ისევ და ისევ

ისევ ისე

(ისეთ-ასეთი //) ასეთ-ისეთი

ისეთნაირი (ისეთნაირად)

ის-ის იყო; ეს-ეს არის

ისტორიულ-არქეოლოგიური

ისტორიულ-გეოგრაფიული

ისტორიულ-შედარებითი

იუმორისტულ-სატირული

იურიდიულ-პოლიტიკური

კ

კავშირგაბმულობა (კავშირ-
გაბმულობის[ა])

კავშირგარეშე

კავშირ-ურთიერთობა (კავ-
შირ-ურთიერთობის[ა])

კალათბურთელი (სპორტ.)

კალათბურთი (სპორტ.)

კანონგარეშე

კანონდარღვევა (კანონდარ-
ღვევის[ა])

კანონდებული

კანონზომიერება (კანონზომიერებისა)

კანონმდებელი (კანონმდებლისა)

კანონმდებლობა (კანონმდებლობისა); კანონმდებლობითი; საკანონმდებლო

კანონპროექტი

კანტიკუნტად

კანქვეშ; კანქვეშა

კაპიტალდაბანდება (კაპიტალდაბანდებისა)

კარაქწასმული (პური)

კარგადმყოფი; კარგადმყოფობა (კარგადმყოფობისა)

კარგამოხურული

კარგაღებული

კარისკაცი

კარმიდამო

კარ-ფანჯარა, მ ა გ რ ა მ: კარ-ფანჯრიანი

კარჩაკეტილი (კარჩაკეტილად)

კარჩაკეტილობა (კარჩაკეტილობისა)

კასპიისპირა

კატაბალახა (კატაბალახასა)

კაფე-ბარი

კაფე-რესტორანი (კაფე-რესტორნისა)

კაცთმოყვარე (კაცთმოყვარისა)

კაცთმოყვარეობა (კაცთმოყვარეობისა)

კაცთმომღული (კაცთმომღულისა)

კაცთმომღულებობა (კაცთმომღულებობისა)

კაციან-ქალიანად

კაცისკვლა (კაცისკვლისა)

კაცისმკვლელი

კაცისმკვლელობა (კაცისმკვლელობისა)

კაციშვილი

კაციჭამია (კაციჭამიასა)

კაციჭამიობა (კაციჭამიო-
ბის[ა])

კბილებზაცვივნილი // კბი-
ლებზაცვენილი

კდემამოსილი; კდემამოსი-
ლება (კდემამოსილე-
ბის[ა])

კედლებზამონგრეული

კეთილგანწყობილება (კე-
თილგანწყობილების[ა])

კეთილგანწყობილი (კეთილ-
განწყობილად)

კეთილგონიერება (კეთილ-
გონიერების[ა])

კეთილგონიერი

კეთილგონიერული (კეთილ-
გონიერულად)

კეთილდღეობა (კეთილდღე-
ობის[ა])

კეთილთვისებიანი

კეთილინებეთ (თქვენ) [და
ა რ ა ნება იბოძეთ], მ ა გ -
რ ა მ: ნება მიბოძეთ (მე)

კეთილისმყოფელი (კეთი-
ლისმყოფლის[ა])

კეთილმეზობლური (კეთილ-
მეზობლურად)

კეთილმოსურნე (კეთილმო-
სურნის[ა])

კეთილმოსურნეობა (კეთილ-
მოსურნეობის[ა])

კეთილმოწყობა (კეთილმო-
წყობის[ა])

კეთილმოწყობილი (კეთილ-
მოწყობილად)

კეთილსინდისიერება (კე-
თილსინდისიერების[ა])

კეთილსინდისიერი (კეთილ-
სინდისიერად)

კეთილშობილება (კეთილშო-
ბილების[ა])

კეთილშობილი

კეთილშობილური (კეთილ-
შობილურად)

კენჭისყრა (კენჭისყრის[ა])
[და ა რ ა კენჭისყრები]

კერპთაყვანისმცემელი (კე-
რპთაყვანისმცემლის[ა])

კერძომესაკუთრული

კერძომეურნეობრივი

კვაზიმეცნიერული

კვალდაკვალ

კვამლისფერი (კვამლის-
ფრად)

კვერცხუჯრედი

კვირადლე (კვირადლისა)

კვირადლეობით

კვირა-ნახევარი (კვირა-ნახე-
ვისა), მ ა გ რ ა მ: კვირანა-
ხევრიანი

კვირაცხოვლობა (კვირაცხოვ-
ლობისა)

კვლავწარმოება (კვლავწარ-
მოებისა)

კვლევა-ძიება, მ ა გ რ ა მ:
კვლევაძიებითი

კი არადა (ის კი არადა...)

კიბე-კიბე

კითხვა-კითხვით

კითხვა-პასუხი

კილოვატსაათი

კილოკავი

კილომეტრ-ნახევარი (კილო-

მეტრ-ნახევრისა), მ ა გ -
რ ა მ: კილომეტრნახევრია-
ნი

კილო-ნახევარი (კილო-ნა-
ხევრისა), მ ა გ რ ა მ: კი-
ლონახევრიანი

კინოპარატურა (კინოპარა-
ტურისა)

კინოგადამღები

კინოგადაღება (კინოგადაღე-
ბისა)

კინოგამოშვება (კინოგამოშვე-
ბისა)

კინოდარბაზი (კინოდარბაზ-
ზე)

კინოდოკუმენტალისტი

კინოდოკუმენტი

კინოდრამატურგი; კინოდრა-
მატურგია (კინოდრამა-
ტურგიისა)

კინოდრამატურგიული

კინოეკრანი

კინოეპიზოდი

კინოფარსკვლავი

კინოთეატრი

კინოკადრი

კინოკამერა (კინოკამერისა)

კინოკარიერა (კინოკარიერისა)

კინოლენტი

კინომაყურებელი (კინომაყურებლისა)

კინომსახიობი: კინომსახიობური

კინონარკვევი

კინოობიექტივი

კინოოპერატორი

კინოპანორამა (კინოპანორამისა)

კინოპროგრამა (კინოპროგრამისა)

კინოჟურნალი

კინორეჟისორი: კინორეჟისორული

კინოსეანსი (კინოსეანსს)

კინოსიუჟეტი

კინოსტუდია (კინოსტუდიისა)

კინოფესტივალი (კინოფესტივალისა)

კინოფილმი (კინოფილმმა)

კინოფირი

კინოქრონიკა (კინოქრონიკისა)

კინოხელოვანი (კინოხელოვანისა)

კინოხელოვნება (კინოხელოვნებისა)

კინწისკვრით

კისკისი (კისკისს)

კისრისტეხით

კლასგარეშე (კითხვა)

კლდე-ღრე

კლინიკურ-დიაგნოსტიკური
[და ა რ ა კლინიკურ-დიაგნოსტიური]

კლიპმეიკერი (კლიპმეიკერისა)

კლიტედადებული

კნაწაკნუწი (კნაწაკნუწით)

კონგრესმენი

კონტრდაზვერვა (კონტრდაზვერვის[ა])
 კონტრდარტყმა (ს კ ო რ ტ.)
 კონტრთამაში (ს კ ო რ ტ.)
 კონტრიერიში (კონტრიერიში)
 კონტრმანევრი: კონტრმანევრული
 კონტროლქვეშ
 კონტრშეტევა (კონტრშეტევის[ა])
 კონტრწინადადება (კონტრწინადადების[ა])
 კრემისფერი (კრემისფრად)
 კუდამოძუებული (კუდამოძუებულად)
 კუთხე-კუნჭული
 კულტმასობრივი
 კულტურულ-საგანმანათლებლო
 კუჭ-ნაწლავი
 კუჭქვეშა (ჯირკვალი)

ლ
 ლათინურ-ამერიკული [დაარა ლათინო-ამერიკული] (ცეკვა...)
 ლალისფერი (ლალისფრად)
 ლანძღვა-გინება (ლანძღვა-გინების[ა])
 ლაჟვარდისფერი (ლაჟვარდისფრად)
 ლარი: ხუთლარიანი, მაგრამ: 5-ლარიანი
 ლელობურთი: ლელობურთელი
 ლექცია-საუბრები (მ რ.)
 ლექცია-სემინარ(ებ)ი
 ლიმიტგარეშე
 ლიმონისფერი (ლიმონისფრად)
 ლიტერატურულ-ენობრივი
 ლიტერატურულ-ისტორიული
 ლიტერატურულ-მეცნიერული
 ლიტკაფე (ლიტკაფეს[ი])

ლიტრ-ნახევარი [დ ა ა რ ა
ლიტრა-ნახევარი], მ ა გ -
რ ა მ: ლიტრნახევრიანი

ლოგიკურ-ფორმალური
(ლოგიკურ-ფორმალუ-
რად)

ლოდქვეშ

ლოყა-ნიკაპი

ლოყაწითელი; ლოყაწითელა

ლოცვა-კურთხევა (ლოცვა-
კურთხევისა})

ლუკმაპური, მ ა გ რ ა მ: ერთი
ლუკმა პური/მჭადი...

ლურჯთვალა; ლურჯთვალე-
ბიანი

ლურჯ-მწვანე (ლურჯ-მწვა-
ნისა})

მ

მდაადმრული

მდადაკარგული

მავთულხლართი (მავთულ-
ხლართთან)

მათემატიკურ-ტექნიკური
(დისციპლინები)

მაინცდამაინც

მაის-ივნისი (მაის-ივნისს)

მაკროეკონომიკა (მაკროეკო-
ნომიკისა})

მაკროეკონომიკური

მაკროკლიმატი

მაკრორელიეფი

მაკროსეისმური

მაკროსტრუქტურა (მაკროსტ-
რუქტურისა})

მალიმალ, მ ა გ რ ა მ: მალ-
მალ, მალ-მალე

მამაზეციერი

მამაკაცი: მამაკაცური

მამამთავარი (მამამთავრისა})

მამამთილი

მამა-პაპა, მ ა გ რ ა მ: მამაპაპუ-
რი; მამაპაპისეული

მამასახლისი (მამასახლისს)

მამა-შვილი, მ ა გ რ ა მ: მამაშ-
ვილური; მამაშვილობა

მამაჩემი (მამაჩემმა); მამაშენი;
მამამისი (მამამისს)...

მამიდა (მამიდის[ა], შინაურულად მამიდას[ი])

მამიდაშვილი

მამიდაშვილობა (მამიდაშვილობის[ა])

მამინაცვალი (მამინაცვლის[ა])

მამისერთა (მამისერთას[ი])

მამულ-დედული, მ ა გ რ ა მ:
უმამულდედულო

მამულიშვილი; მამულიშვილური

მანქანათმშენებლობა (მანქანათმშენებლობის[ა])

მანქანა-იარაღები (მანქანა-იარაღების[ა])

მანჭვა-გრეხა [დ ა ა რ ა მ ა ნ-ჭვა-გრეხვა]

მარადმწვანე (მარადმწვანის[ა])

მარადჟამს

მართვა-გამგეობა (მართვა-გამგეობის[ა])

მართკუთხა (მართკუთხას[ი])

მართკუთხედი

მართლმადიდებელი (მართლმადიდებლის[ა])

მართლმადიდებლობა (მართლმადიდებლობის[ა]);

მართლმადიდებლური
(მართლმადიდებლურად)

მართლმეტყველება (მართლმეტყველების[ა])

მართლმორწმუნე (მართლმორწმუნის[ა])

მართლმსაჯულება (მართლმსაჯულების[ა])

მართლწერა (მართლწერის[ა])

მართლწერა-მართლმეტყველება (მართლწერა-მართლმეტყველების[ა])

მართლწესრიგი

მარტოდმარტო

მარტომყოფი

მარტორქა (მარტორქის[ა])

მარტოსული

მარტოხელა (მარტოხელას[ი])

მარცვალ-მარცვალ

მარცვლისოდენა (მარცვლისო-
დენას[ი])

მარწყვისფერი (მარწყვის-
ფრად)

მარჯნისფერი (მარჯნის-
ფრად)

მასტერკლასი (მასტერკლასს)

მატჩრევანში (ს პ ო რ ტ.)

მაღალიდეური (მაღალიდეუ-
რად)

მაღალკვალიფიციური (მა-
ღალკვალიფიციურად)

მაღალკვალიფიციურობა (მა-
ღალკვალიფიციურო-
ბის[ა])

მაღალ-მაღალი (მაღალ-მაღ-
ლის[ა])

მაღალმთიანი

მაღალმოქალაქეობრივი

მაღალმხატვრული (მაღალ-
მხატვრულად)

მაღალფარდოვანი (მაღალ-
ფარდოვნად)

მაღალქუსლიანი

მაღალყელიანი

მაღალჩინოსანი (მაღალჩი-
ნოსნის[ა])

მაღალხარისხოვანი (მაღალხა-
რისხოვნად)

მაღლა-მაღლა

მაყვლისფერი (მაყვლის-
ფრად)

მახვილგონიერება (მახვილ-
გონიერების[ა])

მახვილგონიერული (მახ-
ვილგონიერულად)

მახვილსიტყვაობა (მახვილ-
სიტყვაობის[ა])

მაჯისცემა (მაჯისცემის[ა])

მეგაპროექტი

მეგაშოუ

მედდა (მედდის[ა])

მედიაბაზარი (მედიაბაზ-
რის[ა])

მედიაბიზნესი (მედიაბიზ-
ნესს)

მედიაენა (მედიაენის[ა])

მედიაკომპანია (მედიაკომპა-
ნიის[ა])

მედიამონიტორინგი

მედიაპარტნიორი

მედიაპროდუქცია

მედიასივრცე (მედიასივ-
რცის[ა])

მედიატრენდი

მედიაცენტრი

მედიაწიგნიერება

მედიახელოვნება

მედიაჰოლდინგი

მედლეხვალიე

მეთერთმეტე-მეთორმეტე
საუკუნეები, შდრ. მე-11-
12 საუკუნეები

მეთექვსმეტედღინალი
(ს კ ო რ ტ.)

მეიგავარაკე (მეიგავარაკის[ა])

მელაკუდა (მელაკუდას[ი])

მელოდრამა (მელოდრა-
მის[ა])

მელოდრამული

მეოთხედღინალი (ს კ ო რ ტ.)

მეოთხედღინალური
(ს კ ო რ ტ.)

მეოთხე-მეხუთე (მეოთხე-მე-
ხუთის[ა])

მეორენაირი (მეორენაირად)

მეორეხარისხოვანი (მეორეხა-
რისხოვნად)

მერვეკლასელი, მაგრამ: მერვე
კლასი

მერვედღინალი (ს კ ო რ ტ.)

მერვედღინალური
(ს კ ო რ ტ.)

მესიჯბოქსი (მესიჯბოქსს)

მეტ-ნაკლები, მ ა გ რ ა მ:
მეტნაკლებობა

მეტისმეტი (მეტისმეტად)

მეტრ-ნახევარი (მეტრ-ნახევ-
რის[ა]), მ ა გ რ ა მ: მეტ-
რნახევრიანი

მეტსახელი

მეტყველებაშეზღუდული

მეტწილად

მეტხანს; მეტჯერ

მეფე-დედოფალი (მეფე-დე-
დოფლის[ა])

მეფე-პატარძალი (მეფე-პატარ-
ძლისა))

მეცნიერ-თანამშრომელი (მე-
ცნიერ-თანამშრომლისა))

მეცნიერულ-პედაგოგიური

მეცნიერულ-შემოქმედებითი

მეხილეობა-მეზოსტნეობა (მე-
ხილეობა-მეზოსტნეო-
ბისა))

მზადყოფნა (მზადყოფნისა))

მზედაკრული

მზემოკიდებული

მზენაკრავი

მზესუმზირა (მზესუმზი-
რასა))

მზეჭაბუკი

მზისგული

მთა-ბარი, მ ა გ რ ა მ: მთაბარი-
ანი

მთაგრეხილი

მთა-ველი, მ ა გ რ ა მ: მთავე-
ლიანი

მთავარანგელოზი (მთავარან-
გელოზზე)

მთავარეპისკოპოსი (მთავარე-
პისკოპოსს)

მთავარმართებელი (მთავარ-
მართებლისა))

მთავარსარდალი (მთავარსარ-
დლისა))

მთაკაცი

მთამადნეული

მთა-მთა

მთამსვლელი

მთელ-მთელი (მთელ-მთე-
ლად)

მთის ძირი, მ ა გ რ ა მ: მთისძი-
რა

მიაზნ-მოაზნევს; მიაზნ-მოაზ-
ნია; მიუზნ-მოუზნევია; მი-
ეზნ-მოეზნია

მიავლ-მოავლევს; მიავლ-მო-
ავლო; მიუვლ-მოუვლია;
მიევლ-მოევლო

მიათვალიერ-მოათვალიერ-
რებს; მიათვალიერ-მოათ-
ვალიერა; მიუთვალიერ-
მოუთვალიერებია; მიეთ-
ვალიერ-მოეთვალიერე-

ბინა // მიათვალ-მოათვა- ლიერებს; მიათვალ-მო- ათვალიერა; მიუთვალ- მოუთვალიერებია; მიეთ- ვალ-მოეთვალიერებინა	მიზანდასახული (მიზანდასა- ხულად)
მიასწორ-მოასწორებს; მიას- წორ-მოასწორა; მიუსწორ- მოუსწორებია; მიესწორ- მოესწორებინა	მიზანმიმართული (მიზანმი- მართულად)
მიატარ-მოატარებს; მიატარ- მოატარა; მიუტარ-მოუტარ- ებია; მიეტარ-მოეტარები- ნა	მიზანსცენა (მიზანსცენის[ა])
მიბნევ-მობნევა	მიზანსწრაფვა (მიზანსწრაფ- ვის[ა])
მიბრუნ-მობრუნება	მიზანშეუწონელი (მიზანშეუ- წონლად)
მიგრებილ-მოგრებილი	მიზანშეუწონლობა (მიზანშე- უწონლობის[ა])
მიდი-მოდის; მიდი-მოდით- და; მიდი-მოდითდე	მიზანშეწონილი (მიზანშეწო- ნილად)
მიედებ-მოედება // მიედ-მოე- დება; მიედ-მოედო; მი- სდებ-მოსდებია; მისდებ- მოსდებოდა	მიზანშეწონილობა (მიზანშე- წონილობის[ა])
მიზანაუცდენელი (მიზანაუც- დენლად)	მიზეზ-მიზეზ
	მიზეზზედეგობრივი
	მითქმა-მოთქმა (მითქმა-მო- თქმის[ა])
	მიივლ-მოივლის; მიიარ-მოი- არა; მიუვლ-მოუვლია; მი- ევლ-მოევლო
	მიისვ-მოისვამს; მიისვ-მოის- ვა; მიუსვ-მოუსვამს [/// მი-

უსვ-მოუსვია]; მიესვ-მო-
ესვა

მიიქნევ-მოიქნევს // მიიქნ-მო-
იქნევს; მიიქნივ-მოიქნია //
მიიქნ-მოიქნია; მიუქნევ-
მოუქნევია // მიუქნ-მოუქ-
ნევია; მიექნივ-მოექნია //
მიექნ-მოექნია

მიიხედ-მოიხედავს; მიიხედ-
მოიხედა; მიუხედ-მოუხე-
დავს [// მიუხედ-მოუხე-
დია]; მიეხედ-მოეხედა

მიკიბ-მოკიბავს; მიკიბ-მოკი-
ბა; მიუკიბ-მოუკიბავს [//
მიუკიბ-მოუკიბია]; მიე-
კიბ-მოეკიბა

მიკიბ-მოკიბვა; მიკიბულ-მო-
კიბული (მიკიბულ-მოკი-
ბულად)

მიკროავტობუსი (მიკროავ-
ტობუსს)

მიკრობიოლოგია (მიკრობიო-
ლოგიის[ა])

მიკროკლიმატი: მიკროკლი-
მატური

მიკროორგანიზმები (მ რ.)

მიკრორაიონი

მიკროსისტემა (მიკროსისტე-
მის[ა])

მიკროსტრუქტურა (მიკროს-
ტრუქტურის[ა])

მილანძლ-მოლანძლავს; მი-
ლანძლ-მოლანძლა; მიუ-
ლანძლ-მოულანძლავს [// მი-
ულანძლ-მოულანძლია];
მიელანძლ-მოელანძლა

მილეწილ-მოლეწილი

მილეწ-მოლეწავს; მილეწ-მო-
ლეწა; მიულეწ-მოულეწავს
[// მიულეწ-მოულეწია];
მიელეწ-მოელეწა

მილილიტრი

მილიმეტრი

მილიონ-ნახევარი (მილიონ-
ნახევრის[ა]), მ ა გ რ ა მ: მი-
ლიონნახევრიანი

მიმავალ-მომავალი

მიმალულ-მომალული

მიმატება-გამოკლება (მიმატე-
ბა-გამოკლების[ა])

მიმსვლელ-მომსვლელი

მიმტან-მომტანი

მიმტვრულ-მომტვრული

მიმყვან-მომყვანი

მინგრევ-მონგრევა; მინგრე-
ულ-მონგრეული

მინდორ-ველი

მინდორ-მინდორ

მინებჩალეწილი

მინებჩასმული

მინიმარკეტი

მირბი-მორბის; მირბი-მო-
რბოდა; მირბი-მორბოდეს

მირეკ-მორეკავს; მირეკ-მო-
რეკა; მიურეკ-მოურეკავს
[// მიურეკ-მოურეკია]; მი-
ერეკ-მოერეკა

მირონცხება (მირონცხებისა)

მირონცხებული; მირონნა-
ცხები

მისასვლელ-მოსასვლელი (მი-
სასვლელ-მოსასვლელად)

მისახვევ-მოსახვევი

მისდაუნებურად

მისვლა-მოსვლა (მისვლა-მო-
სვლისა)

მისწევ-მოსწევს; მისწი-მო-
სწია; მიუწევ-მოუწევია;
მიეწ-მოეწია

მიტან-მოტანა (მიტან-მოტა-
ნისა); მიტანილ-მოტანი-
ლი

მიტრიალ-მოტრიალდება; მი-
ტრიალ-მოტრიალდა; მი-
ტრიალ-მოტრიალებულა;
მიტრიალ-მოტრიალებუ-
ლიყო

მიფანტ-მოფანტავს; მიფანტ-
მოფანტა; მიუფანტ-მოუ-
ფანტავს [// მიუფანტ-მო-
უფანტია]; მიეფანტ-მოე-
ფანტა

მიფანტულ-მოფანტული (მი-
ფანტულ-მოფანტულად)

მიღრეცილ-მოღრეცილი (მი-
ღრეცილ-მოღრეცილად)

მიყვან-მოყვანა (მიყვან-მო-
ყვანისა)

მიყიდ-მოყიდის; მიყიდ-მო-
ყიდა; მიუყიდ-მოუყიდა;

მიეყიდ-მოეყიდა
 მიყრა-მოყრა; მიყრილ-მო-
 ყრილი (მიყრილ-მოყრი-
 ლად)
 მიყრი-მოყრის; მიყარ-მოყარა;
 მიუყრ-მოუყრია; მიეყარ-
 მოეყარა
 მიწა-წყალი (= მიწა და წყა-
 ლი), მა გ რ ა მ: ჩემი მიწა-
 წყალი (= სამშობლო)
 მიწევ-მოწევა (მიწევ-მოწე-
 ვის[ა])
 მიწერ-მოწერა (მიწერ-მოწე-
 რის[ა]); მიწერილ-მოწერი-
 ლი
 მიწის ზემოთ, მა გ რ ა მ: მი-
 წისზედა
 მიწისმზომელი (მიწისმზომ-
 ლის[ა])
 მიწისფერი (მიწისფრად)
 მიწისქვეშა (მიწისქვეშას[ი])
 მიწისძვრა (მიწისძვრის[ა])
 მიხვევ-მოხვევა (მიუხვ-მოუხ-
 ვევს); მიხვეულ-მოხვეუ-
 ლი

მიხრა-მოხრა [და ა რ ა მი-
 ხვრა-მოხვრა]
 მიჰყვებ-მოჰყვება; მიჰყვა-მო-
 ჰყვა; მიჰყოლ-მოჰყოლია;
 მიჰყოლ-მოჰყოლოდა
 მკერდგაღელილი
 მკერდქვეშ
 მკლავბჯენი (ს კ ო რ ტ.)
 მკლავებგაშლილი
 მკლავებდაკაპიწებული
 მკლავქუსლური (შუასარმა)
 (ს კ ო რ ტ.)
 მკლავყირა (ს კ ო რ ტ.)
 მკლავგაკეტილი მოგვერდი
 (ს კ ო რ ტ.)
 მკლავჭიდი (ს კ ო რ ტ.)
 მნიშვნელოვანწილად
 მოგება-წაგება (მოგება-წაგე-
 ბის[ა])
 მოვარდისფრო (მოვარდის-
 ფროდ)
 მოვლა-აღზრდა (მოვლა-აღ-
 ზრდის[ა])
 მოვლა-დამუშავება (მოვლა-
 დამუშავების[ა])

მოვლა-დაცვა (მოვლა-დაცვისა)

მოვლა-პატრონობა (მოვლა-პატრონობისა)

მოვლა-შენახვა (მოვლა-შენახვისა)

მოთმინებადაკარგული

მოთქმა-გოდება (მოთქმა-გოდებისა)

მოკლევადიანი

მოკლევკებიანი

მოკლემეტრაჟიანი (ფილმი)

მოკლე-მოკლე (მოკლე-მოკლედ)

მოკლესახელოებიანი (კაბა...)

მოლარე-ინკასატორი

მოლარე-ოპერატორი

მომყავო-მოტკბო

მომსვლელ-წამსვლელი

მონათმფლობელობა (მონათმფლობელობისა); მონათმფლობელური

მორალურ-ეთიკური

მორთვა-მოკაზმვა; მორთულ-

მოკაზმული (მორთულ-მოკაზმულად)

მოტკბო-მომყავო

მოტობურთი (// მოტობოლი) (სპორტ.)

მოტოდრომი (სპორტ.)

მოტომრბოლელი (სპორტ.)

მოტორბოლა (სპორტ.)

მოტოსპორტი

მოღლილ-მოქანცული

მოყვითალო-მომწვანო

მრავალადგილიანი

მრავალაზროვანი (მრავალაზროვნად)

მრავალათასიანი

მრავალბინიანი

მრავალგვარი (მრავალგვარად)

მრავალგზის; მრავალგზისი

მრავალკუთხედი

მრავალმნიშვნელობიანი (სიტყვა) – მრავალმნიშვნელოვანი (დიმილი...)

მრავალმხრივ	მრავალტომიანი (ლექსიკონი)
მრავალმხრივი (მრავალმხრი- ვად)	მრავალფეროვანი (მრავალფე- როვნად)
მრავალნაირი (მრავალნაი- რად)	მრავალფეროვნება (მრავალ- ფეროვნებისა)
მრავალნაირობა (მრავალნაირ- ობისა)	მრავალშვილიანი (დედა...)
მრავალნაცადი	მრავალცოლიანობა (მრავალ- ცოლიანობისა)
მრავალნიშნა (მრავალნიშ- ნასა)	მრავალწერტილი
მრავალყამიერი	მრავალწლიანი; მრავალწლო- ვანი
მრავალყანრიანი	მრავალჭიდი (ს კ ო რ ტ.)
მრავალრიცხოვანი (მრავალ- რიცხოვნად)	მრავალჭირნახული
მრავალსართულიანი	მრავალხმიანი
მრავალსაუკუნოვანი	მრავალჯერადი
მრავალსახე (მრავალსახისა)	მრავლისმეტყველი (მრავ- ლისმეტყველად)
მრავალსახეობა (მრავალსახე- ობისა)	მსაჯთა კოლეგია (ს კ ო რ ტ.)
მრავალსახოვნება (მრავალსა- ხოვნებისა)	მსგავსება-განსხვავება (მსგავ- სება-განსხვავებისა)
მრავალსერიიანი [და ა რ ა მრავალსერიანი] (ფილმი)	მსმენელ-მაყურებელი (მსმე- ნელ-მაყურებლისა)
მრავალსულიანი (ოჯახი)	მსოფლმხედველობა (მსოფლ- მხედველობისა)

მსხვილ-მსხვილი (მსხვილ-
მსხვილად)

მსჯავრდადება (მსჯავრდა-
დების[ა])

მსჯავრდადებული [და ა რ ა
მსჯავრდებული]

მსჯავრმდებელი (მსჯავრმდებ-
ლის[ა])

მტერსასრუტი

მტრედისფერი (მტრედის-
ფრად)

მტრობა-ქიშობა (მტრობა-ქიშ-
პობის[ა])

მუდმივმოქმედი [და ა რ ა
მუდმივმოქმედი]

მუსიკათმცოდნე (მუსიკათ-
მცოდნის[ა])

მუქთახორა (მუქთახორას[ი])

მუშტი-კრივი

მუხლბჯენი (ს პ ო რ ტ.)

მუხლმოყრა (მუხლმოყრით)

მღვდელ-დიაკონი (მღვდელ-
დიაკვნის[ა])

მღვდელთუხუცესი

(მღვდელთუხუცესს)

მღვდელმთავარი (მღვდელ-
მთავრის[ა])

მყიდველ-გამყიდველი
(მყიდველ-გამყიდვე-
ლის[ა])

მშვიდობისმოყვარე (მშვიდო-
ბისმოყვარის[ა])

მშვილდ-ისარი (მშვილდ-ის-
რის[ა])

მშიერ-მწყურვალი (მშიერ-
მწყურვალის[ა])

მცირეაზიელი; მცირეაზიური

მცირეასაკოვანი

მცირემნიშვნელოვანი

მცირემოსავლიანობა (მცირე-
მოსავლიანობის[ა])

მცირემცოდნე (მცირემცოდ-
ნის[ა])

მცირემცოდნეობა (მცირემ-
ცოდნეობის[ა])

მცირერიცხოვანი (მცირერი-
ცხოვნად)

მცირერიცხოვნობა (მცირერი-
ცხოვნობის[ა])

მცირეწლოვანი (მცირეწლოვ-
ნის[ა])

მძიმე-მძიმედ

მძლეთამძლე (მძლეთამ-
ძლის[ა])

მძლეთამძლეობა (მძლეთამ-
ძლეობის[ა])

მწკრივ-მწკრივად

მჭევრმეტყველი (მჭევრმე-
ტყველის[ა])

მხარდამჭერი

მხარდამხარ

მხარდაჭერა (მხარდაჭე-
რის[ა]), მ ა გ რ ა მ: მხარის
დაჭერა

მხარილლივი მოგვერდი
(ს კ ო რ ტ.)

მხარილლივი შუაკაური
(ს კ ო რ ტ.)

მხარ-თემო

მხარყირა (მხარყირის[ა])
(ს კ ო რ ტ.)

მხატვრობა-ქანდაკება (მხატ-
ვრობა-ქანდაკების[ა])

მხატვრულ-იდეური

მხატვრულ-ლიტერატურუ-
ლი

მხატვრულ-შემოქმედებითი

მხედართმთავარი (მხედართ-
მთავრის[ა])

მხოლოდ და მხოლოდ

მხოლოდღა

მხოლოდშობილი

მხრებჩამოყრილი

ნ

ნაამაგარ-ნაშრომი (ნაამაგარ-
ნაშრომმა)

ნაახალწლევს

ნაბადმოხვეული

ნაბადწამოხურული

ნაბიჯ-ნაბიჯ

ნაგლეჯ-ნაგლეჯ

ნაგლეჯ-ნაგლეჯი

ნადირ-ფრინველი (ნადირ-

ფრინველის[ა])
ნავთობგადასამუშავებელი
 (ნავთობგადასამუშავებ-
 ლის[ა])
ნავთობკომპანია (ნავთობკომ-
 პანიის[ა])
ნავთობმომარაგება (ნავთობმო-
 მარაგების[ა])
ნავთობპროდუქტი
ნავთობსადენი
ნავსადგური
ნავსაშენი
ნათელვყოფ [და ა რ ა ვნა-
 თელვყოფ, ვნათელვყოფ]
ნათელ-მირონი, მ ა გ რ ა მ: ნა-
 თელმირონობა
ნათელმოსილი
ნათელსაყოფად
ნათელს (მო)ჰფენს
ნათელყოფა (ნათელყოფის[ა])
ნათელყოფს; ნათელყო; ნათე-
ლუყვია; ნათელეყო
ნათესავ-მეგობარი (ნათესავ-
 მეგობრის[ა])

ნათლიამისი (ნათლიამისს);
ნათლიაშენი; ნათლიაჩემი
 (ნათლიაჩემმა)...

ნათლიდედა (ნათლიდე-
 დის[ა])
ნათლიმამა (ნათლიმამის[ა])
ნათლისმცემელი (ნათლის-
 მცემლის[ა])
ნათლისღება (ნათლისღე-
 ბის[ა])
ნათლისცემა (ნათლისცე-
 მის[ა])
ნაირ-ნაირი (ნაირ-ნაირად)
ნაირსახეობა (ნაირსახეო-
 ბის[ა])
ნაირფეროვნება (ნაირფეროვ-
 ნების[ა])
ნაკლებავტორიტეტიანი // ნა-
 კლებავტორიტეტული,
 მ ა გ რ ა მ: ნაკლებად ავტო-
 რიტეტული
ნაკლებგავრცელებული,
 მ ა გ რ ა მ: ნაკლებად გა-
 რცელებული
ნაკლებგანვითარებული,

მაგრამ: ნაკლებად გან- ვითარებული	ნარკომოვაჭრე (ნარკომოვაჭ- რის[ა])
ნაკლებკვალიფიციური, მაგრამ: ნაკლებად კვა- ლიფიციური	ნარკოპოლიტიკა (ნარკოპო- ლიტიკის[ა])
ნაკლებმნიშვნელოვანი, მაგ - რამ: ნაკლებად მნიშვნე- ლოვანი	ნასვამ-ნაჭამი (ნასვამ-ნაჭამმა)
ნაკლებმომზადებული, მაგ - რამ: ნაკლებად მომზადე- ბული	ნატეხ-ნატეხ
ნაკლებმოსავლიანი, მაგ - რამ: ნაკლებად მოსავლი- ანი	ნატვრისთვალი (ნატვრის- თვლის[ა])
ნაკუწ-ნაკუწ	ნატვრის ხე (ნატვრის ხის[ა])
ნამუსგარეცხილი	ნატურანაზღაურება (ნატუ- რანაზღაურების[ა])
ნაპირ-ნაპირ	ნაფლეთ-ნაფლეთ
ნარგავ-ნათესი (ნარგავ-ნა- თესს)	ნაღვაწ-ნაშრომი (ნაღვაწ-ნა- შრომმა)
ნარინჯისფერი (ნარინჯის- ფრად)	ნაღმსატყორცნი
ნარკობიზნესი (ნარკობიზ- ნესს)	ნაყარნუყარი
ნარკოდანაშაული	ნაშენ-ნაგები
ნარკოდილერი	ნაშრომ-ნაამაგარი
	ნაშრომ-ნადაგი
	ნაშრომ-ნაღვაწი
	ნაცრისფერი (ნაცრისფრად)
	ნაწვავ-ნადაგი
	ნაწვალ-ნატანჯი
	ნაწილ-ნაწილ

ნაწყვეტ-ნაწყვეტ (ნაწყვეტ-ნა-წყვეტად)

ნაჭერ-ნაჭერ

ნახევარბრუნი (ს პ ო რ ტ.)

ნახევარკილოიანი

ნახევარკოლონა (ს პ ო რ ტ.)

ნახევარკუნძული

ნახევარლიტრიანი

ნახევარმეტრიანი

ნახევარმთვარე (ნახევარ-მთვარის[ა])

ნახევარმცველი (ს პ ო რ ტ.)

ნახევარ-ნახევარი

ნახევარსაათიანი

ნახევარსაუკუნე (ნახევარსაუ-კუნის[ა]); ნახევარსაუკუ-ნოვანი

ნახევარსფერო

ნახევარფაბრიკატი

ნახევარფინალი (ს პ ო რ ტ.)

ნახევარფინალური
(ს პ ო რ ტ.)

ნახევარწრე (ს პ ო რ ტ.)

ნახევარხიდი (ს პ ო რ ტ.)

ნახევარჯდომი (ს პ ო რ ტ.)

ნახნავ-ნათესი (ნახნავ-ნა-თესს)

ნახშირწყლები (მ რ.)

ნგრევა-შენება (ნგრევა-შენე-ბის[ა])

ნებადართული

ნებადაურთველი // ნებადა-ურთავი

[ნება იბოძეთ კ ი ა რ ა] კეთი-ლინებეთ (თქვენ)

ნება-სურვილი

ნებაყოფლობა (ნებაყოფლო-ბის[ა]); ნებაყოფლობითი;
ნებაყოფლობით

ნებისყოფა (ნებისყოფის[ა])

ნევროპათია (ნევროპათი-ის[ა])

ნევროპათოლოგი

ნევროპათოლოგია (ნევროპა-თოლოგიის[ა]); ნევროპა-თოლოგიური

ნეიროქირურგი

ნეიროქირურგია (ნეიროქი-
რურგიის[ა]); ნეიროქი-
რურგიული

ნელთბილი (ნელთბილად)

ნელ-ნელა, ნელა-ნელა,
მ ა გ რ ა მ: ნელწელაობით

ნეორეალიზმი (ნეორეალიზმ-
მა)

ნეორომატიზმი (ნეორომა-
ტიზმმა)

ნეფე-დედოფალი (ნეფე-დე-
დოფლის[ა]); ნეფე-პატარ-
ძალი (ნეფე-პატარ-
ძლის[ა])

ნიადაგამოცლილი

ნიადაგმცოდნეობა (ნიადაგ-
მცოდნეობის[ა])

ნიავექარი

ნირშეცვლილი

ნისლიან-ბურუსიანი

ნიტროგლიცერინი

ნილაბაფარებული

ნილაბახდილი

ნილაბქვეშ

ნიშან-თვისება (ნიშან-თვისე-
ბის[ა])

ნიშანსვეტი

ნიშანწყალი (ნიშანწყლის[ა])

ნოემბერ-დეკემბერი (ნოემბერ-
დეკემბრის[ა])

ნოკაუტისისტემა (ს კ ო რ ტ.)

ნუგეშისმცემელი (ნუგეშის-
მცემლის[ა])

ნუგეშისცემა (ნუგეშისცე-
მის[ა]); ნუგეშსაცემი (ნუ-
გეშსაცემმა)

ნუგეშმიხდილი

ნუკლეინმჟავები (მ რ.)

ნურაფერი (ნურაფრის[ა])

ნურსად

ნურც ერთი და ნურც მეორე,
მ ა გ რ ა მ: ნურცერთი
(თქვენგანი/ჩვენგანი...)

ნულარავინ (მ ი ც., ნ ა თ. ნულა-
რავის)

ნულარასოდეს

ნულარაფერი (ნულარაფ-
რის[ა])

ნულარსად

ო

ოთხი ათასი (ოთხი ათასს)
 ოთხი-ხუთი
 ოთხკუთხა (ოთხკუთხას[ი])
 ოთხკუთხედი
 ოთხმოცდაათი; ოთხმოცდა-
 თერთმეტი...
 ოთხ-ნახევარი (ოთხ-ნახევ-
 რის[ა])
 ოთხ-ოთხი
 ოთხსართულიანი, მაგრამ:
 4-სართულიანი
 ოთხტაცი (სპორტ.)
 ოთხტომიანი; ოთხტომეული
 ოთხფეხა (ოთხფეხას[ი]);
 ოთხფეხი (ოთხფეხის[ა])
 ოთხშაბათი; ოთხშაბათობით
 ოთხწელიწად-ნახევარი
 (ოთხწელიწად-ნახევ-
 რის[ა]), მაგრამ: ოთხწე-
 ლიწადნახევრიანი (პრო-
 ექტი)
 ომისდროინდელი (ომის-
 დროინდელის[ა])

ომის შემდგომ (პოლიტიკოს-
 მა ომის შემდგომ დატოვა
 ქვეყანა), შდრ.: ომისშემ-
 დგომი (ომისშემდგომი პე-
 რიოდი მძიმე აღმოჩნდა
 ქვეყნისათვის)
 ონლაინდაჯავშნა (// ქსელური
 დაჯავშნა)
 ონლაინრეჟიმი (// ქსელური
 რეჟიმი)
 ორაზროვანი (ორაზროვნად);
 ორაზროვნება (ორაზროვ-
 ნების[ა])
 ორას ერთი/ორი..
 ორენოვანი; ორენოვნება
 (ორენოვნების[ა])
 ორთაბრძოლა (ორთაბრძო-
 ლის[ა])
 ორთვე-ნახევარი (ორთვე-ნა-
 ხევრის[ა]), მაგრამ: ორ-
 თვენახევრიანი (პროექტი)
 ორიოდ-სამიოდე
 ორი-სამი
 ორმოცდაათი; ორმოცდათერ-
 თმეტი...

ორმოცი; ორმოცდაერთი...
 ორმოცი-ორმოცდაათი
 ორმხრივი; ორმხრივ
 ორნაწილიანი, მ ა გ რ ა მ: ორი
 ნაწილი, ორ ნაწილად
 ორ-ნახევარი (ორ-ნახევ-
 რის[ა])
 ორ-ორი; ორ-ორჯერ
 ორრიგა
 ორ რიგად
 ორსაათიანი, მ ა გ რ ა მ: 2-საა-
 თიანი
 ორსაათ-ნახევარი (ორსაათ-ნა-
 ხევრის[ა]), მ ა გ რ ა მ: ორსა-
 ათნახევარიანი (ლექცია)
 ორსართულიანი, მ ა გ რ ა მ: 2-
 სართულიანი
 ორსაფეხურიანი, მ ა გ რ ა მ: 2-
 საფეხურიანი
 ორსაწოლიანი, მ ა გ რ ა მ: 2-
 საწოლიანი
 ორსერიანი, მ ა გ რ ა მ: 2-სე-
 რიანი
 ორსიტყვიანი, მ ა გ რ ა მ: 2-სი-
 ტყვიანი

ორშაბათი (ორშაბათთან);
 ორშაბათობით
 ორძელი (ს კ ო რ ტ.)
 ორწლიანი; ორწლოვანი
 ორწყალშუა
 ორჭიდი (ს კ ო რ ტ.)
 ორხმიანი
 ორჯერადი
 ორჯერ-სამჯერ
 ოტორინოლარინგოლოგი
 ოქრო-ვერცხლი
 ოქრომჭედელი (ოქრომჭედ-
 ლის[ა])
 ოქროსფერი (ოქროსფრად)
 ოქროსქოჩრიანი
 ოქტომბერ-ნოემბერი (ოქ-
 ტომბერ-ნოემბრის[ა])
 ოცდაათი ათასი
 ოცდათერთმეტი, ოცდათორ-
 მეტი...
 ოცდამეორე (ოცდამეო-
 რის[ა]); 22-ე; XXII
 ოც-ოცი
 ოხერ-ტიალი

ოხვრა-კენესა (ოხვრა-კენე-
სის[ა])

ოჯახისთავი

ოჯახიშვილი: ოჯახიშვილო-
ბა (ოჯახიშვილობის[ა])

პ

პათოლოგანატომი (პათოლო-
განატომმა)

პაპაჩემი (პაპაჩემმა); პაპაშენი;
პაპამისი (პაპამისს)

პასუხგაუცემელი (პასუხგაუ-
ცემლად)

პასუხგაცემული

პასუხისგება (პასუხისგე-
ბის[ა])

პასუხისმგებელი (პასუხის-
მგებლის[ა])

პასუხისმგებლობა (პასუხის-
მგებლობის[ა])

პასუხსაგები [და არა პას-
უხსაგებელი]

პატარ-პატარა

პატარძალი (პატარძლის[ა])

პატივისმცემელი (პატივის-
მცემლის[ა])

პატივისცემა (პატივისცე-
მის[ა]); პატივისცემით

პატივმოყვარე (პატივმოყვა-
რის[ა])

პატივმოყვარეობა (პატივმოყ-
ვარეობის[ა])

პატივნაცემი (პატივნაცემმა)

პატივსაცემად [და არა
საპატივცემოდ]

პატივსაცემი (პატივსაცემმა)
[და არა საპატივცემო]

პატივს სცემს, მაგრამ: პა-
ტივცემული, პატივნაცე-
მი, პატივსაცემი

პატიმრობამისჯილი

პიარმენეჯერი // (პიარმენეჯე-
რის[ა]) // პიარის მენეჯერი
(პიარის მენეჯერის[ა])

პიარსააგენტო // პიარის საა-
გენტო

პირაკრული

პირადმა

პირახვეული	პირველსაწყისი (პირველსა-წყისს)
პირბადე (პირბადის[ა])	პირველსახე (პირველსა-ხის[ა])
პირგამშრალი	პირველყოფილი
პირგაპარსული	პირველწყარო
პირგატეხილი	პირველხარისხოვანი (პირ-ველხარისხოვნის[ა])
პირგაუპარსავი	პირისახე (პირისახის[ა])
პირგაღებული	პირისპირ
პირდაბანილი	პირსაბანი
პირდაპირპროპორციული (პირდაპირპროპორციუ-ლად)	პირსისხლიანი
პირდაუბანელი	პირუკუ
პირდაღებული	პირუკულმა
პირველთანრიგოსანი (პირ-ველთანრიგოსნის[ა]) (ს კ ო რ ტ.)	პირქვე
პირველკლასელი (პირველ-კლასელის[ა])	პირქვედამხოზილი
პირველკურსელი (პირველ-კურსელის[ა])	პირქუში
პირველმიზეზი (პირველმი-ზეზზე)	პირწავარდნილი
პირველსაცხოვრისი (პირ-ველსაცხოვრისს)	პირწმინდა (პირწმინდად)
	პირჯვარი (პირჯვრის[ა])
	პოლიტინფორმატორი
	პოლიტპატიმარი (პოლიტპა-ტიმრის[ა])
	პოლიტსაბჭო

პოპვარსკვლავი

პოპმუსიკა (პოპმუსიკის[ა])

პოპტრენდი

პრანჭვა-გრეხა (პრანჭვა-გრე-
ხის[ა]) [და ა რ ა პრანჭვა-
გრეხვა]

პრემიერმინისტრი

პრესატაშე (პრესატაშეს[ი])

პრესკონფერენცია (პრესკონ-
ფერენციის[ა])

პრესმდივანი (პრესმდივ-
ნის[ა])

პრესრელიზი

პრესამსახური

პრესსპიკერი

პრესსტუდია (პრესსტუდი-
ის[ა])

პრესცენტრი

პროფესორ-მასწავლებლები
(მ რ.)

პროექსიომი (პროექსიომმა)

პურმარილი; პურმარილიანი

ჟ

ჟამთააღმწერელი (ჟამთააღ-
მწერლის[ა])

ჟანგვა-აღდგენა (ჟანგვა-აღ-
დგენის[ა])

ჟანგისფერი (ჟანგისფრად)

ჟანგმოღებული; ჟანგმოკიდე-
ბული

ჟესტ-მიმიკა, მ ა გ რ ა მ: ჟეს-
ტმიმიკური

ჟივილ-ხივილი; ჟივილ-წივი-
ლი

ჟლეტა-მუსვრა (ჟლეტა-მუს-
ვრის[ა])

ჟოლოსფერი (ჟოლოსფრად)

ჟურნალ-გაზეთები (მ რ.)

ჟღალთმიანი

ჟღალწვერა (ჟღალწვერას[ი])

რ

რაგინდ

რა და რა

რადარანაირი

რადიო- და ტელეგადაცემები

რადიო- და ტელეწამყვანი

რადიოაპარატურა (რადიო-
პარატურის{ა})

რადიოკავშირი

რადიოკომენტატორი // რადი-
ომიმომხილველი

რადიოკომპანია (რადიოკომპა-
ნიის{ა})

რადიომაუწყებლობა (რადიო-
მაუწყებლობის{ა})

რადიოქსელი

რა თქმა უნდა [და არა რა-
თქმაუნდა]

რაიონთაშორისი (რაიონთა-
შორისს)

რამდენგვარი; რამდენგვარად

რამდენნაირი (რამდენნაი-
რად)

რამდენსართულიანი

რამენაირად

რამსიგანე

რამსიგრძე

რამსიდიდე

რამსისხო

რამსიშორიდან

რასაკვირველია

რას ბრძანებთ!

რალაც-რალაცები [და არა
რალაც-რალაცეები]

რაწამს (=როცა) გათენდა /
მოვიდა / დარეკა... მაგრამ
რა წამს (=რომელ წამს)
შეუძლია ცხოვრებაში
ყველაფრის შეცვლა!

რახანია (= რამდენი ხანია,
დიდი ხანია): რახანია
მოვიდა

რბილკანიანი

რედაქტორ-სტილისტი

რედკოლეგია (რედკოლეგი-
ის{ა})

რეემიგრანტი

რენტგენოთერაპია (რენტგე-
ნოთერაპიის{ა})

რესურსცენტრი

რვა-რვა

რვასათიანი, მ ა გ რ ა მ: 8-საა-
თიანი

რვასართულიანი, მ ა გ რ ა მ: 8-
სართულიანი

რვატომეული (განმარტები-
თი ლექსიკონისა), შდრ.:
რვატომიანი (ნაშრომი)

რვაფეხა (რვაფეხას[ი])

რვა-ცხრა

რთულმექანიზმიანი

რიგგარეშე (სესია...)

რიგებშუა

რიგ-რიგად, მ ა გ რ ა მ: რიგ-
რიგობით

რიჟრაჟი (რიჟრაჟს)

რკინაბეტონი

რკინანარევი

რკინაქვა (რკინაქვის[ა])

რკინიგზა (რკინიგზის[ა])

როდის-როდის

როკვარსკვლავი

როკკონცერტი

როკმენი

როკმუსიკა (როკმუსიკის[ა])

როკოპერა (როკოპერის[ა])

როკჯგუფი

რტობეჭვეშ

რუსულ-ქართული (ლექსი-
კონი)

რძისფერი (რძისფრად)

რწმენადაკარგული

რჯულმდებელი (რჯულ-
მდებლის[ა]) // რჯულის-
მდებელი (რჯულისმდებ-
ლის[ა])

რჯულშეცვლილი

ს

საადგილმამულო, მ ა გ რ ა მ:
ადგილ-მამული

საათ-ნახევრი (საათ-ნახევრი-
ს[ა]), მ ა გ რ ა მ: საათნა-
ხევრიანი (ფილმი)

საანგარიშო-საარჩევნო

სააღებმიცემო, აღებმიცემობა,

მ ა გ რ ა მ: ალებ-მიცემა
 საზინაო-საყოფაცხოვრებო
 საგაცვლაგამოცვლო, მ ა გ -
 რ ა მ: გაცვლა-გამოცვლა
 საერთო-საკაცობრიო (სა-
 ქმე...)
 საერთო-სახალხო (მოძრაო-
 ბა...)
 საერთო-სახელმწიფოებრივი
 (საკითხი...)
 საზღვარგარეთ; საზღვარგა-
 რეთი (საზღვარგარეთ-
 თან)
 საზღვარგარეთელი (საზღვარ-
 გარეთელის{ა}); საზღვარ-
 გარეთული
 საზღვარდადებული (ნაკვე-
 თი...)
 საზღვარდაუდებული (ტერი-
 ტორია...)
 საზღვრისპირა (დასახლე-
 ბა...), მ ა გ რ ა მ: საზღვრის
 პირას (დასახლდნენ...)
 სათბობ-ენერგეტიკული
 საკარმიდამო

საკვლევადიებო; კვლევადიე-
 ბითი (სამუშაო), მ ა გ რ ა მ:
 კვლე-
 ვა-ძიება
 საკონკურსო-საატესტაციო (კო-
 მისია...)
 სამართალდამცველი (სამარ-
 თალდამცველები) / სამარ-
 თალდამცავი (სამართალ-
 დამცავები) პირები, შ დ რ.:
 სამართალდამცავი ორგა-
 ნოები
 სამართალდარღვევა (სამარ-
 თალდარღვევის{ა})
 სამართლისმცოდნეობა (სა-
 მართლისმცოდნეობის{ა})
 სამართალწარმოება (სამარ-
 თალწარმოების{ა})
 სამართლისმცოდნეობა (სა-
 მართლისმცოდნეობის{ა})
 სამას ერთი/ორი/სამი...
 სამასი ათასი (კაცი...)
 სამას ორმოცდაჩვიდმეტი; სა-
 მას სამოცდათვრამეტი...
 სამდღიანი, მ ა გ რ ა მ: 3-
 დღიანი

სამეცნიერო-კვლევითი (ინ-
სტიტუტი...)

სამეცნიერო-პოპულარული
(ჟურნალი...)

სამთავრობათაშორისო (ხელ-
შეკრულება...)

სამთვე-ნახევარი (სამთვე-ნა-
ხევრის[ა]), მ ა გ რ ა მ: სა-
მთვენახევრიანი (კურსი)

სამთვიანი, მ ა გ რ ა მ: 3-თვია-
ნი (არდადეგები...)

სამთო-სათხილამურო (სპორ-
ტი)

სამი ათასი (სამი ათასს); სამი
ათას რვაას სამოცდაცხრა-
მეტი...

სამი-ოთხი

სამკვდრო-სასიცოცხლო
(ბრძოლა...)

სამკურნალო-პროფილაქტი-
კური (ცენტრი)

სამ-ნახევარი (სამ-ნახევ-
რის[ა])

სამნიშნა (სამნიშნას[ი])

სამოცდაათიან-ოთხმოციანი
// სამოცდაათ-ოთხმოციანი
წლები, შდრ. 70-80-იანი
წლები

სამოცდათვრამეტი, სამოცდა-
ცხრამეტი...

სამოცდამეერთე; სამოცდამე-
ათე...

სამოცი ათასი (კაცი...)

სამ-სამი (სამ-სამმა)

სამტომიანი, მ ა გ რ ა მ: 3-ტო-
მიანი

სამშაბათ დილას/სადამოს

სამწერტილი

სამწლიანი, მ ა გ რ ა მ: 3-წლია-
ნი

სამხედრო-საზღვაო (ფლო-
ტი...)

სამხედრო-საჰაერო (მალე-
ბი...)

სამჯერ-ოთხჯერ

სანთელ-საკმეველი (სანთელ-
საკმევლის[ა])

სანტიმეტრ-ნახევარი (სანტი-
მეტრ-ნახევრის[ა]), მ ა გ -
რ ა მ: სანტიმეტრნახევრი-
ანი

საჟურნალგაზეთო (მასალა...),
მ ა გ რ ა მ: ჟურნალ-გაზე-
თები

სასმელ-საჭმელი (სასმელ-საჭმ-
ლის[ა])

სასომიხდილი

სასოფლო-სამეურნეო (იარა-
ღები...)

სასოწარკვეთილება (სასო-
წარკვეთილების[ა])

სასპორტო-ტურისტული (სა-
აგენტო / ბაზა...)

სასტამბო-საგამომცემლო (სა-
ქმიანობა...)

სასუქთმცოდნეობა (სასუქთ-
მცოდნეობის[ა])

სასწავლთმოქმედი // სასწა-
ულმოქმედი

სასხვათაშორისო (სასხვათაშო-
რისოდ)

სასჯელმოხდილი

სატირულ-იუმორისტული
(ჟურნალი...)

საუკუნე-ნახევარი (საუკუნე-
ნახევრის[ა]), მ ა გ რ ა მ:
საუკუნენახევრიანი

საქინფორმი (საქინფორმმა)

საქმეგამოლენული (კაცი...)

საქმისმწარმოებელი (საქმის-
მწარმოებლის[ა])

საქმისწარმოება (საქმისწარ-
მოების[ა])

საქონელბრუნვა (საქონელ-
ბრუნვის[ა])

საქონელგაცვლა (საქონელგაც-
ვლის[ა])

საქონელმიმოქცევა (საქო-
ნელმიმოქცევის[ა])

საქონელმცოდნე (საქონელ-
მცოდნის[ა])

საქონელმცოდნეობა (საქო-
ნელმცოდნეობის[ა])

საქონელმწარმოებელი (საქო-
ნელმწარმოებლის[ა])

საღებაგადაცლილი

საყოველთაო-სავალდებულო

საყოველთაო-სახალხო
საშუალგადიანი // საშუალო-
ვადიანი (სამუშაო
გეგმა...), მ ა გ რ ა მ: საშუა-
ლო ვადა

[საშუალო საუკუნეები კი
არა] შუა საუკუნეები

საცხენოსნო სპორტი

საწარმო-დაწესებულება (სა-
წარმო-დაწესებულებისა)

საწარმო-საფინანსო

საწარმო-ტექნიკური

საწვავ-სათბობი

საჭმელ-სასმელი (საჭმელ-სასმ-
ლისა)

სახეალეწილი

სახეგაბრწყინებული

სახეგარუჯული

სახელგანთქმული

სახელგატეხილი

სახელგაუტეხელი (სახელგაუ-
ტეხლად)

სახელდებული

სახელმოხვეჭილი

სახესხვაობა (სახესხვაო-
ბისა)

სახლ-კარი, მ ა გ რ ა მ: სახლკა-
რიანი; უსახლკარო; უსახ-
ლკარობა

სახლმმართველი (სახლმმარ-
თველისა)

სახლმმართველობა (სახლმმარ-
თველობისა)

სახლ-მუზეუმი (სახლ-მუზე-
უმმა)

სახნავ-სათესი (სახნავ-სა-
თესს)

სექტემბერ-ოქტომბერი (სექ-
ტემბერ-ოქტომბრისა)

სვე-ბედი, მ ა გ რ ა მ: სვებე-
დიერი

სვენებ-სვენებით

სვეტ-სვეტად

სიამტკბილობა (სიამტკბი-
ლობით)

სიგრძე-სიგანე (სიგრძე-სიგა-
ნისა)

სითბოგამტარი

სითბოგამტარობა (სითბო-
გამტარობის[ა])

სითბო-სიცივე (სითბო-სიცი-
ვის[ა])

სიკვდილმისჯილი

სიკვდილ-სიცოცხლე (სიკვ-
დილ-სიცოცხლის[ა])

სიმშვიდედაკარგული

სინდის-ნამუსი (სინდის-ნა-
მუს), მ ა გ რ ა მ: სინდისნა-
მუსიანი

სირცხვილ-ნამუსი (სირცხვილ-
ნამუსს)

სირცხვილნაჭამი (სირ-
ცხვილნაჭამმა), მ ა გ რ ა მ:
სირცხვილს ჭამს

სისხლდენა, მ ა გ რ ა მ: სის-
ხლის დენა

სისხლისმსმელი

სისხლისმღვრელი

სისხლის ჩაქცევა, მ ა გ რ ა მ:
სისხლჩაქცევა

სისხლნაკლებობა (სისხლნაკ-
ლებობის[ა])

სისხლნარევი

სისხლძარღვი

სისხლ-ხორცი, მ ა გ რ ა მ: სის-
ხლხორციანი; სისხლხორ-
ციული

სიტკბო-სიმწარე (სიტკბო-სიმ-
წარის[ა])

სიტყვამოსწრებული (სიტყვა-
მოსწრებულად)

სიტყვა-პასუხი, მ ა გ რ ა მ: სი-
ტყვაპასუხიანი

სიტყვასიტყვით (სიტყვასი-
ტყვითი)

სიტყვაძვირი; სიტყვაძუნწი

სიცილ-კისკისი (სიცილ-კის-
კისს)

სიცილ-ხარხარი (სიცილ-ხარ-
ხარით)

სიცოცხლეგამწარებული

სიცოცხლემოწყურებული

სიცოცხლისუნარიანი; სიცო-
ცხლისუნარიანობა (სიცო-
ცხლისუნარიანობის[ა])

სიძე-პატარძალი (სიძე-პატარ-
ძლის[ა])

სიძველეთესაცავი

სკოლა-ინტერნატი	სპეცოპერაცია (სპეცოპერაცი- ის[ა])
სლუკუნ-სლუკუნით	სპეცრაზმი (სპეცრაზმმა)
სმა-ჟამა (სმა-ჟამის[ა])	სპეცსამსახური
სმენადაკარგული	სპეცლონისძიება (სპეცლონის- ძიების[ა])
სმენადაქვეითებული	სპილოსძვლისფერი (სპი- ლოსძვლისფრად)
სმენადაქცეული	სპორტდარბაზი (სპორტდარ- ბაზზე)
სოლოდებიუტი	სპორტლოტო
სოლოკარიერა (სოლოკარიე- რის[ა])	სპორტსკოლა (სპორტსკოლი- ს[ა])
სოლოშემსრულებელი (სო- ლოშემსრულებლის[ა])	სპორტსმენი [და ა რ ა სპორ- ცმენი]
სოფელ-სოფელ	სრულვეყოფ; სრულვეყავი [და ა რ ა ვსრულყოფ, ვსრულ- ვეყოფ; ვსრულყავი, ვსრულვეყავი]
სოციალ-დემოკრატი	სრულმეტრაჟიანი (ფილმი)
სოციალ-დემოკრატია (სოცი- ალ-დემოკრატიის[ა]): სო- ციალ-დემოკრატიული	სრულუფლებიანი; სრულუფ- ლებიანობა (სრულუფლე- ბიანობის[ა])
სოციალურ-ეკონომიკური	სრულფასოვანი (სრულფა- სოვნად)
სოციალურ-კულტურული	
სოციალურ-პოლიტიკური	
სოცუზრუნველყოფა (სოცუზ- რუნველყოფის[ა])	
სპეცდანიშნულება (სპეცდა- ნიშნულების[ა])	

სრულფასოვნობა (სრულფა-
სოვნობის{ა})

სრულექმნა (სრულექმნის{ა});
სრულექმნილი

სრულყოფა (სრულყოფის{ა})

სრულყოფილება (სრულყოფი-
ლების{ა})

სრულწლოვანება (სრულ-
წლოვანების{ა})

სრულწლოვანი (სრულწლო-
ვანის{ა})

სტანდარტკლიპი

სტუმართმოყვარე (სტუმარ-
თმოყვარის{ა})

სტუმართმოყვარეობა (სტუ-
მართმოყვარეობის{ა})

სტუმარ-მასპინძელი (სტუმარ-
მასპინძლის{ა}), მ ა გ რ ა მ:
სტუმარმასპინძლობა

სუბტროპიკული (მცენარეე-
ბი...)

სუბურბანული [დ ა ა რ ა
სუბ-ურბანული] (პრო-
ექტი)

სულგანაზული

სულგრძელი; სულგრძელობა
(სულგრძელობის{ა})

სულდგმული; სულდგმულო-
ბა

სულერთი; სულერთია

სულთამხუთავი

სულთმოზრმავი

სულთქმა (სულთქმის{ა}) //
სულისთქმა (სულის-
თქმის{ა})

სულიან-ხორციანად

სულისკვეთება (სულისკვე-
თების{ა})

სულისჩამდგმელი

სულიწმიდა (სულიწმი-
დის{ა})

სულმდაბალი (სულმდაბლი-
ის{ა})

სულმდაბლობა (სულმდაბ-
ლობის{ა})

სულმთლად

სულმოკლე (სულმოკლის{ა})

სულმოკლეობა (სულმოკლე-
ობის{ა})

სულმოუთქმელად // სულმო-
უბრუნებლად (შესვა)

სულსწრაფი

სულყველა (სულყველას[ი]) //

სუყველა (სუყველას[ი])

სულყველაფერი (სულყვე-
ლაფრის[ა]) // სუყველაფე-
რი (სუყველაფრის[ა])

სულყველგან // სუყველგან

სულყოველდღე // სუყოველ-
დღე

სულყოველთვის // სუყოველ-
თვის

სულწაწყმედილი

სუნთქვაშეკრული

სუპერლიგა (ს პ ო რ ტ.)

სუპერმარკეტი

სუპერფინალი (ს პ ო რ ტ.)

სურსათ-სანოვაგე (სურსათ-
სანოვაგის[ა])

სწავლა-აღზრდა (სწავლა-აღ-
ზრდის[ა])

სწავლა-განათლება (სწავლა-გა-
ნათლების[ა])

სწორხაზოვანი (სწორხაზოვ-
ნად)

სწორხაზოვნობა (სწორხაზოვ-
ნობის[ა])

სწრაფმავალი (სწრაფმავ-
ლის[ა])

სწრაფმოქმედი [დ ა ა რ ა
სწრაფმოქმედი]

სხაპასხუპით

სხვადასხვა

სხვადასხვაგვარი (სხვადას-
ხვაგვარად)

სხვადასხვაგვარობა (სხვა-
დასხვაგვარობის[ა])

სხვადასხვანაირი (სხვადასხვა-
ნაირად)

სხვადასხვაფერი (სხვადას-
ხვაფერად)

სხვათა შორის, მ ა გ რ ა მ: სა-
სხვათაშორისოდ (იკითხა)

სჯა-ბაასი (სჯა-ბაასს)

ტ

[ტაიმაუტი კ ი ა რ ა] წუთშეს-
ვენება (ს კ ო რ ტ.)

[ტაიმერი კ ი ა რ ა] წამშობი
(ს კ ო რ ტ.)

ტალღშობი (ტალღშობმა)

ტანვარჯიში

ტანმოვარჯიშე (ტანმოვარჯი-
შის[ა]) (ს კ ო რ ტ.)

ტანისამოსი (ტანისამოსს)

ტანსაცმელი (ტანსაცმლის[ა])

ტანსაცმელშემოგლეჯილი

ტან-ფეხი, მ ა გ რ ა მ: ტანფეხ-
შიშველი

ტანჯვა-წამება (ტანჯვა-წამე-
ბის[ა])

ტაშისმკვრელი, მ ა გ რ ა მ: ტა-
შის დამკვრელი

ტელეარხი

ტელეგადაცემა (ტელეგადა-
ცემის[ა])

ტელედადგმა (ტელედადგმი-
ს[ა])

ტელე- და რადიოწამყვანი //

ტელერადიოწამყვანი

ტელედებიუტი

ტელეეთერი

ტელეეკრანი

ტელევარსკვლავი

ტელეინდუსტრია (ტელეინ-
დუსტრიის[ა])

ტელეკამერა (ტელეკამე-
რის[ა])

ტელეკომპანია (ტელეკომპა-
ნიის[ა])

ტელემაუწყებელი (ტელემაუ-
წყებლის[ა])

ტელემაუწყებლობა (ტელე-
მაუწყებლობის[ა])

ტელემაყურებელი (ტელემა-
ყურებლის[ა])

ტელენოველა (ტელენოველი-
ს[ა])

ტელეოპერატორი

ტელეპროდუქცია (ტელეპ-
როდუქციის[ა])

ტელერეპორტაჟი (ტელერე-
პორტაჟს)

ტელესახე (ტელესახის[ა])

ტელესერიალი

ტელესივრცე (ტელესივ-
რცის[ა])

ტელესპექტაკლი

ტელესტუდია (ტელესტუდი-
ის[ა])

ტელეშოუ // სატელევიზიო
შოუ

ტელეცენტრი

ტელეწამყვანი

ტელეხიდი

ტენგამძლეობა (ტენგამძლეო-
ბის[ა])

ტერორქვეშ

ტვირთაკიდებულის

ტვირთბრუნვა (ტვირთბრუნ-
ვის[ა])

ტვირთმიმღები

ტვირთსაზიდი

ტკბილ-მწარე

ტკბილ-ტკბილი

ტკივილგამაყუჩებელი (ტკი-
ვილგამაყუჩებლის[ა])

ტოლ-ამხანაგი, მ ა გ რ ა მ: ტო-

ლამხანაგური (ტოლამხა-
ნაგურად)

ტოლ-ტოლი (ტოლ-ტოლად)

ტოლფასი (ტოლფასს)

ტოტებქვეშ, მ ა გ რ ა მ: ტოტე-
ბის ქვეშ

ტრაგიკომედია (ტრაგიკომე-
დიის[ა])

ტრაგიკომიკური (ტრაგიკო-
მიკურად)

ტუჩ-კბილი

ტყე და ველი, მ ა გ რ ა მ: ტყე-
ველი, ტყეველიანი

ტყე და ღრე, მ ა გ რ ა მ: ტყე-
ღრე

ტყე-მინდორ-ველი, მ ა გ -
რ ა მ: ტყემინდორველია-
ნი

ტყვია-წამალი (ტყვია-წამლი-
ის[ა])

ტყისკაცი

ტყისმცველი

ტყისმჭრელი

ტყის პირას/პირად, მ ა გ რ ა მ:

ტყისპირა სახლი

ტყუილ-მართალი (ტყუილ-
მართლისაჲ)

ტყუილუბრალო (ტყუილუბ-
რალოდ)

ტყუბისცალი

ტყუპ-ტუპად

უ

უარცყოფ; უარცყავი; უარმიყ-
ვია; უარმეყო [და არა
ვუარყოფ, ვუარყავი...]

უარისმთქმელი

უარმყოფელი (უარმყოფ-
ლისაჲ) // უარმოფი

უარსაყოფი (უარსაყოფად)

უარყოფა (უარყოფისაჲ):
უარყოფილი

უბან-უბან

უგზო-უკვლო, მაგრამ: უგ-
ზოუკვლობა

უგულებელვყოფ; უგულე-
ბელვყავი; უგულებელ-
მიყვია; უგულებელმეყო

[და არა ვუგულებელ-
ყოფ, უგულებელვყოფ;
ვუგულებელვყავი, უგულ-
ებელვყავი...]

უგულებელყოფა (უგულე-
ბელყოფს; უგულებელყო;
უგულებელუყვია; უგულე-
ბელყო)

უგულებელყოფილი

უდავიდარაბო (უდავიდარა-
ბოდ)

უენებელვყოფ; უენებელვყა-
ვი; უენებელმიყვია; უენე-
ბელმეყო [და არა ვუენ-
ებელვყოფ, ვუენებელ-
ყოფ...]

უენებელყოფა (უენებელყო-
ფისაჲ)

უენებელყოფილი

უენებელყოფს; უენებელყო;
უენებელუყვია; უენებე-
ლყო

უზარმაზარი (უზარმაზა-
რისაჲ)

უზრუნველვყოფ; უზრუნ-
ველვყავი; უზრუნველ-
მიყვია; უზრუნველმეყო
[და არა ვუზრუნველ-
ყოფ, ვუზრუნველვყოფ...]

უზრუნველსაყოფი (უზრუნ-
ველსაყოფად)

უზრუნველყოფა (უზრუნველ-
ყოფის[ა]); უზრუნველყო-
ფილი

უზრუნველყოფს; უზრუნ-
ველყო; უზრუნველუყვია;
უზრუნველეყო

უთენ-უღამებია

უთოფიარალო, მ ა გ რ ა მ:
თოფ-იარალო

უკანდასახევი (გზა)

უკან დახევა, მ ა გ რ ა მ: უკან-
დახეული; უკანდაუხევე-
ლი

უკანმაღაყი (ს პ ო რ ტ.)

უკან მოხედვა, მ ა გ რ ა მ:
უკანმოუხედავად

უკანსვლა (უკანსვლის[ა])

უკან-უკან, მ ა გ რ ა მ: უკან და

უკან

უკარმიდამო

უკეთ და უკეთ

უკვდავყოფ; უკვდავყავი;
უკვდავმიყვია; უკვდავმე-
ყო [და არა ვუკვდავ-
ყოფ...]

უკვდავყოფა (უკვდავყო-
ფის[ა]); უკვდავყოფილი

უკვდავყოფს; უკვდავყო; უკ-
ვდავუყვია; უკვდავეყო

უკუგავლენა (უკუგავლე-
ნის[ა])

უკუგამოსხივება (უკუგამოსხი-
ვების[ა])

უკუგანვითარება (უკუგანვითა-
რების[ა])

უკუგდება: უკუგდებული

უკუგება (უკუგების[ა]); უკუ-
გებული

უკუვარდნა (უკუვარდნის[ა])

უკუზნექი (ს პ ო რ ტ.)

უკუიქცევა; უკუიქცა; უკუ-
ქცეულა; უკუქცეულიყო

უკუოტორიალი (ს პ ო რ ტ.)
 უკუმოქმედება (უკუმოქმე-
 დების[ა])
 უკურკალი (ს პ ო რ ტ.)
 უკუსაგდები
 უკუსვლა (უკუსვლით)
 უკუფები (ს პ ო რ ტ.)
 უკუქმედება (უკუქმედე-
 ბის[ა])
 უკუქცევა (უკუქცევის[ა]) (უკუ-
 ჰცევს; უკუიქცევა)
 უკუქცევითი
 უკუღმართული (უკუღმარ-
 თულად)
 უკუყირამალა (ს პ ო რ ტ.)
 უკუწნევა (უკუწნევის[ა])
 უკუხედვა (უკუხედვის[ა])
 ულტრაბგერა (ულტრაბგე-
 რის[ა])
 ულტრაბგერიითი // ულტრაბ-
 გერული
 ულტრაიისფერი (სხივები)
 ულუკმაპურო (ულუკმაპუ-
 როდ)

უმეტესწილად // მეტწილად
 უმეტნაკლებო
 უნარდაკარგული
 უნარმოკლებული
 უნარ-ჩვევა (უნარ-ჩვევის[ა])
 უნივერსიტეტდამთავრებუ-
 ლი
 უპატივცემულო
 უპატივცემულობა (უპატივ-
 ცემულობის[ა])
 ურთიერთგაგება (ურთიერთგა-
 გების[ა])
 ურთიერთგავლენა (ურთიერ-
 თგავლენის[ა])
 ურთიერთდამოკიდებულება
 (ურთიერთდამოკიდებუ-
 ლების[ა])
 ურთიერთდაპირისპირებუ-
 ლი
 ურთიერთთანამშრომლობა
 (ურთიერთთანამშრომ-
 ლობის[ა])
 ურთიერთთანხმობა (ურთი-
 ერთთანხმობის[ა])
 ურთიერთკავშირი

ურთიერთმიმართება (ურთი-
ერთმიმართებისა)

ურთიერთმოქმედება (ურთი-
ერთმოქმედებისა)

ურთიერთპარალელური

ურთიერთპატივისცემა (ურ-
თიერთპატივისცემისა)

ურთიერთსიყვარული

ურთიერთსიმძლავილი

ურთიერთტოლფასი (ურთი-
ერთტოლფასს)

ურთიერთუნდობლობა (ურ-
თიერთუნდობლობისა)

ურთიერთქმედება (ურთიერ-
თქმედებისა)

ურთიერთშეთანხმება (ურ-
თიერთშეთანხმებისა)

ურთიერთშორისი (ურთიერ-
თშორისს)

უსმელ-უჭმელი (უსმელ-უჭ-
მელად)

უსულგულო (უსულგულოდ)

უსულგულობა (უსულგუ-
ლობისა)

უსწორმასწორო

უფლებაყრილი

უფლება-მოვალეობა (უფლე-
ბა-მოვალეობისა)

უფლებამოსილი; უფლებამო-
სილება (უფლებამოსილე-
ბისა)

უფლებაუნარიანი; უფლება-
უნარიანობა (უფლებაუნა-
რიანობისა)

უფლებაშელახული

უფლებაშეუზღუდავი

უფლებაჩამორთმეული

უფლებაწართმეული

უფლებრივ-ქონებრივი

უფლისწული

უფრო და უფრო

უფროსკლასელი

უფროს-უმცროსი (უფროს-
უმცროსს)

უქმადმყოფი

უქმადმყოფობა (უქმადმო-
ფობისა)

უქმადყოფნა (უქმადყოფ-
ნის[ა])

უღელტეხილი

უღელქვეშ, მ ა გ რ ა მ: უღლის
ქვეშ

უცოლშვილო (უცოლშვი-
ლოდ), მ ა გ რ ა მ: ცოლ-
შვილი

უცოლშვილობა (უცოლშვი-
ლობის[ა])

უცხოქვეყნელი (უცხოქვეყნე-
ლის[ა])

უძალაუფლებო

უძალღონო, მ ა გ რ ა მ: ძალ-
ღონე

უძრავ-მოძრავი (ქონება)

უწვერულვაშო, მ ა გ რ ა მ:
წვერ-ულვაშო

უჭმელ-უსმელი (უჭმელ-უს-
მელად)

უხვმოსავლიანი; უხვმოსავ-
ლიანობა (უხვმოსავლია-
ნობის[ა])

უხვსიტყვაობა (უხვსიტყვაო-
ბის[ა])

უჯრა-უჯრა

უჯრედშორისი

ფ

ფანტასტიკურ-სათავგადა-
სავლო

ფანჯრებდალეწილი

ფარდააწეული

ფარდაჩამოფარებული; ფარ-
დაჩამოშვებული

ფართო-ფართო

ფართო-ფართოდ

ფართოფორმატიანი

ფარხმალდაყრილი

ფარ-ხმალი (ფარი და ხმალი)

ფასდაკლება (ფასდაკლე-
ბის[ა]); ფასდაკლებული

ფასდაუდებელი (სამსახუ-
რი...)

ფაფარაყრილი; ფაფარაშლი-
ლი

ფაცაფუცი (ფაცაფუცით)

ფერადკანიანი

ფერად-ფერადი

ფერგადაკრული
 ფერგამოცვლილი
 ფერდაკარგული
 ფერება-ფერებაში (გაზრდი-
 ლი)
 ფერებ-ფერებით (უთხრა)
 ფერმიმქრალი
 ფერმიხდილი
 ფერმკრთალი; ფერმკრთალო-
 ბა
 ფერმწერი
 ფერნაკლული
 ფერუცვლელი (ფერუცვლე-
 ლად)
 ფერშეცვლილი
 ფერწასული
 ფერწერა (ფერწერის[ა]); ფერწე-
 რული; ფერწერითი
 ფერ-ხორცი, მაგრამ: ფერ-
 ხორციანი
 ფესვგადგმული
 ფესვგამხმარი
 ფესვმაგარი

ფეხადგმული
 ფეხაკრევით
 ფეხაჩქარებით
 ფეხაწყობილი
 ფეხბედნიერი
 ფეხდაუდგმელი (თოვლი...)
 ფეხდაფეხ
 ფეხის ადგმა, მაგრამ: ფე-
 ხადგმული
 ფეხის ათრევა, მაგრამ: ფე-
 ხათრევით
 ფეხის ამოკვეთა, მაგრამ:
 ფეხამოკვეთილი
 ფეხის არევა, მაგრამ: ფეხა-
 რეული
 ფეხის გადაბრუნება, მაგ-
 რამ: ფეხგადაბრუნებუ-
 ლი
 ფეხის გადადგმა, მაგრამ:
 ფეხგადადგმული
 ფეხისგული
 ფეხის ხმა, მაგრამ: ფეხის-
 ხმასაყოლილი
 ფეხკავი (სპორტ.)

ფეხმოტეხილი

ფეხმოუცვლელი (ფეხმოუც-
ვლელად)

ფეხმძიმე (ფეხმძიმისა) //
ორსული

ფეხსაცმელი (ფეხსაცმლისა),
მაგრამ: ფეხსაცმელები)

ფეხ-ფეხ, მაგრამ: ფეხდაფეხ
ფეხქვეშ

ფეხშიშველა (ფეხშიშვე-
ლასაი)

ფეხშიშველი (ფეხშიშვე-
ლისა)

ფეხშლა (სპორტ.)

ფთორნაერთები (მრ.)

ფიზიკურ-მათემატიკური

ფიზკულტურა

ფიზიოთერაპია (ფიზიოთერა-
პიისა): ფიზიოთერაპიუ-
ლი

ფილმოთეკა (ფილმოთეკისა) //
ფილმსაცავი

ფილოსოფიურ-თეორიული

ფილოსოფიურ-მისტიკური

ფილოსოფიურ-მორალური

ფირუზისფერი (ფირუზის-
ფრად)

ფიტნესცენტრი // ფიტნესის
ცენტრი

ფიცგაუტეხელი

ფიცდადებული

ფიცვერცხლი

ფოთლებგაყვითლებული

ფოთლებგაცვნილი

ფოთლებშეყვითლებული

ფოთოლცვენა (ფოთოლცვე-
ნისა)

ფორთოხლისფერი (ფორ-
თოხლისფრად)

ფორმადაკარგული

ფორმალისტურ-ფუტურის-
ტული (ლექსები)

ფორმაუცვლელი (ფორმაუც-
ვლელად)

ფორმაშეცვლილი

ფორმა-შინაარსი (ფორმა-ში-
ნაარსს)

ფორმაცვალება (ფორმაცვა-
ლების[ა])

ფორსმაჟორი

ფორსმაჟორული (ვითარე-
ბა...)

ფოსფორმჟავა (ფოსფორმჟავა-
ს[ი])

ფოტოალბომი (ფოტოალბომ-
მა)

ფოტოაპარატი

ფოტოგადაღება (ფოტოგადა-
ღების[ა])

ფოტოგამოფენა (ფოტოგამო-
ფენის[ა])

ფოტოგენური [დ ა ა რ ა ფო-
ტოგენიური]

ფოტოეტიუდი

ფოტოეფექტი

ფოტოვიტრინა (ფოტოვიტ-
რინის[ა])

ფოტოთეკა (ფოტოთეკის[ა]) //

ფოტოსაცავი

ფოტოკამერა (ფოტოკამე-
რის[ა])

ფოტოკონკურსი (ფოტოკონ-
კურსს)

ფოტოკორესპონდენტი [დ ა
ა რ ა ფოტოკორესპონდენ-
ტი]

ფოტოკორესპონდენცია (ფო-
ტოკორესპონდენციის[ა])
[დ ა ა რ ა ფოტოკორესპო-
დენცია]

ფოტოპირი

ფოტოპირგადამღები [დ ა
ა რ ა სკანერი]

ფოტოჟურნალისტი

ფოტორეპორტიორი

ფოტორეპროდუქცია (ფოტო-
რეპროდუქციის[ა])

ფოტოსინთეზი (ფოტოსინ-
თეზზე)

ფოტოსურათი (ფოტოსურათ-
თან)

ფოტოხელოვნება (ფოტოხე-
ლოვნების[ა])

ფრანგულ-ქართული (ლექსი-
კონი)

ფრენბურთი; ფრენბურთელი

(ს კ ო რ ტ.)

ფრთაგაშლილი

ფრთათეთრი

ფრთამალი

ფრთამოკვეცილი

ფრთების გაშლა, მ ა გ რ ა მ:

ფრთებგაშლილი

ფრთების შეკვეცა, მ ა გ რ ა მ:

ფრთებშეკვეცილი

ფრთების შესხმა, მ ა გ რ ა მ:

ფრთებშესხმული

ფსევდომეცნიერული

ფსევდოპატრიოტიზმი (ფსევ-
დოპატრიოტიზმმა)

ფსიქოანალიზი (ფსიქოანა-
ლიზზე)

ფსიქოანალიზური

ფსიქოგენეზისი (ფსიქოგენე-
ზისს)

ფსიქოთერაპია (ფსიქოთერა-
პიის[ა]): ფსიქოთერაპიუ-
ლი

ფსიქონევროზი (ფსიქონევ-
როზზე)

ფურირემი (ფურირემმა)

ფურცელ-ფურცელ

ფუსფუსი (ფუსფუსს)

ფუძეყრილი

ფუძემაგარი

ფუჭსიტყვაობა (ფუჭსიტყვა-
ობის[ა])

ფევილმოყრილი

ფშავ-ხევსურები

ქ

ქალაქგარეთ

ქალ-ვაჟი, მ ა გ რ ა მ: ქალვაჟი-
ანი

ქალთევზა (ქალთევზას[ი])

ქალიან-კაციანად

ქალიშვილი

ქალღმერთი (ქალღმერთთან)

ქამარ-ხანჯალი (ქამარ-ხანჯ-
ლის[ა]), მ ა გ რ ა მ: ქამარ-
ხანჯლიანი

ქანცგამოცლილი; ქანცგაწყვე-
ტილი

ქარბუქი: ქარბუქიანი

ქარგამძლე (ქარგამძლის[ა])

ქარვისფერი (ქარვისფრად)
ქართლ-კახეთი: ქართლ-კახური // ქართლურ-კახური
ქართულ-ინგლისური (ლექსიკონი)
ქარიშხალი (ქარიშხლისა)
ქარსარიდი
ქარტეხილი
ქარცეცხლი (ბრძოლის ქარცეცხლი)
ქარ-წვიმა (ქარ-წვიმისა),
მ ა გ რ ა მ: ქარწვიმიანი
ქება-დიდება (ქება-დიდებაისა)
ქებათაქება (ქებათაქებისა)
ქედის მოდრეკა, მ ა გ რ ა მ: ქედმოდრეკილი
ქედმაღალი (ქედმაღლისა)
ქედმოუდრეკელი (ქედმოუდრეკლად)
ქერათმიანი
ქერქვეშ
ქვაკუთხედი

ქვა-ლოდი (= ქვა და ლოდი),
მ ა გ რ ა მ: ქვალოდი (= ლოდი ქვა)
ქვამარილი
ქვანახშირი
ქვაფენილი
ქვა-ღორღი
ქვაყრილი
ქვეგანაყოფი
ქვეგანყოფილება (ქვეგანყოფილებისა)
ქვედატანი
ქვედა ტური/ყბა
ქვეთავი
ქვეთემა (ქვეთემისა)
ქვეკომიტეტი
ქველმოქმედება (ქველმოქმედებისა); ქველმოქმედებითი; საქველმოქმედო
ქველმოქმედი [დ ა ა რ ა ქველმომქმედი]
ქვემდგომი (ქვემდგომმა)
ქვემოაღნიშნული, მ ა გ რ ა მ: ქვემოთ აღნიშნული

ქვემოაღწერილი, მაგრამ:
ქვემოთ აღწერილი

ქვემოდასახელებული, მაგრამ:
ქვემოთ დასახელებული

ქვემომოყვანილი, მაგრამ:
ქვემოთ მოყვანილი

ქვემპრომი (ქვემპრომმა)

ქვეპუნქტი

ქვესადგური

ქვესათაური

ქვესახეობა (ქვესახეობისა)

ქვესექცია (ქვესექციისა)

ქვეთექსტი

ქვეშ-ქვეშ, მაგრამ: ქვეშქვეშა
(ქვეშქვეშასა)

ქვეცნობიერი; ქვეცნობიერება
(ქვეცნობიერებისა)

ქვეჯგუფი

ქმარ-შვილი, მაგრამ: ქმარ-
შვილიანი; უქმარშვილო

ქმედუნარიანი

ქმედუნარიანობა (ქმედუნარიანობისა)

ქმედუნარო; ქმედუნარობა (ქმედუნარობისა)

ქონდრისკაცი; ქონდრისკაცობა (ქონდრისკაცობისა)

ქრისტიანულ-დემოკრატიული (პარტია)

ქსენოფილია (ქსენოფილიისა)
(= ზოგადად უცხოელისა და უცხოურის სიყვარული)

ქსენოფობია (ქსენოფობიისა)
(= ზოგადად უცხოელისა და უცხოურის სიძულვილი)

[ქსეროქსი კი არა] ასლგადამღები

ქუდბედი; ქუდბედიანი

ქუდმოგლეჯილი

ქუდმოუხდელი

ქუდმოხდილი

ქურქმოსხმული

ქურაბანდი

ქურა-ქურა

ღ	ღვთისმოსაობა (ღვთისმოსა- ობის[ა])
ღამენათევი	ღვთისმოყვარე (ღვთისმოყვა- რის[ა])
ღამღამობით	ღვთისმოყვარება (ღვთისმოყ- ვარების[ა])
ღაპალუპით	ღვთისმოშიში
ღარიბ-ღატაკი	ღვთისმსახურება (ღვთისმსა- ხურების[ა])
ღაღადყოფს; ღაღადყო; ღაღა- დუყვია; ღაღადეყო	ღვთისმშობელი (ღვთისმშობ- ლის[ა])
ღერ-ღერ // ღერ-ღერად	ღვთისნიერი [ღ ა ა რ ა ხვთისნიერი]
ღერძისთავი	ღვინისფერი (ღვინისფრად)
ღვარსადენი	ღვინოგადაკრული
ღვარსაშეები	ღიმილგადაფენილი
ღვარცოფი	ღიმმორეული // ღიმილმორე- ული
ღვარძლნარევი	ღირსებააყრილი
ღვაწლმოსილი	ღირსებადაკარგული
ღვაწლმოსილობა // ღვაწ- ლმოსილება	ღირსებაშელახული
ღვთისმეტყველება (ღვთისმე- ტყველების[ა])	ღირსსაცნობი
ღვთისმეტყველი (ღვთისმე- ტყველის[ა]); ღვთისმე- ტყველური	ღირსსაცოდნელი
ღვთისმოსავი	ღირსსახსოვარი

ღირსშესანიშნავი; ღირსშესა-
ნიშნაობა

ღიღინ-ღიღინით

ღობე-ყორე (ღობე-ყორის{ა})

ღობეშემოვლებული; ღობეშე-
მორტყმული

ღონეგამოლუული; ღონეგა-
მოცლილი; ღონემიხდი-
ლი; ღონეწართმეული

ღონემოცემული; ღონემოჭარ-
ბებული

ღონისძიება [და ა რ ა ივენ-
თი]

ღორმუცელა (ღორმუცე-
ლას{ი})

ღრმააზროვანი (ღრმააზროვ-
ნად)

ღრმაშინაარსიანი

ღრუბელ-ნისლი

ღრუბლებგადაყრილი

ყ

ყადაღის დადება, მ ა გ რ ა მ: ყა-
დალადადებული

ყავადანი (ყავადნის{ა})

ყავახანა (ყავახანის{ა})

ყავისფერი (ყავისფრად)

ყალბისმქნელი; ყალბისმქნე-
ლობა (ყალბისმქნელო-
ბის{ა})

ყაყაჩოსფერი (ყაყაჩოსფრად)

ყდაგაცვეთილი

ყელგადაგდებული

ყელგამშრალი

ყელის გამოჭრა, მ ა გ რ ა მ:
ყელგამოჭრილი

ყელის გასველება

ყელის მოღერება, მ ა გ რ ა მ:
ყელმოღერებული; ყელ-
მოღერებით

ყელ-კისერი (ყელ-კისრის{ა})

ყელმაღალი (ყელმაღლის{ა})

ყელსაბამი (ყელსაბამმა)

ყელ-ყური

ყელ-ყურ-ცხვირი

ყვავილცვენა (ყვავილცვე-
ნის{ა})

ყვავ-ყორანი (ყვავ-ყორნის{ა})

ყველაფრისმთქმელი

ყველ-პური

ყვითელ-მწვანე (ყვითელ-
მწვანის[ა])

ყვითელფოთლებიანი // ყვი-
თელფოთლება (ყვითელ-
ფოთლებას[ი])

ყვირილ-ყვირილით; ყვი-
რილ-წივილით

ყიამყრალი; ყიამყრლობა

ყიდვა-გაყიდვა (ყიდვა-გა-
ყიდვის[ა])

ყინვაამტანი; ყინვაამტანობა
(ყინვაამტანობის[ა])

ყინვაგამძლე (ყინვაგამ-
ძლის[ა])

ყინვაგამძლეობა (ყინვაგამძლე-
ობის[ა])

ყინვა-სიცივე (ყინვა-სიცი-
ვის[ა])

ყინულმტეხი

ყინულმჭრელი (ყინულმჭრე-
ლის[ა])

ყინულქვეშ

ყირა-ყირა

ყოველ დღეს თავისი საზრუ-
ნავი აქვს, მ ა გ რ ა მ: გიორ-
გი ყოველდღე დადის სკო-
ლაში.

ყოველდღიური (ყოველდღი-
ურად)

ყოველდღიურობა (ყოველ-
დღიურობის[ა])

ყოველთვიური (ყოველთვი-
ურად)

ყოველკვირეული (გაზეთი...)

ყოველმხრივ

ყოველმხრივი

ყოველნაირი (ყოველნაირად)

ყოველსაათობით, მ ა გ რ ა მ:
ყოველ საათს

ყოველღამ // ყოველღამე,
მ ა გ რ ა მ: ყოველ ღამეს

ყოველ წელიწადს, მ ა გ რ ა მ:
ყოველწლიურად

ყოვლადმოწყალე (ყოვლად-
მოწყალის[ა])

ყოვლისმომცველი (ყოვლის-
მომცველად)

ყოვლისმცოდნე (ყოვლის-
მცოდნის[ა])

ყოვლისმცოდნეობა (ყოვლის-
მცოდნეობის[ა])

ყოვლისშემცველი (ყოვლის-
შემცველის[ა])

ყოვლისშემძლე (ყოვლისშემ-
ძლის[ა]) // ყოვლისშემ-
ძლებელი (ყოვლისშემ-
ძლებლის[ა])

ყორნისფერი (ყორნისფრად)

ყოფა-მდგომარეობა (ყოფა-
მდგომარეობის[ა])

ყოფაქცევა (ყოფაქცევის[ა])

ყოფა-ცხოვრება, მაგრამ: სა-
ყოფაცხოვრებო; ყოფა-
ცხოვრებითი

ყოფნა-არყოფნა (ყოფნა-არ-
ყოფნის[ა])

ყრუ-მუნჯი, მაგრამ: ყრუ-
მუნჯობა

ყურად იღებს, მაგრამ: ყუ-
რადისაღები; საყურადღე-
ბო

ყურადღება (ყურადღების[ა]):

ყურადღებიანი; ყურა-
ღლებით

ყურადღების მიქცევა, მაგ-
რამ: ყურადღებამისაქცე-
ვი

ყურების დაცქვეტა (ყურებს
დაცქვეტს), მაგრამ: ყუ-
რებდაცქვეტილი

ყურების ჩამოყრა, მაგრამ:
ყურებჩამოყრილი

ყურებ-ყურებით

ყურე-კუნჭული

ყურთასმენა (ყურთასმე-
ნის[ა])

ყურისგდება; ყურისმგდებე-
ლი (ყურისმდგებლის[ა])

ყურის მოკვრა, მაგრამ: ყუ-
რმოკრული (ყურმოკრუ-
ლად; ყურმოკვრით)

ყურისწამღები (ყურისწამღე-
ბად)

ყურცქვიტა (ყურცქვიტას[ი])

ყურწაყრუებული

შ

შაბათ-კვირა; შაბათ-კვირას
 შაბიამნისფერი (შაბიამნის-
 ფრად)
 შავბნელი
 შავებზაცმული
 შავ-თეთრი (შავ-თეთრად)
 შავთვალა (შავთვალას[ი])
 შავთვალწარბა (შავთვალწარ-
 ბას[ი])
 შავ-შავი (შავ-შავად)
 შარაგზა (შარაგზის[ა])
 შარდსადინარი // შარდსადე-
 ნი
 შარავანდმოსილი (შარავან-
 დმოსილად)
 შარა-შარა
 შარახვეტია (შარახვეტიას[ი])
 შარვალ-ხალათი (შარვალ-ხა-
 ლათთან)
 შარისთავი; შარისთავობა (შა-
 რისთავობის[ა])
 შარიშური (შარიშურით)

შარშანწინ; შარშანწინდელი
 შექარმოყრილი
 შექარყინული
 შექრისფერი (შექრისფრად)
 შაჰინშაჰი
 შედარება-დაპირისპირება
 (შედარება-დაპირისპირე-
 ბის[ა])
 შედიოდ-გამოდიოდნენ
 შევსება-შესწორება (შევსება-
 შესწორების[ა])
 [შევურაცხყოფ, შევურაცყა-
 ვი... კი არა] შეურა-
 ცხყოფ; შეურაცხყავი;
 შეურაცხმიყვია; შეურა-
 ცხმეყო
 შეზიდვა-გამოზიდვა (შე-
 ზიდვა-გამოზიდვის[ა])
 შემოდგომა-ზამთარი (შემო-
 დგომა-ზამთრის[ა])
 შემოსავალ-გასავალი (შემო-
 სავალ-გასავლის[ა])
 შესავალ-გასავალი (შესავალ-გა-
 სავლის[ა])

შესასვლელ-გამოსასვლელი
(შესასვლელ-გამოსასვლე-
ლის{ა})

შეტანილ იქნა გეგმაში ეს სა-
კითხი, მა გ რ ა მ: ეს საკი-
თხი გეგმაში იქნა შეტანი-
ლი

შეურაცხყოფ; შეურაცხყავი;
შეურაცხმიყვია; შეურა-
ცხმეყო [და ა რ ა შეურა-
ცხყოფ, ვშეურაცხყოფ; შე-
ვურაცხყავი, ვშეურაცხყა-
ვი...]

შეურაცხყოფელი (შეურაცხ-
ყოფლის{ა}); შეურა-
ცხყოფლად

შეურაცხყოფ (შენ); შეურა-
ცხყავი; შეურაცხგიყვია;
შეურაცხგეყო

შეურაცხყოფილი (შეურაცხყო-
ფილად)

შეურაცხყოფს; შეურაცხყო;
შეურაცხუყვია; შეურაცხე-
ყო

შეხლა-შემოხლა (შეხლა-შემო-
ხლის{ა})

შვეულმფრენი // ვერტმფრენი

შვიდასი (შვიდასს)

შვიდი ათასი (შვიდი ათასს)

შვიდი-რვა

შვიდკაცა (შვიდკაცას{ი})

შვიდ-ნახევარი (შვიდ-ნახევ-
რის{ა})

შვიდსართულიანი, მა გ რ ა მ:
7-სართულიანი

შვიდ-შვიდი

შვიდჭიდი (ს პ ო რ ტ.)

შვილთაშვილი

შვილიშვილი

შიგაგაყვანილობა (შიგაგაყვა-
ნილობის{ა}) [// შიდაგაყ-
ვანილობა]

შიგადაშიგ

შიგაწვა [// შიდაწვა]

შიგაწწევა [// შიდაწწევა]

შიგგარბენი (ს პ ო რ ტ.)

შიგგაბტომი (ს პ ო რ ტ.)

შიგთავსი (შიგთავსს)

შიგმდგომი (შიგმდგომმა)

შიგმჯდომი (შიგმჯდომმა)

შიდასახელმწიფოებრივი
 შიმშილ-სიცივე (შიმშილ-სი-
 ცივის[ა])
 შიმშილ-წყურვილი
 შინააშლილობა (შინააშლი-
 ლობის[ა])
 შინაბაზარი (შინაბაზრის[ა])
 შინაბერა (შინაბერას[ი])
 შინაგანაწესი (შინაგანაწესს)
 შინაგან-გარეგანი
 შინავაჭრობა (შინავაჭრო-
 ბის[ა])
 შინამოსამსახურე (შინამოსამ-
 სახურის[ა])
 შინაომი (შინაომმა)
 შინარეზერვები (მ რ.)
 შინარესურსები (მ რ.)
 შინასამეურნეო
 შინასამრეწველო
 შინასაუწყებო [// შიდასაუწყე-
 ბო]
 შინასაქალაქო [// შიდასაქა-
 ლაქო]

შინასაწარმოო [// შიდასაწარ-
 მოო]
 შინასახელმწიფოებრივი [//
 შიდასახელმწიფოებრივი]
 შინაუწყებრივი [// შიდაუ-
 წებრივი]
 შინდისფერი (შინდისფრად)
 შიშველ-ტიტველი (შიშველ-
 ტიტველის[ა])
 შიშმორეული
 შიშნარევი
 შობა-ახალწელიწადი: გილო-
 ცავთ შობა-ახალწელი-
 წადს! გილოცავთ შობასა
 და ახალ წელს!
 შოკოლადისფერი
 შორსმჭვრეტელი (შორ-
 სმჭვრეტელის[ა]) // შორ-
 სმჭვრეტი
 შორსმჭვრეტელობა (შორ-
 სმჭვრეტელობის[ა])
 შორსმხედველი (შორსმხედვე-
 ლის[ა])
 შოუბიზნესი (შოუბიზნესს)

შრიალ-შრიალით

შრომატევადი

შრომისმოყვარე (შრომისმოყვა-
რის[ა])

შრომისმოყვარეობა (შრომის-
მოყვარეობის[ა])

შრომისნაყოფიერება (შრომის-
ნაყოფიერების[ა])

შრომისუნარდაკარგული;
შრომისუნარმოკლებული

შრომის უნარი, მაგ რამ:
შრომისუნარიანი; შრომი-
სუნარიანობა

შრომისუუნარო; შრომისუუ-
ნარობა (შრომისუუნარო-
ბის[ა])

შტატგარეშე (თანამშრომელი)

შუაგზა (შუაგზის[ა])

შუაგული

შუადღე (შუადღის[ა])

შუათითი (შუათითთან)

შუაკაცი; შუაკაცობა (შუაკა-
ცობის[ა])

შუამავალი (შუამავლის[ა])

შუამდგომელი (შუამდგომ-
ლის[ა])

შუამდგომლობა (შუამდგომ-
ლობის[ა])

შუამდინარეთი (შუამდინა-
რეთთან)

შუასარმა (ს კ ო რ ტ.)

შუა საუკუნეები, მაგ რამ:
შუასაუკუნეობრივი

შუალამე (შუალამის[ა])

შუაწელი (მდინარისა), მაგ -
რამ: შუა წელი // შუა წე-
ლიწადი

შუახნის (ქალბატონი...)

შუბლგახსნილი (შუბლგახ-
სნილად)

შუბლსაკრავი

შუბლშეკრული (შუბლშეკ-
ვრით)

შურისმადიებელი (შურისმადი-
ებლის[ა])

შურისძიება (შურისძიების[ა])

შუქმოფენილი

შუქნიშანი (შუქნიშნის[ა])

შუქსიგნალიზაცია (შუქსიგნა-
ლიზაციის{ა})

შუქჩამქრალი

შუქჩრდილი

შუშაბანდი

შფოთისთავი

შხამნარევი

შხამქიმეკატი

ჩ

ჩაიხანა (ჩაიხანის{ა})

ჩალისფერი (ჩალისფრად)

ჩალურჯებულ-ჩასისხლიანე-
ბული

ჩამვლელ-ამომვლელი

ჩამოხეულ-ჩამოფხრეწილი

ჩამტვრეულ-ჩალეწილი

ჩამწვარ-ჩაბუგული

ჩანთაგადაკიდებული

ჩასვლა-ამოსვლა (ჩასვლა-
ამოსვლის{ა})

ჩაუქროლ-ჩამოუქროლებს; ჩა-

უქროლ-ჩამოუქროლა; ჩა-
უქროლ-ჩამოუქროლებია;
ჩაექროლ-ჩამოექროლებინა

ჩაუცმელ-დაუხურავი

ჩაცმა-დახურვა (ჩაცმა-და-
ხურვის{ა})

ჩაცმულ-დახურული

ჩემდათავად

ჩემ მაგივრად, მ ა გ რ ა მ: ჩემ-
მაგიერი; ჩემმაგივრობა

ჩვენდათავად

ჩვენ-ჩვენი

ჩვიდმეტ-თვრამეტი

ჩვიდმეტ-ჩვიდმეტი

ჩირქმოცხებული

ჩიფჩიფი

ჩოგანბურთი // ცხენბურთი
(ს კ ო რ ტ.)

ჩოგბურთი; ჩოგბურთელი
(ს კ ო რ ტ.)

ჩოქბჯენი (ს კ ო რ ტ.)

ჩოხა-ახალუხი, მ ა გ რ ა მ: ჩო-
ხაახალუხიანი

ჩრდილო-აღმოსავლეთი;
ჩრდილოეთ-აღმოსავლეთი

ჩრდილო-დასავლეთი;
ჩრდილოეთ-დასავლეთი

ჩრდილქვეშ

ჩუმჩუმა (ჩუმჩუმას[ი])

ჩუმ-ჩუმაღ

ჩურჩულ-ჩურჩულით

ჩქარ-ჩქარი; ჩქარ-ჩქარა

ჩქეფ-ჩქეფად

ჩხირკედელა (ჩხირკედელას[ი], მრ. ჩხირკედელუბი)

ჩხუბისთავი

ც

ცადაწვდენილი

ცათამბჯენი [და არა ცათამბრჯენი]

ცალთვალა (ცალთვალას[ი])

ცალთვლიანი (ველოსიპედი)

ცალმაგი (ცალმაგად)

ცალმხრივ; ცალმხრივად

ცალმხრივი; ცალმხრივობა
(ცალმხრივობის[ა])

ცალსახა (ცალსახად)

ცალყბა (ცალყბად)

ცალ-ცალი

ცალ-ცალკე, მაგრამ: ცალ-ცალკეობა

ცალხაზიანი

ცალხელა (ცალხელას[ი]);
ცალხელიანი

ცამეტ-თოთხმეტი; ცამეტ-ცამეტი

ცამოწმენდილზე

ცარიელ-ტარიელი

ცდისპირი

ცეკვა-თამაში (ცეკვა-თამაშში)

ცეკვა-სიმღერა (ცეკვა-სიმღერის[ა])

ცეკვა-ცეკვით

ცემა-ტყეპა (ცემა-ტყეპის[ა])

ცემენტსაზიდი

ცემენტ-სილა (ცემენტ-სილის[ა])

ცენტრტივტივა (სპორტ.)

[ცენტროფორვარდი //] ცენ-
ტრალური თავდამსხმე-
ლი (სპორტ.)

ცერ-ცერად

ცეცხლამრიდი

ცეცხლგამჩენი

ცეცხლგამძლე (ცეცხლგამძ-
ლის[ა])

ცეცხლგამძლეობა (ცე-
ცხლგამძლეობის[ა])

ცეცხლდანთებული

ცეცხლისფერი (ცეცხლის-
ფრად)

ცეცხლმედეგი

ცეცხლმოდებული

ცეცხლმოკიდებული

ცეცხლმქრობი

ცეცხლსასროლი

ცეცხლსატყორცნი

ცეცხლჩამქრალი

ცეცხლწაკიდებული

ცვარ-წამი, მაგრამ: ცვარწა-
მიანი

ცვილისფერი (ცვილისფრად)
ციანნატრიუმი (ციანნატრი-
უმმა)

ციებ-ცხელება, მაგრამ: ცი-
ებცხელებიანი

ცივისსხლიანი

ცივ-ცივი (ცივ-ცივად)

ცილისმწამებელი (ცილისმწა-
მებლის[ა]); ცილისმწამებ-
ლური

ცილისწამება, მაგრამ:
ცილს სწამებს

ცისარტყელა (ცისარტყე-
ლას[ი], მრ. ცისარტყელე-
ბი)

ცისკარი (ცისკრის[ა])

ცისფერთვალა (ცისფერთვა-
ლას[ი]) // ცისფერთვალე-
ბა (ცისფერთვალებას[ი])

ცისფერი (ცისფრად)

ცისქვეშეთი (ცისქვეშეთთან)

ციცინათელა (ციცინათე-
ლას[ი])

ციხე-ბურჯი

ციხე-გალავანი (ციხე-გალავ-
ნის[ა])

ციხე-დარბაზი (ციხე-დარ-
ბაზზე)

ციხე-კოშკი

ციხე-სიმაგრე (ციხე-სიმაგრი-
ს[ა])

ციხე-ქალაქი

ცნობადაკარგული

ცნობამიხდელი

ცნობაწართმეული

ცნობისმოყვარე (ცნობისმოყ-
ვარის[ა])

ცნობისმოყვარეობა (ცნობის-
მოყვარეობის[ა])

ცოდვა-ბრალი

ცოდვა-დანაშაული

ცოდვა-მადლი

ცოდნა-გამოცდილება (ცოდნა-
გამოცდილებების[ა])

ცოდნა-განათლება (ცოდნა-
განათლებლის[ა])

ცოდნისმოყვარე (ცოდნისმოყ-
ვარის[ა])

ცოლგანაშეგები; ცოლგაყრი-
ლი; ცოლგაშეგებული

ცოლიან-ქმრიანად

ცოლიან-შვილიანად,
მ ა გ რ ა მ: ცოლშვილია-
ნად

ცოლისდა (ცოლისდის[ა])

ცოლისძმა (ცოლისძმის[ა])

ცოლნათხოვი; ცოლშერთუ-
ლი

ცოლ-ქმარი, მ ა გ რ ა მ: ცოლ-
ქმრობა; ცოლქმრული

ცოლყოფილი

ცოლ-შვილი, მ ა გ რ ა მ: ცოლ-
შვილიანი; უცოლშვილო

ცომსაზელი

ცომსაჭრელი

ცოტა თუ ბევრი; ცოტად თუ
ბევრად

ცოტაოდენი; ცოტალა

ცოტა ხანს (მას შემდეგ ძალი-
ან ცოტა ხანს გაეწლო),
მ ა გ რ ა მ: ცოტახანს დამე-
წლოდე

ცოტ-ცოტა; ცოტ-ცოტათი,

მაგრამ: ცოტცოტაობით
ცოცხალმკვდარი (გიორგი ცო-
ცხალმკვადრი დაბრუნდა
შინ), მაგრამ: ცოცხალ-
მკვდარი (= ცოცხალი და
მკვდარი)

ცრემლგამშრალი

ცრემლდენა (ცრემლდენის[ა])

ცრემლმდენი

ცრემლმორეული

ცრემლნარევი

ცრემლშეუმშრალი; ცრემ-
ლშეუმრობელი (ცრემლ-
შეუმრობლად)

ცრუმეცნიერება (ცრუმეცნიე-
რების[ა]); ცრუმეცნიერუ-
ლი

ცრუმორწმუნე (ცრუმორწმუ-
ნის[ა])

ცრუმოწმე (ცრუმოწმის[ა])

ცრუპატრიოტი; ცრუპატრიო-
ტული

ცრუპატრიოტობა (ცრუპატ-
რიოტობის[ა])

ცრუპენტელა (ცრუპენტე-
ლას[ი], მრ. ცრუპენტელე-
ბი)

ცრუპენტელაობა (ცრუპენტე-
ლაობის[ა])

ცრურწმენა (ცრურწმენის[ა])

ცხადვყოფ; ცხადვყავი; ცხად-
მიყვია; ცხადმეყო

ცხადყოფა (ცხადყოფის[ა])

ცხელი ქვეყნები, მაგრამ:
ცხელქვეყნელი

ცხელ-ცხელი (ამბები)

ცხენბურთელი (სპორტ.)

ცხენბურთი // ჩოგანბურთი
(სპორტ.)

ცხვარ-ძროხა (ცხვარ-ძრო-
ხის[ა])

ცხვირგატეხილი, მაგრამ:
ცხვირის გატეხა

ცხვირის წინ, მაგრამ:
ცხვირწინ

ცხვირმოუხოცავი; ცხვირმო-
უხოცელი

ცხვირპირდამტვრეული

ცხვირპირდასისხლიანებუ-
ლი

ცხვირ-პირი (ცხვირ-პირის[ა])

ცხვირპირისმტვრევით

ცხვირჩამოშვებული, მაგ-
რამ: ცხვირს ჩამოშვებს

ცხვირ-ხახა (ცხვირ-ხახის[ა])

ცხიმმჟავა (ცხიმმჟავას[ი])

ცხოველმყოფელი (ცხოველ-
მყოფლად)

ცხოვრებაგამოვლილი

ცხოვრება-მოღვაწეობა (ცხოვ-
რება-მოღვაწეობის[ა])

ცხრაას ერთი/ორი/სამი...

ცხრამეტი-ოცი

ცხრამეტ-ცხრამეტი

ცხრა მთას იქით, მაგრამ:
ცხრამთაგადაღმელი

ცხრა-ნახევარი (ცხრა-ნახევ-
რის[ა])

ცხრა-ცხრა

ძ

ძალაგამოღებული, მაგრამ:
ძალა გამოღევა

ძალამოკრებილი, მაგრამ:
ძალას მოიკრებს

ძალამომატებული, მაგრამ:
ძალა მოემატება

ძალაუნებური (ძალაუნებუ-
რად)

ძალაუფლება (ძალაუფლები-
ს[ა]); ძალაუფლებიანი

ძალაუფლებიანობა (ძალაუფ-
ლებიანობის[ა])

ძალდატანება; ძალდატანე-
ბით, მაგრამ: ძალის და-
ტანება

ძალდაუტანებელი (ძალდაუ-
ტანებლად // ძალდაუტა-
ნებლივ)

ძალისმიერი (მეთოდი)

ძალისძალად

ძალისხმევა (ძალისხმევის[ა])

ძალმიხდილი

ძალმომრევი; ძალმომრეობა
(ძალმომრეობის[ა])

ძალმომრეობითი

ძალმოსილი (// ძალამოსილი)

ძალმოსილობა (ძალმოსილობის[ა]) // ძალმოსილება (ძალმოსილების[ა])

ძალ-ღონე (ძალ-ღონის[ა]),
მ ა გ რ ა მ: ძალღონეგამო-
ლეული; ძალღონეგამოც-
ლილი; ძალღონეწართმე-
ული

ძარღვებდაბერილი

ძარღვებდაჭიმული

ძარღვმაგარი

ძარცვა-გლეჯა (ძარცვა-გლე-
ჯის[ა]) [და ა რ ა ძარცვა-
გლეჯვა]

ძელქვა (ძელქვის[ა])

ძეხორციელი (ძეხორციე-
ლის[ა])

ძვალთაშუა (იოგები) – ძვალ-
თაშორისი (სიმსივნე)

ძვალი და ტყავი, მ ა გ რ ა მ:
ძვალ-ტყავი; ძვალტყავი-
ნად

ძვალსა და რბილში, მ ა გ რ ა მ:

ძვალ-რბილში; ძვალრბი-
ლიანად

ძველ-ახალი (ძველ-ახლის[ა])

ძველთაძველი // ძველისძვე-
ლი

ძვირადღირებული

ძვირფასი (ძვირფასს)

ძილ-ბურანი

ძილგამფრთხალი; ძილგატე-
ხილი

ძილისგუდა (ძილისგუ-
დას[ი])

ძილისპირული

ძილფხიზლად

ძილფხიზლობა (ძილფხიზ-
ლობის[ა])

ძილქუში

ძირგადგმული

ძირგავარდნილი

ძირგამოთხრილი; ძირგამომ-
თხრელი

ძირიან-ფესვიანად, მ ა გ რ ა მ:
ძირფესვიანად

ძირძველი

ძლევაშოსილი; ძლევაშოსილე-
ბა (ძლევაშოსილეშის{ა})

ძლიეს-ძლიეს, მ ა გ რ ა მ:
ძლიეძლიეშობით

ძმადნაფიცი

ძმათამკვლეელი (ომი)

ძმათაშორისი (ძმათაშორისს)

ძმაკაცი; ძმაკაცობა (ძმაკაცო-
ბის{ა}); ძმაკაცური (ძმაკა-
ცურად)

ძმარმჟავა (ძმარმჟავას{ი})

ძმისშვილი

ძმობა-მეგობრობა (ძმობა-მე-
გობრობის{ა})

ძნელად მისადგომი, მ ა გ რ ა მ:
ძნელმისადგომი

ძნელად მისახვედრი, მ ა გ რ ა მ:
ძნელმისახვედრი

ძნელბედობა (ძნელბედო-
ბის{ა})

ძოწისფერი (ძოწისფრად)

ძუძუმწოვარა (ძუძუმწოვარა-
ს{ი})

ძუძუმწოვარი (ძუძუმწოვ-
რის{ა}, მ რ. ძუძუმწოვრე-
ბი)

წ

წაბლისფერი (წაბლისფრად)

წაგება-მოგება (წაგება-მოგე-
ბის{ა})

წაგებულ-მოგებული

წავა-წამოვა; წავიდ-წამოვი-
და; წასულ-წამოსულა; წა-
სულ-წამოსულიყო

წაილ-წამოილებს; წაილ-წამოი-
ლო; წაულ-წამოულია; წა-
ელ-წამოელიო

წამდაუწუმ

წამებაგამოვლილი

წამმზომი

წამსვლელ-მომსვლელი (წა-
მსვლელ-მომსვლეშის{ა})

წამლებ-წამომლები

წამყოლ-წამომყოლი

წანაგებ-მონაგები

წანამძღვარი (წანამძღვრის{ა})

წარამარა

წართმევ-წაგლეჯა [და არა
წართმევ-წაგლეჯვა]

წარმოება-დაწესებულება (წა-
რმოება-დაწესებულე-
ბის[ა])

წარმოშობა-განვითარება (წა-
რმოშობა-განვითარე-
ბის[ა])

წასვლა-მოსვლა (წასვლა-მო-
სვლის[ა])

წასვლა-წამოსვლა (წასვლა-
წამოსვლის[ა])

წასულ-წამოსული

წასწევ-წამოსწევს; წასწი-
წამოსწია; წაუწევ-წამო-
უწევია; წაეწ-წამოეწია

წაღება-მოტანა (წაღება-მოტა-
ნის[ა])

წაღებ-წამოღება (წაღებ-წამო-
ღების[ა])

წაღმა-უკუღმა

წაყვან-წამოყვანა (წაყვან-წამო-
ყვანის[ა])

წაწევ-წამოწევა (წაწევ-წამო-
წევის[ა])

წებო-საღებავი (წებო-საღება-
ვის[ა])

წევრ-კორესპონდენტი

წელგამართული (წელგამარ-
თულად)

წელგაუმართავი (წელგაუ-
მართავად)

წელთაღრიცხვა (წელთაღრი-
ცხვის[ა])

წელიწად-ნახევარი (წელი-
წად-ნახევრის[ა]), მაგ-
რა მ: წელიწადნახევრიანი
(პროექტი)

წერა-კითხვა (წერა-კი-
თხვის[ა])

წერტილ-მძიმე (წერტილ-
მძიმის[ა])

წეს-ჩვეულება (წეს-ჩვეულე-
ბის[ა])

წესწყობილება (წესწყობილე-
ბის[ა])

წეწვა-გლეჯა (წეწვა-გლე-
ჯის[ა]) [და არა წეწვა-

გლეჯვა]

წვეთ-წვეთად, მ ა გ რ ა მ:

წვეთწვეთობით

წვერგაპარსული; წვერმოპარ-
სული

წვერმოუპარსავი; წვერმოშვე-
ბული

წვერ-ულვაში, მ ა გ რ ა მ: წვერ-
ულვაშიანი; უწვერულვა-
შო

წვიმა-ავდარი (წვიმა-ავ-
დრის[ა])

წვიმა-სეტყვა (წვიმა-სე-
ტყვის[ა])

წვიმიან-თოვლიანი

წვრილთვალა (წვრილთვა-
ლას[ი])

წვრილთვალეებიანი

წვრილმარცვლიანი

წვრილყვავილიანი

წვრილშვილი; წვრილშვილი-
ანი

წვრილ-წვრილი (წვრილ-
წვრილად)

წიაღსვლა (წიაღსვლის[ა])

წივილ-კივილი

წითელვარდებიანი

წითელკაბა (წითელკაბას[ი])

წითელკაბიანი

წითელქუდა (წითელქუ-
დას[ი])

წითელ-ყვითელი (წითელ-
ყვითლის[ა])

წითელ-წითელი (წითელ-წით-
ლის[ა])

წილისყრა (წილისყრის[ა])

წილნაყარი

წილხვდომილი; წილხვედრი

წინააღმდეგი; წინააღმდეგ

წინა დღე, მ ა გ რ ა მ: წინა-
დღეს; წინადღით; წინა-
დღესვე

წინათგრძნობა (წინათგრძნო-
ბის[ა])

წინათქმა (წინათქმის[ა]) // წი-
ნასიტყვაობა (წინასიტყვა-
ობის[ა]) // წინასიტყვა (წი-
ნასიტყვის[ა])

წინაისტორიული; წინარეის-
ტორიული

წინამდებარე (წინამდებარის[ა])	წინდაუხედავი (წინდაუხედავად)
წინამორბედი	წინდაუხედაობა (წინდაუხედაობის[ა])
წინამძღვარი (წინამძღვრის[ა])	წინდახედული
წინამძღვრობა (წინამძღვრობის[ა])	წინდახედულობა (წინდახედულობის[ა])
წინამძღოლი	წინდრეკა (ს პ ო რ ტ.)
წინაპარი (წინაპრის[ა])	წინზნექი (ს პ ო რ ტ.)
წინაპირობა (წინაპირობის[ა])	წინკოტრიალი (ს პ ო რ ტ.)
წინასაარჩევნო	წინმაღაყი (ს პ ო რ ტ.)
წინასაახალწლო	წინ მიმავალი, მ ა გ რ ა მ: წინმავალი
წინასაგამოცდო	წინმკლავი (ს პ ო რ ტ.)
წინასადღესასწაულო	წინსვლა-განვითარება (წინსვლა-განვითარების[ა])
წინასაიუბილეო	წინდაწინ; წინდაწინვე
წინასწარმეტყველი: წინასწარმეტყველური (წინასწარმეტყველურად)	წინფები (ს პ ო რ ტ.)
წინასწარმეტყველება (წინასწარმეტყველების[ა])	წინყირამალა (ს პ ო რ ტ.)
წინაქრისტიანული	წინხტომი (ს პ ო რ ტ.)
წინა ღამე, მ ა გ რ ა მ: წინაღმეს (გვესტუმრა)	წირვა-ლოცვა (წირვა-ლოცვის[ა])
	წიწვოვან-ფოთლოვანი

წლიდან წლამდე, მაგრამ:
წლითიწლობით; წლი-
თიწლობამდე

წლინახევრისა

წლისთავი

წმიდათაწმიდა (წმიდათაწმი-
დის[ა])

წოლბჯენი (სპორტ.)

წონა-ზომა (წონა-ზომის[ა])

წრებრუნვა (წრებრუნვის[ა])

წრესგადასული

წრესგადასულობა (წრესგა-
დასულობის[ა])

წუთისოფელი (წუთისოფლი-
ს[ა])

წუთიწუთზე (მოვა...)

წუთშესვენება (სპორტ.)

წუთწუთობით

წყალბურთი (სპორტ.)

წყალბურთელი (სპორტ.)

წყალ- და ელექტროგაყვანი-
ლობა

წყალგამტარი

წყალგაუმტარი

წყალგაყვანილობა (წყალგაყ-
ვანილობის[ა])

წყალდიდობა (წყალდიდობი-
ს[ა])

წყალვარდნილი

წყალთხილამურობა; წყალ-
მოთხილამურე (სპორტ.)

წყალი და ხმელეთი, მაგრამ:
წყალხმელეთიანი

წყალმცენარე (წყალმცენა-
რის[ა])

წყალრესურსები (მრ.)

წყალსადენი

წყალსატევი

წყალსაცავი

წყალსაწმენდი

წყალსახაპი

წყალტევადობა (წყალტევა-
დობის[ა])

წყალუჟონავი

წყალუსმელობა (წყალუსმე-
ლობის[ა])

წყალუხვი (მდინარე)

წყალქვეშ, მაგრამ: წყლის

ქვეშ
 წყალშემდგარი
 წყალშემცველი
 წყალშეულწევო
 წყალშელწევადი
 წყალშელწევადობა (წყალშე-
 ლწევადობის[ა])
 წყალრაგებებული
 წყალრამდგარი
 წყალწაღებული
 წყალწმინდა (წყალწმინდად)
 წყალ-წყალ, მაგრამ: წყალ-
 დაწყალ
 წყალწყალა (წყალწყალას[ი])
 წყალჭაობიანი
 წყალხტომა (სპორტ.)
 წყება-წყება (წყება-წყებად)
 წყევლა-კრულვა, მაგრამ:
 წყევლაკრულვიანი
 წყვილ-წყვილი (წყვილ-წყვი-
 ლად)
 წყლისპირა, მაგრამ: წყლის
 პირას

წყლის ქვეშ, მაგრამ: წყალ-
 ქვეშა (ნავი); წყალქვეშ
 (ყვინთვა)

ჭ

ჭალა-ჭალა
 ჭამა-სმა (ჭამა-სმის[ა])
 ჭაპანწყვეტა (ჭაპანწყვეტით)
 ჭარბტენიანი
 ჭარბწარმოება (ჭარბწარმოე-
 ბის[ა])
 ჭარბწონიანი
 ჭაღარაშერეული
 ჭენებ-ჭენებით
 ჭექა-ქუხილი
 ჭვირსანიშნი [// მარკერი]
 (= რითაც ფურცელზე მო-
 ნიშნავენ ტექსტის რომე-
 ლიმე მონაკვეთს)
 ჭვირწერი [// მარკერი]
 (= რითაც დაფაზე წერენ)
 ჭიამაია (ჭიამაიას[ი])
 ჭიანჭველა (ჭიანჭველას[ი])
 ჭიაყელა (ჭიაყელას[ი])

ჭიკჭიკ-გალობა (ჭიკჭიკ-გა-
ლობის[ა])

ჭიპმოჭირილი

ჭირგამოვლილი

ჭირ-ვარამი (ჭირ-ვარამმა)

ჭირისუფალი (ჭირისუფ-
ლის[ა])

ჭირნანახი და ჭირნახული
ერთ შემთხვევაში სინონი-
მებია და ნიშნავს ჭირგა-
მოვლილს, მაგრამ ჭირ-
ნახულს განსხვავებული
მნიშვნელობაც აქვს: პუ-
რის, სიმიწდის, ლობიოს...
მოსავალი.

ჭიშკარი (ჭიშკრის[ა])

ჭიხვინ-ჭიხვინით

ჭკუაარეული (ჭკუაარეუ-
ლად)

ჭკუაგამოლეული

ჭკუა-გონება (ჭკუა-გონე-
ბის[ა])

ჭკუადალაგებული

ჭკუადამჯდარი

ჭკუათამყოფელი (ჭკუათამ-
ყოფლის[ა]) // ჭკუათმყოფ-
ლი

ჭორ-მართალი (ჭორ-მარ-
თლის[ა])

ჭრა-კერვა (ჭრა-კერვის[ა])

ჭრელთვალა (ჭრელთვა-
ლას[ი])

ჭრელკაბა (ჭრელკაბას[ი])

ჭრელ-ჭრელი, მაგრამ:
ჭრელაჭრულა, ჭრელჭრუ-
ლი

ჭრილობამოუშუმებული; ჭრი-
ლობამოუშუმებელი (ჭრი-
ლობამოუშუმებლად)

ჭრილობაშეუხვეველი (ჭრი-
ლობაშეუხვევლად)

ჭროღათვალებიანი

ხ

ხავსისფერი (ხავსისფრად)

ხავსმოდებული; ხავსმოკი-
დებული

ხაზგასმა; ხაზგასმით; ხაზ-
გასმული

ხაკისფერი (ხაკისფრად)
 ხალათმოსხმული
 ხალათ-შარვალი (ხალათ-შარ-
 ვლისა)
 ხალიჩაგადაფარებული
 ხალხმრავალი
 ხალხმრავლობა (ხალხმრავ-
 ლობისა)
 ხანგამოშვებით
 ხანგრძლივი (ხანგრძლივად)
 ხანგრძლივობა (ხანგრძლი-
 ვობისა)
 ხანდაზმული
 ხანდაზმულობა (ხანდაზმუ-
 ლობისა)
 ხანდახან [დ ა ა რ ა ხანდის-
 ხან]
 ხანმოკლე (ხანმოკლისა);
 ხანმოკლეობა (ხანმოკლე-
 ობისა)
 ხანშესული, მ ა გ რ ა მ: ხანში
 შესული
 ხანძარმოდებული
 ხანძარსაწინააღმდეგო

ხარაჩოებშემოვლებული
 ხარხარ-კისკისი (ხარხარ-კის-
 კისს)
 ხარჯთაღრიცხვა (ხარჯთაღ-
 რიცხვისა)
 ხახამომშრალი; ხახაგამშრა-
 ლი; ხახამშრალი
 ხახვისფერი (ხახვისფრად)
 ხეებქვეშ, მ ა გ რ ა მ: ხეების
 ქვეშ
 ხევისბერი (ხევისბერისა)
 ხევ-ხევ, მ ა გ რ ა მ: ხედახევ
 ხელამართული; ხელადმარ-
 თული
 ხელაპყრობა (ხელაპყრობით)
 ხელაპყრობილი
 ხელაღებით
 ხელახალი; ხელახლა
 ხელბარგი
 ხელბორკილი
 ხელბურთი; ხელბურთელი
 (ს კ ო რ ტ.)
 ხელგამართული

ხელგამოწვდილი

ხელგაუმართავი

ხელგაუნძრეველი (ხელგაუნძრევლად)

ხელგაყრილი

ხელგაშვერილი

ხელგაშლა (ხელგაშლისა):
ხელგაშლილი

ხელგაშლილობა (ხელგაშლილობისა)

ხელგაწვდილი

ხელგახსნილი

ხელდაბანილი

ხელდადებული

ხელდაკრეფა (ხელდაკრეფით): ხელდაკრეფილი

ხელდამშვენებული

ხელდასხმა: ხელდასხმული;
ხელდამსხმელი (ხელდამსხმელისა)

ხელდახელ

ხელდებული

ხელეზაპყრობით [და არა ხელეზაპყრობით]

ხელეზაპყრობილი, მაგრამ:
ხელეზს აღაპყრობს

ხელეზაცხცახებული, მაგრამ: ხელეზი აუცახცახდება

ხელეზგადაჯვარედინებული, მაგრამ: ხელეზს გადაიჯვარედინებს

ხელეზგათოშილი, მაგრამ: ხელეზი გაეთოშება

ხელეზგაკოჭილი, მაგრამ: ხელეზს გაუკოჭავენ

ხელეზგამოწვდილი, მაგრამ: ხელეზს გამოიწვდის

ხელეზგასვრილი, მაგრამ: ხელეზს გაისვრის

ხელეზდაკაპიწებული, მაგრამ: ხელეზს დაიკაპიწებს

ხელეზჩაწყობილი, მაგრამ: ხელეზს ჩაიწყობს (ჯიბეში)

ხელეწიფების; ხელეწიფებოდა; ხელეწიფებოდეს (ძვ.)

ხელეცყოფ; ხელეცყოფდი; ხელეცყოფდე [და არა ვხელეცყოფ...]

ხელათამანი (ხელათამა-
ნის{ა})

ხელთამპყრობელი (ხელთამ-
პყრობლის{ა})

ხელთუქმნელი

ხელთქმნილი

ხელის აღება, მა გ რ ა მ: ხელა-
ღებული; ხელადებით

ხელისგული

ხელისდადება (ერთი ხელის-
დადება)

ხელისმომკიდე (ხელისმომ-
კიდის{ა})

ხელის მომწერი, მა გ რ ა მ:
ხელმომწერი

ხელის მოცარვა, მა გ რ ა მ:
ხელმოცარული

ხელის მოწერა, მა გ რ ა მ:
ხელმოწერა

ხელის მოჭერა, მა გ რ ა მ:
ხელმოჭერილი

ხელისუფალი (ხელისუფლი-
ს{ა})

ხელისუფლება (ხელისუფ-
ლების{ა}); სახელისუფლო

ხელის შემშლელი, მა გ რ ა მ:
ხელშემშლელი

ხელის შემწყობი, მა გ რ ა მ:
ხელშემწყობი

ხელის შეშლა, მა გ რ ა მ: ხელ-
შეშლა

ხელის შეწმენდა, მა გ რ ა მ:
ხელშეწმენდილი

ხელის შეწყობა, მა გ რ ა მ:
ხელშეწყობა (ხელშეწყო-
ბით)

ხელის ჩამორთმევა (ხელს
ჩამორთმევს), შ დ რ.:
ხელჩამოურთმევლად

ხელის ჩასაჭიდებელი; ხელის
ჩასაჭიდი, მა გ რ ა მ: ხელ-
ჩასაჭიდებელი; ხელჩასა-
ჭიდი

ხელის ხლება, მა გ რ ა მ: ხელ-
ნახლები; ხელუხლები //
ხელუხლებელი (ხელუხ-
ლებლად)

ხელიხელგადახვეული

ხელიხელგაყრილი

ხელი ხელს (ჩაჰკიდონ), მ ა გ -
რ ა მ: ხელიხელჩაკიდებუ-
ლი

ხელიხელსაგოგმანებელი (ხე-
ლიხელსაგოგმანებლისაჲ)
// ხელიხელსაგოგმანები

ხელკავი

ხელკეტი; ხელკეტიანი

ხელმარდი

ხელმარცხი; ხელმარცხიანი

ხელმარცხნივ

ხელმარჯვე

ხელმარჯვნივ

ხელმეორე (ხელმეორედ)

ხელმისაწვდომი (ხელმისაწვ-
დომმა)

ხელმისაწვდომობა (ხელმისაწ-
ვდომობისაჲ)

ხელმიუწვდომელი (ხელმი-
უწვდომლად)

ხელმიუწვდომლობა (ხელმი-
უწვდომლობისაჲ)

ხელმოკიდებული

ხელმოკლე (ხელმოკლისაჲ)

ხელმოკლეობა (ხელმოკლეო-
ბისაჲ)

ხელმომართული

ხელმომთბარი

ხელმომწერი

ხელმომჭირნე (ხელმომჭირ-
ნისაჲ)

ხელმომჭირნეობა (ხელმო-
მჭირნეობისაჲ)

ხელმოსაკიდებელი // ხელმო-
საკიდი

ხელმოსაწერი (ხელმოსაწე-
რად)

ხელმოსაჭიდებელი // ხელ-
მოსაჭიდი

ხელმოსმა; ხელმოსმით

ხელმოტეხილი

ხელმოუკიდებელი (ხელმო-
უკიდებლად)

ხელმოუწერელი (ხელმოუ-
წერლად)

ხელმოცარული

ხელმოწერა (ხელმოწერისაჲ),
მ ა გ რ ა მ: ხელის მოწერა

(ხელის მოწერის[ა])
ხელმოჭერა: ხელმოჭერილი
ხელმრუდი; ხელმრუდობა
 (ხელმრუდობის[ა])
ხელმეძნელი
ხელმყოფელი
ხელნაკეთი (ხელნაკეთთან)
ხელნაწერი
ხელოვნებათმცოდნე (ხე-
 ლოვნებათმცოდნის[ა])
ხელოვნებათმცოდნეობა
 (ხელოვნებათმცოდნეო-
 ბის[ა])
ხელ-პირი, მ ა გ რ ა მ: ხელ-
 პირდაბანილი; ხელპირ-
 დაუბანელი
ხელსაფეკვავი
ხელსაქმე (ხელსაქმის[ა])
ხელსაყრელი (ხელსაყრე-
 ლად)
ხელსაწმენდი
ხელსაწყო-იარაღები
ხელსახოცი
ხელსწრაფი

ხელუკუდმა
ხელუხვი; ხელუხვობა (ხელ-
 უხვობის[ა])
ხელუხლები // ხელუხლებე-
ლი (ხელუხლებლად)
ხელ-ფეხი, მ ა გ რ ა მ: ხელფეხ-
 შეკრული; ხელფეხმოტე-
 ხილი
ხელქვეითი (ხელქვეითთან)
ხელქმნილი
ხელყირა (ს პ ო რ ტ.)
ხელყოფა (ხელყოფის[ა])
ხელყოფს (ხელვეყოფ მე, ხელ-
 ყოფ შენ); ხელყო (ხელვეყა-
 ვი მე, ხელყავი შენ); ხე-
 ლუყვია (ხელმიყვია, ხელ-
 გიყვია); ხელყო (ხელმე-
 ყო, ხელგეყო)
ხელყუმბარა (ხელყუმბა-
 რის[ა])
ხელშეკრულება (ხელშეკრუ-
 ლების[ა])
ხელშემშლელი
ხელშემწყობი

ხელშესახები (ხელშესახებად)

ხელშეუხებელი (ხელშეუხებ-
ლად) // ხელშეუხები

ხელშეუხებლობა (ხელშეუ-
ხებლობის[ა])

ხელშეწყობა (ხელშეწყობით),
მ ა გ რ ა მ: ხელს შეუწყობს

ხელშეხვეული

ხელჩაკიდებით

ხელჩაკიდებული [დ ა ა რ ა
ხელჩაკიდული]

ხელჩანთა (ხელჩანთის[ა])

ხელჩართული

ხელჩასაჭიდებელი // ხელჩა-
საჭიდი

ხელჩაქნევით

ხელცარიელი

ხელწამკრავი

ხელწამოსაკრავი

ხელწერა (ხელწერის[ა])

ხელწერილი

ხელჯობი

ხეტიალ-ხეტიალით

ხეტყე (ხეტყის[ა])

ხვალ-ზეგ

ხვალინდელი (ხვალინ-
დლის[ა], მ რ. ხვალინდე-
ლები)

ხვალ ღამით, მ ა გ რ ა მ: ხვალ-
ღამ

ხვევნა-ალერსი (ხვევნა-
ალერსს)

ხვევნა-კოცნა (ხვევნა-კოც-
ნის[ა])

ხვეწნა-მუდარა (ხვეწნა-მუ-
დარის[ა])

ხვნა-თესვა (ხვნა-თესვის[ა])

ხვნა-თესვა-თოხნა (ხვნა-თეს-
ვა-თოხნის[ა])

ხვნა-ფარცხვა (ხვნა-ფარცხვი-
ს[ა])

ხიდგაღმა

ხიდქვეშ

ხითხით-კისკისი (ხითხით-
კისკისს)

ხილ-ბოსტნეული [დ ა ა რ ა
ხილ-ბოსტანი]

ხმაკანკალებული

ხმაამოუღებლად (// ხმაამოუ-
ღებლივ)

ხმააწეული

ხმაგაკმენდილი; ხმაგაკმენ-
დით

ხმაგაუცემლად

ხმადაბლა

ხმადაკარგული

ხმალამოღებული, მ ა გ რ ა მ:
ხმაღს ამოიღებს

ხმამაღალი; ხმამაღლა

ხმატკბილი

ხმაშეწყობილი (ხმაშეწყობი-
ლად), მ ა გ რ ა მ: ხმას შეუ-
წყობს

ხმაჩაკმენდილი, მ ა გ რ ა მ:
ხმას ჩაიკმენდს

ხმაჩასაწყვეტი, მ ა გ რ ა მ: ხმას
ჩაიწყვეტს

ხმაჩახლეჩილი, მ ა გ რ ა მ:
ხმას ჩაიხლეჩს; ხმა ჩაეხ-
ლეჩება

ხმაწართმეული, მ ა გ რ ა მ: ხმა
წაერთმევა

ხმელ-ხმელი

ხმის ამოუღებლად მ ა გ რ ა მ:
ხმაამოუღებლად

ხორბლისფერი (ხორბლის-
ფრად)

ხორცმეტი

ხორცპროდუქტი

ხორცსავსე (ხორცსავსის[ა])

ხორცსაკეპი

ხორცშესხმა (ხორცშეს-
ხმის[ა]); ხორცშესხმული
(ხორცშესხმულად)

ხორცშეუსხმელი (ხორცშეუს-
ხმელად)

ხოტბა-დიდება (ხოტბა-დი-
დების[ა])

ხოტბაშესხმული

ხოცვა-ჟლეტა (ხოცვა-ჟლე-
ტის[ა]) [დ ა ა რ ა ხოცვა-
ჟლეტვა]

ხოხბისფერი (ხოხბისფრად)

ხუთას-ექვსასი (ხუთას-ექ-
ვსასს)

ხუთას-ხუთასი (ხუთას-ხუ-
თასს)

ხუთბალიანი, მაგრამ: 5-ბა-
ლიანი

ხუთდღიანი, მაგრამ: 5-
დღიანი

ხუთ-ექვსჯერ; ხუთჯერ-ექ-
ვსჯერ

ხუთ-, ექვს- და
შვიდსართულიანი, შდრ. 5-,
6- და 7-სართულიანი

ხუთთვიანი, მაგრამ: 5-თვი-
ანი

ხუთი ათასი (ხუთი ათასს)

ხუთკუთხედი; ხუთკუთხა

ხუთ-ნახევარი (ხუთ-ნახევ-
რის[ა])

ხუთნიშნა (ხუთნიშნას[ი])

ხუთსართულიანი, მაგრამ:
5-სართულიანი

ხუთტომიანი, მაგრამ: 5-
ტომიანი

ხუთწუთიანი, მაგრამ: 5-
წუთიანი

ხუთჭიდი (სკორტ.)

ხუთხმიანი, მაგრამ: 5-ხმია-
ნი

ხუთ-ხუთი

ხუმრობა-ხუმრობით

ხუროთმოდღარი (ხუროთ-
მოდღრის[ა])

ხუროთმოდღრება (ხუროთ-
მოდღრების[ა])

ხურჯინმოკიდებული

ხუცეს-დიაკონი (ხუცეს-დი-
აკვნის[ა])

ხუცესმონაზონი

ხუჭუჭთმიანი

ხშირ-ხშირი (ხშირ-ხშირად)

ჯ

ჯავრის ამოყრა, მაგრამ:
ჯავრამოყრილი

ჯავშანტრანსპორტიორი

ჯაზბენდი

ჯაზმენი

ჯაზორკესტრი

ჯაზფესტივალი (ჯაზფესტივა-
ლის[ა])

ჯამ-ჭურჭელი (ჯამ-ჭურჭლი-
ს[ა])

ჯანდაცვა (ჯანდაცვის[ა])

ჯანმრთელი; ჯანმრთელობა
(ჯანმრთელობის[ა])

ჯან-ღონე (ჯან-ღონის[ა])

ჯარისკაცი; ჯარისკაცობა
(ჯარისკაცობის[ა])

ჯაშუშურ-დივერსიული

ჯგუფ-ჯგუფად

ჯერჯერობით

ჯვარდაუწერელი (ჯვარდაუ-
წერლად)

ჯვარდაწერილი

ჯვართამაღლება (ჯვართამაღ-
ლების[ა])

ჯვარცმა (ჯვარცმის[ა]); ჯვარ-
ცმული

ჯვრისწერა (ჯვრისწერის[ა]),
მ ა გ რ ა მ: ჯვარს დაიწერს

ჯიბეგამოფხეკილი; ჯიბეგა-
ფხეკილი

ჯიბეგასქელებული

ჯოგ-ჯოგად

ჰ

ჰაერგამტარი

ჰაერმშენდი

ჰაერნაკადი

ჰაერნაოსნობა (ს პ ო რ ტ.)

ჰაერსადენი

ჰაერსაწმენდი

ჰაერსაწოვი

ჰარამხანა (ჰარამხანის[ა]) [დ ა
ა რ ა გარემი, ჰარემი]

ჰელიოთერაპია (ჰელიოთერა-
პიის[ა])

ჰემოთერაპია (ჰემოთერაპი-
ის[ა])

ჰემოფილია (ჰემოფილიის[ა])

ჰიდროელექტროსადგური
[დ ა ა რ ა გიდროელექ-
ტროსადგური]

ჰიდრომეტეოროლოგია (ჰიდ-
რომეტეოროლოგიის[ა]):
ჰიდრომეტეოროლოგიუ-
რი [დ ა ა რ ა გიდრომეტეო-
როლოგია, გიდრომეტეო-
როლოგიური]

ჰიდროტექნიკა (ჰიდროტექნიკის[ა]): **ჰიდროტექნიკური** [და არა გიდროტექნიკა, გიდროტექნიკური]

ჰიდროფილია (ჰიდროფილის[ა])

ჰიმნოგრაფია (ჰიმნოგრაფიის[ა]): **ჰიმნოგრაფიული**

ჰიპერაქტიური

ჰიპერაქტიურობა (ჰიპერაქტიურობის[ა])

ჰიპერინფლაცია (ჰიპერინფლაციის[ა])

ჰიპოფუნქცია (ჰიპოფუნქციის[ა])

ჰიტალბომი (ჰიტალბომმა) (მ უ ს.)

ჰიტალლუმი (ჰიტალლუმმა) (მ უ ს.)

ჰოკიჯოხი (ს პ ო რ ტ.)

ჰომეოპათია (ჰომეოპათიის[ა]): **ჰომეოპათიური**

ჰომოტიპია (ჰომოტიპიის[ა]) (= ბ ი ო ლ. სიმეტრიული ორგანოების მსგავსება)

ჰომოფონია (ჰომოფონიის[ა]):

1. მელოდია აკომპანემენტითურთ;
2. მრავალხმიანობა, სადაც ერთი ხმა სჭარბობს (სხვებს) (მ უ ს.)